

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

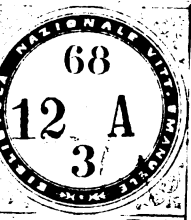
- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

n 190

n 80

18. 12. 1900

COMPENDIOLVM

CVIVS TITVLVS EST THE-
SAVRVS ANIMAE

in Dominicam precationem per Reuerēd.
Sacerdotem Laurētium Dauīdicum cō-
tra hæreticos veræ fidei, propugno-
rem, & catholicæ veritatis acer-
rimum custodem ac
defensorem.

DUBLIN BIBLIOTHECA V.S.

1633

Factus homo factor hominis, factiq; redemptor,
Iudico corporeus corpora corda Deus.

BIBLIOTHECA NAZ.
ROMA
VITTORIO LANZONI

Vbi est Thesaurus tuus, ibi est & cor tuum

*Sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, ut
placeat tibi domine Deus.*

ILLVSTRISS. ac Reuerendiss.

Dño D. Io. Dominico de Cuppis

Ep̄o Ostien. S. sanctæ Ro. Ecc.

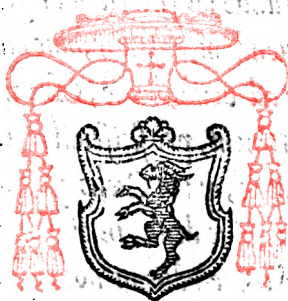
Card. Tranen. Decano. viro

doctrina ac pietate insigni

Laurētius Davidicus sa

cerdos et prædicator eius humilis seruus.

S. P. D.

CVM Domi-

nicae Orationis

Card. ac mi in

Christo Pater

Ampliss. latinã

expositionem, ut

nõnullorum des

derijs satisfacerem, imprimendã curarem

cumq̄ diu mecum, multumq̄ quid ad te

hoc tempore potissimum darem, excogita

rim, illud mihi in mentẽ uenit, me nullum

A. j.

tibi maius ac gratius munus, et quod auctoritati tuæ sit grauius, dari posse, quam si hoc tibi in Dominicam preceationem cōmentarium darem, tuæq; felici ac fausto nomini inscriberem. Hoc itaq; Dominicæ Orationis opusculum tibi comitto, hunc animæ Theaurum uirtuti, pietati, fidei, et felicitati tuæ comendo. Hinc christiānæ religiōis præceptio ac institutio ad futuræ uitæ gloriā facile consequendam, nascitur, hinc uirtutes omnes, quæ ad benè, beatè, & sanctè uiuendum pertinent, proficiunt, et in huius nostri Patris, qui in Cælis est, cognitionē deuenimus; hinc deniq; in eiusdem sempiterni patris cōsuetudinem nos ipsos insinuamus, voluntatemq; ipsius ac gratiam nobis conciliamus. Non dubito Ampliss. Car. quin huius solum opusculi patrociniū quamlibentissime suscipias, uerum etiā in eam spem uenio, ut cæterorū quoq; scrip

torum, & lucubrationum mearum te patronum, & defensorem fore perpetuum & acerrimum confidam. Accipias igitur libenter paruum hoc opusculum, & eo in me animo eris, quo hactenus nō modo erga me extitisti, sed etiam in reliquos omnes catholicæ fidei propugnatores, & custodes semper fuisti, Teq̃ obsecro, ut in precibus ac pijsimis meditationibus tuis uniuersæ Reipub. Christianæ, & mei memor esse velis, qui quantum humanitati tuæ debeam teq̃ in Christo diligam, haud facile dixerim. Vale.

Admittimus quod imprimatur.

F. Hieronymus de Mutiærellis de Bononia ordinis predicatorū Magister Sacri Palatii.

PIO LECTORI.

V M unicuique mandauerit Deus de proximo suo, quorundam amicorum consilio tuaeque spiritualis utilitatis ductus desiderio Domine Orationis expositionem aggressus sum quam si diligenter perlegeris, recte percipies vigilantique animo expendes spero quod non mediocre consolationem interioreque fructus capies. Accipe igitur hunc animae thesaurum, hoc quam plurimorum sanctorum auctoritatibus refertum Dominicae praecationis commentariolum ac salutis proptuarium, deumque pro me ac totius Ecclesiae Christianaeque religionis reformatione oratum habeas. Vale.

Tuus pro Christi nomine quantuluscumque est
Laurentius Dauidicus sacerdos, & praedicator
Apostolicus licet indignus ac inutilis existat.

INCIPIT AD LAUDEM DEI OM-
nipotentis, Theſaurus Animæ per Reue-
rend. Sacerdotem Laurentium Da-
uidicum concionatorem
apostolicum
æditus.

Cum oratis dicite . Pater noſter &c .

VDITE Fratres quem pa-
 trem habemus in cælis, eum
 amâdo bene viuamus in ter-
 ris: qui enim ſecundum talis
 & tanti patris non uiuit vo-
 luntatem, ad eius nunquam
 perueniet hæreditatē. Ipſe
 Pater eſt, & nos filii. enitamur vt ſimus veri
 eius filii, ſicut ille nŕ verus eſt Pater. Si nos om-
 nes fratres eſſe cognoſcimus verè pater noſter
 dicere poſſumus. Si fratres nos Chriſtus ſu-
 oſeſſe voluit, cur quemlibet proximum præ-
 fertim baptizatum in fratrem homo habere de-
 dignatur, licet diues, ſapiens, & honoratus exi-
 ſtat? Dicamus humiliter. Sanctificetur nomen
 tuum, vt eius ſanctificatione nos ſancti efficia-
 mur. Ipſe enim ſemper ſanctus, & ipſa ſanctitas
 eſt. Ipſe eſt ignis emundans argentum, conſu-
 mēs peccata, & purgās filios leui. Ipſe eſt amor,
 verum lumen, & præclarum, & dulcedo cordiū,
 ipſe deniq; via, veritas, & vita. dicamus feruēter
 ò Cæleſtis pater . Adueniat regnum tuum . i.
 Nos bonos, ac ſecundum cor tuum facias, quo-

Malac. 3.
 3.
 Ioã. 14. a.

A iiii

T H E S A V R V S

in virtute illius purissimi sanguinis, regno tuo digni inueniamur. Passio enim tui dulcissimi filii, clavis est Paradisi: est & Nautis, qua ad salutis portum dueimur.

FIAT voluntas tua. i. concede nobis, vt sicut Spiritus est proutus ad tibi seruiendum, sic caro infirma fortis reddita tibi deseruiat, vt sic te agnoscant infideles confugientes ad ecclesiam, sicut te gustant, & diligunt fideles in ecclesia: & sic tibi obsequamur in terris, sicut tuæ maiestati Angeli obediunt in cælis. Panem nostrum quottidianū da nobis hodie. i. ad vitam interioris, & exterioris hominis necessaria tribue. Corpus materiali pane nutritur, & Anima sanctissimo altaris Sacramento reficitur. Qui autem non bene viuunt sua vtroq; pane se indignos reddūt malitia. Qui vult ergo vesci pane suo, declinet à malo, & faciat bonum, quia non est homo, qui non peccet, non est, qui peccando aliqua cum Deo debita non contraxerit. Qui vult sua sibi debita remitti, cum nullus ex se soluendo esse reperiatur, dimittat aliena, sibi illatæ iniuriæ nō recordetur, parcat ore, parcat & corde, diligat offendentē opere, & veritate. Vincat in bono malum, eis compatiatur, à quibus patitur, percutienti maxillā promptus sit ei præbere & alterā, & illis orando medeatur, A quibus vulneratur, continuis precibus vitam procuret, A quibus occiditur. Dimittamus fratres quicquid nobis peccādi est occasio, dimittamus præterita delicta, cessemus à futuris, nec leuia contemnamus, quia aqua guttatim Nautis per rimulas impletur, si non curatur senti-

Psal. 30. e.

Rom. 12.

d.

Matt. 5. f.

na, nauis submergitur, perstemus in oratione,
 ne tempore tentationis inducamur ad cōsen-
 sum, trahamur ad opus, & diabolica consuetu-
 do nos comprimat. Oremus Deum fratres vt
 liberet nos à malo. Mali nos sumus ex nobis,
 malum est omnis culpa, & malus est diabolus.
 Ab hac ergò mala nos liberet Trinitate, qui
 tam feliciter, ac gloriose sua viuit in Trinitate.
 Amen. Ideft tribuat nobis, & proximo quod
 petimus, & ipsi Soli fit honor, & gloria.

Pater noster, Qui es in coelis.

HAc oratione accedamus, quò nos vocat
 Caritas, trahit amor, & inuitat affectus,
 qui iudicem mutauit in patrem, & Dominum
 in Fratrem, Amari vult, non timeri, & nos
 sancte viuere debemus, vt sancto Patri corres-
 spondeamus. Ille enim se Dei filium ostendit
 qui vitis non detinetur, qui splendet virtutis
 bus, qui eum vbiq; præ oculis habet. Huius
 tanti patris nomen ex nostris in nobis operi-
 bus honoratur, vel blasphematur. Hic re-
 gnat in nobis cum deficit peccatum, exclusus
 est Diabolus, & cessauit captiuitas. Huius
 tunc in nobis fit voluntas, cum quicquid cogi-
 tamus, loquimur, agimus, videmus, senti-
 mus, Deus est. Hic dat panem quotidianum,
 dum pro nobis quottidie offertur in Missarũ
 sacrificiis. Qui panis fuit satus in virgine, fer-
 mentatus in Cruce, in passione confectus, &
 in sepulchri fornace decoctus. Non debemus
 in petendo desistere ex quo se non petentibus

T H E S A V R V S

dedit. Ille totum debltum suum à Deo sibi optat dimitti, qui aliis totaliter dimittit. Hic pater cum imploratur ab eo auxilium, ita nos sua paterna pietate constringit, quod nos non sinit obrui tentationibus, & à malo .i. à diabolo liberat. Amen .i. fiat

Pater noster.

O Homo hanc dicendo orationem, sic te Dei filium scito, vt seruum te eius esse nō obliuiscaris: sic ad Christi similitudinem te redactum, vt semper te Christi, vel Christo cognoscas esse subiectum. Quod Christus fuit semper, tu te modo esse crede per gratiam: sic tibi de tali applaudas priuilegio, vt timere non desinas. Beatus enim vir, qui semper est pauidus, & ambulat in simplicitate quia ambulabit confidenter conculcans Leonem, & Draconem, & vsq; ad montem Dei Oreb in fortitudine cibi illius, qui pro nobis offertur, in Missarum sacrificiis, escam enim dedit timentibus se, memoriam faciens mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus. Nunquam Deum patrem vocare nostra ausa esset mortalitas, nisi superna virtus ad hoc nos animaret interius. Dicamus ergo cum spiritus iocunditate, cum timore & tremore seruientes illi. Pater noster qui es in Coelis, & si talem patrem habemus in coelis, cur vitam communem cum beluis degimus in Terris? Et cur non potius mentem eleuamus ad coelestia? & quantum Dei in se Nomen sanctum est, enitmur mediante

Prouerb.
28.c.

Psal. 90. c.
3. Reg.
19. b.

Psal. 110.
2.

eius gratia, quæ solum deficit præ torpore. sibi deficientibus, vt tantâ nos eius mereamur in nostris mentibus sanctitatem. Petimus regnû eius in nobis, vt spiritu renouemur, & mente. Dum enim diabolus variis nos obsidet artibus, illudit infidiis, impugnat vitiis, persequitur tentationibus, peccatis vulnerat & desperatione prostermit: dum à nostris distrahimur sensibus, concupiscentiis vincimur, & diuersis superstitionibus ac sæculi abusionibus pascimur. Christi regnum non est in nobis. Illud ergo adesse imploramus, dum eius veri filii esse conamur. Petimus & in hac Dominica oratione, vt sit terra cœlum, vita Deus, Tempus æternitas, & vna Angelorum, hominumq; voluntas: & quia quottidie infirmamur, quottidie panis cœlestis medicinæ nobis ministrari petimus, donec illo in die perpetuo perfruamur. erga proximum ei dimittens, sit quisq; misericors, vt misericordiam consequatur, & tantû faciat fratri, quantum ipse à Deo quærit misericordiæ, & quia vndiq; sunt angustia tentationum, ne in earum foueas incidamus, neue nobis malum dominetur, ab illis & à diabolo, qui ipsum malum est, petimus liberari dicentes. Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. Amen.

Pater noster.

VENIT Pater quia homo Deum, seruus Dominû nõ ferebat, & sit hæres cœli, qui exul erat in Terris. Fit filius per adoptionis

T H E S A V R V S

gratiam qui prius erat filius iræ per rebellio-
 nis miseriam; Primus pater nos resoluit in li-
 mum, nos in Dæmonum manus prodidit, & in
 abyssum detrusit inferni. Secundus pater nos
 cupit de terrenis cœlestes facere, diuites de pau-
 peribus, & de hominibus Angelos. Quid er-
 go non debemus facere, pati, & omittere, ne
 ad tanti Genitoris amplius tendamus iniuriã?
 Nomen eius in nobis est, quod christiani su-
 mus: simus ergo pro eius gloria tales re, qua-
 les sumus & nomine tota deuotione, viuis de-
 sideriis, & cordis radicibus requiramus, vt sic
 regnet in nobis, sicut regnat in cœlis .i. in An-
 gelis, & tunc fiet voluntas eius sicut in cœlo,
 ita & in terra, quia per eius virtutem, & si na-
 turæ sint diuersæ .S. humana & Angelica, vna
 tamen in vtraq; adesse potest voluntas. Regnet
 ergo Christus Rex in suis militibus, & milites
 suo triumphant in Rege, & eius, dum regnat
 in cœlis, voluntas impleatur in terris. Qui
 tunc nobis dat panem quottidianum dum iugi-
 ter nos conseruat in gratia, dumq; nos multa
 pati permittit. Quia non minus veri chri-
 stiani animam nutrit aduersitas, quàm mate-
 rialis panis corporis huius ergastulum, & qui
 in se peccantibus libenter ignoscit, imò cupit
 habere quod ignoscat; securus & cōfidēter dice-
 re potest, Dimitte nobis debita nra, Sicut & nos
 dimittimus debitoribus nostris. Cum quis sibi
 non fidit, nec de suis viribus, sed humiliter
 sentit, nec saluari per se præsumit, non relin-
 quitur sibi in tentationibus, & non succumbit,
 & ab omni malo per Dei liberatur auxilium.

A N I M Æ.

Ideo vincit in omni pugna, & contra quos
scūq; hostes triumphat victoriam obtinens.
Amen.

Pater Noster.

QUANTUM sit erga nos Dei liberalitas
ex hoc patet, quia totum volens nobis
præstare sua sibi prece voluit supplicari.
Dignatur nos eligere in filios, vt bene viuendo,
nos eum dignemur habere in patrem.
Qui dicitur spiritualiter esse in cœlis licet sit &
in Terris: vt non habentes hic Ciuitatem per
manentem, cœlestem inuitemur ad patriam.
Pater autem hic noster nō nostris sanctificatur
precibus, quia per se sanctus est, imò sanctorū
sanctitas: sed in nobis, dum Christianè viuimus,
decoratur. sicut enim bene viuens Dei tendit
ad gloriam, sic in eiusdem mala hominis vita
redundat iniuriam. Adueniat regnum tuum
nobis non habentibus, non sibi, quia illud semper
habet: vt sic in nobis desinat mors regnare,
desinat & peccatum. Huius tanti patris
optamus in terris fieri voluntatem, vbi tot pro
Diaboli voluntate, pro seculi nequitia, pro carnis
desiderio, suam homines exequentur.
Dat & nobis panē quotidianum, dum ad illud
sacrum conuiuium nos inuitat: vt illud ad virtutem
corporis, mentisq; capiamus. Dat
& præsentis vitæ nutrimentum, quibus iussit
non esse sollicitos, quid manducabimus, aut
quid bibemus. Iacet ergo homo suum cogitatum
in domino, & ipse eum enutriet, quia

Hebre. 13.

c.

Matt. 6. c.

Luc. 12. c.

T H E S A V R V S

Pfal. 54.
Pfal. 36.

nunquam vidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem. Ille veram hic agat poenitentiam, qui aliis quicquid habet aduersus eos remittens amore Christi, sic eum orando sibi conferri sperauerit indulgentiam. Qui Deo fidelis extiterit, omnes tetationis laqueos euadet, & à totius mali eripietur auctore. Nam & ad hoc cœlestis ille pater noster filium suum nobis accommodauit, vt Diabolum in nobis deuinceret. Restat ergò, vt benè viuendo, eius simplicem honorem sitiendo, iugiter ad eum clamemus, Pater noster. &c. o quâto nos amore prosequitur iste noster Aduocatus, dū orandi nos Thema, materiam petitionis, & supplicandi normam paucis edocuit. Quâm confidenter ad Deum nos instruxit confugere, dum veræ orationis formam nobis dictauit, quo pietate illius interprete, ac misericordia filii, à Patre, quæ Sancta sunt, impetremus.

Pater noster.

S Tupent Angeli cum dicimus Pater noster, qui es in cœlis, quia vident Christum matrem sibi in terris fateri, & homines patrem suum in cœlo confiteri. O diuinæ gratiæ mirabilis infusio. O stupendam Dei Charitatem. O in cōprehensibile hominibus concessum priuilegium. Vt limus & vilissimus cinis, Deum patrem suum liberè vocare valeat. Colamus ergò Deum Vitæ Sanctitate, liberam eius in nobis appetamus potestatem, more Angelorum pro nostra virili suam in nobis impleamus vos

A N I M A.

lertatem, dimittamus omnibus, vt peccatorum nostrorum omnium remissionem habeamus, veræ perfectionis desiderio, vt quodam spiritali pabulo quottidie à Deo pasci cupiamus. Peramus & viriliter resistendo quantum in nobis est, quo talis nobis infundatur gratia, ne in nos tentationi pateat aditus, nec diabolo tribuatur accessus.

Pater noster.

IAm non dubito, quin me audias, quia Pater noster es. Quis pater non audit filium? Et si carnalis pater filium desereret, vt impium, & rebellem, Tu non potes me deserere, qui totus ex te pendeo, quia opus sum manuum tuarum: quia tu pius, & misericors es: quia meam desideras, & sitis salutem, quia amore meo ardes: quia pro me filius tuus caput spinis, latus lanceæ, & manus clavis, ac pedes exposuit: & dilexit me plusq̃ se. Magnus quidem pater es, quia tua magna est potentia, mirabilis sapientia, incomprehensibilis misericordia, indicibilis iustitia, & inextimabilis prouidentia, (veniam in conspectum tuum, etsi vbique sis, quò enim ibo à spiritu tuo, aut quò à facie tua fugiam?) Venire ausus non fuisset, nisi vt te patrem vocarem tuus me inuitasset filius: ad cuius vocem omnis diffidentia perit, in amorem timor desinit, & totus iocunditate perfundor. Quid mihi habenti Deum in patrem vnquam deesse poterit? A patre quid non obtinebit filius? Ad patrem quis confidenter non còfugeret? Quis

Psal. 138.
b.

cogitatum suum nō iactaret in patrem, vt ip-
sum enutritet? Quis nō amabit talem patrem,
& cum communis omnium sit pater, in patre
proximum quis quemcunq; amore non com-
pletetur? Quis se discretō odio non prosequa-
tur, vt tam pium, & clementem patrem perfe-
cte & verē toto corde diligere valeat. (Deum
enim & nosmet simul amare non possumus.)
Iste o Fratres ille magnus est pater, qui nos de
nihilō condidit ad imaginem, & similitudinem
suam, sed de nihilō non refecit, cum nostra nos
deformasset culpa imō vt reficeret proprio fi-
lio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradi-
dit illum. Iste est ille Clemens Pater, qui nos
tot decoravit gratiis, qui tot (cum inimici es-
semus) nobis cōtulit beneficia, vt nos sibi per
filium reconciliaret, ut breuiter dicere possit
de nobis, Quid eis facere potui, quod non fe-
cerim? Iste est ille Pater inaccessibilis, Pater per
quem sapimus, mouemur, & sumus, Qui si nos
iugiter sua motus pietate non sustineret, ita in
nihilū redigeremur, Quōd de nobis dici posset,
Ad nihilū valent, vltra nisi vt mittātur foras, &
conculcentur ab hominibus. Perit memoria
eorum & dominus in æternum permanet. Ho-
mo enim vanitati similis est, & dies eius sicut
vmbra prætereunt. Iste Pater noster in cœlis
est, licet sit vbiq; & in omnibus per essentiam.
In eo enim sunt quæcunque sunt. Hinc in ipso
habent esse elementa, plantæ vegeteriuam ani-
mam, irrationabilia sensitiuam, Homo & An-
gelus intellectiuam. Deus & esse suum habet in
seipso, qui est super omnia incircumscriptus,
intra

Rom. 8.

Ioā 12.c.
Psal. 9.b.
Psal. 143.
a.

intra, extra, & intra omnia, quem, inquam, totus non capit orbis. Hic noster Pater, ò Lector candidissime, suum nobis dedit, filium. Ideo canitur. Puer natus est nobis, & filius datus est nobis. Puer natus quo ad humanitatem, & Filius datus quo ad diuinitatem. O mirabile hominis priuilegium, Filius datus est nobis, & cum eo dedit pater nobis & omnia, pater est noster. Hinc dicimus nos omnes filii. Pater noster. Et spiritus sanctus noster est, quia propter nos, & ad nos missus est. Ecce quod nihil deest timentibus eum, ex quo eorum totus est Deus. Ille magnus filius tanti patris est nobiscum generaliter per potentiam, portat, n. omnia verbo uirtutis suæ. Est specialiter per gratiam. Dixit namq; ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, sed non est in medio tepidorum, carnalium, & hæreticorum.

Heb. 1.
Matt. 18. c

Est nobiscum singulariter per naturæ unionem. Ait enim Ioannes, Verbum caro factum est; & habitauit in nobis. Est & sacramentaliter per corporis sui dimissionem. Hinc dicit, Accipite hoc est corpus meum &c. Hoc quotiescunque &c. Opera ergo & oleum perditis, ò hæretici, dum sanctissimi altaris sacramenti impugnantis veritatem. Quilibet enim uestrum frustra labore consumitur, quia ait incommutabilis ueritas. Ero uobiscum usq; ad consumationem sæculi. Iste filius est etiam frater noster, quasi ferè alter, vel ferens alterum. Cogitet quisq; apud seipsum, an sit alter Christus per imitationem, sicut est Christianus à Christo. Si enim compa-
timur & corregebimus. Cogitet etiam an fe-

Ioã. 1. b.

2. Tim. 2.
b.

B

T H E S A V R V S

rat manus Domini cum ita vexatur, quòd dice
Iob. 19.c. re potest. Manus Domini tetigit me. Hinc
 ait Dauid, viriliter age, & còfortetur cor tuum,
Pfal. 26.d. & sustine Dominum. Heu quot decipiuntur,
Hiero. Epi quia frustra in eo sibi applaudunt, cuius mada
9. ta non seruant. Qui in Christu credit, & Chri
Bernar stianus est (ait Bernardus) opera Christi faciat,
us vt uiuat fides sua, fidem sua dilectio animet (fi
Gre. des enim vera est, quæ per dilectionem opera
Aug. tur) actio probet. Tunc veraciter Fratres Chri
 sti erimus, cū quod de eo corde credimus, ope
 ribus adimplebimus. Fides nanque spe nutritur,
 vt corpus cibo reficitur; dilectione anima
 tur, vt corpus anima viuificatur. Dilectio ope
 ribus comprobatur, vt fides sine operibus mor
Iaco. 2.d. tua esse credatur. Qui operatur iustitiam hæ
Pfal. 24.a. bitabit in tabernaculo Domini. Non dici, sed
Ignatius. esse Christianum, Christi fratrem facit. Qui
Matt. 12. enim, ait ipse, fecerit voluntatem patris mei, qui
d. in Coelis est. (Ideo dicimus Pater, noster, qui es
 in coelis &c.) hic frater meus est. Fratres Chri
Rom. 2.b. sti veri iusti sunt. Sed dicit Paulus, Non audito
 res legis, sed factores iusti sunt apud Deū. Qui
 iustus ergo est per fidem, iustificatur adhuc per
 bona opera, quæ sunt velint, nolint hæretici
 de essentia fidei, vt fructus de essentia arboris:
 Calor & lux de essentia ignis ac solis: & anima
 de essentia hominis. Et quia ad hominis adulti
 facultatem habentis operandi post iustificatio
 nem còcurrunt opera in voto simpliciter cum
 fide, si ille iustificari dicitur per fidem iustifica
 tur & per bona opera in voto quoquomodo,
 Dominus non coronat ociosos, sed bonis ope

ribus insistentes, quæ facta in statu gratiæ (nec aliter bona simpliciter dicenda essent) & ad laudem Dei meritoria sunt, non ex se, iustitiæ enim nostræ sunt, tanquàm pannus menstruatæ. Et non sunt condignæ passiones huius seculi ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Sic & operationes quamuis bonæ, & perfectæ ex se inquâ, sed respectu diuinæ promissionis, & conuentionis. Ideò dicit, Amice nõ facio tibi iniuriam, nonne ex denario cõuenisti mecum: Tolle quod tuum est, & vade. Coronat & viriliter dimicantes pro sui nominis gloria. Hinc habes, Lector, quod non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Sic ergo delectet magnitudo præmiorum, vt nõ deterreat certamen laborũ, & obmutescat, qui in sola sibi ita fide applaudunt, vt operibus detrahant, vt panẽ suum ociosi velint comedere, & nos catholici, dum tempus habemus, operemur bonum, Tempore. n. suo metemus. Dicitur enim fides eo quod fiat id quod creditur. Sed reuertamur ad patrem nostrum & dicamus.

Isai. 64. b.
Rom. 8. d.

Matt. 20. b.

2. Tim. 2. a.

Gre.

Gal. 6. c.

Pater noster qui es in cœlis.

ID est in cordibus eorum, qui cum Apostolo dicere possunt, Conuersatio nostra in cœlis est. Annuntio vobis, o lectores, gaudium magnum, quia patrem habemus in cœlis, vt sciatis quia cor nostrum non debet amplius morari in terris, sed vbi est Pater noster, vt, vbi est Thesaurus noster, sit & cor nostrum. Ibi enim, nec erugo, nec tinea demolitur, nec fures effodiunt, nec

Philip. 3. c

Matt. 6. c.

Ber.
Eph. 5. d.

furantur. Si ergo est in caelis Pater noster, cur per inania nos vagamur in terris? Cur non audimus vocem dicentis. Ascende quantum potes plus, quia semper debes? Et illud, Surge qui dormis, & illuminabit te Christus? O Pater noster qui es in caelis, fac nos esse tales fide & operibus, ut tanquam in tot caelis habites in nobis, ut non diligamus te verbo, & lingua, sed opere, & veritate; & ut dicere possis. Inveni homines secundum cor meum.

Esa. 55.

Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum, id est fac, ut sicut tu sollicitus es mei, misericordia mea, refugium meum, susceptor meus, & liberator meus, protector meus, & cornu salutis meae, Illuminatio mea, spes & salus mea, ita semper simplicem honorem tuum sitiam, te semper diligam fortitudo mea, Deus meus, adiutor meus, te queram fide, amore, & opere, dum inueniri potes, & te feruenter inuocem, dum propè es. Sanctificetur nomen tuum, id est fac me talem, quod nomen tuum sanctissimum semper in me laudetur, benedicatur & glorificetur, & superexaltetur in secula. Sèper in se fuit sanctissimum nomen tuum, quia sanctitas tua, qua sanctos facis & sanctificas immutabilis est: gloria nominis tui infinita est: sed quaeso, ut sanctificetur in nobis, ex quo es pater noster, tam benignus, dulcis, suavis, & misericors. O quam magna est ista misericordia tua,

Psal. 36. b.

certe tam alta est, ut dicatur, Magnificata est usque ad caelos misericordia tua. Nam ibi remuneras sanctos super merita sua. Tam profunda est, ut dixerit Propheta, Misericordia tua

Psal. 85. c.

funda est, ut dixerit Propheta, Misericordia tua

magna est super me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori. Tam profunda etiã est, vt in inferno damnati non puniantur, vt mereantur. Tam lata conſpicitur, quòd in totum mundum se extendit. Ideo canitur. Misericordia Domini plena est terra. Et tam longa est, quòd ab æterno incepit, & durat vsq; in æternum. Ideo legitur. Misericordia Domini ab æterno, & vsq; in æternum super timentes eum. Rogo ergo te piissime Pater per istã tam longam, tam latam, tam altam, & tam profundam misericordiam tuã, vt dones nobis talem vitam agere, quòd sanctificetur Nomen tuum in nobis, sed vt id facilius exequamur misericordia tua præueniat nos, misericordia tua comite tur nos, & misericordia tua subsequatur nos, expurges nos ab omnibus, quæ Maieſtati tuæ in nobis displicent. Fac nos castos, sanctos, mundos, angelicos, spirituales, & cœlestes moribus: quia sic in nobis sanctificabitur Nomen tuum. Agios. i. Sanctus dicitur, quasi sine terra, quòd ad affectum, quia totus amor sancti est ad Dò mum Deum suum. Sanctus dicitur, quasi sanguine tinctus: sic nos quæso ab omnibus inordinatis affectibus expolies, vt te veraciter diligamus, & mundo tibi corde placeamus, vt sic tranſeamus per bona temporalia, vt nõ amittamus æterna, & vt curramus in odorem vnguentorum tuorum: Trahe nos post te, sic nos tinguas in sanguine tuo purissimo, quo ab omnibus inquinamentis nostris abluamur, quia sic poterit in nobis sanctificari Nomẽ tuum, sicut sanctificatur in tuis electis, fidelibus, & veris Chri-

Psal. 32.2.

Psal. 102.

Cant. 1.

Ri amatoribus ac imitatoribus : sicut sanctifica-
 tur in iis, qui tua freti misericordia & gratia
 Crucem propriam viriliter deferunt post Chri-
 sti vestigia, in quo est salus, vita, & resurrectio
 nostra. Talem ergò gratiam nobis conferas
 dulcissime Pater, vt Nomen tuum ita in corde
 nostro sit impressum, quod aliud in nobis nò
 videatur, nisi tui æterni nominis gloria. Quod
 tunc in nobis veraciter sanctificabitur, cum cor
 nostrum perfectum erit in cruce, & crux in cor-
 de fixa, cum crucem quæret, cum crucem Chri-
 sti intuebitur, vt amore langueat, cum, inquam,
 cor nostrum erit ardens in itinere huius viæ, &
 vitæ, erit feruens in seruitio tui nominis, & ha-
 bebis in delitiis, vt te solum diligat. Tunc in
 nobis deniq; sanctificabitur nomen tuum, cum
 extra nos in te & supra nos prope te erimus
 cum sciemus abūdare, & pēnuriā pati, ita no-
 bis attendere, vt & aliis pariter consulamus: vt,
 cum iugiter ad propositum nobis certamen
 aspiciētes in autorē Fidei currere conabimur,
 sic nos verbo & opere docuerūt sancti omnes,
 qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iusti-
 tiam, adepti sunt repromissiones, qui, inquam,
 extinxerunt impetum ignis, ludibria, & verbera
 experti sunt : insuper & vincula, & carceres, la-
 pidati sunt, secti sunt, tentati sunt, & in occisio-
 ne gladii mortui sunt. Sic & nos instruunt exē-
 plo suo omnes serui Dei, dum carnem domāt,
 spiritum roborant, demonibus imperant, virtu-
 tibus corruscant, præsentia despiciūt, æternam
 patriam moribus, vocibusq; prædicant, commo-
 nendo diligunt, atq; ad illam per tormenta at-

Luc. 24.

Phil. 4.

Heb. 12.

Heb. 11.

Gre.

A N I M A

tingunt: occidi possunt, sed flecti nequeunt, quia dicunt, melius est nobis mori, quam vt gloriam nostram quis euacuet. In paucis vexati in multis bene disponentur. Imitemur ergo, o Lectores Candidissimi, sanctos Martyres terrena despiciendo, nosmet in omnibus iugiter mortificando: vt cum ipsis accipere mereamur aeterna: imitari non pigeat, quod celebrare celestat. Sed plures vellent gaudere cum sanctis, & tribulationes mundi nolent sustinere cum illis. Hi non sanctificant Nomen Domini, recusant esse in corpore electorum, dum odium nolunt sustinere cum capite, quod est Christus Iesus: & sic quia negligunt beatorum Martyrum vestigia sequi ad eorum beatitudinem non poterunt peruenire. Pater noster, qui es in Coelis sanctificetur nomen tuum: Adueniat regnum tuum. i. fac nos dignos tali cordis puritate, vt in nobis regnare valeas, & nil in nobis remaneat, quod oculos tuae Maiestatis offendat, conscientiam confundat, ac mordeat. Aduua nos bone Iesu, ut cum veste nuptiali ad coelestes nuptias ingredi mereamur: vbi quanta sint gaudia intellectus capere non sufficit: vbi est vita sine morte, gaudium sine tristitia, & iucunditas sine fine. Sic pulses hostium cordis, ut tibi aperiam, vt intres ad me, & coenes mecum, & ego tecum. Fac o Benedicte Mater Dei, inuentrix gratiae, genitrix vitae, Mater Salutaris, vt per te nos suscipiat: regnet in nobis, qui per te datus est nobis: Fac vt verbu, quod in te caro factum est, habitet in nobis tanquam in regno suo: nostram redde securam conscientiam.

1. Cor. 1.

Aug.

Matt. 22.

Apoc. 3.

Ber.

Io. 1.

B iiii

T H E S A V R V S

tiam, castitate nitidam, charitate splendidam,
 & puritate candidam. Quam Felix est illa ani-
 ma, quæ vitam suam, ita Deo auxiliante, stu-
 duerit gubernare, vt Christum hospitem, & ha-
 bitatorem mereatur excipere. O Mater san-
 ctissima excuset apud filium integritas tua cul-
 pam nostræ corruptionis, & humilitas tua Deo
 grata nostræ veniam impetret vanitatis: Do-
 mina nostra, mediatrix nostra, aduocata nostra,
 tuo filio nos recomêda, Tuo filio nos repræ-
 senta, & copiosa Charitas tua nostrorum
 cooperiat multitudinem peccatorum sic in ho-
 bis apud filium adueniet regnum tuum, sic in
 nobis ipse inhabitare, requiescere, & in-
 ambulare poterit. O felices sancti omnes, qui
 nunc securi estis de vobis, de nobis solliciti esto-
 te, orate indefinenter Deum pro nobis, vt ad nos
 homunculos adueniat regnum suum, quia eius
 filius sic nos petere docuit: dicens, Cum Ora-
 tis dicite, Pater noster, qui es in caelis. i. in san-
 ctis; hinc caeli enarrant gloriam Dei. Sanctifi-
 cetur nomen tuum, Adueniat regnum tuum.
 Regnum tuum ò caelestis Pater est anima tibi
 fidelis, concede nobis, præsta nobis, miserere
 nobis, ut simus tibi fideles vsq; ad mortem, quo-
 des nobis coronam vitæ fac nos perfecte vin-
 cere quicquid impedit in nobis, ne adueniat re-
 gnum tuum. Vt vincentibus des Manna ab-
 sconditum, & edere de ligno vitæ, quod est in
 Paradiso. O tu, qui es, Alpha, & Omega,
 principium, & finis omnium, Primus, & nouis-
 simus, qui stabilis manens, das cuncta, moueri,
 exaudi nos, cõcedens vt adueniat regnum tuum.

Aug.

Ber.

Aug.

Psal. 18.

Apoc. 1.

Boet.

Regnum tuū in via est conscientia pura. Dissolue iugū captiuitatis nostræ, euellas, & destruas: plantas, & ædifices: laua quod est sordidum, riga quod est aridum, sana quod est saucium, Fleste quod est rigidum, foue quod est frigidum, rege quod est deuium, &c. Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium, Da gratiam tuis fidelibus, da virtutis meritum, da salutis exitum, da perenne gaudium. Da ò Pater optime in te confidentibus sacrum septenariū. Septem sunt in homine renouanda in hac Dominica Oratione. Septem sunt petitiones. Septem sunt inter alias cuiuslibet Christiano virtutes necessariae. Septimo die perfectus fuit mundus. Septem sunt dona spiritus sancti. Septem erunt dotes cuiuslibet Beati, Tres scilicet quoad animam, sicut in eadem sunt Tres potentiae & Quatuor ex parte corporis, sicut illud constat ex quatuor elementis. Septem sunt artes liberales. Septem Ecclesiae sacramenta. Septem sunt Planetæ. Septem sunt ordines sacri. Septem sunt opera Misericordiae, & pietatis. Septem sunt vitia Capitalia. Apud Ioannem in Apocal. Septem habes Candelabra, Septem Stellas, septem Angelos, septem sigilla, septem Tubas, septem plagas, septem Ecclesias, vt agnoscas, quod ab Apostolis vsq; ad cōsumationem seculi. Septem debebant esse ætates Ecclesie, sicut septem huius mundi describuntur ætates. O sanctissime Pater, adueniat regnum tuum, vt te veraciter agnoscamus, tanquàm verum & summum bonum, (Nemo enim bonus, nisi Deus) agnoscendo diligamus, diligendo pos-

Hier. 1.

Septena.
nu.

Apoc.

Mar. 10.

T H E S A U R V S

Sacra scri.

Io. 16.

Ecclesia.

Gre.

fideamus, & possidendo perfruamur, sic erimus
 regnum tuum hic, et in patria. Regnum tuum est
 scriptura sacra. Hanc omnibus aperias, ut om-
 nes te adorent, laudent, ac benedicant. Hæc
 scriptura sacra, est tanquam speculum Catholi-
 cis, ut internam conscientiam faciem videant.
 Mors est malis. i. hæreticis. Vita bonis. est vi-
 gor spiritualis, iucunditas animæ, & mentis il-
 lustratio. Utile est studere in libris scientiam, sed
 vtilius in libro conscientiam. Utile est in sacra
 scriptura literaliter sensum recte percipere, vti-
 le, & est degustare mysticum. Qui enim eum
 gustat, clamat cum Petro. Bonum est nos hic
 esse, vendit omnia, quæ habet, & emit agrum il-
 lum, in quo est verus Christiani Thesaurus ab-
 sconditus. Vera intelligentia scripturarum,
 tantum est in Ecclesia, ideo hæretici ab ea præ-
 cisi eam non habent: & per consequens eorum
 reiiciendæ sunt glossæ, & interpretationes. Scri-
 ptura sacra Turris est mystica, omnibus non est
 aperta, & intellectu facilis, quia non intelligitur
 nisi eo spiritu, quo cõdita est, quem quia non
 habent hæretici (non enim datur superbis, qua-
 les sunt ipsi) eam non bene intelligunt. Ideo
 cum suis libris comburantur, Si volumus ob-
 sequium præstare Deo. O Pater dulcissime.
 Regnum tuum est Ecclesia, in qua regnas, ut
 pater, & sponsus illius. Sæpe enim (teste Gre-
 gorio) in sacro eloquio regnũ cœlorum præ-
 sentis Temporis Ecclesia dicitur. Ideo roga-
 mus Maiestatem tuam, ut illam ita regat, Quod
 portæ Inferi. i. dæmonum suggestiones, Carna-
 lium opiniones, Tepidorum subsannationes,

A N I M Æ

& hæreticorum aduersus eam non præualeant
 impugnationes. Vindemiant eam omnes, qui
 prætergrediuntur viam, Ideò exurge Domine
 adiuua nos, & redime nos propter nomen tuū.
 Iudica Domine nocentes nos, expugna impu-
 gnantes nos. Apprehende arma, & scutum, &
 exurge in adiutorium nostrū. O bone Iesu,
 Num vides, quod sponsa tua oppressa est ama-
 ritudine? Quod plorans, plorauit in nocte, &
 lachrymæ eius in maxillis eius? quod habitat
 inter gentes, nec inuenit requiem: & quod qui
 glorificare debent, spreuerunt eam? Aduua er-
 go ipsam, quia vndique ita ab hereticis vulnera-
 ta est: quod non est ei amplius species, neq; de-
 cor, A plâta pedis vsque ad verticē apud ipso s
 nō est in ea sanitas. Regnū tuū ò Pater noster
 qui es in cœlis est gratia tua, ad eam ergò nos
 dispone, vt illius simus capaces, sicut tu eius es
 copiosus largitor, & sic veniemus ad Regnum
 tuum cœlestis patriæ. Sed heu, quot tuam con-
 culcant gratiam, dum illi non correspondent:
 sed sicut nihil boni meritorii potest per se libe-
 rum arbitrium efficere, sine gratia gratum fa-
 ciente, adiuuante, sic nil agit gratia sine libero
 arbitrio hominis rationis capacis cooperante.
 Initium salutis nostrę Deo miserante habemus,
 sed pulsanti Domino assentire nostrum est. Vt
 adueniat ergo regnum tuum Domine tua nos
 gratia semper & præueniat, & sequatur, ac bonis
 operibus iugiter præstet esse intentos. Dirigat
 corda nostra Domine tuæ miserationis opera-
 tio, quia tibi sine te placere non possumus, &
 præsta, vt quod fideliter petimus efficaciter

Psal. 79.

Psal. 43.

Psal. 34.

Aug.

T H E S A V R V S

consequamur, vt sic transeamus per bona temporalia ꝓ non amittamus æterna.

Pater noster, qui es in cœlis.

Sicut tuus Filius, qui cœlū est respectu nostri, qui terra sumus, tibi semper fidelis extitit, sic & nos fideles, obediētes tibi, & subiecti sumus. Magna prorsus fuit Christi obediētia, qui, ne perderet obediētia, perdidit vitam, & non minus delectabatur, & reficiebatur obediētia, quā gulæ deditus cibis optime compositis. Hinc dixit, *Cibus meus est, vt faciam voluntatem patris mei.* Heu quot reperiuntur qui & si obediētia professi fuerint, nesciunt, tamen, quid sit obediētia. Hi non obediunt, nisi cum sibi videtur vel necessitate ducti, nisi cum ad obediendum blanditiis alliciuntur, vi præceptorum, aut minis inducuntur?

Hi postponunt sæpe obediētia spiritualibus suis consolatiunculis, vellent ea sibi solum imponi à superiore, quæ ipsos delectant, & si in aliquibus obediunt, in multis suam exequuntur voluntatem. Hi adeo se difficiles reddunt, quod superiores eis aliquid imponere non audent, sed facile contendunt, contradicunt, indignantur, obmurmurant conqueruntur, & si impositionem, aliquam acceptant, eam tamen negligenter perficiunt. *Fiat ergo voluntas tua, sicut in cœlo, & in Terra, quo obediāmus superioribus nostris, vt tibi, & si homines sint, Qui enim eos audit, te audit, & qui eos spernit, te spernit: quia quod vni ex minimis tuis sit, tibi fieri reputas. Et si Petrus vult nos humiliter sub*

Ber.

Ioan. 4.

Basil.

Obediētia

**Luc. 10.
Matt. 25.**

iectos esse Laicis Dominis, & Principibus Ter-
 ræ, tanquam à Deo missis ad vindictam malefa-
 ctorum, Laudem verò bonorum, quia sic est
 voluntas Dei: quanto magis credendum est,
 eum nos velle subesse spiritualibus Prælati-
 bus, qui vicem Christi gerunt super vos? Fiat ergo vo-
 luntas tua, in qua omne bonum, quod dici, &
 desiderari potest, continetur. Et non mea, quæ
 semper mala est, dum sequitur concupiscentias,
 dum abit post vestigia Gregum suorum: dum
 satisfacit carnalibus desideriis, quæ militant
 aduersus animam: terrenis uoluptatibus inhiat,
 ventri deseruit: & mundanis rebus nititur. Bo-
 na autem est cum, Deo adiuuante, sequitur iu-
 stitiam. Ideò diuinum implorantes auxilium,
 dicimus, Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in
 Terra. s. à dextris, & à sinistris, in prosperita-
 tis, & aduersitatis tempore, in vita, ac morte, in-
 terius, & exterius, mente, ac corpore, in omni
 mea cogitatione, locutione, & operatione, ser-
 uiens tibi, seruiens proximo, & deseruiens mi-
 hi, tuam concede vt exequar voluntatem: in cu-
 ius perfecta obseruatione vera Christiani con-
 sistit perfectio. Ad hoc tendunt Euangelia, San-
 ctorum Epistolæ, Homeliæ, Sermones, & opu-
 scula, vt. s. eorū omnium Læctione inducamur
 ad conformandum nos in omnibus diuinæ vo-
 luntati. Fiat voluntas tua, ita ab Hominibus,
 sicut ab Angelis: ita in peccatoribus, sicut in
 iustis: ita in alienis à fide, sicut in fidelibus: &
 ita in corpore, sicut in spiritu. Sed dices, Diui-
 nam quomodo me inducis vt perficiam volun-
 tatem, si mea libera non est voluntas, & per-

1. Pet. 3.

Cant. 1.

1. Pet. 3.

T H E S A V R V S

Libe. arbi. consequens, si nobis non nos liberi esse arbitrii pluribus in locis sacra indicant volumina? Imò nullū in illis (vt ita dixerim) folium est, quod illud in nobis esse non testetur: dum quolibet folium aliquot continet præceptum, cōsiliū, aut documentum, quæ superflua essent, si nobis nullatenus inesset libertas arbitrii ad ea perficiendum. Deus apposuit nobis aquam, & ignem, & reliquit nos in manu consilii nostri; adiecit mandata, nostrum est ea velle seruare. Deus in adiutorium, aiebat Dauid, meum intēde, in quibus verbis ostēdit se libere operari, sed Dei auxilio indigere vt operetur secundū cor suum. Ait Dominus Discipulis. Vultis & vos abire? Paralytico, vis sanus fieri? cæco, quid vis tibi faciā? Et ad omnes, Qui vult venire post me &c.

Ecc. 15. Prouerb. pri. Vocauī, & renuistis. Et in Euāgelio Hierusalem, Hierusalē, quotiens volui cōgregare filios tuos &c. & noluisti? nonne patet ex his Nos habere liberū arbitrium? Cur dixit Dominus Adulteræ, vade & noli amplius peccare. i. ne volūtatem quidem peccandi habeas, cur dedit nobis tot consilia, & præcepta? Ad quid tot leges, statuta, orationes, & sacra volumina, Quæ omnia exigunt in homine libertatem operandi, Si non habemus liberum arbitrium? Ait Chrys. Cur seruos castigas, vxorem, si peccat increpas, liberos verberas, amicos incusas, & offendentibus inimicis infensus es? Hi enim omnes, si sponte non delinquant, miseratione potius, quàm punitione digni sunt, si liberum non haberemus, arbitrium, nec boni, nec mali merces iure pensaretur ei; qui aut bo

Pfal. 69.
56. & 107.

Pro. 1.
Matt. 23.

Ioan. 8.

Chrys.

A N I M A

nus, aut malus necessitate fuisset inuentus, non
 voluntate. Vide lib. 2. contra Marcionem
 hæreticum, Tertulianum, Leoné papam. serm. **Tertul.]**
 16. de Passione Domini ait. Nec Iudas, nec **Leo Papa**
 cæteri, qui Christo mortem intulerunt, id vlla
 necessitate fecerunt, sed sua sponte, & arbitrii
 libertate. Athan. in quadam Epistola. In ho **Athana.**
 minibus, inquit, non natura, sed eorum volun
 tas facit illos dignos supplicio, hos premiis &
 corona. Ioan. Damasc. L. 2. de Orthodo **Io. Dama.**
 xa fide cap. 27. Homo rationalis cum sit ducit
 magis naturam, quàm ducatur. Quapropter
 cum aliquid appetit, habet potestatem refre
 nandi appetitum, & sequendi eum. Hieron. **Hiero.**
 contra Iouinianum liberi arbitrii nos cõdidit
 Deus, ita vt ad vitia vel virtutes nullus neces
 sitate trahatur. Idem ad damasum papam. Nos
 dicimus hominem & peccare & non peccare
 posse, vt semper nos esse liberi consteamur ar
 bitrii. Grego. Debilis est hostis, qui non vincit, **Greg.**
 nisi volentem. Ambr. Nemo tenetur ad cul
 pam, nisi propria voluntate deflexerit. Volun
 tarium sibi militem eligit Deus, voluntarium
 sibi seruum auctonatur Diabolus. Vide lib. 1.
 De Iacob, & vita Beata. cap. 3. si hæc non sus
 ficiunt tibi Lector, vide Ireneum lib. 4. contra **Ireneus.**
 hæreses cap. 71. & 72. Cypr. lib. 1. Epistolarum **Cypria.**
 Epistola. 3. ad Cornelium. Greg. Nycenum in **Cyrillus.**
 suo Tractu de libero Arbitrio & Cyrillū lib. 3.
 contra Iulianum Apostatam. Vide Isichium
 lib. 3. super Leuiticū, Lactantium Firmianum **Lact. fir.**
 lib. 2. cap. 9. Ambr. lib. 1. de vocatione Gætium **Aug.**
 cap. 3. August. cõtra Fortunatū & Crisconium

Cassia.

Angel.

Bern.

Orig.

23.44.

Pfal. 107.

Mar. 14.

Grammaticum, & vbi peculiariter pertractat de libero hominis arbitrio. Ioan. Cassia. coll. 3. cap. 12. coll. 7. cap. 8. Prosperum de libero Arbitrio. Theophilatum super Lucam, vbi agitur de filio prodigo. Anselmum super. 2. Paul. ad Tymoth. cap. 2. super illud; Nouit Dominus, qui sunt eius. Bern. lib. de Gratia, & libero Arbitrio. Origen. super Epistolam Pauli ad Rom. vide. 23. 4. 4. C. Nabuchodonosor & C. obtineri. Si hæc etiam non sufficiunt, vide opus meum, cui Titulus est Fornax hæreticorum cap. de libro Arbitrio, & inuenies quod tibi sufficiet. Felix tunc est nostrum liberum arbitrium, cum homo nõ habet velle, aut nolle, ex virtute animi, sed in omnibus à diuina dependet voluntate, quam sequitur, vt vmbra corpus, ita quod semper potest dicere cum Propheta. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum; & Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra: vt sit in opere, quod est in intentione, vt tua mea fiat voluntas, & mea penitus in nichilum redigatur. Fiat semper bone Deus non quod ego volo, sed quod tu vis. Voluntas tua obsecro meo sit impressa in corde, sit in intellectu, sit in mente, & sit in affectu: sit in verbis, sit in cogitatu, & sit in opere, sit denique tota in anima, & tota in corpore. Si vis me infirmum, aut sanum, mortuum, aut viuum, pauperem, aut diuitem, dulcibus cõpunctionis lacrymis irrigatum, aut aridum, ecce me paratum; Fiat voluntas tua. Tu es Dominus meus, & Deus meus, & ergo seruus tuus. Fiat ergo voluntas tua sicut in cœlo, & in terra. O felicem

licem illum, qui diuinam induit voluntatem, & propriam exiit, quia illi obediēt totaliter de se nil sibi referuans: obediēt velociter se totum intra se colligens, vt voluntatem peragat omnipotentis & obediēt perseueranter. i. vsq; ad mortem, exemplo Christi, qui tam fidelis fuit obediētiae. Dicamus ergo cum feruore colloquantes nosmet, ac omnia, quae habemus in manus Domini. Fiat voluntas tua sicut in caelo, & in terra, quo ad temporalia, & quo ad spiritualia. Consolatio, gloria, & satisfactio nostra est tuae diuinae voluntatis in nobis perfecta executio, perfectio, & obseruatio, concede omnibus tale veritatis lumen, vt quilibet dicat ex corde. Pater noster qui es in caelis, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Alimento indiget Corpus, indiget & anima. Cibus corporis est visibilis, & materialis: cibus Animae seu mentis est inuisibilis, & spiritualis: est & cibus caelestis Beatorum in patria, quo pascuntur, dum fruuntur eo, qui ab eis sine fine vis debetur, sine fastidio amabitur, & sine fatigatione laudabitur. Pane materiali opus est nobis quotidie, aliter corpus deficeret. Et spirituali in qua pane, cordiali. s. amore Crucis, opus est ait Dñs. Qui vult venire post me abneget, semetipsum, & tollat Crucē suā quotidie &c. O quantū nutrit animā, quātum roborat spiritum, quantumue cor lætificat iste spiritualis panis, qui est castus amor Crucis, ardens patiendi desiderium, & sitis super nos diuinae Iustitię. Beati enim sunt qui sitiunt iustitiam exemplo Christi, qui in Cruce positus clamabat, sitio. s. iusti

Ber.

Luc. 9.

Matt. 5.

Ioan. 15.

C

T H E S A V R V S

Ioã. 15.

tiam, quia mortalium salutem fitio . Spiritua
lis panis est mentalis , humilis , fidelis , & iugis
oratio , sine qua nemo potest proficere in via
Dei : hanc impediunt nimius amor sui , cordis
anxietas , terrena distractio , inanis gloria , & ni
mia de se presumptio , qua homo nimium sibi
credit . Magnum impedimentum mentalis ora
tionis est proprium sensum sequi , spirituali du
ce carere , sui totaliter non studere mortifica
tioni , vocalibus orationibus seipsum onerare ,
quas homo sæpe profert superficialiter absq̃
gusto & deuotione , a curiositate interiori , vel
exteriori duci , sensualibus delectationibus inha
re , seipsum in omnibus suspectum non habere ,
proprio statu contentari , diuina nõ meditari ,
& seipsum vera vitæ nouitate petitionibus non
aptare . Nam si petis patientiam , vel humilita
tem , debes quoad fieri potest huiusmodi virtu
tes exercere : aliter in oratione tentatur Deus .
Cibus spiritualis est verbum Dei , sed illud vt fru
tuosum sit debet homo percipere non minus
aure cordis , quàm corporis . Sunt qui audiunt
aure corporis , & cordis , sed nullo mentis deside
rio , quod audiunt complectuntur . Hi ad tem
pus credunt & in tempore tentationis rece
dunt , quia quod aure intelligunt , opere exer
cere contemnunt . Verbum Dei habet virtu
tem calefactiuam . Psal. Ignitum eloquium tu
um vehementer : Illuminatiuam , Psal. Lucer
na pedibus meis verbum tuum : Nutritiuam ,
Ideo legitur , Non in solo pane viuit homo ,
sed in omni verbo quod procedit de ore Dei .
Matt. 4. & Generatiuam . Iacob. pri. Volunta

Bened.

Greg.

Luc. 8.

Matt. 4.

Iac. 1.

rie enim genuit nos verbo veritatis. Stultissimi ergo se esse conuincunt, qui verbum Dei audire recusant. Cibus spiritualis est frequens lectio spiritualium rerū, sed nota quod lectio certa prodest, varia delectat, & quod non omnium librorum etiam sacrorum omnibus utilis est lectio. Non vageris ergo p multa opuscula sed ea tantū præ manibus habeas, quæ te ad spiritualem profectum, ad tui veram mortificationem, ad humilitatis aliarumq; virtutum acquisitionē promouere possunt. Cibus spiritualis est sanctissimum altaris sacramentū, quo veri amatores Christi sæpe reficiuntur. In hoc cibo dat nobis seipsum Dominus per manus Sacerdotis, Ideo canit Ecclesia, O sacrū conuiuium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. Quis ergo non libenter, non cordialiter, & feruenter diceret, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. O quàm fatui sunt cōplures tepidi, qui seipsos priuant toties hoc cœlesti conuiuiō. Hic prætereō carnales, quibus sola Pascatis communiō videtur sufficere, & nonnullos spirituales salte nomine qui sæpe ad altare Domini accedūt & suis semper solitis laborāt imperfectionibus, quia accedunt amore sui ducti potius, quàm amore Dei. Omitto illos etiam, qui sacram non frequentant mensam, de qua Dauid, Posui sti, inquit, in conspectu meo mensam, aduersus eos, qui tribulant me, ne ab aliis irrideantur. Hos. n. mundus vocat ex diabolica suggestionē sanctulos, hypocritas, beatos, aut columbinos,

Seneca.

Eucharistia.

Psal. 22.

Paulistas, Regulares, aut Theatinos. Alii communionem sumere contemnunt seducti ab hæreticis, qui eis super altare corpus Christi, ac sanguinem realiter non adesse suggerunt. Hi tantę veritatis impugnatores breuiter audiāt, si sic esset, ò Lector pie, prout ipsi asserunt, non dixisset ipsa infallibilis veritas, Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hic calix sanguinis mei, qui pro vobis effundetur. Neq. n. in re tanti momenti figurate locutus fuisset. Dixit & apud Ioan. Caro mea verè est cibus. Non sine mysterio ponitur hic, verè. Si sic esset, ò Hæretice, decepta iam per tot annos fuisset Ecclesia, quę ducitur à spiritu sancto, qui aberrare non potest. Si hic non adesset, nisi panis & vini substantia post cõsecrationem factam à sacerdote ritè ordinato, ad quid dixisset Paul. qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. i. peccat mortaliter, ac sic homo semper peccaret mortaliter, quoties pane ac vino reficitur? Contra te habes multa, ò hæretice, apud Gratianum de consecra. dist. 2. præsertim. C. ego Berengarius cõ. capitulis. Quia corpus, quia passus, Forte. Reuera: Nos autem, & C. Panis est. Contra te habes Paul. i. Coryn. cap. 11. Ambr. lib. 4. de sac. cr. cap. 4. Cyp. de Coena Domini, & super Orationem Dominicam. Augu. de sententiis prosperi. Chrys. Hom. 45. super Ioan. Cassiod. super Psal. 109. Grego. in moralibus. Hyl. lib. 8. de Trinitate. Orig. Homel. 7. super Nū. Leon. Papā in Epistola ad Constantinopolitanos. Leo Papa Contra te habes tot inuisibiles fructus, qui ex

Luc. 22.

Ioan. b.

1. Cor. 2.

De con.
dist. 2.

Ambro.
Cypria.
Aug.
Chrys.
Gre.

Hilarius.
Orig.
Leo Papa

sacra communione percipiuntur, qui perciperentur ab omnibus panem comedentibus, si tantum in altari panis adesset. Quid non operabitur sacra communio in eam sumentibus in primitiua Ecclesia, & operatur nunc in seruicibus Christi seruis? Si non adesset, nisi panis in altari idem sentirent omnes materialem panem comedentes. contra te est Concilium Ephesynum, Concilium constantiense, in quo damnatus fuit Ioannes Vigleph, eiusdem opinionis, & concilium Lateranense sub Innocentio Tertio. Omitto multa quæ sunt in opere nostro, cui Titulus est fornax hæreticorum. Huius panis excellentia fide potius quam humano percipitur intellectu. Quod ergo non capis, quod non visdes, animosa firmet fides. Dicamus etiam Fratres. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Magna in hoc est Dei Clementia, ut dimittat tam libenter dimittentibus Proximo suo. Quia Ad remissionem peccatorum actualium requiritur de necessitate ut simul concurrant gratia, & liberum arbitrium. licet illa præueniat, quæ nos & comitatur ac subsequitur vult deus quod si gratiam suam consequi cupimus, qua nobis peccata relaxantur, quod per bonum usum liberum arbitrii, faciamus quod in nobis est desistendo à peccatis & eis, qui nos offenderunt dimittentes ne deum tentare videamur. Hæc petitio semper necessaria est nobis licet confessos & contritos nos esse censeamus, quia nescit homo (excepta particulari reuelatione) odio an amore dignus sit: & quia quotidie in multis offendimus om

T H E S A V R V S

nes saltem venialiter. Hæc petitio facienda est non solum pro nostris sed etiam pro peccatis proximorum, vt charitas exigit. Qui auferit aliquid alicui eius debitor constituitur, et quia peccando honorem, quem deo exhibere tenemur auferimus, ideo peccata nostra tot debita esse dicuntur. Sicut & ea quæ contra nos comittuntur. Et qui vult a deo veniam suorum licite posse sperare, suis ex corde offensas dimittat debitoribus. Multa sunt que contra deum per commissionem vel omissionem perpetramus respectu eorum, que cõtra nos ipsos ab aliis committuntur. Proximum ergo a suis libere debitis absoluat qui a dei clementia propria sibi vult relaxari. Tunc vero proximo secundum cor dei dimittimus, cum non solum eidem malũ non inferre sed vbi, quãdo & quantum opus fuerit beneficia conferre decreuimus, sed cum inquam hilari vultu serenaq; mente intuemur, suauiter alloquimur & deum pro eo vt saluetur non minus q̃ pro nobis oratum habemus: ex quo dominus nos inimicos diligere, eis benefacere & pro ipsis orare voluit. Et nos inducas in tentationem. i. licet tentator sis malorum non permittas queso me à tentationibus deuinci carnis, mundi vel diaboli. Nos tam debiles ac imbecilles nõ derelinquas, qui. n. à te destituitur statim i peccatorũ foueã collabitur, nosti figmentum nostrum. A diuua vt vincamus. Apprehende arma & scutum & exurge in adiutorium nobis. Dilata gressus nostros subtus nos, vt non infirmentur veſtigia nostra. Fac, vt quilibet nostrum tuo fre

Gre.

Cypria.

Pfal. 34.

Pfal. 17.

tus auxilio persequatur inimicos nostros, comprehendat illos & non conuertatur donec deficiant. Precingas nos virtute ad bellum (ex quo militia est vita hominis super terrā,) & supplantantes insurgentes in nos subitus nobis. Tu es. n. illuminatio nostra, salus nostra, misericordia nostra, refugium nostrum, susceptor noster & liberator noster. O bone deus totus mūdus in maligno positus est, & laqueis plenus est; in tenebris ambulamus, multi domestici hominis inimici eius, & diabolus tamq̄ leo rugiens semper circuit querens quem deuoret. Fac vt ei resistamus fortes in fide, vt in lumine tuo videamus lumen, vt breuiter in verbo tuo laxemus rethe, viriliter agamus & confortetur cor nostrum. Dediisti nobis velle des et perficere. Si vis nos ob virtutis exercitium die noctuq; impugnari, dic saltem cui libet nostrū. Sufficit tibi gratia mea. Perfice in nobis opus, quod coepisti. Sicut misericordia tua preuenit nos ita subsequatur nos omnibus diebus vitæ nostræ: vt habitemus in domo tua in seculum seculi, soles. n. propter ineffabilem tuam clementiam post certamen coronare, vincētibus dare manna absconditum, post laborem perseverātibus dare præmium ac post cursum pallium & nos solemus post tenebras sperare lucem. Sub vmbra alarum, ergo tuarum &c. protege nos, ne diaboli suggestionibus consentiamus Domine non secundū peccata nostra facias nobis neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. Sed misericorditer doceas manus nostras ad prelium & digitos nostros ad bellum, ne de-

1. Pet. 5.

Luc. 7.

Psal. 26.

Psal. 143.

T H E S A U R V S

1. Cor. 5.

2. Tim. 3.

Pfal. 24.

Pfal. 17.

Pent. 32.

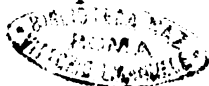
Pfal. 123.

uisti à tentationibus spiritualiter moriamur: sed vt potius nobismet mortui à vitiiſq; omnibus expurgati ſimus noua conſperſio, per gratiam à te perfecte illuminemur Cœci. n. (multi ex nobis dicere poſſunt) ſumus & duces cœcorum & illuminati pro tui nominis gloria diuino tuo inflammemur amore. Sed libera nos à malo. Lab intollerabilibus anguſtiis & tribulationibus (omnes. n. qui pie volunt viuere in Chriſto perſecu. patiūtur.) in quibus plures deficiunt, ſuppone ergo domine manum tuam & libera nos a malo, quia quilibet noſtrū cum propheta ad te clamat. De neceſſitatibus meis erue me. Adiuua noſ domine deus noſter & propter gloriā nominis tui libera nos & propitius eſto peccatis noſtris ne tentemur & affligamur ſupra id quod poſſumus ſuſtinere. Spt ritualibus donis nos robores, in ſanguine filii tui uiuifica nos. Illumina domine lucernam noſtram, illumina domine tenebras noſtras vt noſtrum quilibet dicat confidenter. Quoniam inte eripiar à tentatione & in deo meo trāſgrediar murum. Libera nos à malo. i. ita à preſſuris, quas Chriſtianos pati oportet, vt conſcientia noſtra in aliquo non vulneretur. Sine. n. tuo numine nihil eſt in homine, nihil eſt innoxium, laua quod eſt ſordidum in ſanguine agni (in quo à malo liberari ſperamus,) riga quod eſt aridū, flecte quod eſt rigidū & rege quod eſt detrium tu qui martyribus victoriam tribuiſti, qui occidis & viuere facis, & ad quem omnes confugiunt dicentes. Adiutorium noſtrum in nomine domini qui fecit cœlum & terram. Li

bera nos à malo. i. tribulationibus non vt non
 veniât (quia vndiq; sunt angustie & nihil est ab
 omni parte beatū) sed vt nō vincamur , victiq;
 ad peccatum aliquod pertrahamur . Penam
 vt nobis iure debitam (cum vis nos pati men
 te aut corpore) sustinere volumus sed non cul
 pam : quam penitus detestamur . Libera nos
 à malo. i. à potestate dia. vt in nobis nō habeat
 quicquam . Vt super aspidem & basiliscum am
 bulemus & conculcemus Leonē & draconem. **Pfal. 90.**
 Pati Domine non recusamus, cum nos impu
 gnat diabolus, sed ita ab eius impetu libera, q̄
 ei non succumbamus, ne habito nre voluntatis
 cōsensu in spiritu vehemēti cōterat naues Tar
 sis. i. ne nostrum totum interiorem hominem. **Pfal. 47.**
 depopuletur diripiat & in captiuitatem diri
 gat . Amen. i. vtinam id nobis fiat & conce
 datur sicut verum est q̄ es Pater noster, qui es
 in cœlis, per Christum dominum nostrum: per
 quem sancti tui omnes quicquid boni habebāt
 obtinuerunt . Amen ergo. i. tribue quecunq;
 filius tuus in hac oratione petere docuit, ne
 vacui recedamus . Amen .

Pater noster .

Magna quippe Dei & creatoris dignatio
 est vt à nobis puluisculis, infirmis & debi
 libus tot peccatis onustis, tot miseriis detentis,
 tot oppressis passionibus, tot immunditiis ple
 nis , & tot tentationibus subditis tam familia
 riter cōueniri velit . Rogamus homines deum
 cum patrē nuncupātes quo nullus alius maius

T H E S A V R V S

Pfal. 94.

est pater, altior est dominus & dignior princeps. Quod pater sit patet. Si quidem ipse fecit nos & non ipsi nos. Quod dominus, nam in ditione eius ab æterno & vsq; in æternum cuncta sunt posita, & altissimus princeps. Est. n. rex regum immortalis & dominus dominantium. Regnū suum est regnū oīum seculorū, & quid queris obtinere ab hoc tā clementissimo patre, qui est in cœlis materialibus & spiritualibus? Certe sanctificationem nostri interioris hominis, vt in ea ipse sanctorum sanctitas colatur & adoretur. s. sui regni in nobis aduentum per realem virtutum acquisitionem. i. cum sua diuina voluntate nostræ totalem conformitatem, vt ipsam non minus homo in terris q̄ angelus in cœlis exequatur. Quotidianam corporis ac spiritus nostri refectionem. Ipse. n. dat escam omnibus in tempore opportuno, quia fidelis est pater. Ipse aperit manum suam & implet omne animal benedictione. Peccatorum remissionem postq̄ his qui nos offenderunt ipsi dimisimus. Lumen veritatis, vim diuini amoris & virtutem fidelitatis contra hostiles tentationes, ne illis consentiamus. Ex quo ita debilis est hostis, & non vincit nisi volentem. Et liberationem à malo. s. infernalis pœnæ & culpæ mortalis. Hoc malū etiā est amor proprius & diabolus, ex quibus oīa prodeūt mala. Amē. i. fiat quod cupimus, petimus & per optamus.

Pfal. 164.

Gre.

Pater noster.

Quia non est Deus acceptator personarum, quia bonitatem suam omnibus co

municat, quia omne quod venit ad eum non eiicit foras, quia quantum in se est voluntate antecedenti vult omnes saluos fieri & ad agnitionem sui nominis venire, Dulcissimus eius filius pater noster nos dicere docuit. Haberes ergo deum in patrem, vt veri eius filii ambulemus, in voluntate eius proficiamus, & eum toto corde diligamus, vt eius promissiones accipiamus. Et quia iste pater in cœlis est, ideo sursum corda habenda sunt, quæ sursum sunt querite, quæ sursum sunt sapite (non quæ super terram) vbi Christus est in dextera dei sedens. Sanctificetur nomen tuum. Quod fit cum Christum veraciter diligimus, & fideliter imitmur. Cum voluntatem eius facimus, & in viis eius ambulamus. Adueniat regnum tuum non ad iudicium sed ad redemptionem (non enim iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens) regnes in nobis, vt noster fidelis pater virtutibus ornans nostrum in teriorem hominem. Non possumus namque regere nos ipsos nisi prius recti fuerimus à te patre sanctissimo, quia iugiter caro concupiscit aduersus spiritum, quæ cum subdita fuerit spiritui, adueniet regnum tuum in nobis. Fiat voluntas tua in nobis, quæ nil aliud est quam sanctificatio nostra, quam obedientia, charitas, humilitas, mansuetudo, pudicitia & simplicitas: quæ virtutes ex voluntate tua rectissima prodeunt. Voluntas tua pater sanctissime fiat in cœlo mentis nostræ & in terra carnis nostræ. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. scilicet materialem, quo corpus reficitur & spiritualem quo mens nutritur. Panis no-

Ioan. 6.

Col. 3.

Psal. 142.

T H E S A V R V S

- Ioan. b. 1** Rex etiam ille est, qui de cœlo descendit, qui à multis hodie manducatur & integer manet.
- Ioan. 1. 6** Hūc quortidie querimus, ne deficiamus in via. Hic panis est verbum dei, quod caro factum est, vt habitaret in nobis. Panis est oratio, da nobis ergo talem formam orationis, q̄ perueniamus ad perfectionem. Panis est verbum Dei. Non. n. in solo pane viuit homo sed de omni verbo, quod procedit de ore dei. Dimitte nobis debita nostra. i. peccata. Nam peccauimus tibi: iniuste egimus: iniquitatē fecimus.
- Matt. 4.** Et quia nemo potest gloriari se castum habere cor (nam & stellæ non sunt mundæ in conspectu domini & sine peccato, non est infans vnus diei natus super terram) ideo omnes possunt dicere. Dimitte nobis debita nostra. Debita nostra multa sunt ex omissione. Debemus. n. te deum toto corde amare, proximum, vt nos metiplos diligere, imaginem dei ac similitudinem seruare illesam & quis huiusmodi debita persoluit? Dicamus ergo humiliter. Dimitte nobis o cœlestis pater debita nostra sicut nos offendentibus dimittimus tui nos terrestres filii. Ne nos inducas in tentationem. i. non permittas nos corrumpi ab hæreticis, vinci à Diabolo, & contra proximum ab ira superari. Concede nobis tale veritatis lumen, q̄ diabolus se transferens in angelum lucis nos non decipiat. Et quia cum ab ipso nos liberaueris per Christum dominum nostrum veri liberi erimus: ideo libera nos à malo Amen. i. presta vt, per filium tuum à te impetremus & consequamur: quod ipse nos orare docuit.

*Beatus Laurentius bonum opus operatus est,
ideo triumphat coronatus in caelis.*

INCIPIT SECVNDA PARS HVIVS OPERIS.

Articulus primus

PATER noster qui es in cœlis. Quantum necessaria sit superna illustratio cordibus nostris illapsa, haud facile dixerim, ideo pro ea vt obtineatur iugiter orādum est, aliter sacrarum literarum studium non sapit, Multi legent & non intelligent & se orare putantes Tempus conterēt, sed hoc lumē, solū mente purgatis, infunditur. Quilibet ergo proprię mortificationi prius studeat & innitatur, quia cum illa animam possidet, ipsa tota diuinitus irradiatur, facile scrutatur scripturas, cœlum perorans efficacia pulsat, stupet indignis sibi concessis ab altissimo, cōtra demonum impetum viriliter dimicat, fulget virtutibus, bonus, odor vitę omnibus efficitur, & secure sic orare potest, Pater noster qui es in cœlis. Deus namq; pater noster est per singularem creationem, in qua imaginem & similitudinē suam nobis impressit, Pater est per spiritualem cuiuslibet gubernationem, cura enim illi est de omnibus, Pater est per supernaturalem adoptionē, nam per mortem filii sui credentes adoptauit in filios, ad cœlestem patriam inuitat, & illius cōheredes instituit, sed forse dices vocatis no

Gen. 1.

bis ad æternam felicitatem, a, Tam Clementis-
 simo patre qua eundum est? per regalem utiq;
 crucis viam, per sacra Christi Vestigia, per no-
 stratum passionum extirpationem, & per diuis-
 ne eiusdem volutatis obseruationem, & iste san-
 ctissimus pater noster Talis est, vt merito, a, no-
 bis summo Charitatis affectu diligendus sit, Hinc **Luc. 10.**
 dominus ait. Diligas dominum deum tuum ex **Ioan. 4.**
 toto corde tuo. Casto amore diligendus est & **Apoc. 1.**
 honorandus hic noster Talis & Tantus pater,
 non verbo & lingua sed opere & veritate, quia **Ioan. 13.**
 prius dilexit nos, & lauit nos in sanguine suo, & **13.**
 quia eundem patrem omnes habemus, nos in-
 uicem vt fratres diligere debemus: quia domi-
 nus ait, hoc est preceptum meum vt diligatis
 vos inuicem, sicut dilexi vos. In hoc cognoscet
 homines quia mei estis discipuli, si dilectionem
 habueritis ad inuicem, madatum nouum do vo-
 bis vt diligatis inuicem sicut dilexi vos, sed dili-
 gendi sunt fratres nostri vere: & tunc fiet cum
 eis vt nobismet æternam foelicitate, ac magis
 gratiam & gloriam quam diuitias, & magis spi-
 ritualia quam temporalia optabimus, diligen-
 di sunt potius corde quam ore, factis quam **Matt. 14.**
 verbis, & intimo affectu quam superficialiter, **Perseuerã**
 Diligendi sunt ita perfecte quod etiam inimi- **tia.**
 cos diligamus orantes, pro persecuentibus &
 calumniantibus nos, Diligendi sunt non per
 mensem aut annum sed vsq; ad mortem. Talis **Ifidonis.**
 namq; perseuerantia in cuiuslibet virtutis exer-
 citio necessaria est, dicente domino. Qui per- **Gre.**
 seuerauerit vsq; in finem saluus erit. Perseue-
 rantia enim est veræ virtutis inditium, militum

De peni.
di.iii.c.
Euid.c.

Greg.

Ambro.

7.4.1.

Cæsarius.

Aug.

Christi Corona, certantium bonum certamen
Triumphus, meritorum causa & consumâtium
cursus in Christo brauium. Incassum bonum
agitur, si ante vitæ terminû deseratur & frustra
velociter currit qui ante metam deficit. de pe-
nit. di. 3. c. in cassum. Perseuerâtia in bono do-
num dei est, qui non est acceptator personarû,
sed in omni gente, qui timet deum acceptus est
illi. Multi bene incipiunt dicit gre. Sed male
vitam finiunt. Non ergo bene incoepisse lau-
dabile est sed bene vixisse. Hinc ait ambro. Lau-
da nauigantis foelicitatem, sed cum peruenerit
ad portum. Lauda ducis virtutē, sed cum per-
uenerit ad triumphum. Lauda post vitam, ma-
gnifica post consumationem. Hæc virtus exer-
cenda est in patientia. 7.4.1. suggestum. Hanc
non habent multi, qui in claustris suæ non re-
spondent vocationi. De qua cæsarius in ad-
monitione. 28. Sic ait, venire ad religionē sum-
ma perfectio est, non perfecte in ea viuere sum-
ma damnatio est. Quid prodest si in loco quies
teneatur, & inquietudo in corde seruetur? Si in
habitatione silētium sit, & in habitatoribus cla-
mor vitiorum, tumultus, & collectatio passio-
num? Si exteriora nostra seueritas teneat, & in-
teriora tempestas obruat. Hanc non habent
qui nulla cœlestis spe ducuntur præmii de quo
sic ait, Aug. desideria & vota oïa transgreditur,
quod deus præparauit diligentibus se, Acquiri
potest, estimari non potest. Alibi idem ait tan-
ta est supernæ felicitatis iocunditas, vt etiam
si non liceret in ea manere nisi vnus diei ho-
ra, omnia mala sustinenda essent. Hiero. nul-
lus

lus labor durus, nullum tempus longum vide-
 ri debet, quo æternæ claritatis splendor acqui-
 ritur. Hanc non habent, qui non cogitant in-
 certum suæ mortis aduentum, de quo scriptum
 est. Latet vnus dies, vt omnes obseruetur dies.
 Et Gre. Incertum voluit esse dominus nostræ
 diæ mortis, vt dum semper ignoratur, semper
 proximus esse credatur, & homo tanto fidelior
 sit in operatione quanto incertior est de voca-
 tione. Hanc perseverantiam non habent qui
 nō cogitant diem iudicii, de quo Hieronimus.
 Quotiens diem iudicii considero, toto corpo-
 re contremisco, semper videtur illa terribilis
 tuba insonare in auribus meis: surgite mortui
 venite ad iudicium. Ansel. Latere enim erit
 impossibile, apparere intollerabile. Superius
 erit iudex iratus. Inferius horrendum caos
 inferni: a dextris peccata accusantia. A fini-
 stris demonia pertrahētia impios ad supplicium,
 & si iustus vix saluabitur, impius & peccator
 vbi apparebunt? Hanc non possident, qui in-
 ferni sæpe penas non habent præ oculis, de qui-
 bus dominus deut. 32. ait, congregabo super
 eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Gre.
 in home. erit ibi mors sine morte, defectus sine
 defectu, quia ibi mors semper incipit, deficere
 nescit. Ibi animæ, secundum Hugo. lib. 1. de
 anima, traditæ sunt in potestatem demonum,
 sine fine carēt dei visione, & inextinguibili igne
 cruciantur. De hac æternitate (in inferno, nō
 nulla est redemptio) scribit Gre. in mora. ne-
 quaquam vltra misericordia parentis liberat,
 quos semel in locis pœnalibus iustitia iudicant.

Hieron.

Deut.

Gre. 209

D

1. Cor. 6.

Bern.

Apoc. 22.

Psal. 141.

tis damnat. Hanc perseverantiam non habet in bono, qui non cogitant animæ proprie dignitatem. Ipsa, n. creata est ad imaginem dei ac similitudinem, omnem corpoream creaturam nobilitate superat, angelum habet ad sui custodiam delegatum, est redempta præcio magno. i. purissimo Christi sanguine, qui eam sibi elegit in sponsam, seipso cibatur & reficit, in cœlesti patria ab angelis expectatur, & tam cæpax est quod nil eam præter deum implere potest. Hinc ait Bern. O, anima insignita dei imagine, redempta Christi sanguine, despôsata fide, dotata spiritu, deputata cû angelis, capax beatitudinis, heres bonitatis, & particeps rationis quid tibi cum carne? Non igitur mirandum est, si ex defectu perseverantiæ, incipere est multorum, & bene finire paucorum. Laudabilis semper fuit apud sanctos perseverantia, quæ præsertim habenda est in bono proposito. 16. 4. 1. vos autem, & in sollicitè se in posterum, a peccatis custodiendo, de peni. di. 2. Quærendum. Perseverantia habenda est in spiritali certamine, in quo deus milites suos spectat, hortatur ut pugnent, adiuvat ut vincant, vincentes coronat, & deficientes subleuat. Hanc viriliter amplectitur qui multiplices eius utilitates, & diversâ instabilitatis damna considerat. Hac coronantur merita, hinc ait dominus apud Ioha. In apo. c. 2. Esto fidelis deo usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Ideo perseverantiæ adeo infidiatur diabolus, quia eam novit inter virtutes coronari. De hac demonum malignitate scripsit propheta dicens. In via hac, qua am

bulas, absconderunt laqueum mihi. Perseuerantia nobis impetrat quod volumus, difficilia reddit leuia, nutrix est ad meritum, mediatrix ad praemium, soror patientiae, constantiae filia, charitatis vinculum, & sanctitatis propugnaculum. Tollerant, nec obsequium mercedem, nec beneficium gratiam, nec laudem habet fortitudo. Quidam adeo sunt instabiles, quod modo volunt modo nolunt graui onera subire, difficiles prouincias aggredi, omnibus subesse & quaecumque aduersa perferre modo adeo euanescent, ut poenitus collapsi videantur. Perseuerantiae vires eneruant peccandi consuetudo, instabilitas mentis, impatientiae vitium, accidiae torpor, cenodoxie stimulus, gastrimargiae ingluuies, vis superbiae, immunditiae lutum, tristitiae oppressio, & tepiditatis remissio. Perseuerantiam adiuuant castus amor dei, timor sanctus, seruens oratio, stabilitas loci, iugis dominicae passionis ac propriae mortis consideratio, patiendi desiderium pro Christi nomine, & continua sui mortificatio. Perseuerantiae, in via fructus, sunt stabilitas mentis, promptitudo spiritus, puritas cordis animi, illustratio, carnis subiectio, interioris hominis tranquillitas, frequens absque illusionem in deum raptus, & sermitas conscientiae. In patria fructus perseuerantiae sunt clara dei visio, secuta fruitio, indeficiens charitas, angelorum sine fine societas, & supernae felicitatis aeterna possessio. Qui hanc virtutem obtinet idem semper est in vtraque fortuna, ut seductor & verax, per infamiam de bonam famam: quia ut optimus ambidexter hinc & inde viriliter dimicat, lactatur, & hinc

Aug.

Cassia.

Heb. 12.

1. Tim. 6.

1. Joh. 3.

Matt. 5.

deseruit, & spiritualis vitæ fructus decerpit. Qui hanc virtutem consecutus est, non recusat laborem, difficultatem non nouit, impossibilitatem nescit, de virtute in virtutem proficit, sic currit aspiciens in auctorem vitæ quod cōprehendit, omnibus subest, vt omnium seruus, omnibus cedit, defert & se amabilem exhibet, vt omnes Christo lucrifaciat, habet solidum animum, inflexibilem mentem, immobile cor, hilarem vultum, iocundum spiritum, & statum mētis inuincibilem, profundum in sui cognitione, altissimum in dei dilectione, pro salute animarū indefessum, & in spirituali certamine inexpugnabilem. Perseuerantiam ergo exerceamus in diligendo talem patrem, qualem habemus in coelis, & proximos nostros, qui vt fratres habendi sunt in terris. Magnum est candidissime Lector quod eum patrem vocamus, qui solus est creator & rector omnium, rex regum & dominus dominantium; qui solus habet immortalitatem, & lucem habitat in accessibile. Hinc ait discipulus ille magis dilectus. Videte qualem charitatem ostendit nobis deus, vt filii dei nominemur & simus. Hic noster pater est ille magnus deus: qui nostram vincit scientiam, cuius oculis omnia nuda & aperta sunt, qui nouit timentum nostrum, qui est in seipso ex seipso ita summum bonum, quod nec augeri nec minui potest, qui omnia fecit ex nichilo, regit fouet & sustinet, qui est totus in toto terrarum orbe & totus in qualibet parte, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, qui aperit manum suam & implet omne animal be-

neditione, qui est fidelis in omnibus verbis
 suis & sanctus in omnibus operibus suis, qui vo
 luntatem facit timentium se, & custodit diligen
 tes se : qui sic dilexit mundum ut filium suum
 unigenitum daret, qui dominatur potestati ma
 ri (nam venti & mare obediunt ei) qui humilia
 vit sicut vulneratum superbum in brachio vir
 tutis suæ, disperdens inimicos suos, qui deposuit
 potentes de sede & exaltauit humiles, & qui bre
 uiter est laudabilis & gloriosus & super exalta
 tus in secula. Hic est ille pater cuius mirabile
 est intueri bonitatem, sapientiam contemplari,
 pulchritudinem meditari, & suauitatē degusta
 re. Quis auderet eum vocare patrem, cum cis
 nis & umbra simus, nisi ad hoc ille nos inuita
 set, qui dixit. Ascendo ad patrem meum &
 patrem vestrum, deum meum & deum vestrum? Hic
 est primogenitus in multis fratribus : Hic
 est natus ex muliere factus sub lege, ut eos qui
 sub lege erant redimeret, & adoptionem filio
 rum reciperemus. Hic exinaniuit semetipsum
 factus obediens patri nostro : qui est in coelis
 vsq; ad mortem, mortem autem crucis. Quis
 est, qui non amore langueat sentiens se vocari
 fratrem filii dei? quis non vulneratur charita
 te : dum deum alloquens, pater noster, se di
 cere posse conspicit? Quis non feruet in ora
 tionibus, non effundit dulces lachrimas, non
 exultat in corde & non se totum deo dedicat,
 dum audit se factum fratrem angelorum, ne
 dum hominum? Sed vbi sit iste pater noster ha
 bes pie lector in sequenti nostri tractatus arti
 culo.

Psal. 164.

Ioan. 3.

Matt. 8.

Psal. 88.

Luc. 1.

Dan. 3.

Ioan. 20.

Rom. 8.

Gal. 4.

Philip. 2.

T H E S A V R V S

Articulus secundus.

Con.

Pater noster qui es in cœlis. Pater noster est in cœlis & ubiq^{ue}, quia est in circumscriptus & immensæ maiestatis, quia cœlum & terram implet, & quia est esse indeficiens, & deus incomprehensibilis. Ad hos cœlos, ubi dicitur esse pater noster, non perueniet qui non fuerit verus christi imitator in terris. Sed quis perueniet inquires? Qui præbet domino cor suum, quod ille spiritualiter requirit, ut in eo quiescat: Delitię enim sunt ipsi esse cum filiis hominum: Dandum est autem illi cor per dilectionem, fidem, & deuotionem, & cor debet mundari per casta desideria, per sanctas lachrimas, per feruentis orationes, per sui ipsius continuam discussionem, & humilem ac perfectam penitentiam, & per filialem timorem. Eius enim qui se non tenet in timore domini, domus cito subuertetur. Adiuuat custodiã cordis memoria dei presentię, quę semper præ oculis habere debemus. Hinc ait Boetius, magna nobis insita est necessitas probitatis, cum scimus omnia nos agere ante oculos iudicis cuncta cernentis. Adiuuat sensuum mortificatio, amor sacrarum scripturarum & ocii fuga. Ociosus enim eum impugnantem mille habet demones. Ad cœlos peruenient, ubi Christus est in dextera dei sedens, qui bonã habent conscientiam, de qua legitur mens secura est quasi iuge conuiuium, & Ber. conscientia bona est ornamentum Christiani, gaudium angelorum, aula dei, habitaculum spiritus sancti, ager benedictionis & ortus delicia

Conscien-
tia.

rum . Præmat corpus, trahat mundus , terreat
 diabolus, illa semper erit secura . Ideo nil tu-
 tus, nil ditius, nil ve iocundius est bona consci-
 entia . Ideo cogitare de conscientia sensus est cō-
 sumatus , & vtilius est currere ad bonam con-
 scientiam, quam ad sapientiam , nisi sapientia
 illa sit, quæ edificet conscientiam . Qui habet
 bonam conscientiam, ambulat confidēter, quia
 ambulat simpliciter , omnes dies velut vltimū
 ordinat : est ita firmus, quod nulla repentina
 perturbatione concutitur, non capitur illece-
 bris , nec frangitur molestiis, est consumatus in
 dei dilectione, & sequitur agnum quocūq; ierit,
 Sed heu hodie multi querunt scientiam & pau-
 ci conscientiam . Ad hos cœlos peruenient
 veri humiles. Beati enim pauperes spiritu, quo
 niam ipsorum est regnū cœlorum & sola ad
 vitam via est humilitas. Descende ergo vt ascen-
 das, humilia te vt exalteris : Vera humilitas est
 illustratio mentis , signum prædestinationis,
 & necessaria ad salutem . Hinc ait dominus,
 nisi efficiamini sicut paruuli , non intrabitis in
 regnū cœlorum . Et Chrysos. Si vis capere
 celsitudinem dei, cape prius humilitatem. Chri-
 sti . Humilitas est fundamentum pœnitentiæ,
 de pen. di. 2. ca. 1. est commendabilis in prela-
 tis. 99. dist. ecce. est etiam cū virginitate mira-
 bilis. 30. di. Hæc autem Humilitas est contri-
 tæ animæ sensus , est propriæ voluntatis abne-
 gatio , est humanæ mentis inclinatio & virtus,
 qua homo verissima sui cognitione sibi met-
 ipsi vilescit. Proprium humilitatis inditium est
 fuga altitudinis & dignitatum ; est amor abie-

Matt. 5.

Humilitas

Matt. 8.

Chrys.

Dist. 99.
& 30.

D iiii

T H E S A V R V S

tionis & vilitatis, est oris cordisq; silentium: est
 libèter simpliciter & velociter, omnibus bonis,
 obedire, est secretum diligere, est aliorum quies
 scere consilio, et in illatis iniuriis immobilis
 patientia . Humilitati ergo studeamus, nõ que
 ostèditur aut simulatur gestu corporis ac ficta
 verborum voce, sed quæ à puro cordis affectu
 nascitur, & à reali sui cognitione influxuq; di
 uini muneris procedit. Pater noster qui es in
 cœlis . Per quos in excellentissimæ perfectio
 nis tuæ cognitionem deuenimus. Sublimitate
 tua excedis omnia, potestate conseruas omnia,
 virtute tua in cunctis inuisibiliter operaris, sta
 bilisq; manens das cuncta moueri . Tua mira
 bili prouidètia gubernas omnia, terrena simul
 & cœlestia moderaris, illuminas omnem ho
 minem venientem in hunc mundum, vt ignis
 consumens purgas omnia, & vt lux ineffabilis
 perlustras omnia . Tu es in cœlis. i. in sanctis
 tuis tam viatoribus q̃ comprèssoribus qui enar
 rant gloriam tuam & opera manuum tuarum
 annunciant. Viatores electos tuos beatissime
 pater inhabitas per gratiam & comprehenso
 res per gloriam . In cœlis es. i. in bonis æter
 nis & spiritualibus, ea cuiuslibet distribuendò se
 cundum opera sua : licet lutherani excludant
 pro viribus opera abutentes purissimo Christi
 sanguine ac si non essent adultis necessaria ad
 salutem, ac si in vanum cum sanctis tuis nos ad
 ea adhortatus fuisses (cum tamen nihil frustra
 facias) ac si fides sine operibus non esset mor
 tua, ac si in te frustra non applauderet cuius
 mandata non faceret, ac si bene operantibus

Boëtius.

Pfal. 18.

Iac. 5.

premium non promitteres & negligentibus supplicium, ac si non reprehenderes eos, qui stabat tota die ociosi imponens illis ut irent in vineam tuam & ac si superflua essent tua tot præcepta & cõsilia, tot ecclesiæ sacramenta. Sacri canones & conciones quæ omnia nos inducunt ad operandum. Qui es in cœlis. O pie lector si pater noster est in cœlis quid vagamur in terris? cur potius illuc mentis oculum non dirigimus ubi futuri sumus heredes dei, coheredes autem Christi? non habemus. n. hic patriam permanentem, sed futuram inquirimus. Tanti toto corde patris maiestatem veneremur ad deum iugiter orando confugiamus, queramus faciem eius semper e contemnamus hunc mundum, quia amicitia eius dei nos inimicos constituit, & amorem carum in nobis extinguit. Hinc ait Iohan. 1. & ca. ii. Si quis diligit mundum non est charitas patris in eo. Ad hæc, omne quod est in mundo aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis aut superbia vitæ. In oibus aduersis pro Christi nomine veram, exerceamus patientiam, qua homo ut quodam spirituali Clieo omnia tela inimici repellit. Hæc necessaria est ut voluntatem Dei facientes reportemus promissionem. Velit nolit homo, multa eum oportet pati (quia oportuit & Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.) Si libenter patitur multum meretur, quia patientia, auget meritum, excitat spiritum, mentem roborat, purgatorii poenas minuit, animæ morbos sanat, deum honorat in nobis, & angelos lætificat. Si labor terret, merces inuitat. Si durus videtur

Matt. 20.

Psal. 104.

Iaco. 4.

Ioã. 11.

Hebr. 10.

Luc. 14.

- hic sermo, durius erit audire. Ite maledicti in ignem æternum, si dulcis videtur mundus dulcior est Christus, si amara videtur crux, omnia pro nobis sustinuit Christus. Si deridet mundus, dum patientes esse volumus, dictum Pauli mente scrutemur. **Gal. 1.** Si hominibus placere Christi seruus nõ essem. Passio Christi sæpe ad memoriam reuocatur. Ostendit. n. nobis in cruce manus (ait Ber.) vt faciamus quæ fecit, latus, vt dilecti, diligamus, & pedes, vt quo perrexit ambulemus. Ascendit in altum crucis, vt ab omnibus uideretur, clamauit voce magna, vt ab omnibus audiretur (sed heu ferè omnes nunc surda aure pertranseunt) clamori lachrimas addidit, vt homo ei compateretur, sed nõ est qui consoletur eum ex omnibus caris eius. Considerat ad dexteram & sinistra & pauci sunt: qui cognoscant eum. Faciamus ergo nobis secundum exemplar quod monstratum est in monte. Dei beneficia iugiter recolamus, precepta seruemus, consilia pro posse custodiamus, amplectamur eum ex quo pater noster est, nec dimittamus eum donec benedixerit nobis, & ineffabili eius erga nos amori humiliter correspondeamus. Hunc patrem nostrum qui in cœlis est diligamus, quia nos creauit, redemit per filium, iustificat per gratiam, & cœlestis gloriæ nos inuitat ad premium. Timeamus eum, quia timenti deum bene erit in extremis, quia secundum prophetam timor domini initium est sapientiæ, quia timor dei (ait Chryso.) mentes corrigit, tugat Crimina & seruat innocentiam. **Chryso.** Et quia timor dei facit, nos inquirere que be
- Ber.**
- Eso. 25.**
- Ecclesi. 1.**
- Psal. 100.**

neplacita sunt ei, preparate corda nostra, sanctificare in conspectu illius animas nostras, custodire mandata sua, & patientiam habere usque ad inspectionem illius. Hic talis ac tantus pater: qui in cœlis est nos multipliciter ad se vocat de cœlis puta per internam inspirationem, de qua Dauid. Audiã quid loquatur in me dominus deus, & per voces prædicatorum: beati ergo qui audiunt verbum dei, quod mali non possunt audire quia ex deo non sunt, sed non sufficit illud corporali aure percipere nisi operibus impleatur ideo sequitur lucas. Et custodiunt illud. Hinc Paulus. Non auditores legis sed factores iusti sunt apud deum. Totus mundus insaniens hodie plenus est verbis, sed facta deficiunt. In primitiua Ecclesia dicebant & scribebant pauca, sed operabantur multa, agrediebatur ardua, & sustinebant plura. Nunc autem multi sunt scriptores, dictores plures & factores pauci. Heu quot publice ostentant literas, seipsum non Christum & hunc Crucifixum prædicantes, & eorum merito vita despicitur, quot aliis cõsulunt quæ ipse facere negligunt? Quot alligant onera grauias & importabilia, digito autem nolunt ea mouere? Ideo multi sacerdotes & prælati (ait Chryso.) & pauci sacerdotes & Prælati. Multi nomine & pauci re. sed non debent propter hoc desistere, quin verbum dei Layci audire studeant. Ipsum. n. mundat interiorem hominem (Ioh. 15. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis:) Cibatur animam. (Matt. 4. non in solo pane viuit homo sed in omni verbo, quod procedit de ore dei.

Ecc. 11.

Luc. 11.

Rom. 11.

Chryso.

Ioan. 15.

Matt. 4.

T H E S A V R V S

- Ioan. 8.** hominem discipulum dei esse indicat. Ioan. 8. Qui ex deo est verba dei audit.) Illuminat (lucerna pedibus meis. verbum tuum.) Inflamat. Ignitum eloquiū tuū vehementer. Pater noster vocat etiā nos ad se per exempla sanctorū , per quottidiana beneficia, de quibus David. Quid retribuam domino per omnibus que retribuit mihi? per flagella Hinc Gre. Mala quæ nos hic præmunt ad deum nos ire cōpellunt, per supernæ foelicitatis promissionē, per inferni comminationem & amarissimam filii sui passionē, qui dixit cum exaltatus fuero a terra, omnia (.i. hominem, in quo resplendent omnia) traham, vt celestis. l. Calamita ad me ipsum . Hic pater noster in cœlis est. i. in angelis, & beatis tam ineffabili modo ac si alibi non esset cū presertim reliquæ visibiles Creaturæ eorum intuitu ferè nihil sint. Est etiam in sanctis viatoribus suis per gratiā, quæ tam inestimabilis est precii & Ecclesiæ, q̄ in cōparatione illius reliqua bona, quæ in mundo heri Pnt, vanitas vanitatū sunt & omnia vanitas . Sola. n. salus est seruire deo, sunt cetera fraudes . Sursum ergo corda viri, terrena relinquitte tecta, in quibus anxietas maxima, nulla quies . Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terrā, que sursum sunt querite, vbi Christus est in dextera dei sedens . Mortui. n. sumus in Christo & vita nostra abscondita est cū Christo in deo. Abiciamus ergo opera tenebrarū, & induamur arma lucis . Induamur dñm nostrū Iesum Christum, qui nos edocuit dicēs. Cū oratis dicite. Pater nr̄ qui es in cœlis. Cœlū. n. tibi sedes est. Terra aut̄ scabellū pedū tuorū . Esa. 66.
- Pfal.**
- Gre.**
- Ioan. 12.**
- Eccl. 1.**
- Col. 3.**
- Rom. 13.**
- Matt. 6.**
- Luc. 11.**

In cœlis quâta hic piissimus pater preparauerit diligentibus se, nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Iste pater dicitur esse in cœlis cum tñ sit ubiq, vt mentes nostras, terrenis mitigatis a sensibus ad cœlestia desideria erigat. Vbi. n. est Thesaurus nr̄ ibi debet esse & cor nr̄um. Vbiq, aut est iste tā magnus p̄r (qui mirabilis est in sanctis suis, & sc̄tus in oibus operibus suis.) Vbiq, inquā est per essentiā oia cōseruans, ne in nihilū redigantur. Vbiq, p̄ presentiam, dū oia videt, omnia p̄spicit & aperta sunt oculis eius. Non est qui se abscondat a cōspectu eius. Hinc ait propheta. Quo à facie tua fugiā? Vbiq, est per potētiam, dum portat oia verbo virtutis suæ, qua operatur omnia in oibus, conseruat & penetrat omnia. Qui vult ergo dominum inuenire, querat eū in cœlis per talē vitæ nouitatē q̄ dicere possit. Cōuersatio nostra in cœlis est. Querat dum prope est, dum inueniri p̄t. Querat in corde suo, querat in vulneribus Chr̄i. Qui es in cœlis. i. in sanctis de quibus ipse ait. Volo pater vt ipsi in nobis vnum sint, sicut tu & ego vnū sumus. Qui. n. fide & opere adheret deo vnus spiritus fit cū eo. Est & i cœlis. i. iniustus viatoribus tali gratiæ perfusione, q̄ renuūt consolari: temporaliter, q̄ omnia terrena ab ipsis pro nihilo habētur, quod cuncta arbitrantur vt stercora, vt Christū lucrifaciant, q̄ nil sciunt preter Christum. Crucifixum, quod iugiter currunt ad propositum sibi certamen aspicientes in auctorem fidei, quod semper se adiuuant ne in vacuum gratiam Dei recipiant, quod diu noctuq, glorificant & portant.

1. Cor. 2.

Matt. 6.

Psal. 67. &

164.

Psal. 138.

Phil. 3.

Heb. 12.

- Iustus. deū in corpore suo, & spiritu facta carnis mortificauerunt, (hinc heredes quidem dei coheredes autem Christi .) & spiritu viuunt & spiritu ambulant, & bonum facientes non deficiunt, dum tēpus habent, scientes & quæ seminauerit homo hæc & metet, & quod veniet nox, in qua nemo poterit operari, & sunt ita in charitate radicati & fundati, vt possint comprehendere que sit latitudo longitudo, sublimitas, & profundum, quod digne ambulant vocatione, qua vocati sunt, solliciti seruare vnitatē spiritus in vinculo pacis quod induerūt nouū hominem, qui secundum deum creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis: & armaturā dei vt possint stare aduersus insidias diaboli, & habent scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, & semper gaudent in domino, & modestia eorum nota est omnibus hominibus, quod sunt sollicitudine non pigri, spiritu feruentes, domino seruientes, spe gaudentes; in tribulatione patientes, orationi instantes necessitatibus sanctorū communicantes, & id ipsum inuicem sentientes, & prouident bona non tantum coram deo sed, etiam coram omnibus hominibus, quod super omnia charitatem habent, quæ est vinculum perfectionis, & in nomine domini nostri Iesu Christi omnia faciunt, quæcunq; faciunt in verbo aut in opere, quod libenter sufferunt insipientes cum sint ipsi veri sapientes, & sunt quasi tristes semper autem gaudentes, sicut egentes multas autem locupletantes, tanq̄ nihil habentes et omnia possidentes, quod sunt lux in domino & vt filii lucis ambulant, & sentiunt in se.
- Rom. 8.
- Gal. 6.
- Eph. 3.
- Eph. 4.
- Phil. 4.
- Rom. 22.
- Collo. 4.
1. Cor. 11.
1. Cor. 6.

ipsos quod & in Christo Iesu, & fugiter pro
 bant seiplos, & sic de panē illo edūt & de calice
 bibunt, quod pati non desistunt, & negotiari
 in spiritali certamine, scientes & nō sunt cō
 digne passiones huius tēporis ad futuram glo
 riam, quæ reuelabitur in nobis, & quod non
 coronabitur nisi qui legitime certauerit. Quod
 spectaculum patientiæ facti sunt deo, mundo
 angelis & hominibus, & stulti propter Chris
 tum, scientes & sicut sortii passionum sunt sic
 erunt & consolationum in Christo Iesu domo
 nostro, & & omnes qui pie volunt viuere in
 Christo persecutionē patiūtur. Quod fidē exer
 cent, que per dilectionem operatur scientes
 & sancti perfidem vicerunt regna, operati sunt
 iustitiam, adepti sunt repromissiones, & vigi
 lant, in omnibus laborant, opus faciunt euan
 gelistæ, predicant verbum. Instant opportune,
 importune, arguunt, obsecrant, increpāt in om
 ni patientia & doctrina, & exeunt ad Christum
 extra castra, improperium eius portantes, scien
 tes quod non habemus hic permanentē ciuita
 tem sed futuram inquirimus, Vbi est pater no
 ster. (Ideo dicimus qui es in cœlis) Et & pre
 terit figura huius mundi & breuiter & glorian
 tur in domino, scientes & non ille qui seipsum
 comendat ille probatus est sed quem deus co
 mendat. Habes nunc pie lector q̄ mirabiliter
 iustos viatotes paulus descripsit in quibus
 tamq̄ in tot. cœlis est pater noster. Enitatur
 ergo vt tales simus (ota. n. possumus, in eo qui
 nos confortat) quales decet filios esse tanti pa
 tris, qui vtq̄ pater est eis qui bene agunt, & his

Eph. 5.
 Philip. 11.
 1. Cor. 11.

Rom. 8.

1. Cor. 4.
 2. Cor. 1.

2. Tim. 2.

Heb. 11.

2. Tim. 4.

1. Cor. 7.

T H E S A V R V S

peccant iudex & deus ultionum. Resipiscant ergo impii peccatores, derelinquant vias suas & reuertantur ad dominum, quia ita benignus misericors est, & non vult mortem peccatorum nec delectatur in perditione morientium sed magis vt conuertantur & viuant, & quia eius voluntas est sanctificatio nostra.

1. Thes. 4.

Articulus tertius.

Sanctificetur nomen tuum. i. diffundatur infinita bonitas tua in cordibus nostris vt te veraciter agnoscamus & fideliter diligamus, quia sic per eam sanctificamur, & sanctificatur inde in nobis nomē tuum, dum illud toto corde colimus & veneramur, dum bene facientes obmutescere facimus imprudētium hominum ora, dum sic transimus per bona temporalia & non amittimus eterna, dum te adoramus spiritu, opere & veritate & dum sic lucebunt opera nostra coram hominibus & uidentes bona opera nostra glorificabunt te patrem nostrum qui in cælis es. Valeant quia te aliud præter te petunt, qui student Clarificare seipsos superbiæ spiritu suggerente, qui nolunt intelligere vt bene agant, qui more Philosophorū te non sicut deum glorificant gratias agentes, & qui in omnibus operibus suis querunt quæ sua sunt nõ que Iesu Christi. Sanctificatur nomen patris nostri in his, qui potuerunt transgredi & non sunt transgressi, facere malum & noluerunt, qui deum in omnibus honorari appetunt, qui per hæc visibilia in inuisibilium amorem rapiuntur,

1. Pet. 11.
Ioan. 4.
Matt. 5.
Rom. 1.
1. Cor. 14.

tur, qui sæpe de deo locuntur, de Deo cogitāt,
 & secundum eius voluntatem operari student,
 qui ei optant placere & timēt displicere, qui vi-
 riliter agunt & certant bonū certamē pro Chri-
 sti nomine, qui corde credunt altissimam vnita-
 tem, ac indiuiduam sempiternamq; trinitatem
 & ore confitentur laudant, benedicunt & predi-
 cant, parati sunt nō solum alligari sed et mori
 pro Chri gloria, qui nō solū benefacere conan-
 tur coram deo sed etiam coram omnibus ho-
 minibus, qui dei sanctorumq; venerantur imagi-
 nes, diuinis interesse nituntur, prælatis Ecclesiæ
 sub esse nō recusant, scripturis sacris reuerentiā
 exhibent, quos delectat immaculatos se custo-
 dire ab hoc seculo & qui in omnibus diuinæ,
 conformes voluntati secuntur agnum mente
 quocunq; ierit. Virgines enim sunt, quia non
 sunt coinquinati à propriis sensibus, ab inor-
 dinatis affectibus & concupiscentiis. Sancti-
 ficetur nomen tuum. i. concede vt in toto ter-
 rarum orbe, (ex quo omnis mali causa est igno-
 rantia) laudetur, cognoscatur, ametur, extolla-
 tur, magnificetur, colatur, celebretur & ab omni-
 bus predicetur, vt sicut nomen tuum ita sit &
 laus tua, quoniam tu solus sanctus, tu solus do-
 minus, tu solus altissimus, tu solus potens, bo-
 nus & sapiens. Sanctificetur nomen tuum. Vt
 in eo omne genuflectatur cœlestium, terrestriū
 & infernorum, vt illud omnis lingua confitea-
 tur, vt perfecte diligatur, a bonis, & a malis ti-
 meatur, vt cognita eius nobilitate, dulcedine,
 excellētia & dignitate nostraq; miseria & fordi-
 tate humiliemus animas nostras in conspectu

Veri Chris-
 tiani qui.

Actu. 21.

Iac. 1.

Apoc. 14.

1. Cor. 7.

Phil. 11.

E

Iob. 25.

tuo, in quo stelle non sunt mundæ. Si apud gentiles quorundam mortalium tam celebre, nomen habebatur, vt pro diis (O hominum infamiam) colerentur, qua celebritate nomen tuum dulce, præclarum, immortale, & suauissimū prosequi debemus? Si ferram laudamus & immobilem malleum, cur non potius artificem? Si honoratur puluis & cinis cur non potius invisibilis deus, ineffabilis & immortalis? Sanctificetur nomen tuum. i. effunde super nos agnitionem & amorem tui nominis, vt te solum, verum deum omnes pura mente sectemur, & qui sine te esse non possumus secundum te viuere valeamus. Sanctificetur nomen tuum. Vt homo sciens te esse patrem immensæ maiestatis, eam timeat, vt considerans tuam infinitam sapientiam eam reuereatur (ex quo non est qui se abscondat a calore tuo) vt intelligens incomprehensibilem bonitatem tuam, eam toto corde tota mente sua & totis viribus diligit & vt credens te ita dilexisse mundum, quod nos lauisi in sanguine filii tui, tollat crucem suam & sequatur eum, dicens cum Ber. Iesu dulcis cur tanta pateris, cum peccati nihil commiseris flos innocentiae? pro re vili cur tantum præciū, quid lucraris per hoc supplicium diues in gloria? Sic te fecit tuus amor ebrium, vt nec crucem patres opprobrium amoris gratia? Ego latro tu cruce moreris. Ego reus, tu poena plecteris meæ nequitiae? Veh mihi misero, si non respondero tuis muneribus, si non vt potero, tibi sacrauero totis affectibus corpus & animam, si pertransiero, nec tibi vixero paucis temporibus. Qui

Matt. 12.

Ioan. 3.

Apoc. 1.

Matt. 16.

Ber.

longe stitis ad crucem pergite, qui vobis viuitis in Christo viuite ne moriamini. Corpus, quod perditis, cruci affigite, ne, si non eritis membra cum capite, iuste damnemini. Si portum queritis, non intrabitis crucis sine nauis, Si cœlum peritis non intrabitis Crucis sine clauis. Pater noster, qui es in cœlis. Sanctificetur nomen tuum in omnibus, sicut sanctificatur in his, qui te amant & desiderant, qui abstinētes ab omnibus currunt ad perfectionis brauium, qui tuam diuinam naturam cōtemplantes se ipsam nihilitatem esse cognoscunt, qui renuntiant consolari in terris & delectantur in domino, qui secuntur Christum scientes & in mare obediunt ei, qui afferunt fructum laborum suorum in patientia, qui thesaurizant sibi thesauros in celis, ubi neq; erugo, neq; tinea demolitur, neq; fures effodiūt, qui superiori obediunt rationi, cum ait alicui nostrum cenationis fungens officio. Vade & vadit, veni & venit, & fac hoc & facit, qui operantur cibum qui non perit, qui seminant in lacrimis vt in exultatione metant, & portent manipulos suos, qui faciunt ita opera sua in abscondito & nescit sinistra quid faciat dextera sua (his quia nolunt tuba canere, pater noster qui est in cœlis videns eos in abscondito reddet sibi.) Qui eunt gaudentes cum digni habentur pro nomine Iesu contumeliam pati, qui renunciauerunt omnibus: quæ possidebant scientes & nil prodest homini si vniuersum mūdum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiat & qui ita viuunt, & lucet lux sua coram hominibus vt videant bona opera sua & glorificent.

Boni Christiani signa.

1. Cor. 9.

Psal. 76. & 36.

Matt. 8.

Luc. 8.

Matt. 6.

Matt. 8.

Psal. 175.

Matt. 5.

Luc. 14.

Matt. 16.

Matt. 5.

Mar. vlti
mo.

Gre.

Spūs sancti
dona.

1. Pet. 5.
Ecclesi. 30

patrem nostrum, qui in cœlis est. Sanctificetur
nomen tuum. Hanc dei nominis sanctificatio
nem. i. laudem & gloriam sitiunt, qui demonia
eiciunt. i. peccata p uerā penitentiam, qui lin
guis loquuntur nouis seipso accusando, prox
imum edificando, & deum magnificando, qui fer
pentes tollunt. i. malas cogitationes de corde
suo periuergem illius custodiam & qui adeo fun
dati sunt super firmam petram, q̄ malo alio
rum non corrumpuntur exemplo, q̄ & si mor
tiferum quid biberint non eis nocebit. i. & si
aliquibus affecti fuerint iniurijs in iram tamen
non prorumpunt & impatientiam. Qualis. n.
apud se lateat quisq; illata secundum Gre. con
tumelia probat. Sitiunt hęc sanctificationem. i.
gloriam diuini nominis qui sunt tante sanctita
tis q̄ super egros manus imponunt & bene ha
bent, dum eis indulgent quicquid deliquerunt,
pietatis opera exhibent & omnibus bene bea
teq; viuendi exemplum conferunt, & qui per do
num fortitudinis aduersa sustinent, diabolum
superant, & Christum imitari nō desistunt, per
donum timoris veterem hominem exuunt, di
uina præcepta custodit & in omnibus sub po
tenti manu dei humiliantur, per donum pietat
is diuinum cultum promouere, sui met misere
ri vt placeant deo & proximo benefacere stu
dent, per donum scientiæ cognoscunt seipso
quid fuerint, quid sint & quid erunt, deum vt
creatorem suum dominum, patrem, iudicem
ac redemptorem & proximum sibi esse simile,
nam omnes ab eodem patre, nudi & mortales
procedunt. Verum est q̄ pares nascimur (cum

vna origo fit omnium) & impares morimur propter multorum Culpam. Perdonum confilii sciunt querere consiliū à deo, ab hominibus discretis & pimentibus dominum & à propria conscientia. Perdonum intellectus Agnoscunt deum in seipsis & in creaturis, potentiam illius, bonitatem & sapientiam, resecant illicita & ad Christianæ perfectionis fastigiū euolant. Perdonum deniq; sapientiæ spiritualium suauitate detinetur, gustant cœlestia, & altissimo penitus seiplos consecrant. Gustato. n. spiritu desipit omnis caro teste Gre. Hinc ait Aug. Gaudium diuinæ dulcedinis cogito, si carnalis delectatio cor maculat. Delicata est diuina gratia quæ nō datur admittentibus alienam. Hanc diuini nominis sanctificationem, i. gloriam sitiunt qui se ipsos odientes super omnia, deum diligunt, qui veram cōfessionem, orationem & sanctissimum altaris frequentant sacramentum de quo Ambro. sic ait. Qui vulnus habet medicinam querat, vulnus est q̄ sub peccato sumus. medicina est venerabile altaris sacramentum, & dominus apud Ioannem. Caro mea verè est cibus & sanguis meus vere est potus. Ego sum panis viuus qui de cœlo descendit. Et propheta, panem angelorum manducauit homo. Salo. Angelorum esca nutriuisti populum tuum. Hic cibus est: mors malis, vita bonis, est optimum nostræ peregrinationis viaticum, & fons omnium bonorum limpidissimus. Huius cibi suauitas mentem recreat, spiritum roborat & omne delectamentum in se continet. Hic cibus debet sumi cum fide & humilitate, & cum feruore &

Greg.
Aug.

Ambro.

Eucharistia.

Ioan. 16.
Sap. 16.

T H E S A V R V S

Aug. cordis puritate. Quod seruatis, seruandis frequentandus sit, audi Aug. dicentem. Accipe quotidie quod quotidie tibi prodest, & sic uue, ut quotidie merearis accipere. Hanc diuini nominis sanctificationem cupiunt qui student conuersioni animarum, de qua gaudet tota trinitas, gaudent sancti & angeli letantur. Gaudet cœlestis ille pater noster, quia frater qui perierat reuixit & qui perditus erat inuentus est. Gaudet æterni patris filius, quia in conuersis fructum suę passionis conspicit: nam pro iporum salute caput spinis opposuit, genas dedit uellentibus, faciem conspuentibus, manus & pedes clauis obiecit, & lancea latus suum aperiri uoluit. Sed de multis sic conqueritur. *In vacuum laboraui & frustra consumpsi fortitudinem meam.* Gaudet spiritus sanctus quia recuperat templū, quod inhabitet, membrum quod uiuificet & vas spirituale quod impleat: de quo uase ait Aug. super Io. O homo uas es, plenus es, effunde quod habes ut implearis eo quod non habes. Effunde amorem tui, ut implearis amore dei. Gaudent angeli, quia suę custodię fructus recuperant & intuentur. **Hiero.** Magna dignitas animarum (ait Hiero.) ut earum quælibet habeat angelum in sui custodiam delegatum. **Ber.** Hinc Ber. scribit. In quo uis diuersorio, in quo uis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo, nec audeas eo presente facere quod me uidente non auderes. Gaudent scilicet dum socios se habituros in superna felicitate esse conspiciunt. Econuerso gaudent demones de peccatorum damnatione, quia solatiū

est miseris lotios habere pœnarum . Conuertatur ergo quilibet ad dominum deũ nostrum dignos fructus faciat penitentiæ & tanto maiora querat bonorum operum lucra teste Gre. Luc. 7. Gre. per penitentiã , quanto grauiora sibi intulit damna per culpam. Humiliter confiteatur peccata sua, quia confessio sanat, cõfessio iustificat, confessio cœli ianuam aperit, peccatis veniam donat, & nulla tam grauis est culpa : Quæ per veram confessionẽ non deletur. omnis peccatoris spes in confessione consistit. Hanc dei nominis sanctificationem appetunt qui in dñi cœ passionis iugiter occupantur memoria existentes spe & conuersatione cœlestes . Ipsa siquidem Christi morte patri nostro, qui in cœlis est , reconciliamur ad ueniam, vincula diræ captiuitatis euadimus, nobis patet reditus ad vitam, spes ad gloriam & de exilio regressus ad patriam. Ipsa est salus & iustificatio nouæ & antiq̃ quæ legis sanctorũ omnium, prouectio , redemptio & sublimatio, recursus à morte ad vitam, ab impietate ad iustitiam, & à miseria ad supernam felicitatem . Voluit dominus comprehendere, vt nos redimeret, uenalis esse, vt nos vera libertate donaret, ligari vt absolueret, morte turpissima condemnari, vt ab eternæ damnationis maledicto eriperet, Crucifigi, vt qui in ligno vincebat in ligno quoq; vinceretur, omnibus subesse, vt nos inter angelos sublimaret . & deturpari, vt imaginẽ suam in nobis reformaret. Videte fratres qualem charitatem ostendit nobis noster iste pater . Nam pro salute nostra proprio filio non pepercit sed pro nobis, omni

Luc. 7.
Gre.

Isido.

Passio
Christi.

Rom. 8.
Apoc. 1.

- Leo Papa** nibus tradidit illum . Sic dilexit mundum ꝑ la-
uit nos in sanguine eius . Tanta fuit charitas
eius ꝑ tam preciosi precii participes etiã exti-
tissent Iudei & Iudas, si illi in malitia pertinaces
non fuissent , & hic ad pœnitentiã confu-
gisset, quæ eum reuocasset ad Christum, non
instigasset ad laqueum. Sed hic merito crepuit
medius, illis sol lucem & terra, dum tremuit,
firmitatem suam denegauit . Agnus innocens
pro nobis est immolatus, qui patiebatur in in-
firmitate & potens erat in virtute, capax mortis
& victor illius , quia deus & homo vnus ẽ Chri-
stus. Passus est in ligno, vt vnde mors oriebatur
inde vita resurgeret, & vt pendens in ligno , vt
maledictus, nos de maledicto legis eriperet. Et
quicquid passus est non ex necessitate sustinuit,
sed ex voluntate suscepit . Si quidem oblatu-
s est quia ipse voluit . Sanctificetur nomen tu-
um . Hanc sanctificationẽ sitiunt in seipsis, qui
fugiunt gaudium mundi, quod vtique à Chri-
stianis spernendum est , quia ore dei est male-
dictum, nã dixit dominus veh vobis diuitibus,
qui habetis consolationem vestram . Hinc
Dauid ait. Renuit consolari anima mea. Quia
est cum tristitia mixtum & refertum multis ama-
ritudinibus . Vnde ait Gre. Quanto quis hęc
altior erigitur tanto curis grauioribus onera-
tur . Et Boetius . O q̃ multis amaritudinibus
dulcedo humanæ felicitatis respersa est . Quia
breue & momentaneum est & ad instar puncti
secundum Iob. Hinc ait Aug. Momentaneum
est quod delectat & æternum quod Cruciat .
Aug. Quia priuat hominem æternis gaudiis . In qui
- Athana.**
- Esa. 53.**
- Gaudium mundi.**
- Luc. 6.**
- Pfal. 76.**
Gre.
- Boetius.**
- Iob. 20.**

bus talis est iocunditas, vt si etiã nõ liceret amplius in ea manere q̃ vnus diei hora, propter hoc solum innumerabiles anni huius vitæ plenè deliciis & spiritualium bonorum affluentia merito contemnerentur. Quia in æternum vehè mutabitur. sicut tristitia electorum infinitè vertetur in gaudium. Notate miseri. Rîsus illicitus vertetur in luctum sempiternam, satietas in esuriem. Diuitiarum cumulus in paupertatem. Luc. 6. Vtinã tales saperent & intelligerēt ac nouissima prouiderent. Hanc diuini nominis sanctificationem se sitire innuunt qui Christianæ dignitatis candorem inuiolabilem seruare conantur. Nam homo creatus est ad imaginem & similitudinem Dei. Super omnes creaturas præterq̃ angelos dominus constitutus est. Dixit. n. dominus. Dominamini piscibus maris, volatilibus cœli & vniuersis animantibus: quæ mouentur super terram. Et Dauid. Omnia subieciisti sub pedibus eius. Angelum habet ad sui custodiam delegatum. Deus a nobis vult laudari in terris sicut ab angelis laudatur in cœlis. Hinc ait Ber. Discamus nunc in terris, quas facturi sumus laudes in cœlis. Et propheta. Laudate dominum omnes gentes & collaudate eum omnes populi. Vnde Aug. felix esset qui posset diuinæ laudi semper insistere. Ad hæc humanam dominus non angelorum assumpsit naturam & proprio sanguine redemit. Ideo ait apostolus. Empti estis præcio magno. Et Aug. Postq̃ intellexi me tali præcio redemptum, nõ lui me venalem amplius exhibere. Non omit- tam q̃ Christianus Santissimo Christi corpore

Ioã. 16.

Luc. 6.

Deu. 32.

Dignitas
Christiani

Gen. 1.

Ecc. 17.

Gen. 1.

Psal. 8.

Ber.

Psal. 116.

Aug.

Hebr. 11.

1. Cor. 6.

Aug.

Ioan. 6.
Matt. 5.

Pfal. 16.

re reficitur (de quo habes. Caro mea verè est
cibus & sanguis meus vere est potus.) Et q̄ ad
æternam felicitatem consequendam Creatus est.
(Matt. 15. Vbi ait dominus. Possidete para-
tum vobis regnum.) & q̄ nil hominem preter
Christum vnq̄ satiare poteris. Ideo ait David.
Satiabor cum apparuerit gloria tua. Sed domi-
nicam orationem prosequamur ad edificatio-
nem proximi ad laudemq̄ dei precipue omni-
potentis & gloriam.

Articulus quartus.

ADueniat regnum tuum. Multiplex est re-
gnum. s. hominum. Demonum & cœlorū,
quæ isti vicerunt. s. primū per patientiam. Se-
cundum per fidem, & tertium per violentiam,
sui mortificationem & martirii passionem. Est
& in homine duplex regnum vnum. s. diaboli-
cum in eo dominantur vitia. Et alterum dei,
cum in eodem florent virtutes. Hoc vltimum
regnum in nobis esse per optamus, Cum dici-
mus. Adueniat regnum tuum. Heu nos mise-
ros, virtutibus possumus immortales euadere &
eas penitus negligimus, quia deus noster ven-
ter est, & quia (cum virtus consistat in medio)
de facili ad extrema deflectimus à tramiteq̄ ve-
ritatis excidimus. Quòd consistat in medio
virtus patet. Nam prudentia reperitur inter cu-
riositatem & fatuitatem. Iustitia se continet
inter nimiam seueritatē & nimiam lenitatem.
Temperantia inter ingluuiem, & extenuationē
semper esse conspicitur. Fortitudo moratur

Virtutes

inter crudelitatem & pusillanimitatem. Fides est inter nimiam leuitatem ad credendum & nimiam tarditatem. Spes inter presumptionem & desperationem hospiratur &c. In primo extremo homo excedit in secundo deficit. Hoc regnum virtutū erit in homine, cum ipse spiritaliter animæ suæ proprietates habuerit. Ipsa est vna & homo fit totus vnus cum Deo per realem voluntatis conformitatem. Sic, n. qui adheret deo vnus spiritus fit cum eo. Anima est tria in potentia & homo viriliter agendo fit trius in vera dilectione. s. dei, proximi & sui ipsius. Anima est simplex & homo fit simplex per rectam mentis intentionem. Si, n. oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidū erit. Anima est immortalis & homo caueat sibi à peccatis: quæ occidunt animam. Anima est invisibilis & homo pro posse occultet virtutēs suas & bona opa ne superbię scopulis illidatur. Nam & dominus ait. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Anima est in toto corpore & in qualibet eius parte, & homo fit vndiq; circumspectus ne aliqua ex parte diaboli supplantetur insidiis, nam semper eircuit querens quæ deuoret. Anima est impassibilis et homo nullis moueatur tribulationibus, terreatur angustiis & tentationibus opprimatur. Anima inclinatur ad gaudia. Et homo semper gaudeat non in seculi vanitatibus sed in domino secundum Pauli consilium.

Sed quid est virtus, qua regnum dei in nobis obtinetur? est bona qualitas mentis: ex qua proueniunt hominis perfectio, operis directio

1. Cor. 6.

Anima.

Luc. 11.

Ezech. 18.

Matt. 6.

1. Pet. 5.

Phil.

Criminis exclusio & infusio diuini muneris.
 Virtutum quo ad earū causas aliæ sunt natura-
 les, aliæ infusæ & aliæ acquisitæ ex bonis fre-
 quentatis actibus. Possumus & dicere q̄ Virtu-
 tum aliæ sunt intellectuales, aliæ morales & aliæ
 theologales. Virtutes acquiruntur vera hu-
 militate, intentionis directione, vitiorum mor-
 tificatione & per debita media deambulatione.
 Virtutes sunt indumenta animæ, arma spiritus,
 intellectus illustratio, mentis refectio & cordis
 inflamatio. Virtus aliquando est maior in
 vno q̄ in alio, propter meliorem dispositionē,
 propter maiorem assuefactionem, propter ma-
 iorem capacitatem ac discretionem & propter
 maiorem diuinæ gratiæ infusionem. Et hæc
 est principalior ratio. Infunditur autem ma-
 ior gratia ex beneplacito dei secundum purga-
 tiorem intentionem, & maiorem charitatem.
 Quelibet virtus teste Gre. quasi quibusdam gra-
 dibus augetur dum in ea proficimus. Et sic per
 incrementa virtutum ad summum meritorum
 anima & perfectionis perducitur. Hinc ait pro-
 pheta. Ibunt de virtute in virtutem, donec vi-
 deatur deus deorum in Syon. Beati namq̄ mū-
 do corde. Quoniam ipsi deum videbunt.
 Quanto quis magis in virtutibus proficit tanto
 magis seipsum, excitat dicens. Surge, comes
 de. I. ad mensam crucis, quia grandis tibi restat
 via. Hinc ait Ber. Ascende quantū potes plus
 quia semper debes. In via virtutum demonum
 non deficiunt insidię sed inconcusso corde, im-
 mobili mente & virili animo progrediendum
 est, quia eorum exercitus de facili expugnabi-

Gre. 7

Psal. 83.

Matt. 5.

3. Reg. 19.

Ber.

tur ita q̄ fugam arripiet. Via virtutis difficilem
 aditum primum spectatibus offert, sed requiem
 prebet fessis in vertice summo. Ex virtutibus
 in patria sola charitas remanet, quia nunq̄ exci-
 dit. Tantæ excellentiæ sunt q̄ nobilitas sola
 est atq; vnica virtus, q̄ earum præmium est ipse
 deus, & q̄ solæ discernūt inter filios dei et filios
 diaboli. Egressus malitiæ, virtutis operatur
 Ingressum. 32.4.1. Cum renunciat. Sicut
 nullus ad vitia ita nec ad virtutes necessitate
 trahitur sed libero voluntatis arbitrio. De
 poeni. di. 2. 9. opponitur, post medium. Vir-
 tus in aduersitate probatur. 7.4.1. Aduersitas.
 Virtutes non sunt veræ apud infideles, quia ex
 defectu fidei nō prometentur gratiam. 28.4.1. 28.4.1.
 omnes. Virtutum acquisitio difficilis videtur
 sed impossibilis non est, ideo inexcusabilis est
 homo. Si nō potest (vt verbis aliquorum vtar,
 qui potius nolunt) pecunias exuere, quia pa-
 ter familias est aut alicuius principis negotia-
 tor saltim abstineat ab alienis. Si non potest
 ieiunare à cibis, ieiunet à vitiis & omittat de-
 licias. Venter. n. mero æstuans facile despu-
 mat in libidinem. Si non potest mentaliter
 orare, oret vocaliter, & diuinis interesse studeat.
 si malas illicitasq; pulsantes sæpissime cogita-
 tiones euitare nō potest liberum mentis euitet
 consensum. Si in corde amaritudinē ac iram
 patitur, linguā reprimat ac manus cohibeat.
 Si ab accidia infestatur spiritualibus insistet exer-
 citiis, non excidat animo, cum inimico congre-
 di non desinat. Si Afnodeus mentem macu-
 lat, in opus non prodeat. Si vexat inanis glo-

32.4.1.

De poeni.
 di. 2.

7.4.1.

28.4.1.

- ria, deo potiusq̄ hominibus placere studeas. Si sepe mēluagatur, ad salubres ei prepositas meditationes sepe redeas. Et si ab ociositate impugnaris, Hiero. hortatur, vt semper aliquid boni facias, quo diabolus inueniat te occupatum. Dicamus ergo humiliter die noctuq; patri nostro, qui est in cœlis. Adueniat regnum tuum. i. ornes virtutibus nostrum interiorem hominem, vt libere in nobis regnare valeas. Adueniat regnum tuum. Aduenit hoc regnū in his, qui miseres animæ suæ vt placeant deo pietatem exercent erga proximum, & in dandis elemosinis tēporalia bona pauperibus distribuunt. Ad hoc Christianus inducitur, dum cogitat, q̄ dominus est qui in pauperibus petit elemosinam. Nam ipse dixit. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Quod pauper à te petit, quod iure suum est. L. quod tibi superest. Non est ergo adulatorum, canum, meretricum & equorum. Ideo ait dominus. Quod super est date in elemosinam dum inquam cogitat, q̄ dominus bonorum nostrorum non indiget sed quicquid datur pauperibus in suam redundat vtilitatem. Elemosina, danda est affluenter, recta intentione, de bonis licite acquisitis, hilari animo (hilaritate. n. sagiatur elemosina) cum festinatione (nam pronus ad misericordiam benedicetur.) & cum humilitate ne tuba canas, sed sinistra nesciat quid faciat dextera tua. Et quia coronat deus intus voluntatem vbi non inuenit facultatē ideo qui nō potest multum, det saltem calicem aque frigidæ, si sibi etiam ligna deficiunt, vel det de
- Hiero.**
- Ecll. 30.**
- Matt. 25.**
- Elemosina**
- Psal. 15.**
- Pro. 22.**
- Matt. 10.**

mino bonam voluntatem. Ipse .n. intuetur cor. Et qui vult elemosinatum proximo conferre beneficium incipiat à seipso timendo deum ac diligendo, contra seipsum bellum iugiter gerendo & proximum vitæ irreprehensibilitate edificando. Notate o diuites dictum domini. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Dictum Hiero. Nunq̄ memini me legisse mala morte mortuum, qui opera pietatis exercuit. Hic namq; multos habet intercessores & impossibile est multorum orationes non exaudiri. Dictum Gre. Dei misericordiam non potest promereri qui misericors non est. Beati ergo misericordes, quoniã ipsi misericordiam consequentur. Dictum Ambro. Esurientium panis est, o, auare, quem tu detines & captiuorū redemptio pecunia quam tu recludis. Elemosinarum tria sunt g̃na, scilicet dare egenti, dimittere ledenti & delinquentem corrigere. 45. di. Tria. Elemosina vt ad manus pauperum peruenit beatificatur. 41. di. Parsimoniam. Dum datur elemosina deus plus pensat animum q̄ datum. 42. di. Quiescamus. Hinc vidua duo minuta offerens plus aliis obtulit. Elemosina multiplicatur temporalia. (Ideo dominus ait date & dabitur vobis.) Remittuntur peccata mediante tamen vera humiliq; poenitentia. Dan. 4. peccata tua elemosinis redime. Ignem extinguit aqua, peccata elemosina. Ait sapiens. Conferatur gratia ynde scribit Apostolus. Qui seminat in benedictionibus de benedictionibus & metet. scilicet gratiam in presenti & gloriam in futuro. Aperit hostium paradisi & premium æter

Hiero.

Greg.

Matt. 8.

Ambro.

45. Dist.

41. & 42.

Luc. 21.

& 6.

Dan. 4.

Ecclesi. 3.

2. Cor. 9.

T H E S A U R V S

nisi consequimur. Quid morantur ergo di-
 uites, quin indigentibus subueniant, quin the-
 saurizare sibi Thesauros in caelis studeant? Et
 quin, cum venale sit regnum caeleste, elemo-
 sinis illud obtinere conentur? Date o diuites
 & dabitur vobis. Date peritura & habebitis eter-
 na, date terrena & habebitis caelestia. Date
 quod non potestis retinere. (Si quidem bona
 hominis vera non sunt, quae secum, ferre non po-
 test) & habebitis quod nemo potest amittere.
 De elemosina facienda quisque inexcusabilis est.
 86. di. In singulis. Quilibet ergo (ibi ait Am-
 bro. super Lucam) quod habet cum paupere
 partiatur. Pisce fame morientem igitur, o homo,
 quia si non paupis occidisti. Ad elemosinam
 inter ceteros adeo tenentur praelati, quod sine ea
 eis non prodest lectio & oratio. 86. di. Fratrem.
 Sed pro dolor apud plures diuites hodie
 plus curantur canes quam pauperes. Hi esuriunt
 & histriones, meretrices & adulatores epulantur.
 Ignosce pie lector, si non erubescio dicere quod
 plures Christiani non erubescunt facere. Ne-
 gant Christum, qui est ipsa misericordia, qui
 necessitatem patientibus elemosinas denegant.
 7.4.1. omnis qui. Ad pietatis ergo opera quilibet
 se accingat Christum in pauperibus veneretur,
 pascat & foueat, ut audiri mereatur, cum Di-
 xerit. Adueniat regnum tuum: quo digni sunt,
 qui per continuam eius recordationem, amari-
 simam Christi passionem recolunt omnibus
 diebus vitae suae, ut in sanctitate & iustitia coram
 ipso seruiant illi. Talis. n. meditatio omnes, me-
 nis langores sanat, spiritum roborat & totum
dealbat

86. Dist.

7.4.1.

Luc. 1.

dealbat interiorem hominem. Est ad virtutes
 capescendas spūalis stimulus, vitiorum antido-
 tū, demonū fuga, illustratio cordis & serenitas
 conscientię. Quis non cōpateretur Christo pro-
 se morienti, si eius mortē mentis oculis iugiter
 intueretur, cum omnia insensibilia ei compa-
 tiantur? Nā sol se tenebris induit, terra tremuit,
 petraē seise sunt, monumenta aperta sunt & bre-
 uiter pendente in patibulo creatore, vt ait Leo
 Sanctissimus, vniuersa creatura congemuit &
 Crucis clauos omnia simul elementa senserunt,
 Tanto ergo pretio eruti de potestate tenebra-
 rum & ab antiquæ captiuitatis vinculis absolu-
 ti demus operam pii lectores, vt integritatem
 mentis consequamur, acquisitamq; nulla diabo-
 lus arte corrumpat, quoniam in numeris dolis
 ab æterna vita nos conatur euestere. Ei ergo
 resistamus fortes in fide. In ligno, n. lapsi ere-
 ti sumus per lignum. Curramus igitur post
 Christum tanti memores beneficii in odorem
 vnguentorum suorum. Curramus seruenter,
 velociter & humiliter. Curramus in azimis sin-
 ceritatis & veritatis curramus fidei gressibus, mi-
 sericordiæ operibus & amore iustitiæ. Curra-
 mus indefinētur, quia semper homini remanet;
 quo probatior fiat & melior. Curramus scien-
 tes q̄ sicut in Adam omnes moriuntur, sic & in
 Christo omnes viuificantur, q̄ si compatimur
 & conregnabimus, & q̄ non coronatur, nisi qui
 legitime certauerit. Sed quis est ille qui pati-
 tur? Nempe idem qui est filius virginis & auctor
 matris, qui solus est verus deus & homo, qui est
 hæres vniuersorum & per quem æternus pater

Passio
Christi

Leo.

1. Pet. 5.

Hebr. 1.

F

fecit & secula, qui est natus in tempore & crea-
 tor temporum, qui est omnium dominus virtu-
 tum & vnus de stirpe mortalium, qui est pecca-
 ti nescius & in similitudine carnis peccati pro
 peccatoribus immolatus, qui diabolo, vt nos
 de manibus eius eriperet, potentiam suæ maie-
 statis occultauit & infirmitatem nostrę humani-
 tatis obiecit. Hic si non esset deus, quem ado-
 rarent magi & si non esset homo quis paruo la-
 ste pastus fieret in præsepio? Si non esset ho-
 mo quem baptizaret Ioannes. Et si non esset
 deus quem protestaretur vox patris? Si non
 esset homo quis dormiret in nauicula, & si non
 esset deus cui venti obedirent & mare? Si non
 esset homo quis pateretur in patibulo, & si nõ
 esset deus latroni paradisum quis promitteret?
 Vbi passus est? In Cruce, quę sicut fuit in iudeo-
 rum mente crudelis, ita & in Chři virtute mira-
 bilis. Euebat in vnum populus Cayphę du-
 ctus consilio vt vnus moreretur pro omnibus
 & non tota gens periret, & miseretur omnium
 Christus, qui vocatus ad regnum fugit & ques-
 tus ad crucem se obtulit. Vt aduenire in nos
 regnum dei per crucem & iugem sui mortifica-
 tionem innueret. Dicamus ergo adueniat re-
 gnum tuum: quod inest illis, qui quotidie in ve-
 ra humilitate proficiunt. Quę disponit ad
 gratiam, contra vitia roborat, reliquas virtus
 tes in anima illesas custodit & nos ad media sa-
 lutis adiuuat. Hęc virtus in omnibus sed præci-
 pue in prælatis est comédabilis, in quorũ frõ-
 te nil ea fulget splendidius. 99. di. Ecce. & 100.
 di. contra morem. Hęc parit obliuionem vir

Effren.

Ioan. 11.

Humilitas

di. 99. &
100.

tutum, quæ est ærarium illarum stabilissimum. Errant igitur multum qui eas quasi venales assidue portant in memoria, ostentant aliis & sæpe mentis oculis inspiciunt. Quia hoste armat antiquum irritant inimicum & eum dolis plebnum inuitant ad furtum. Qui sapiens est ait Cyprianus quanto maiora gesserit tanto minor de se proferet, virtutes suas in Christi vulneribus recondit, nec euentilat bona quæ fecit, quia timet ne ea sibi hostis diripiat. Qui bona sua magna vult facere non putet magna, aliter magna esse non possunt. Centurio pre humilitate dixit. Domine non sum dignus vt in tres sub tectum meum &c. Et fuit voce domini statim super omnes iudeos enunciatus mirabilis. Ioannes baptista præcursor domini. Dixit. Non sum dignus vt soluam corrigiam calceamentorum eius, & factus est amicus sponsi. Petrus ait, dictamine humilitatis. Exi a me domine, quia homo peccator sum. Et post Christum a Christo factus est fundamentum ecclesiæ traditis sibi Clauibus regni cœlorum. Paulus se humilians sub potenti manu domini dixit Domine quid me vis facere? Factus est vas electionis. Humilians etiam se dixit. Non sum dignus vocari apostolus & omnium post Petrum apostolorum primus euasit. Tanta est humilitatis Excellentia, q̄ dominus eius magister fieri voluit. Ideo dixit. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Tunc verum humilem per Christum te esse reputa. Cum in omnibus eius te seruum inutilem esse cognoueris. Qui se. n. aliquid esse existimat, cum nio

Cypria.

Matt. 8.

Ioan. 1.

Luc. 5.

Act. 9.

1. Cor. 15.

Matt. 11.

Gal. 6.

hil fit seipsum seducit . Tunc eris verus humilis cū te perfecte deumq; noueris iuxta viatorū capacitatem, cum teipsum contemnēs ab aliis despici peroptaueris, & cum amaueris nesciri & pro nihilo reputari . Quo poterit se vermiculus extollere cum tantū se deiecerit diuina maiestas ? Breui inhumilitate proficies, si humiliari non recusas, si degustas opprobria & si stultus propter Christum fieri studes . Humiliatio, n. est via compēdiaria ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, lectio ad scientiam & crux ad patriam . Humiliatio est illa, in qua saepe eius amator q̄ in libris doctior euadit . Hæc est, n. utilis lectio sui humiliatio, cognitio & realis despectio . Humiliatio est solidum totius spiritualis ædificii fundamentum . Animi refectio & iocunditas spiritus . Humilitatis formam veram dominus in se ipso exhibuit in natiuitate sua vita & morte turpissima . In humilitate se Dauid exercebat, quando dixit. Nō sum dignus fieri gener regis. Ludam vt vilior flam (bonus utiq; ludus, i quo Michol irascitur & deus delectatur) & cum vetuit prohiberi maledicum conuiciantem intendens quid in occulto ageret deus . Hoc ludo humilitatis lusit & Paulus, cum dixit. Spectaculum facti sumus humilitatis, s. angelis deo & hominibus . Hoc ludo ludamus & nos o pii lectores discentes humiliari, penuriam pari & de domino pro eius nominis gloria ieiunare. Adeo necessaria est humilitas q̄ absq; illa in via dei nullus proficit . Humilitas à Deo meretur gratiam, acceptam seruat & seruata ita consumat q̄ animam humilem

2. Reg. 6.

2. Reg. 16.

1. Cor. 4.

deo offert vt coronetur. Si vis humilis euade-
re, Ama abiectioes & sitias, omnibus bonis
semper (malis autem ad tempus) subesse con-
ris, meliores te intuearis, in propria nihilitate
studeas, eum, qui intuetur cor, iugiter cogita,
Christi passionem diu noctuq; contempleris, à
te tuæ mortis non recedat memoria, & ob ali-
quam gratiam aut virtutem infusam vel acqui-
sitam non extollas in altum cornu tuum. Si
gna verè humilitatis inter Cetera hæc tria tibi
sint. Primum est q̄ homo humilis non vult
propter aliquam gratiam ac virtutem quam ha-
bet vt sibi maius cōmodum q̄ alii exhibeatur.
Secundū est, q̄ contēptū, in comodū & laborē,
& si sit perfectior cū aliis pati paratus est. Ter-
tium est q̄ si aliquo incomodo vel opprobrio
afficiatur non credit sibi aliquam iniuriam fi-
ri sed iustitiam. Quartum est, q̄ iugiter seipsum
inspicit. Quintum est q̄ de se ipso sentit, quod
sentiret de scetēti cadauere, nec vnq̄ de iniuria
sibi illata conqueritur. Sextum q̄ omnibus in-
rebus indifferētibus cedit, defert & subest, quod
de seipso penitus diffidit ac de suis operibus
superq; brachia Chri Crucifixi se reclinat. Di-
cens. Sub vmbra alarum tuarum protege me.
Septimum q̄ non quiescit donec in suæ parui-
tatis cognitionem veram deuenerit, in suumq;
coelestem sponsū animam propriam transfor-
maram esse conspexerit. Octauum q̄ ita su-
um interiorem hominem charitas occupat, q̄
non habet qua ingrediatur vanitas. Quicquid
n. dicit, cogitat & operatur duce humilitate à
fonte in eo deriuat charitatis. In humilitate

Psal. 74.

F iii

- Gre. ergo proficiamus sine qua teste Gre. qui omnes virtutes cōgregat quasi vento puluerem exponit. Dicit Aug. melior est in malis factis humilis confessio, q̄ in bonis superba gloriatio. Ad humilitatem nos inducit Christi humilitas, que in eo tanta fuit, quanta secundum Cassiodorū in diuinitate eius fuit incomprehensibilis maiestas. Eligat ergo quilibet nostrum ex quo tam nobili nomine decorati sumus (vt. s. filii dei nominemur & simus) magis sub ipso rege cœli q̄ sub principe mundi militare & magis sub dei humiliter q̄ hominis potestate seruire. Sed heu quot ad oculos hominibus seruiētes multa diu noctuq; perferunt nulla habita propriæ vitæ ratione & propter Christum ne verbum quidē sustinere volunt? Quot suæ salutis curam penitus negligentes temporalibus bonis honoribus q; inhiant, carnis sectantur desideria, quæ militant aduersus animam, & dei offensam, cœlestis patriæ amissionem, animæ deformationem & æternam captiuitatem parui p̄dunt, vt possint in bonis ducere dies suos & tñ momentaneum est quod delectat & æternū quod Cruciat ait Aug. profiteamur obsecro posthac humilem fratres patiēciam, humilemus capita nostra, & simus duce humilitate fideles deo vsq; ad mortem & dabit nobis coronam gloriæ. Ad hanc virtutem dominus verbo & exemplo semper nos adhortatus est, quæ quantum necessaria sit ad salutem patet ex verbis suis. s. nisi efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cœlorum. Recumbamus queso vt ipse docuit semper in nouissimo loco. i. animo nouissimos
- Gre.
- Aug.
Cassiodo.
1. Ioh. 3.
1. Pet. 3.
- Aug.
- Apoc. 1.
- Luc. 14.

nos iudicemus : quia qui se aliis in corde suo
 preferunt à domino abiiciuntur, & nisi peni-
 tētia eis in vita subuenerit in æternę damnatio-
 nis baratrum detruduntur. Odibilis. n. sem-
 per fuit deo & hominibus superbia. Ideo pha-
 riseus superbus Euanit in cogitationibus
 suis & humilis publicanus iustificatus, in domū
 rediit. Ideo legitur apud Iacobum. Dñs su-
 perbis resistit humilibus autem dat gratiam.
 Et ipse dominus ait. Omnis qui se humiliat
 exaltabitur & qui se exaltat humiliabitur. Et ha-
 bemus illud. Omnis vallis implebitur & om-
 nis mons & collis humiliabitur. Intelligite hæc
 vos qui obliuiscimini deum, nequando rapiat
 & non sit qui eripiat. Vos inquam qui odistis
 disciplinam, qui proiecistis sermones dei re-
 trorsum, & qui semper vultis extollere in altū
 cornu vestrum : quia dominus omnia cornua
 peccatorum confringet & exaltabūtur cornua
 iusti. Humilia ergo o superbe. valde spiritum
 tuum (vt exaudiaris cum dixeris. Pater noster
 adueniat regnū tuum) quia erit vindicta carnis
 impii ignis & vermis. Apprehende disciplinā
 ne quando irascatur dominus & pereas de via
 salutis. Seruiamus domino ergo in timore &
 exulemus ei cum tremore. Studeamus in pro-
 pria nihilitate & mortificemus sensus, quia ho-
 mo tantum proficiet quantum sibi vim intule-
 rit, quia nisi granum frumēti cadens in terram
 mortuum fuerit ipsum solum manet, quia qui
 perdiderit animam suam propter Christum in-
 ueniet eam, & quia regnum cœlorum vim pati-
 tur & violenti rapiunt illud. Hinc ait Ioannes.

Luc. 18.

Luc. 3.

Psal. 49.

Psal. 74.

Psal. 2.

Ioan. 12.

Matt. 16.

F iiii

Apoc. 1.

Vincenti dabo manna absconditum & edere de ligno vitæ: quod est Christus Iesus, cuius clara visione & fruitione quilibet sanctus in patria reficitur. Despiciamus temporalia, vt nō amittamus æterna, alios digniores nobis in vitutum meritis estimemus. Primatus omnes præsertim ecclesiasticos fugiamus, quia eos concupiscere neque ratio est neque causa: licet aliqui apostolica auctoritate freti eos pro viribus consequi appetant dicentes. Qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Dicit bonum opus, quia laborem potius quam honorem in dignitatibus ecclesiasticis querere debemus, vt. s. proximorum saluti consulamus. Cogita ambitiose quam durum sit tanto se oneri subicere, & tam difficilem provinciam aggredi, vt rationem pro tot animabus apud iustum iudicem reddere tenearis. Quis pro seipso rationem reddere sufficiet? Attende tibi obsecro. In hoc divitiarum debeo clementiæ, quia laqueos, qui in huiusmodi dignitatibus sunt, mihi aperire ita dignatus est, vt iniuriam mihi inferri censeam, si quis aliquam mihi ecclesiasticam dignitatem conferre tentat, & presumit. Vix enim mihi sufficio & vacare possum. Qui autem iam Episcopus est humiliter se gerat sciens, quod iudicium horredum fiet his qui presunt, nisi bene presint, quod cum augmentur dona rationes etiam Crescant donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad serviendum deo promptior quisque debet ex munere, quanto obligationem se esse conspiciat in reddenda ratione, & quod persistant altissima venti. Ideo multi tolluntur in altum, vt lapsu gravio

Gre.

re ruat. Hi lætantur imprudenter ad ascensum
 sed timeant ad lapsum, quia magna quidem di-
 gnitas prelatorum sed maior ruina si peccat. Nō
 est tanti gaudii excelsa tenuisse quanti meroris
 est de sublimioribus corruisse. Ille solus bo-
 nus est pastor, qui animam suam ponit pro ou-
 bus sibi commissis, qui nō recusat laborem, & qui
 aliis non sibi vivit. Sequamur ergo omnes do-
 minum in humilitate, quæ principaliter consi-
 stit in proprii contemptus appetitu secundum
 sanctum Benedictum in regula sua. Hinc hu-
 milis semper dicit, Stultissimus sum virorum.
 Coram deo & hominibus Humilia de se ipso
 sentit, ad contemptibilia obsequia se libenter
 exhibet, de contumeliis sibi illatis gaudet, alte-
 rius bona sine labore & invidia comendat, & eli-
 git abiectus esse in domo dei sui. i. in militanti
 ecclesia. Exemplum dedit nobis dominus humi-
 litatis, vt sicut ipse fecit et nos faciamus. Erat
 homo per naturam sed dixit se vermē per humi-
 litatem, opprobrium hominum & abiectiōne
 plebis, quia omnes qui eum videbant derise-
 runt eum. Fundamntum humilitatis est desi-
 derare contemni sicut fundamentum patientie
 est desiderium ardens & indeficiens patiendi
 propter Christum. Ex humilitate vera nasci-
 tur obediētia, qua homo deo, mandatis diuinis
 & ecclesiasticis, propriis prælatis & oībus ho-
 minibus in bonis & iustis causis propter deum
 humiliter & grater obedit. Et rigor sanctus,
 quo poenitentialibus laboribus se subiicit iuxta
 naturæ suæ possibilitatem secundum normam
 iustæ discretionis. Sed redeamus ad patrem

Hiero.

Bñdictus.

Pro. 30.

Psal. 83.

Psal. 21.

T H E S A V R V S

nostrum dicentes. Adueniat regnum tuum.

**Gratiarū
actio**

Hoc regnum inter ceteros merentur con-
sequi & obtinere qui deo in omnibus gra-
tias agunt de tot sibi collatis beneficiis, preser-
tim suę creationis, Christi incarnationis & pas-
sionis. Ad hoc nos inducunt creaturæ, quę
semper suum creatorē laudibus profecuntur.
Munus hoc exequi conspiciamus aquam suo
cursu & suavi murmure, Terram dum fructus
profert & flores, arbores dum in altum se eri-
gunt, aues dum in cantu se occupant &c. Ad
gratiarum actiones nos nostra inducit natura.
Nam secundum phisicos tot nobis dedit mem-
bra corporis quot sunt dies in anno, vt nulla
sit dies sine linea. i. sine diuina laude & grarum
actione transeat. Inducit sacra scriptura, p quā
spiritus sanctus nos instruit. Hinc ait David.
Benedicā dominum in omni tempore, semper
laus eius in ore meo. Et Apostolus. In omni-
bus gratias agentes. Et alibi, Omnia quęcunq;
facitis in nomine domini Iesu Christi facite. Et
Aug. Cibus & potus tuus laudant deum si eos
sumis cum gratiarum actione. Gre. Somnus
Sanctorum non vacat à merito. Et cur o Gre-
gori? Certe quia diligentibus deum omnia co-
operantur in bonum. Adueniat regnum tuū.
Hoc breuī consecuntur qui fideles sunt deo in
in eius seruitio. Deo autē plures seruire renu-
unt dicentes se adhuc iuuenes esse, vel diuites,
aut corporali pulchritudine decorati. Alii
dicentes, q̄ deus misericors & bonus est, & sic
diuitias bonitatis eius patientiæ & lōganimita-
tis contemnunt. De his ait Sapiens sic. Quia

**Psal. 33.
1. Thes. 5.
Col. 3.**

**Aug.
Greg.**

Rom. 8.

**Qui nolūt
seruire
Deo.**

**Rom. 2.
Eccl. 4.**

nō cito profertur contra malos sententia, absq̄
 vllō timore filii hominum perpetrant mala.
 Alii dicentes se fame perituros si ab iniustis re
 bus abstinerent. Et tñ ait David. Nunq̄ vidi ius
 suū derelictum. Iactent, igitur cogitatum su
 um in dominum! & ipse eos enutriet. Hinc
 ait dominus. Primum querite regnum dei &
 hæc omnia adicietur vobis. Et quis dixit hoc?
 certe qui pavit populum Israel in deserto, He
 nam per coruum & tot sanctos existentes in he
 remo. Alii estimantes se nimis difficilem pro
 uinciam aggredi, cum tamen iugum Christi
 fraue sit & onus eius leue. Alii quia erubescūt
 Christum coram hominibus confiteri. Hi sciāt
 q̄ qui habitat in cœlis irridebit eos & dominus
 sublanabit eos. Quia vocat eos & renuunt,
 extendit manum suam & non aspiciunt & des
 piciunt omne consilium suum. Alii amore
 proprio deucti, vel diabolicis seducti suggestio
 nibus, vel cecitate mentis oppressi. Sed qui
 deum veraciter diligit difficultatem non sentit,
 impossibilitatem nescit & gravitatem nō videt.
 Adueniat regnū tuum possunt dicere qui om
 ni custodia custodiunt cor suum, à quo multæ
 cogitationes prodeunt. Cogitationum autem
 aliquæ sunt illicitæ, quæ penitus repellendæ,
 aliæ vtilis, quæ sunt fouendæ. Puta quæ pro
 sunt ad peccatorum detestationem, ad sui ipsi
 us humiliationem, ad spiritus nostri, vt se in
 virtutibus exerceat, excitationem & ad feruen
 tem dei ac proximi dilectionem. Debemus obli
 uioni tradere bonitatem ac sanctitatem pro
 priam, illatas iniurias, de preteritis peccatis de

Psal. 36.

& 54.

Matt. 6.

3. Reg. 17.

Matt. 11.

Psal. 2.

Pro. 14.

Cogitatio

T H E S A V R V S

lestationem & profunditatem dei. Scriptum. n. est. Altiora te ne quesieris. Cogitationes malæ in nobis ortum habent à naturalibus nostris passionibus, vel ab interiori ociositate, vel ab antiqui serpentis suggestionibus. His resistitur frequenti mentis in deum elevatione, iugi propriæ mortis ac Christi passionis memoria, virtutum zelo ac desiderio & reali sui mortificatione. Ad malas autem cogitationes pronos nos reddunt naturæ nostræ in primo parente corruptio, mundus, dum ad se amandum nos variis modis studet allicere & caro dum infestat suis illecebris. A malis cogitationibus hæc mala proueniunt, nam peccatum si eis non resistitur pariunt, cor inquinant & deprimunt Diabolo in nobis habitaculum preparât. Hinc ait paulus. Nolite locum dare diabolo. Et perdunt suauitatem diuinæ græ in anima exsistentis, vt dicit sapiens. Contra eas accingat se quilibet dei timore & custodia, sensuum presertim oculorû, quia depredâtur, animas nostras. Vnde inquit Gre. Non lignum eua contigisset nisi incaute conspexisset. Et quia oculi sunt portæ in Castro nostri corporis, Portas autem castri qui obtinet Castrum possidet. Accingat se inquam quilibet, vt illicitas expugnet cogitationes ocii tuga, vera sui humiliatione, feruenti oratione, & spiritualibus exercitiis. Non. n. teste Hiero. facile capitur à diabolo qui bono vacat exercitio. Cogitationes bonæ sunt igni spiritus sancti comittendæ, vt magis inflammen tur, Indifferentes sunt circumcidendæ & male penitus expellendæ. In his dum voluptas nõ re

Ephe. 4.

Eccl. 10.

Tren. 3.

Greg.

Hiero.

primitur, etiam in actione dominatur. dist. 49. Dist. 49.
 Hinc etenim. Cogitationū aliæ sunt vanæ, quæ
 & si homini in affectu non adherent & in seip-
 sis malæ non sint. i. peccata, vacui tamē cordis
 & tepidæ deuotionis sunt inditium & multum
 proficere volentem impediunt. Pro posse igitur
 ab animo amputentur iugi diuini amoris
 exercitio. Aliæ sunt nociuæ: quæ ex imagi-
 nibus creaturarum internam diuinę gratiæ sen-
 suali quadam oblectatione præpediunt, lectu-
 lum dilecti in anima commaculant & insipi-
 dum omne spirituale exercitium reddūt. Cum
 autem eis occasionem non damus immortifica-
 tis sensuum desideriis ac diligēter resistimus &
 importune tamen nobis contra voluntatē nos-
 tram incidunt, earum onus pro spirituali mar-
 tyrio humiliter tollerando ad magnum nobis
 meritum proueniunt. Aliæ sunt in se bonæ
 puta de licita temporali cura aut spirituali sed
 in nonnullis mentem inquietant vt in scrupu-
 losis & pusillanimitate confectis, aut sunt de re-
 bus celestibus & æternis, vt in curiosis & subtri-
 libus misteriorum dei aut paradisi perscrutatio-
 nibus. Hæ homines actiuos & subtilis ingenii
 communiter infestant. Pro viribus abigantur
 Sed ne putes, quod sine omni cogitatione esse
 debeas, imaginem tibi Christi prepono, qui
 est speculum sine macula & candor lucis æter-
 næ. Hunc horis omnibus intuere, eius cordi
 tuo crucifixionis formam imprimas. Cibos
 tuos intinge in eius vulneribus. Potum tuum
 tēpera felle eius amarissimo. Sanguis tuus puris-
 simus sit iuge tui interioris hominis balneum.

Cum vis dormire reclines corpus tuum super crucis eius patibulum, capiti supponas spineam coronam. Pedes tuos ac manus Clavi eius detineant. Perfectissimam illius obseruantiam, ardentissimam charitatem, immobilem patientiam & profundissimam humilitatem semper prementis oculis habeas & Carnis curam non facies in desideriis, noxias cogitationes expelles & secundum cor dei arcem tui cordis munies. Sed quia ad obtinendum regnum dei in seipso non sufficit inutiles Cogitationes reprimere nisi etiam linguæ cohibeatur infania, nostræque in deum operationes dirigantur: de his aliqua breuiter disseremus. Verus Christianus non est qui non refrenat linguam suam. Cogitemus ergo quod loquimur, quia qualis quisque est talia dicit & operatur ut ait Chryso. Hinc scribit Isidorus. Qualis est sermo talis & animus comprobatur. Idem dicit Aristoteles. 4. Ethicorum. Cogitemus qualitatem eorum, cum quibus loquimur, quando loquimur (quia est tempus loquendi & tacendi) & quomodo. scilicet quali prudentia loquimur. Ideo dicebat Dauid. Pone Domine custodiam ori meo & hostium circumstantiæ labiis meis sine namque tali custodia anima est instar ciuitatis sine muris, quam hostes undique possunt irrupere. Et quia (ait Gre.) omnis Christi actio nostra est instructio. (Hinc Christiani nomen frustra sortitur, qui Christum minime imitatur) habeamus cum ipso veritatem in verbis. (Ipse enim est via veritas & vita) Attendamus utilitatem in verbis, ne aliquod eorum inutile proferatur. Hinc ait Ber. sermo tuus non

Linguæ refrenatio.

Chryso. Isido.

Ethi. 4.

Pfal.

Gre.

Ioan. 14.

Ber.

fit inanis, sed aut cōsoletur aut doceat, aut precipiat aut moneat, & enitatur in loquendo vt modestia nostra nota fit omnibus hominibus. Ad refrenationem linguæ nos inducūt fructus qui ex prudenti locutione proueniunt, natura, quæ dedit nobis vnum os ad loquendum & duas aures ad audiendum, & philosophi, qui paucis verbis ita utebantur, q̄ cū vnus eorum in regali conuiuio recumberet & interrogaretur, cur solus inter cœteros taceret, respondit. Tacuisse nunq̄, dixisse vero me aliquando penituit. Inducit aliquorum loquacitas, quæ in eis est signū stultitiæ & gignit sæpe lites & discordias. Exemplum Christi, qui corā Pilato & Herode tacuit, vt nos curiosis silentio responsum dare instrueret, & consideratio, q̄ de omni verbo ocioso reddaturi sumus rationem. Ociosum autem verbum est quod secundum Hiero. sine utilitate audientis vel loquentis profertur. Locutio Christiani est rara, grauis & fructuosa. Custodiamus ergo os nostrū, quia vas quod non operitur cito immundum fit & quicquid est interius frigescit. Et cum multa sint diuina & vtilia, de quibus loqui possumus in secularibus nos non implicemus. Sermo noster sit sale conditus. Quod tacitum esse velis nemini dixeris (ait seneca) quia non poteris ab alio exigere silentium, si illud tibi ipsi non prestas. Cum quid factururus es dixit socrates, nemini dixeris, ne frustratus irridearis. Omittas mala verba quia teste Gre. ab omni rectitudinis statu pereunt qui per noxia verba dilabuntur, & super omnia studeas esse tardiloquus, vt cum deo

Matt. 12.
Hiero.

Seneca.

Socra.

Gre.

T H E S A U R V S

loqui valeas, sed appetenti in se regnum dei non sufficit linguam reprimere, nisi & bonis infistatur operibus. Quia nil prodest Christianū vocari nisi Christum pro viribus imitemur, qui dixit. Pater meus usque modo operatur & ego operor. Sed aduerte pie lector quod opera nostra quatuor modis ita denigratur quod non possunt esse deo grata deberent & ad vitam æternam nobis meritoria, sed sic morientes cum ipsis in damnationis baratrum detrudimur. Videlicet cum ea operamur potius ex consuetudine quam ex charitate, cum ea facimus coram hominibus, ut videamur ab eis, quia recipimus mercedem nostram, cum ea in mortali statu operamur. (Sacrificium. n. quod maculam habuerit non erit acceptum deo.) Cum in eis finem ponimus vel ante vitæ consumationem operari deficimus. Ideo scriptum est. Si auerterit se iustus à iustitia sua & fecerit iniquitatem: iustitiæ eius quam fecerat, non recordabor. In casum enim bonum agitur (ait Gre. li. 1. mor.) si ante vitæ terminum deseratur. Hinc scribit Isidorus. Tunc deo placet nostra conuersatio cum bonum, quod inchoamus perseueranti fine complemus. Dum ergo tempus habemus, operemur bonum, cum humili intentione ac rectissima, ne fides sine operibus in nobis reperiat. Et quisquis aliud docet vel suadet ab eo tanquam seductore cauendum est. Nec sufficit operari nisi etiam te delectet & male pati. Hinc Gre. Si exceptus fueris à passione flagellorum, eris exceptus à numero filiorum. Nam flagellat dominus omnem filium quem recipit. Cum ergo

Opera.

Leuit. 22.

Ezech. 18.

Gre.

Isido.

Gre.
Heb. 12.

ergo simus filii dei (ex quo dicimus. Pater noster, qui es in cœlis.) Vt adueniat regnum suum delectet nos cum Christo fratre nostro benefacere & male pati. Cum timore & hilaritate seruiamus illi bene viuendo: quia ei seruire tenemur intuitu creationis, redemptionis, & q̄tum in nobis sit humilis recompensationis omnium quæ in terris pro nobis operatus est Christus. Ei etiam seruire tenemur ex professione, quâ in baptisinate fecimus, ex quottidianis nobis collatis beneficiis, & ex paterna æterni præmii promissione. Sed quæ à nobis deus particulariter exigit? Vt preterita delicta per pœnitentiæ lachrimas diluamus, vt vitiis ac demonom suggestionibus in fide viriliter resistamus, vt quæ mundi sunt penitus respuamus, vt bonis operibus iugiter insistamus, vt nos in virtutibus diligenter exerceamus & vt per puritatem cordis & conscientie serenitatem ei fideliter inhereamus, quia sic merebimur vitam æternam per Christum dominum nostrum. Mereri autem multipliciter possumus puta cum bonis tēporalibus, dū ea pauperibus elargimur intuitu pietatis, cū corpore, dum eius resistimus concupiscentiis, dum à nobis in bonis exercetur operibus, dum eius infirmitates patienter sustinemus. Et cum anima, dum dei nobis collata recolimus beneficia, dum eū cognoscimus vt eius præcepta fideliter exequamur & dum eius diuinæ voluntati nos cōformes reddere studemus. Tali. n. bona voluntate incipimus esse dei & desinimus teste Ber. esse diaboli. Adueniat regnum tuum. O Pater noster qui es in

Seruire
Deo

1. Pet. 5.

Mereri.

Ber.

G

T H E S A V R V S

Humilis .

coelis . Secure possunt dicere qui humilitate decorati (quæ sola exaltat & ducit ad vitã) semper in bonis se deficere conspiciunt potius de mereri q̄ mereri & deum offendere q̄ placare sua imperfectione & negligentia , bene de aliis & male de seipsis sentiunt , se omni pœna tam temporali q̄ eterna dignos esse iudicant, se omni bono naturę, gratiæ & gloriæ indignos esse reputant , cum mansuetudine correctiones & contumelias pro Christi nomine patienter sustinent. (Qui. n. gloriã non querit ait Gre. contumelias non sentit) ab omnibus creaturis se offendi dignos cognoscunt (hinc mirantur , cur ab eis oĩa non se subtrahunt elementa) in abiectis potius officiis q̄ honorabilibus deo seruire appetunt, ex propria culpa prouenire assunt quicquid mali proximo eos euenire non preterit , & nemini detrahunt sed omnes honore proueniunt . Adueniat regnum tuum . Vide

Gre.

tur aliquibus o, coelestis pater q̄ super nos viatores prouidentiam non habeas, dũ iustos multa mala permittis sustinere & malos florere. Regnum ergo tuũ adueniat. i. manifesta te ipsum mundo, ne dicant amplius . Vbi est deus eorũ?

Multi querunt regna peritura , dum terrenas diuitias cupiunt , & dum nobilium amici esse fatagunt iugiter studentes quomodo hominibus placeant . Nos autem dicimus, quod toto corde petimus . Adueniat regnum tuum . In quo est quicquid desiderare possumus est , & pro quo omnia arbitramur vt stercorea . Adueniat regnum tuum, vt te solum verum deum cognoscamus & quem misisti Iesum Christum.

Ioan. 17.

Adueniat regnum tuum. i. regnes in nobis, quia qui te habent omnia possident, felices se esse conspiciunt & nil sibi de esse sentiunt. Adueniat regnum tuum. i. cito de huius corporis ergastulo nos perducas ad regnum paratum a cōstitutione mundi diligentibus te. Presta clementissime pater vt quod fideliter petimus efficaciter consequamur.

Articulus quintus.

Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. i. tribue nobis talem nostræ voluntatis rectitudinē q̄ nulla in ea remaneat obliquitas, q̄ tota simplex, casta & deiformis existat, & q̄ tibi in omnibus ita obediamus in terris sicut tuæ altissimæ maiestati angeli tibi obediunt in cœlis. Fiat voluntas tua &c. i. concede vt ex abundantia tui diuini luminis caro nostra infirma spiritui adeo subiiciatur q̄ amplius aduersus eum non cōcupiscat, vt cor nostrum & caro nostra exultent in te deum viuum. Fiat voluntas tua &c. Equum est Sanctissime pater q̄ tuam in nobis exequamur voluntatem quia diuinitas tua nostram adimplere dignatur, dum nostras preces exaudit, dum ad cœlestem nos patriam perducit, & dum nostris in necessitatibus subuenit. Sed que est ista, o Candide lector voluntas dei q̄ facere debemus? Nempe q̄ conuertamur à peccatis, Ezech. 18. vbi ait dominus, nolo mortem peccatoris &c. vt post conuersionē mundemur à peccatis eorumq; radices per realem

Voluntas
Dei

Ezech. 18.

- Matt. 8.** nostri mortificationem. Hinc in leproso dicit
 Cuilibet peccatori. Volo, mundare. Vt mun-
 dati in virtutibus proficiamus ad culmēq; Chri-
 stianæ perfectionis ascendere nitamur. Vnde
- 1. Thes. 4.** apostolus scribit. Voluntas dei est sanctifica-
 tio nostra. Vt legem naturalem erga proximum
 fideliter obseruemus. Ideo dixit. Quæ
 vultis vt faciant vobis homines hæc & illis faci-
 te. Vt edificemus proximum. Sic luceat lux
 vostra coram hominibus. Vt quilibet amore
 eius ardeat. Vnde dixit. Ignem veni mittere in
 terram & quid volo nisi vt ardeat? Et quantum
 in se est vult omnes saluos fieri. Ideo dicitur
 Iesus. i. saluator. Ideo dixit angelus. Ipse saluū
 faciet populum suum à peccatis eorum. Ideo
 ipse dominus tam libenter manducabat cum
 publicanis & peccatoribus. Ideo dixit aposto-
 lis. Euntes in mundum vniuersum predicate
 euangelium omni creaturæ &c. (Ecce o hereti-
 ce q̄ dominus vt asseris non est acceptator per-
 sonarum sed in omni gente qui timet deum ac-
 ceptus est illi) Ideo oriri facit solem suum su-
 per bonos & malos. Ideo mori voluit in aere,
 vt sicut ille est communis omnibus sic se pro
 omnibus mori innueret. Ideo remedia comu-
 nia. i. Ecclesie instituit sacramenta, per quæ con-
 fertur gratia obicem non ponenti. Ideo in
 Cruce positus pro suis etiam orauit crucifixo-
 ribus. Ideo ad hostium cuiuslibet pulsat iugi-
 ter. Ideo dat vitam æternam tam his, qui in
 nouissimis diebus vitæ suæ conuersi sunt. q̄ ius-
 tis. i. his qui nūq; eum mortaliter offenderūt.
- Matt. 30.** Quod ex parabola eorum, qui ierunt in vi-

neam in diuersis horis, quia acceperunt singuli
 denarium glo. addit. i. eternitatem. Hinc legi
 tur q̄ latro in fine compunctus oppressus a de
 cidente arbore statim euolauit, qua re visa hēre
 mita quidam inuidia motus non parū de Deo
 conquestus est. Fiat voluntas tua &c. i. quia so
 li mundo corde te possidebunt, & mundi esse
 non possunt nisi qui tuam impleuerint volun
 tatem, & eam per se nullus exequi potest nisi
 ex dono tuo. Ideo à te ipso in nobis fiat vo
 luntas tua, vt tibi à nobis digne & laudabiliter
 seruiatur. Ita queso fiat cœlestis pater ista vo
 luntas tua, q̄ nostra penitus pereat & tua nos
 ex omni parte possideat: ex qua tota lex pend
 et & prophete. Fiat voluntas tua &c. à no
 bis interris (similitudinarie. s. Nam equaliter fie
 ri non potest, quia magna est distātia inter bea
 tos & viatores.) Sicut sit ab angelis & beatis in
 cœlis. Qui voluntatē tuam semper facit op
 tans tibi placere & timens displicere ambulat
 confidenter, dominatur omnibus, possidet om
 nia. Factus est in pace locus eius. Semper gau
 det sed in domino. Omnia suffert, omnia susti
 net & charitas in eo nunq̄ excidit. Fiat volun
 tas tua &c. i. optamus quidem vt omnes ad te
 per tuam misericordiam conuerterentur sed si
 ob multorum culpam aliter disponis fiat volū
 tas tua, Sicut in cœlo & in terra. i. sicut olim in
 cœlo te in angelis peccantibus per iustitiam
 glorificasti sic in hominibus in terris peccantis
 bus per iustitiā glorificeris. Ex corde dicunt fiat
 voluntas tua qui in hac vita & post ipsam volū
 tati de peccatis suis, si hoc cedit ad dei nos

Psal. 75.
 Phil. 4.
 1. Cor. 14.

Pfal. 33.

Cruce
Christi.

Bona.

Aug.

Ber.

minis gloriam. Qui possunt libere decantare con propheta. Benedicam dominum in omni tempore. s. prosperitatis & aduersitatis. Qui ita diuinum induerunt beneplacitum, q̄ cū domino possunt dicere. Non nostra, sed tua fiat voluntas. Illi toto corde dicunt: Fiat voluntas tua, qui in Christi passionis se exercent memoria dicente domino. O vos omnes qui trāsitis per viam. s. Crucis attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus. Quia vt ait Bonauentura nihil ita operatur vniuersalem in homine sanctificationem sicut meditatio passionis Christi, quia leue est quicquid patimur si consideramus quid passus sit in crucis patibulo qui nos inuitat ad præmium. Quia spiritualē consolationem talis in nobis auget memoria & quia Christus in cruce contra omnia vitia nobis offert remedia. Nam in ea contemplari possumus fel & acetum contra gulam, nuditatem eius contra auaritiam, extensionem brachiorum contra inuidiam, flagella & vulnera cōtra luxuriam, contra iram aptionē lateris, pedum clauos contra accidiam, & opprobriorum cumulum contra superbiam. In cruce ait Aug. Christus caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum & totum corpus expositum pœnis ad redimendum. In Crucem ait Ber. Christus ascendit, vt ab omnibus videretur. Clamauit voce magna vt ab omnibus audiretur, & clamori lachrimas addidit vt homo ei compateretur. In Cruce est tota Christiani gloria, ideo in lectulum eius humiliter se

collocans ait . Hæc requies mea in seculum
 seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam . In cru
 ce pati voluit dominus ne quis verecondetur
 cõfundi & pati pro dei gloria, vt nos, i Adã hu
 mi depressos erigeret & eleuaret ad cœlestia
 & vt se exaltandũ inueneret ea exaltatione de
 qua Paulus ait . Propter quod & deus exalta
 uit illum & donauit illi nomen quod est super
 omne &c. CruX Christi est lignum plantatum
 secus decursus aquarum, quod fructum suũ dat
 in tempore opportuno . In cruce (ait Ambro
 sius) ostensa est nobis forma cui imprimamur
 ostensa est nobis via quam sequamur . Ideo qui
 libet faciat sibi secundum exemplar, quod mōs
 stratum est in monte. Delectet igitur nos pati,
 ex quo velit, nolit homo eum oportet pati.
 Vnde dixit dominus . Dum iret ad crucem . Si
 in viridi ligno hoc fit in arido quid fiet? In
 Cruce voluit dominus extendi vt se paratum
 ostenderet omnes, qui ad eum per humilem
 redirent penitẽtiam . De hoc tam amabili am
 plexu ait Aug. Inter brachia domini mei & vi
 uere volo & mori cupio . Ibi securus decanta
 bo . Exaltabo te domine quoniam suscepisti
 me . CruX Christi habebat quatuor partes, quia
 per eam saluandi erant electi ex quatuor mun
 di partibus quia & nostra crux debet esse alta
 per cœlestem conuersationem, de qua Paulus
 ait. Conuersatio nostra in cœlis est . Lata per
 interminabilem charitatis progressum. longa
 per laudabilem perseuerantiam & profundam
 per realem humilitatem, & quia in Cruce Chris
 tus quatuor principaliter exercuit virtutes,

Psal. 131.

Phil. 11.

Psal. 1.

Ambro.

Exo. 25.

Luc. 22.

Aug.

Psal. 29.

Ber.

G iiii

de quibus Ber. ait. Christus in Cruce paciētiam exhibet, obedientiam implet, humilitatem commendat & charitatem exercet. Peccat iniustus, scripsit Anselmus, & punitur iustus delinquit reus & vapulat innocens, quod perpetrat seruus exoluit dominus, quod committit homo sustinet deus. Crux Christi est afflictorū requies, cœcorum lumen, captiuorum libertas, gloria martyrum, verū animæ gaudium & fundamentum ecclesiæ. Crux Chri est panis esurientium, fons sitientiu, scutū fideliu, vigor certatiu, defensio humilium & corona perseuerantium. Crux est naus Crux est portus, secūdū Bonauē turam, crux est deliciarum ortus, in quo florent oīa. Ad crucem ergo Christi q̄ sæpissime possumus mente cōfugiamus, quia oīs salus nra in cruce posita est. Hinc ait Ber. scio q̄ merita mea nō sufficiūt, ideo confidenter quod ex merito mihi deest mihi vsurpo ex vulneribus Christi. Et Amb. Plus dñe Iesu debeo tuis iniuriis, quibus redemptus sum q̄ tuis virtutibus: quibus creatus sum. Alibi. Plus mihi cōtulit deus redimēdo q̄ creando. Creādo quidē me mihi dedit, redimēdo aut & seipsum dedit & me mihi tradidit. Itaq; si me totum illi debeo pro me facto quid addā pro me refecto? Non. n. tā facile sum refectus q̄ factus. Siquidē de oī quod factū est dixit & facta sunt, mandauit & creata sunt. In me aut reficiēdo dixit multa, gessit mira & pertulit dura. Dura verba, duriora verbera & durissima Crucis supplicia. In dictis, o pie lector sustinuit contradictores, in factis obseruatores, in tormentis illusores & in morte exprobratores

Ansel.

Bona.

Ber.

Ambro.

Psal. 148.

res. Crucifixum contemplans Ber. dixit. Valde mihi amandus Es bone Iesu, per quē sum, viuo & sapio, sed super omnia reddit te amabile, mihi calix, quē bibisti opus nostrae redemptionis. Hoc omnino amorē nostrū facile totū sibi vendicat. Hoc inquā nram deuotionē blandius allicit, iustius exigit, arctius stringit & afficit vehementius. Passus est Christus dulcedo, spes & consolatio nostra in omni tempore, in toto corpore & in omni suo opere. In tēpore infantiae sustinuit teste Aug. angustias vteri, paupertatē, asperitatem & vilitatem presepii, persecutionem Herodis & fugam Egypti. In Adolescētia & Iuuentute quid non passus est? Quo ad membra corporis, in quibus Christus affectus non fuit? Quo ad opera detraxerunt pharisei eius praedicationi, conuersationi & miraculorū operationi. Ascende ergo anima mea super palmam crucis meditatione, compassione & imitatione, vt apprehendas dulcissimos fructus eius. Cogita altitudinem paupertatis eius, latitudinem charitatis, longitudinem acerbittatis, & profunditatem passionis. Et affer de cruce Christi rediēs ramum virentis oliuē ad arcā tuę cōscientiæ. Accipe tuū coelestē spōsum candidū in mente, rubicūdum in corpore, diuisum in latere & exaltatū in morte. Vis scire eius sapientiam? Mortē nram moriendo destruxit & vitam resurgendo reparauit. Hoc. n. opus nrae salutis ordo depoposcerat. Vis scire eius humilitatē? Postponi Barabā & cū latronibus deputari dignatus est. Vis scire eius patientiā? Tanq̄ agnus ad victimam & ovis ad occisionē ductus est. Vis

Ber.

Aug.

Esai. 35.

T H E S A V R V S

scire eius charitatem ? Pro Crucifixoribus orauit patrem eos excusando . Vis scire eius feruorem ? Oblatus est quia ipse voluit , nostram infinite sitiebat salutem . Vis scire eius iustitiam & equitatem ? Quia ipse est qui reddit vniciq; iuxta opera sua, ex latronibus vni pollicitus est cœleste premium, & alterum ad æterna ob eius culpam destinauit supplicia . Vis scire eius innocentiam ? Peccatum non fecit nec dolus inuentus est in ore eius . Vis scire eius pulchritudinem ? Speciosus est pre filiis hominum , & est candor lucis æternæ . Vis scire eius potentiam ? Omnia quæcunq; voluit fecit in cœlo & in terra . Vis scire mirabilem eius prouidentiam ? Ipsa cura est de omnibus . Si in hoc mundi pelago insurgunt venti , tument vndæ, & fluctu at animum . Ascende mente Crucis nauiculam & in ea reperies filium dei dormientem ventis imperantem, & naufragium a te penitus propulsantem . Si opera tua tibi non sufficiunt ad salutem, ad crucem confideter confugas, quia in ea inuenies perfectissimum tuæ salutis prætiũ . Si antiqui serpentis te vexat spiritus, crucis cytharam arripas & leue erit omne q̄ pateris . Si infirmaris vtiliorem medicinam non reperies, q̄ præciosi sanguinis anthidotum . Si portum queris, crux erit nauis, si cœlum ipsa erit & clavis . Aperit. n. & nemo claudit, vt vera clavis Dauidico . Vnum anima mea tibi est necessarium vt. s. ita ipsius amore ardeas, q̄ feruenter dicas . Pater noster, qui es in cœlis . Fiat voluntas tua in me à te in terra sicut ab angelis fit in cœlo . Hanc dei voluntatem non faciunt

Psal. 61.

Ber.

1. Pet. 3.

Luc. 10.

multi a tepiditate in captiuitatem redacti, qui more phariseorum veros dei seruos quadā dia-
bolica malignitate, persecūtur. De his ait do-
minus. Cauete à fermento Phariseorum, i. te-
pidorum præsertim sacerdotum & claustraliū
quorūdam, qui suis superficialibus ceremoniis,
abiectum habitum deferentes ac nudis pedi-
bus incedentes populares de facili contra illos
excitant, (plebs. n. de huiusmodi tepidis bene
sentit & si nequiter se humiliant) quoniam ex-
teriora potius quā interiora cōsiderationis ocu-
lis intuetur. Hinc pie lector Deum pro me
oratum habeas, vt me de talium manibus eri-
piat. Plus nāq; in multis eos quā carnales in ec-
clesia dei obesse conspicio, quia layci ipsis nō
mediocrem fidem adhibent. Hanc dei volun-
tatem non execuntur ypocritæ, qui hominibus
potius quā deo placere student, qui feruentibus
detrahūt & si possunt eos opprimūt, nobilibus
adulantur, & in vestimentis ouium veniūt, cum
intrinsecus sint lupi rapaces. Sunt dolosi vt
vulpes, mordaces vt canes & superbi vt Leones.
Alios inspiciunt & seipsos deserunt. Faciles
sunt ad eorum reprehensiones ac si ipsi irrepre-
hensibiles essent. Si aliquid eis perpeti con-
tingit, ex templo manus tradunt impatientiæ.
Quales apud se lateant illata contumelia pro-
bat. Hi volunt esse humiles sine despectu, pau-
peres sine defectu, bene induti sine sollicitudi-
ne & delicate pasti sine labore. Se malos ac
peccatores esse fatentur & hoc ab aliis sibi di-
ci dedignantur. Simples ergo in dei homi-
numq; conspectu esse studeamus, quia scriptum

Matt. 7.

Matt. 23. est. Veh duplici corde & quia hipocrisis est si
 mea Diaboli & homini dei gratiã aufert. Su
 per eundem dei maledictiones multiplicat, &
 Christi proditorem ipsum constituit. Qui hipo
 cresi deuictus ostentat sanctitatem, quã non ha
 bet, vt sanctus appareat ac reputetur peccat
 mor. Quia simulata æquitas ait Aug. non est
 æquitas sed duplex iniquitas. Hinc Hiero.
Aug. scribit. Duplicis peccati reus es, cum non ha
 bes quod crederis & quod non habes simulas.
Hiero. Peccat mor. Etiam qui sanctitatem ostentat, vt
 hæresim disseminare valeat, vel vt aliquã eccle
 siasticam dignitatem consequatur, qua tñ indi
 gnum se esse conspicit, vel vt iniuste acquirat
Aug. bona t̃palia, in quibus finem constituit. De ho
 rum auaritia ait Aug. Auarus anteq̃ lucretur
 seipsum perdit, & anteq̃ aliquid capiat capitur.
De Peni. Pñtibus cõpedibus stringitur & futuris. Qui aut̃
 di. 1. ostendit maiorem laicis in conuersatione sua
 morum compositionem vt magis edificentur
 cū aliàs bonus sit & timens deũ non peccat, sed
 meretur. Vbi hipocrisis regnat humilitas locũ
 nõ hêt. De pen. di. 1. §. Item taciturnitas. Hypo
 critæ bonis in Ecclesia permisti sunt corporali
 ter sed per pessimam vitam separantur ab illis
 in dei cõspectu. 24. 4. 3. De illis. Nemo amplius
 Ecclesię nocet ait Aug. q̃ qui peruerse agens nõ
 24. 4. 3. mē vel ordinem sanctitatis querit. 83. dist. ne
 83. Dist. mo. Hipocrita licet viuat corporaliter, mor
 tuus tamen est spiritualiter. 12. 4. 1. Nolo. Ad
 12. 4. 1. hypocrisim tendit qui pluribus cõfitendo pec
 cata diuidit cõfessionē. De peni. di. 5. §. Qui ergo
 32. 4. 6. sua peccata. Itē qui videt festucam in oculo

fratris & trabem in suo nō considerat. 32.4.6.
 §.1. Item religiosus, qui a suo bono cecidit
 proposito. 12.4.1. certe. Hunc ergo scopu-
 lum, ne eius navis illidatur, quilibet vitare
 studeat. Fiat voluntas tua &c. dei voluntatem
 non habent qui habent conscientiam latā vel
 nimis strictam vt scrupulosi vel cauteriatam. i.
 corruptam prava intentione & adustā igne ma-
 le concupiscentiæ, vel pturbatā ex aliqua pas-
 sione, qualis fuit cōscientia Cayn. Gen. 4. Heu
 quam rari sunt hodie qui bonam habeant con-
 scientiā, ordinatā in deū, rectā, serenā, à vitiisq;
 expurgatā & incoinquinatā. Cōscientia bona &
 fama homini sunt necessaria. Illa propter nos
 & hæc propter proximū. Sed conscientia fame
 præualet, quia fama secundū senecā potest falli,
 conscientia nunq̄. Ideo dicebat apostolus. Glo-
 ria mea hæc est testimonium conscientiæ meę.
 Hinc & Aug. ait. Sēti de Aug. quicquid vis, quic-
 quid libet. Sola me in oculis dei conscientia
 non accuset. 11.4.3. senti. Idem ad clerum hip-
 ponensem. Nil obest homini q̄ de illa tabu-
 la illum delet humana ignorantia, si eum
 non delet de libro viuentium iniqua conscien-
 tia. Non tamen negligenda est fama, quia
 maledictus est qui negligit famam suam, (licet
 talis sententia sic etiam sancti interpretentur,
 scilicet. Maledictus qui enormibus peccatis se
 infamem reddit.) Quod fama bona sit nobis
 necessaria propter alios patet. 11.4.3. non
 sunt audiendi. Et si prædicatori per bonam
 famā & infamiam currere contigerit ab offi-
 cio non debet desistere (modo tñ hēat deum

Conscien.

Gen. 4.

Sene.

2. Cor. 1.

11.4.3.

Aug.

11.4.3.

T H E S A U R V S

Iob. 16.
6.4.1.

2.4.7.
17.4.4.

3.4.4.

1. Tim. 1.
Cant. 4.

Pro. 15.

Greg.

Ber.

testem suæ innocentiæ sicut habebat Iob. 6.4.1. Sunt plurimi. Infamiam. n. sæpe boni incur- runt deo permittente vt purgentur vel probentur. Infamati ad conscientiam confugiant & si tibi nil mali est gaudeant cum apostolis quoniam digni habiti sicut pro nomine Iesu contumeliam pati. 11.4.1. inter verba. Infamator hominum peior est direptoribus. 6.4.3. Ex merito. Infamis est omnis hæreticus & infidelis. 2.4.7. alieni. Simoniacus. 15.4.3. sanè. Predicorum Ecclesiæ direptor. 17.4.4. Attendendum patris inuasor. 3.4.5. omnes. Conspirator contra Episcopum. 3.4.4. clericus. Sepulcrorum violator. 6.4.1. infames. Et qui maliciose aduersus sacerdotes armatur. 6.4.1. Sacerdotes. Sed ad conscientiam redeamus. A bona conscientia septem fructus proueniunt. Nam est radix charitatis. Vnde ait Apostolus. Finis precepti est charitas de corde puro, & conscientia bona. s. procedens. Nitor veritatis. Hinc Gre. Quem conscientia defendit liber est inter accusatores. ornatus animæ. Ideo sponsus ait. Quam pulchra es amica mea quæ pulchra &c. A peccatis retractio. Et ad virtutes stimulus. Thesaurus honestatis. Testimonium bonitatis & conuiuium interioris hominis delectabile prouer. 15. vbi ait sapiens. Mens secura quasi iuge conuiuium. Securitatem autem mentis facit bona conscientia: de qua Gre. super Ezechiel. ait. Quid prodest, si omnes laudent & conscientia accuset? Et quid potest obesse si omnes de rogent, & conscientia defendat? Ber. super cant. Omnino sufficit aduersum nos loquens

tium iniqua contra verba impia opinio bonorum cū testimonio conscientie. De conscientia ait Esa. 38. **Dispone domui tuæ. i. conscientiæ eam ordinando . Sed ad ædificationē domus, conscientiæ oportet q̄ fundamentum fidei iaciatur solidum, quod secundum Apostolum est Christus Iesus . Et q̄ paries spei à viua fide procedentis erigatur in altum . Spes autem est quadrupelex sicut quatuor sunt domus materialis parietes per spem. n. expectatur venia de peccatis auxilium in agendis, refrigerium in aduersis & præmium in cœlis . Ad huius spiritualis domus edificationem requiritur tectum perfectæ charitatis, que in nobis vniuersa delicta operit, instarq; tecti omnia sustinet . Huius domus solaria sunt quatuor virtutes cardinales ad hominis salutem necessariæ . Temperantia. n. à superfluis delectationibus se continet, prudentia spiritualium hostium precauet insidias, Iustitia reddit vnicuiq; quod suum est, & fortitudine ardua aggreditur, aduersa sustinet, & resistit diabo- lo . De hac conscientiæ domo ait dominus . Salus huic domui facta est. s. post iustificationē & veram penitentiam . Et Salamon . Sapientia edificauit sibi domum. i. conscientiam & exci- dit columnas septem . Sed quæ sunt istæ colū- næ? Quibus nostra domus interior sustinetur? Nemp̄ sollicitudo ad bene custodiendum cor ac proprios sensus. Desiderium ex feruore cha- ritatis deo placendi . Defensio contra diabol- um, cum interiorem domum tentat irrumpe- re . Sancta contra seipsum indignatio ac rea- lis peccatorum omnium detestatio. Timor san-**

Esa. 38.

1. Cor. 3.

Virtu.
Theo.
Pro. 10.Virtute
Car.Luc. 19.
Prouer. 9.

1

2

3

4

5

6
7
Aug.

Pfal. 33.

2. Cor. 1.

1. Cor. 3.

Matt. 21.

Æus qui expellit peccatum. Laudabilis inui-
 dia, quæ in illis reperitur qui i uia dei certatim
 proficiunt. Et propter præterita peccata cor-
 poralis afflictio. Vera. n. penitentia est quedam
 animi vindicta puniens in se quod doluit comi-
 sisse. O q̄ felices sunt, qui bona in dei conspe-
 ctu decorantur conscientia. Hi gustant & ui-
 dent q̄ dulcis & suavis sit dominus. Cum Apo-
 stolo decantant. Gloria nostra Hæc est testis-
 monium conscientia nostræ. Nil nobis con-
 scii sumus sed non in hoc iustificati sumus. De
 hac domo conscientia ait dominus. Domus
 mea. s. conscientia domus orationis vocabitur,
 vos fecistis eam speluncam latronum. Tunc
 conscientia est domus orationis cum totus
 interior homo in deum dirigitur & eleuatur, &
 spelunca latronum, cum à peccatis deturpatur
 à demonibus- expugnatur & à vitiis depreda-
 tur. Et quia aliquorum erronea & scrupulo-
 sa est conscientia ad eius depositionem & recti-
 ficationem Hæc profunt. s. debita ad gratiam
 dei preparatio. Sollicita sacrae scripturae inda-
 gatio, orationis deuotæ continuatio, opinio-
 nis alicuius illuminati tuta electio. Obedien-
 tia humilis imitatio, scrupulorum animosa
 abiectio, discreta dei preceptorum interpreta-
 tio & realis cum humili confidentia sui in Chri-
 stum resignatio. Conscientia obligat ex vi præ-
 ceptorum dei non virtute propria ideo dicta-
 men suum est circa preceptum & prohibitum.
 Ideo eadem est virtus qua ligat preceptum &
 qua ligat conscientia. Et licet vtraq; conscien-
 tia. s. recta & erronea liget, ita q̄ ipsa durante
 contrarium

contrarium faciens peccat, aliter tamen ligat
 recta & aliter erronea. Illa ligat absolute in
 omnem euetum & semper sic quod deponi nõ
 debet. Hæc non ligat nisi secundum quid &
 sub conditione quia nõ obligat nisi in quatum
 talis conscientia creditur esse recta, sed ea de
 posita (quod fieri debet ad iuditiũ discreti viri)
 non amplius ligat. Conscientia recta in his
 que sunt præcepta vel prohibita à Deo plus
 obligat q̄ preceptum prelati. In indifferenti
 bus autem plus obligat præceptum prelati q̄
 propria conscientia. Error in conscientia pro
 uenit ex falsa assumptione. Puta cum quis as
 sumit aliquod malum vel falsum tamq̄ bonum
 & verum. Et ex falsa applicatione, sicut cum
 ex aliquibus veris aliqua conscientia erronea
 formatur. Puta ex hoc q̄ deus est sup̄ omnia di
 ligendus, aliquis format sibi hanc conscien
 tiam, q̄ nihil potest simul diligere cum eo, sed
 tantũ deus. Error etiam in conscientia causa
 tur ex septem. s. Ex ignorantia puta cum sit ma
 lum sub ratione boni & econuerso. Ex negli
 gẽtia cum quis non curat scire necessaria ad sa
 lutem. Ex inordinato su: amore, qui precipi
 tat conscientiam ad illud ad quod homo affici
 tur. Vnde ait Seneca. Perit omne iudicium,
 cum res transit in affectum. Ex pusillanimitate,
 qua quis timet non timenda secundum iudi
 tium rationis. De talibus ait propheta. Tre
 pidauerunt timore vbi nõ erat timor. Ex super
 bia, cũ quis dedignatur prudentiores consules
 re eisq̄ credere. Ex conscientie perplexitate.
 Cum homo (vt sibi videtur) inter duo mala se

Seneca.

Psal. 113.

H

- Gre.** reperit. Ex cordis puritate. Bonarum. n. mētium est ait Gre. timere culpam ubi culpam nō est. Dicitur conscientia quasi cordis scientia. Cum cor se nouit dicitur conscientia, cum nouit alia præter se appellatur talis cognitio scientia. Conscientia est pedagogus animæ sociatus & facies illius, de qua dominus. Faciem tuam laua. s. interioris hominis, quæ est conscientia. Sicut. n. diuersæ sunt facies sic & conscientiæ, quarū proprium est testificari, accusare, soluerre, vel ligare. Fiat voluntas tua &c. Hanc dei
- Orig.** voluntatem faciunt veri obedientes, dum ei sub sunt in prelatiis quicquid eis impositum est simpliciter, hilariter, velociter, viriliter, humiliter & feruenter exequentes. Plures deo obedire renuūt ac si iocus esset quod de inferno legitur. Sed iocando non prædixerunt propheta, ridendo non locuti sunt apostoli, Christus infantiliter non cominatur & sancti realiter non insonis multa sustinuerunt scientes, q̄ proprium Christiani est pati diuinæq̄ subelle voluntati. Ioci ergo non sunt ubi tormenta intercedunt. Isaias ferra secatur. Daniel leonibus deuorandus exponitur. Petrus in Cruce Christi exemplo suspenditur, Paulus capite truncatur. Si iocando passi sunt sancti, qui vixerunt secundū cor dei & iocando locuti sunt. Alii dei præceptis non obediunt, quia à sensibus captiui detinentur, carnis desideria sectantur, quæ militāt aduersus animam, à veritate auditum auertunt & ad fabulas conuertuntur. Alii per latam viam incedunt, quæ ducit ad mortem, ne à mundanis irrideantur. Hi potius hominibus q̄ deo
- 1. Pet. 3.**
- 1. Tim. 4.**
- 1. Cor. 15.**

placere student, querunt que sua sunt nō que
 Iesu Christi, & libenter ducunt in bonis dies suos.
 Aliqui obediunt tali spiritus promptitudi-
 dine, quod deo in superioribus dicunt. Domi-
 ne quid me vis facere? Alii sunt adeo difficiles
 ꝓ prelatos illorum potius obedit voluntati dī-
 cens eorū cuilibet. Quid tibi vis faciam? Alii
 nunq̄ obediunt, quia in eorum mortali corpo-
 re ita regnat peccatū, ꝓ obediunt cōcupiscētis
 eius. Hi nec deum nec homines verentur. Si-
 cut dominus ascendit nauim Simonis (qui in-
 terpretatur obediens) ita veri obedientis ani-
 mam inhabitat. Obedientia propriam maculat
 voluntatem. 8.4.1. Sciendum. Ibi Gre. con-
 cludit ꝓ quilibet religiosus sine obedientia in-
 fidelis esse cōuincitur, ꝓ quasi peccatum arci-
 landi est repugnare & quasi scelus Idolatriæ
 nolle acquiescere. Obedientia homo meret-
 ur dei gratiam. 9.3. dist. nulla & c. seq. Prelatis
 omnibus & si mali sint modo non sint heretici,
 dum tollerātur ab ecclesia obediēdū est 2.4.7.
 Sacerdotes. Deo principaliter est obediēdum
 & post deū. S. Sanctæ Rom. Ecclesiæ. 8. dist. Que
 contra. 2.2. dist. preceptis. Et c. non decet. Cui-
 libet Episcopo à Clericis & Sacerdotibus suæ
 dioc. est obediendum & reuerentia debet exhi-
 beri. 7.4.1. Quia. Hinc confundantur cōplu-
 res canonici, qui adeo insolefcunt & superbia
 tument, ꝓ à proprii Episcopi obediētia se sub-
 trahunt. Dominis temporalibus sic prestan-
 da est obedientia (ex quo omnis potestas à do-
 mino deo est) vt ipse deus non offendatur. Sed
 contrarium hodie cōplures faciunt, quia timet

Act. 9.

Luc. 18.

Rom. 6.

Luc. 5.

8.4.1.

83. Dist.

2.4.7.

8. di. & 22.

7.4.1.

- Luc. 12. eos qui occidunt corpus & non illum qui potest corpus & animam mittere in gehennam ignis. Bonum indifferens propter obedientiam aliquando est omittendum sed malum mortalis culpæ, nunquam est committendum. 11. 43. Quid ergo. Multum igitur aberrant, qui se mereri putant, dum in illicitis superioribus obsecuntur. Vigilet ergo quilibet super seipsum, quia oportet magis obedire deo quam hominibus. Obedientiam, quam inferior prelatus a suis subditis exigit, & ipse superioribus impendat. Sed complures hodie preesse gaudent et subesse renuunt: qui quantum à veritatis tramite devicet haud facile dixerim. Quantum deo grata sit obedientia ostendit deus, cum hominem etiam in statu innocentie præceptis astrinxit & eum obedientie transgressorem severe puniuit & cum voluit ita filium suum obedire, quod ne perderet obedientiam, perdidit vitam. Prompte obediens Noe cum suis aquas diluuii evasit. Abraam adeo fuit amator obedientie quod præceptum dei de circumcissione quamvis graue videretur & insolitum exequi usque in crastinum non distulit. Quod proprium filium morti tradere non recusabat, imo ad tam sanctum pietatis opus statim se accinxit & quod ad dei vocem inauditu auris obediens egressus est de terra sua, de cognatione sua & de domo patris sui. Obedientia est tanti momenti quod solam virtuti adicias quod propriæ voluntati detraxeris. Hinc ait Eusebius in Epistola. Illud diem te tamen bene vixisse puta, in quo voluntatem propriam abnegasti: & desideriis restitisti. Obedientia est origo omnis boni atque perfe-
- Luc. 12.
11. 43.
- Act. 5.
23. dist.
- Gen. 2. & 3.
Ber.
- Gen. 6. & 7.
Gen. 17.
22. & 12.
- Eusebius.

Et ait Aug. Et nulla est lepra peior i leproso, Aug.
 q̄ propria voluntas in religioso. Talis ore dicit Greg.
 deo. Fiat voluntas tua, sed factis propriā vult
 exequi voluntatem. Obediētia sola est (vt scri
 bit Gre.) quæ virtutes omnes menti inserit, in
 fertasq; custodit & pfectas reddit. Obedientia
 talis est q̄ eius amator in omnibus ambulat cō
 fidēter q̄ grator est deo q̄ sacrificiū, & q̄ clarū
 nostræ erga deum dilectionis & humilitatis est
 inditium. Obedientia tollit voluntatem nos
 stram: quæ facit, vt bona nostra bona nō sint.
 Ideo quia grande malum est propria voluntas,
 qui sapiens est ei vt frenetico imponit custodia
 legem statuit, & frenum iniicit. Sicut homo
 propria volūtate corrumpit sic stat & resurgit per
 obediētiā. Obedientia est rationale propriæ
 voluntatis sacrificium, & virtus, quæ alias vt iā
 dixi virtutes inserit insertasq; custodit. Ad obe- Psal. 143.
 dientiam nos incitant insensibilia & irratio
 nabilia, quibus dominus præceptum posuit &
 non pretereunt. Hęc quia seruauerunt ordi
 nem sibi impositum, perstiterunt in natura, qua
 creata sunt. Homo autem quia non obtem
 perauit comparatus est iumentis insipientibus &
 similis factus est illis. Factus est inquam sicut
 equus & mulus, quibus nō est intellectus. Hinc Psal. 48.
 de inobediētia in die vniuersalis iudicii à crea & 34.
 turis omnibus conuincetur. Ad hanc virtutem
 nos suo exemplo inducūt angelorum agmina,
 quæ æternam dei legem in nullo prætergre
 diuntur. Inuitat & dei filius, qui factus est obe
 diens patri vsq; ad mortem, mortem autem crū
 cis &c. Obedientia tantæ dignitatis est & exce- Phil. 1.1.

lentia, quæ est in ternis animæ Thesaurus, fortitudo spiritus, debellatio demonum, in tentationibus victoria, & mentis illustratio. Obedientia facit hominem fratrem Christi. Hinc ipse ait. Quicumque fecerit voluntatem patris mei, qui in caelis est ipse meus frater est. Reddit hominem deo gratum, dum ei in ara conscientia voluntatis victimas immolat. Quicquid vult à domino obtinet. Eius. n. oratio non potest repelli, quia de puritate cordis exhibetur. Homini sui victoriam largitur, veram pacem tribuit, mentem ornat, animam castificat & caelum in eius morte aperit. Inter omnia ergo quæ relinquenda sunt studeat homo relinquere se ipsum per realem propriae voluntatis abnegationem, quia duce divina voluntate perueniet ad portum & quia propria voluntas est arbor mortis, fomes criminum et radix omnium malorum. Hæc nobis deum aufert, eiusdem beneficia subtrahit & meritum euacuat, æterna nos morte dignos efficiens. Hæc (vt reliquas historias omittam) submersit Pharaonem, prostravit Goliath, suspendit Vriam, & peremit Antiochum. Hæc hominem facit Carni deferrui re, honores ambire, & numis obedire. Quod libenter obediendum sit, ostendit David dicens. Voluntarie sacrificabo tibi. Paratum cor meum deus paratum cor meum. Quod simpliciter obtemperandum sit ostendit Abraam, de quo dominus ait apud prophetam. In auditu auris obediuit mihi. Adhæc. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter. Quod hilariter sit obsequendum diuinæ voluntati ostendit Re-

Psal. 53.
& 107.

Gen. 22.

Psal. 17.

Sap. 1.

Prov. 10.

galis propheta, qui ante arcam domini hilariter saltans (hilarem. n. datorem diligit deus) in dignationem superbientis foeminæ mira repressit sapientia. Quòd velox debeat esse obedientia ostendit Paulus, qui vt audiuit. Ingredere ciuitatem & dicetur tibi, quid te oporteat facere sine discussione domino obediuit illam ingrediens. Zacheus, qui festinans descendit, vt dominum hospitaretur, in domum suam, de qua dominus hodie salus domui huic facta.

Quia & Dauid dicens. Viam mandatorum tuorum cucurri. Quòd viriliter obediendum sit (quia sepe tribulatio innotat, persecutio imminet, renuit caro, blanditur mundus, vt ab obedientia nos retrahat & impugnat diabolus) sanctorum omnium exercitus nobis insinuat. Hinc Petrus viriliter obediens dixit Principi Sacerdotum. Oportet nos magis obedire deo, q̄ hominibus. Et propheta cum dixit. Paratus sum & non sum turbatus, vt custodiam mandata tua. Quòd humilem à nobis dominus exigit obedientiam, ipse innuit dicens. Cum hæc omnia feceritis, dicite. Serui inutiles sumus. Dauid cum dixit. Domine nõ est exaltatum cor meum neq; elati sunt oculi mei, & fidelium religiosorum acies. Omne. n. datum optimum & donũ perfectum desursum est descendens a patre luminum. Quòd insinenter obediendum sit (nam perseuerantia coronatur opus) ostendit Apostolus dicens. Sic currite, vt comprehendatis. Qui aliter facit currit in incertum. Et quia quod alios docuit ipse perfecit ideo dixit. Cursum consumaui.

Ezech. 18. Et Ezechiel dicens q̄ iusti deficiētis à iustitia sua omnes iustitiæ à domino obliuioni traduntur. Simus ergo omnes fideles obedientiæ vsq; ad mortem & dominus dabit nobis coronā vitæ.

1. Apoc. 2. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. O tu qui dei volūtate exequi peroptas, audi & quicquid tibi cōsulo prōtinus exequaris. Sic viue, vt ab omnibus intus nudatus ad perfectam peruenias charitatem, quia tūc diuina adeo pfūderis cōsolatiōe, q̄ dilatabitur & mirabitur cor tuū. Tunc eā in mente pacē inuenies, quę exuperat omnē sensum, & oēm transcendit intellectū, quā in quā s̄ta in deū rapitur, seipsam supergreditur terrenorum omnium obliuiscitur & in suo cœlesti spōso requiescit. In quādā indicibili dulcedine repletur, ineffabile securitatē possidet, & totā in spiritibus delitiis (quę vndiq; cōfluūt) se esse cōspicit. Et quia scit abūdate & penuriā pati, sicut cū accedit spōsus insipiēter nō euanescit, sic cū recedit, aliq̄ pturbatione nō cōcutitur. Illius qm̄ se cōformē reddidit volūtati, tristitia se opprimi nō pmittit, cū absq; ipsius culpa à tā amœna trāquilitate in interiorē ariditate relabatur. Suspirat tū & gemit, vt spōsū ad reditū prouocet. Sed heu q̄ rari sunt, qui talē hodie charitatis pfectionē cōsequantur, tāta cordis mūditiā fulgeat, ad hūc felicem statū à deo prouehantur & inexpugnabile cōtēplationis arcē teneāt: quia plures sunt hoīnes seipsos amātes, quorū deus vëter est, finis interitus & gloria in cōfussionem. Si alicuius adhuc mortalī culpæ conscius non es humiliter gratias agens altissimo pro tā singulari beneficio. Si peccata enormia te perpe-

Vtilia anī
mæ cōsilia.

trare conspicias, ipsa deleas deo posthac placere desiderans. Ipsa te humilem reddant non pusillanimum: quia si veri poenitentes sumus Christus est propitiatio pro peccatis nostris. Benignus & misericors est & prestabilis super malitia. Quoties corruis toties per humilem confessionem Coram proprio sacerdote resurgas humiliter sperans indulgentiam. Cum vitã corrigere realiter decreueris, securus esto deueniensentiens de domino in bonitate. Rescipisce & conuertere ad dominum deum tuum derelinquens impie vias tuas & vir inique cogitationes tuas. Ipse cognouit figmentum nostrũ, ideo nobis compatitur, si in peccatorum sordibus nõ persistimus. Illis tã terribilis est, qui eius bonitate abutẽtes peccata peccatis cumulant, qui cum corriguntur nolunt intelligere vt bene agãt, qui diu nocturne ducẽtes in bonis dies suos carnalia desideria sectãtur & qui terrenis affixi à cœlestibus bonis excidunt. Ad illum igitur in toto corde cõfugientes cõnteamur peccata nostra, quia ipse fidelis est vt ea remittat & emundet nos ab omni iniquitate nostra. Hinc eius tãto magis elucescit clementia quanto grauiora vulnera sanat in penitente & maiora illi debita condonat. Inexhausti enim vigoris est dei misericordia. Sed caue ne conuersionem differens vana persuasione deceptus pereas. Age ergo penitentiam dum sanus es, dum adhuc peccare potes & deum tibi propitium inuenies, qui non vult mortem peccatoris sed magis vt quertatur & viuunt. Si te cœcum, infirmum & pauperẽ agnoscis accede humiliter ad

Iohelis. 2.

1. Ioan. 1.

Aug.

T H E S A V R V S

lucem mundi, ad medicum animarum ei vul-
 nus detegens tuum, & ad illum in cuius ditione
 cuucta sunt posita. Sanctum propositum in die
 saepe renoues laboras pro viribus, vt dei euites
 offesam, vt vitiis resistas & bonū certamē certes
 vsq; ad mortē contra te ipsum. Et si adhuc ex
 naturali infirmitate vexaris, te ipsum in humi-
 litate exerceas, in domino confidas & ores, quia
 breui dabit ipse tibi petitiones cordis tui. Et
 si à propria concupiscentia deuisus laberis in
 peccatū innouato proposito statim agas poeni-
 tētiam & fac vt casus tuus te meliorem reddat.
 Scelera tua salubr i confusione & lachrimis per-
 fusus cum humili in deum confidentia in abis-
 sum misericordiarum eius proicias. De pecca-
 tis tuis semper non posse dolore doleas, & do-
 lorem cum vita finias. Dolor sit in ratione nec
 te tristitia torqueat, cum deo sensibilem cordis
 dolorem offerre non potes. Si corporales la-
 chrimæ defunt ad interiores confugas, sine
 quibus illæ nō profunt. Si diaboli suggestiones
 innuitus sustines non te perturbet pusillanimitas,
 quia non te perdet antiquus serpens nec
 deum tibi reddet offensum si volūtatem tuam
 à consensu liberam seruas. Adeo. n. secundum
 Aug. peccatum est volūtarium, q̄ cum deest vo-
 luntas desinit esse peccatum. Extende inter te
 & ipsum Crucis vexillum. Oppone purissimum
 ei Christi sanguinem. Vim sibi & tibi inferre
 non desinas. Si furit caro, suo spiritus funga-
 tur officio. Si mundus te illaqueare tētar, men-
 tem vt illius irrisor inter Angelorum agmina
 colloca decantas cum Paulo, Conuersatio non

Psal. 36.

Aug.

fra in cœlis est. Ne desperationis aut presumptionis scopulis anime tuæ nauis illidatur modo misericordiarū dei abyssum cogita, modo peccatorum tuorum multitudinem recole, modo respice in faciem Christi tui, modo te æternis dignū videas suppliciiis. Psal. 83. Terrena spernas ac teipsum sciens quod quanto liberior intus fueris & simpliciorē cordis affectū in deum direxeris tanto felicius deo vacare poteris: in quo solo veram reperiēs requiem, expletur omne hominis desiderium, & mens nostra realiter reficitur. Hunc verè diligere vita est Christiani. Ideo expellatur à nobis quicquid ab eius nos amore impedit, cordis dissipationem inserit, & proprium amorem fouet. Studium tuum fit in libris sacris, in feruenti oratione, in tui cognitione, ac in vulneribus Christi. Ad eius sanctissimam matrem confidenter, vt per te intercedat, sæpe cōfugas, eam venerare, laudes & diligas. Cum vitiis ac diabolo nec pacem nec indutias habere velis, sed infatigabiliter ea impugnare non desistas, eorū motus reprime, & dū paruus est hostis eū elidas ad petram. Omnibus ex corde te subiice. Sic teipsum deprimas, vt glibet te monere ac docere audeat, & nulli in animo tuo te præferas, sed omnibus potius te inferiorem sentias. Non cures nimium hominibus placere nec displicere pertimescas modo domino si delis existas in omnibus operibus tuis in eum te dirigens. Mundi fauores ac hominum laudes despice. Esto prudens ne à dextris aut à sinistris diaboli supplanteris insidiis. Omnia, de quibus laudaris ascribas altissimo, cum iniu

ſtē aliqui te iniuriis afficiunt cauſam tuam: illi
 comittens te immobili induas patientia. Et
 velis potius opprobria ſuſtinere q̄ laudibus
 euehi ac euaneſcere. Quo ad te cupias videri
 corā hominibus, qualē in dei conſpectu te eſſe
 cōſpicias. Pax ſpiritus tui nō ſit ī hoīum ore ſed
 in propriē cōſciētīę teſtimonio. Quęcūq; aduer-
 ſa de manu dñi reuerēter ſuſcipe vt tot ſpiritua-
 lia munera ab ipſo tibi trāſmiſſa. Humili cōfidē-
 tia in deū (cius ſuper electos ſuos mirabilis eſt
 prouidētia) ſeruētī oſōne, & interiori māſuetu-
 dine te robores tui curā illi comittens, ideo do-
 leat caput, icuruet frigus, nimis vexet calor, ob-
 nubilata ſit mēs, tēdio afficiatur ſpiritus, ſenſibi-
 lis ſubtrahatur deuotio & demones in via hac,
 q̄ ambulas abſcōdant laqueū tibi. Viriliter age
 oēm ſpē tuā nō in ſortilegis & maleficis ſed in
 dño creatore tuo colocans, quia ipſe faciet cū
 tētatione prouentū. Semp aliquid boni facito
 vt diabolus te ſemper inueniat occupatū. Mo-
 do vaces lectioni, modo ī meditatione te octu-
 pes, & modo inſiſtas oſōni. In lectione potius
 ſententiarū fructū q̄ verborū lenocinia perqui-
 ras. Certē lectioni animū prudēter aſtringas or-
 dinēq; ſeruato. Lectio. n. certa prodeſt (ait *Se-
 neca*) varia delectat & magis cor diſſipat q̄ edi-
 cat. Enitere vt potius habeas bonā conſciētīā
 q̄ magna ſciētīā. Quę in libris ſacris ſtatim nō
 percipis venerare, reuerēter ſuſcipe & ſimplici-
 ter p̄trāſeas. Meditatio tua ſit circa ea quę tibi
 expediūt ad ſalutē, te ſæpe in Chri vulneribus
 detineat. In vtilia aut & curioſa ne limē quidē
 eius attingāt. Dū oras nil p̄ter deū videas in pe-

Pſal. 141.

Sene.

tionibus tuis. Nec tristeris si, quod velles statim nõ obtines. Spe ille differt elargiri, quod recte petis, vt te in fide & perseuerantia exercens maiora cõsequaris. Vt i orõne te facilius i deũ eleues, ante tẽpus illius liberam animũ seruare studeas, vt Cassianus consuluit, à cogitationum multiplicitate mentẽ expeditas & te totum cõmittas altiss. Psalmodiæ amator existas. Cum eius, n. degustaueris suauitatẽ gratissimã anime tuæ tranquillitatẽ pariet & iocundã serenitatẽ interioris hominis. Viatores, n. lætificat, demones fugat, angelos inuitat & deũ vt ita dixerim ad miserendũ cogit. Post Mariã Virginem (cuius quilibet Christianus humilis cultor esse debet) aliquem sanctorum peculiarius venereris, cuius patrociniõ adiuueris apud illius filiũ. Ipsius saluatoris nostri vita ac passio ad omnẽ virtutẽ eiusq; perfectionem consequendã quoddam sit tibi compendiũ. Nusq; n. aduersus tuas naturales passiones vanitates mundi, tentationes demonum, persecutionum ac calamitatum procellas & carnis illecebras tam presens efficiturq; inuenies remedium. Ipse est ignis consumens peccatorum purgationem faciens.

Cassia.

Ioan. i.

Lux vera: quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ipse est in labore requies, in fletu solatium & in opprobriis gaudium. Ipse est clarum lumen cordium. Consolator optimus, in æstu temperies, & dulcis hospes animæ. Mores & actus ipsius diligenter cogita. Eum in virtutibus imitari gestas, & in lege eius meditari die ac nocte te delectet. Sic eris tamquã lignum plantatum

Psal. i.

T H E S A U R U S

secus decursus aquarum : quod fructum suum
 dabit in tempore opportuno . Mente modo
 ingrediaris ad præsepium , modo conscendas
 montem caluarium . Modo infantem vagi-
 entem in frigoris asperitate foueas , modo ei
 crucifixo & obprobriis saturato compatiaris
 quia & ipse tibi compatitur vitam procura-
 dum à iudeis occiditur . Modo te illi fidelem
 comitem offeras in deserto , & modo tum ip-
 so pro eterni patris gloria (cuius optamus ,
 vt fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra)
 & proximi salute te poenis ac persecutioni-
 bus subiicias . Iaculatorias aspiratiunculas pre-
 manibus habeas . Te ipsum semper deiicias , dei
 in omnibus honorem sitias , & sæpe ad dominū
 Iesum Christum confugas . Ipse . n . est vera con-
 solatio , spes , fiducia , dulcedo pax , requies , &
 illuminatio nostra . Gaudium , refugium & om-
 ne bonum nostrum . Verus Thesaurus , amor &
 Deus noster . Ideo ipse solus cor nostrū possi-
 deat , inhabitet & reficiat , Castæ tuæ sint cogi-
 tationes , quicquid candorem conscientie inqui-
 nare potest euitare studeas , te ipsum sæpe colli-
 ge , nec aliquid comittere audeas in quo vis lo-
 co , quod oculis tam intimi inspectoris displic-
 ceat . Discretus esto in omnibus & prudens .
 Non peregrineris in feruore , qui ad tentationē
 fit . Sancta vita . Sanctum desiderium coram
 deo assidua in te sit oratio . Tempus vtiliter
 expedas & in Christi amore iugiter ac imitatio-
 ne proficias sciens q̄ tantum proficies quātum
 tibi vim intuleris . Te ita in deum ordina & di-
 rige vt nusq̄ internam libertatem amittas . In

1. Pet. 4.

ternum spiritus sancti eloquium diligenter ob
 serua . Eius presentiae reuerentiam exhibe , &
 intentionem suam fideliter exequaris . Cum te
 sensibilis suauitas deserit, non te des externis cō
 solationibus, sed in humilitate cordis delectare
 in domino . Eo tua tendat intentio vt ei soli
 placeas . Et si arida sit mens ab inceptis tamē
 non desistas, sed deo in eius laudem cordis tui
 sterilitatem offeras sciens q̄ ipse salutem nostrā
 etiam nobis sepe non intelligentibus opera
 tur , q̄ rationis deuotio ei gratior est q̄ sensi
 bilis & q̄ tunc amorem proprium misericordi
 ter à nobis vult prescindere cum nos videtur de
 serere spiritualem consolationem subtrahens .
 Reuelationes cælestes ne curiose expetas : quia
 diuersis diaboli laqueis patent, qui illis temerē
 inhiant . Reuelationes, quæ à deo proueniūt
 hominem humilem reddūt quæ autem à demo
 ne ei proximi contemptum ac talem sui confi
 dentiam pariunt, q̄ se periculose securitati tra
 dit . Quandiu in huius vitæ fluctibus versaris
 inter sanctum timorem & castam spem quotis
 die magis in humilitate proficiens nauigare
 studeas . De prime spiritum tuum semper, tibi
 ipsi vilescas & in humilitate exerce mentem tuā
 si errare non vis . Spiritualium, postq̄ eos con
 sulueris, iudicium tuo preferas . Propriæ nunq̄
 innitaris prudentiæ . Vitiolam vb; q; euites sin
 gularitatem . Sic viue vt nulli sis offendiculū .
 Veh.n. illi (dixit dominus) per quē scandalum
 venit . Sis pie lector in membris compositus ,
 maturus in moribus, hilaris in facie , serenus in
 corde , modestus in verbis , purus in cogitatio

Canc. Par.

Matt. 8.

Pfal. 103.

ne, fidelis & strenuus in operatione, benignus & utilis in conuersatione. Et feruens in oratione. Te ipsum pro posse diuina gratia fretus irreprehensibile in omnibus exhibe. A te recessa quicquid animam à dei amore ac familiaritate impedit. Id caste admitte quod suaue vel admirabile se tuis sensibus offert. Creaturas prudenter inspice, vt per hæc visibilia in inuisibilem amorem rapiaris, in talia prophetae verba prorumpens. Quam magnificata sunt opera tua domine. Omnia in sapientia fecisti. Delectasti me in factura tua & in operibus manuum tuarum exultabo. Cogita quod mirabilis sit dei virtus, qua conseruat omnia, quæ cõdidit & sapientia, qua disponit omnia suauiter. Cogita eius potentiam, quæ in rerum multitudine & quãtitate fulget, sicut in specie & qualitate sapientia & in utilitate bonitas. Et earum conditorem laudibus prosequaris. Quis nõ amaret dominum inspiciens tam mirabilem rationalis animæ dignitatẽ, compagem nostri corporis, fabricam cœli, elementorum dispositionem, innumerabilitatem stellarum, cœlorum armoniam, ornatum & conuenientiam, diuersitatem animantium, & vicissitudines temporum. Quæ omnia solo verbo ille creauit ex nihilo? Quis inquam non diligeret factorem omnium huius lucis pulchritudinem intuens, sereni cœli amœnitatem, stellarum decorem, rutili solis venustatem, tot florum speciositatem, verni temporis formositatem, auium cantus suauitatem, tot fontium iocunditatem &c. Quid si animam rationalem puritate & sanctimonia ornata

tam

tam cōspiceres, cœlestis patriæ ciues iam effec-
 tos sanctos & tot angelorum agmina? Curam
 carnis ne feceris in desideriis. Frustra. n. ad spi-
 ritualem perfectionem aspiras, si illius eris man-
 cipium. Nimiam indulgentiam & nimiam ab-
 stinentiã pari vites diligentia. Medio tutissimus
 ibis. Nil præter deum occupet tuum interior
 rem hominem. Quamdiu. n. alicui rei creatæ
 inordinate adhæseris eidem perfecte coniungi
 non poteris. Omnia inæqualia æquali feras
 animo. Quæcumq; audis aut vides ad dei ho-
 norem ac tuū spiritualem profectum inlectas.
 Solitudinem quantum in te sit dilige sciens q̄
 in silentio & spe erit fortitudo nostra. Secre-
 tum mentis semper queras & cū deo tuo intus
 versare. Attende tibi nec circa aliorum facta
 curiosus existas, & nisi superioris fungaris. officio
 alicuius vitam non discutias. Si laycus es
 ubiq; Christianum agas, in dei timore te conti-
 ne & memorare nouissima tuos & sic in æternū
 nō peccabis. Si ecclesiasticus es tuæ professio-
 nis memor semper corā domino tanq̄ vnus ex
 summis angelis in spiritu totus assistas, vt illi ser-
 uias ī sanctitate & iustitia omnibus diebus tuis.
 Quietī propriæ conscientiæ semper consulas.
 Nemini detrahas. Te ipsum in pace custodi.
 Omnibus compatere. Vnicuiq; suum relinque
 iudicium. Sinceram cunctis dilectionem osten-
 das. Cum in aliquo te errasse noueris, testatim
 corrigas. Omnibus vt fratribus beneuolus ac
 si potes beneficus esto. De omnibus recte opi-
 neris. Suspicionem temerariãq; iudicia à te
 reice, sciēs q̄ homines sumus & falli possumus.

T H E S A U R V S

Prou. 4.

Heb. 13.

Dei precepta ac consilia si potes, obserues & ecclesiastica mandata exequaris. Cum errat proximus, errorem suum humanæ fragilitati vel leui negligentia, vel vehementi tentationi ascribas, & quæ incerta sunt in meliorem partem interpreteris. Nullius vnq̄ salutem desperaueris. Disce aliorum imperfectiones, siue corporis siue animorū sint, æquanimiter amare Christi tollerare: & si vis portari porta. Tuā citius, si priuatus es q̄ aliorum conscientiam disscute. Et omni custodia custodi cor tuum. Bene uiue & lætare. Nec sis in eorum numero, qui deo derelicto vitiis seruiunt. Bona semper in te sit voluntas, quæ talis Thesaurus est animæ q̄ cum ipsa operari non potest tamq̄ opus à deo suscipitur. Domini manum patienter sustine ac voluntatem hilariter amplectere cum te vult infirmum, te continuis tentationibus impugnari, & graui certamine exerceri anteq̄ propria vitia efferatosq̄ animi motus pfecte possis subigere, quia gloriosiore coronā tibi in cœlis preparat: vitiorum. n. ac demonum impulsus, quibus resistimus virtutem in nobis nō violant sed ornant, non euacuant meritum sed augent. Quia non habemus hic ciuitatem permanentem sed futuram inquirimus, tendamus ad cœlestem Hierusalem: In qua est omne bonum quod desiderari potest, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis apprehendit. Expedi cor tuum à curis seculi, & bene viuens te totum crede diuinæ providentiæ ac mortem lætus expecta. Sit tibi semper Iesus in corde & nunq̄ eius crucifixio ab animo tuo

recedat . Neminē spernas , nemini noceas sed omnibus prodesse coneris . Illa legas & cogita, quæ te in dei amorem inflāmare possunt . Si carnis te cōcusserit tentatio, recordare dilectū tuum positum in doloribus & dic (vt consulit Ber.) in corde tuo . Dominus meus iacet in crucis patibulo & ego voluptati operā dabo? De Christo cogitantem te somnus occupet, admittat mensa , & Christiana decoret conuersatio . De mundanis nil cures ac si non essent & ita te deo cōsecres q̄ id solum dicas cogites & facias, quod illi placere credideris . Sic secure dicere poteris . Pater noster qui es in cœlis, fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra .

Ber.

Sed deum pie lector pro me oratum habes, vt ad eius gloriam feliciter presens opus prosequi ac vsque ad mortem lutheri sectatores impugnare & ita cōfringere valeam, q̄ non possint stare, sed cadant sub tus pedes meos .

**Diligam te domine fortitudo mea, dominus
firmamentum meum & liberator meus .**

Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi .

**Deus in adiutorium meum intende , Domine ad adiu-
vandum me festina .**

**Benedictus dominus deus meus , qui docet
manus meas ad pretium & digitos meos
ad bellum .**

INCIPIT TERTIA

PARS OPERIS, IN QVA DE

vera fallaq; agitur pœnitentia &
de remissione iniuriarum.

Articulus sextus.

DA NEM nostrum quottidia-
num da nobis hodie. i. neces-
sariam interioris exteriorisq;
hominis refectionem. Salu-
brem verbi tui ac sacramen-
torum perceptionem, veram
sacrarum scripturarum intel-

ligentiã. Tu. n. habes earũ clauem, qua aperis **Esa. 22.**
& nemo claudit claudis & nemo aperit. Dixit **Apoc. 3.**
isti. Scrutamini scripturas, quia ipsæ testimo-
nium perhibent de me, indeficiens nobis tuum
lumen ministra, quo id pro tui nominis gloria
exequi valeamus. Panẽ nostrũ quottidianũ &c.
.i. da nobis verã deuotionẽ, qua in animarũ re-
medium quottidie non ad iudicium Sanctissi-
mum corpus & sanguinem dulcissimi filii tui
percipiamus, vt in eo crescamus in salutem, &
de virtute in virtutem in fortitudine talis ac tã-
ti cibi ambulantes perueniamus ad cœlestem
patriam, vbi tu habitas lucem inaccessibilem.
Diuitias & paupertatem ne dederis nobis sed
nostro victui tantum tribue necessaria. Da nos- **Pro. 3.**
bis & panem nostrum. i. filium tuum pro nos-
bis natum & passum, vt illum masticemus per
meditationem, digeramus calore compassio-
nis & eo reficiamur per imitationem. Hunc

T H E S A V R V S

- Ioan. 5.** panem hic per gratiam & in cœlo per gloriam habere peroptamus. De hoc pane ipse ait. Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. Hoc pane multis annis mundus caruit, ideo plures fame deficientes mortui sunt. Qui autem gustat hunc panem viuet in æternum. Sicut adipe & pinguedine repletur anima eius. Hic panis dignior est omnibus oblationibus & sacramentis. De consec. di. 2. nihil. In eo ima summis associatur ea, quid sit. Et est mors malis vita bonis. Dicit dominus panem, quia eo nullus alius cibus est magis necessarius. Dicit nostrum quia homo non debet ociosus comedere, sed in sudore vultus sui vesci pane suo. Hinc & Paulus ait. Qui non laborat non manducet. Dicit Quotidianum ne solliciti simus de Crastino. Dicit. Hodie. Quia vita nostra est tanquam dies vna quæ cito præterit. Panem nostrum quotidianum &c. i. concede vt quotidie culpam nostram desentes humilem agamus penitentiam, quæ quoniam adeo est adulto necessaria, vt sine illa ei non sit salus. (Est. n. secunda tabula post naufragium) ideo hic aliqua de vera ac falsa poenitètia diserere humili stilo oportere duxi. Vera poenitentia quam potens laudabilisq; sit haud facile dixerim. Ipsa. n. nobis deuincit inuincibilem eidem reconcilians animas. Ipsa est aditus ad salutem, victiorum interemptrix, & radix virtutum per Christum dominum nostrum. Ipsa per ipsum sanat, iustificat & paradisum aperit. Omnis spes nostra post naufragium in vera per filii dei dulcissimi sanguinem ita consistit poenitètia, & nulla tã
- Poenitètia**

gravis est culpa, quæ per pœnitentiam non de-
 leatur. Ipsa de peccatoribus iustos facit, de ter-
 renis coelestes, de mortalibus immortales, & de
 miseris foelices. Ipsa est salus animarum ve- **Bona.**
 rum lumen & præclarum & dulcedo Cordium
 Ipsa est nauis ipsa est portus, ipsa est diliciarum
 ortus, in quo florent omnia. Ipsa cum iustas
 preces effundimus, nos apud altissimū voti cō-
 potes efficit. Ipsa est oppugnatrix demonum,
 restauratrix virtutum, inferni fera & clavis para-
 dis, fons humilitatis, veteris hominis mortifica-
 tio, verus mundi cōtemptus, flagellum diaboli,
 aurora interiorem diem preueniens, continuus
 corporalium consolationum despectus, emun-
 datio consciētiae, ac præsumptionis effugatio,
 pro Christi gloria iugiter patiendi ardens desi-
 derium, tepiditatis nescia, feruoris flamma. Om-
 ni humane creaturæ propter dominum subie-
 ctio, vera sub potenti manu dei humiliatio, ar-
 bor bonorū operum, sancti Spiritus hospitium,
 & continua non sine veritatis lumine ventris
 afflictio. Omnes igitur Christiani pro posse
 eniti debent, vt mediante dei gratia (quæ non
 deficit, nisi sibimet deficientibus) veram pera-
 gant penitentiam, ne vitam instar pecudum si-
 lentio transeant. Quanta sit virtus pœniten- **Matt. 3.**
 tiae ex hoc Patet, q̄ Io. Baptista ac redemptor **& 4.**
 noster se mundo detegentes imprimis eam ho-
 minibus annunciauerunt, Sed quoniam ipsius
 diffinitionē effectus & media complures latent,
 ob amoris proprii tenebras cœcitate percusos
 ea pietatis intuitu paucis complecti volumus,
 Pœnitentia siquidem primus est sperande bea-

T H E S A U R V S

titudinis gradus , quem adeat opus est, qui sca-
 lam Christianæ perfectionis , Deo fauente con-
 scendere peroptat . Vt igitur ad tam immensum,
 (o iocundissime lector) incomprehensibi-
 leq; bonum peruenire tãdem valeamus ipsoue
 deo frui mereamur veram diligamus , ac quera-
 mus pœnitentiam , inuentam amplectamur,
 amplexamq; semel nunq̃ deseramus. Per ipsam
 enim homo declinat à malitia, vt studeat probi-
 tati, venatur vitam morti renũcians , fugat dia-
 bolum, vt cor suum Christus inhabitet, & adeo
 erga eum ardet charitate, vt nihil agat, nihil di-
 cat nil cogitet nisi q̃ ei gratum & hominibus
 credit profuturũ . Nos lector dulcissime . Nil
 omnino asseremus a scripturarum sensu, aucto-
 ritateq; alienum . Nec nostrum erit quod do-
 cebimus, sed diuinum, & de ipsorum sanctorum
 voluminum Thesauro depromptum . Vt quic-
 quid dixerò non solum verum sit, sed ipsa ve-
 ritas, quæ à quocunq; est, à spiritu sancto est. Sta-
 tui. n. ac decreui nusq̃ à lege nusq̃ ve ab Euange-
 lio discedere, quia verum ac fidelem sacro san-
 ctæ Romanæ Ecclesiæ cum dei adiutorio filiũ
 me esse profiteor . Siue. n. concionamur, Siue
 libellos aliquos in lucem ædimus , ad hoc sem-
 per intendit intentio . Vt Christus, cui me totũ
 debeo, honoretur & proximus edificetur. Quod
 ergo promissimus impleamus . Vera pœnitentia
 est vitæ perfecta renouatio , sui ac proprio-
 rum delictorum profunda cognitio , illorum
 voluntaria reuelatio , propter illa inaduersis
 immobilis patientia , zelus spiritalis profeco-
 tus ac realium virtutum, discretum sui odium,

amor diuinæ iustitiæ, & indeficiens pro Christi gloria patiendi desiderium. Vera poenitentia est se omni pena ac supplicio dignum cognoscere, frequenter se corâ proprio sacerdote accusare, more mēdici sua interiori paupertate cognita ad cœlestes beatosq; spiritus confugere, vtq; sibi subueniant, multis lachrimis implorare, & bonorum se orationibus comendare spe veniam impetrandi illorum precibus & meritis. Est præ sui cognitione cum vndiq; aduersa confluunt, iubilare, nullis prosterni tentationibus (& quia ò Christiane signum Christi geris vt semper verecunderis, cum fueris sine poenis) nullis afflictionibus fatigari. Vera poenitentia est propria vitia vt suæ humiliationis materiam præ mentis oculis semper habere, perpetuum illis bellum indicere & non quiescere donec ipsis expulsis ac deuictis anima deo candida ac munda reddatur. Est omnia aduersa de manu domini ad sui punitionem accipere, cum seraphica Magdalena iugiter lachrimas effundere ad pedes domini illis stratū suum rigare cū propheta & poculū cum fletu miscere, & se multis ieiuniis salua tamen discretione, orationibus, disciplinis & laboribus mortificare, donec lucifer oriatur in corde suo. Est ita cor figere in Christi vulneribus, vt ne parum quidem noxiæ voluptatis Caro degustare valeat, & cognoscere se indignum etiam hac temporali luce. Est de nemine male sentire preter quam de seipso & quantum in se est potius velle humiliari q̄ honorari citra tamen dei offensam ac proximi notabile scandalum.

Psal. 6.
& 10.

T H E S A V R V S

Phil. 3.
Gal. 6.

Est de omnibus sibi collatis beneficiis indefinenter deo gratias agere, ex omnibus: quæ accidunt Spiritualem fructum decerpere, terrena arbitrari, vt stercora, quo homo Christum lucrifaciat, non gloriari nisi in Cruce domini nostri Iesu Christi, neminem contemnere sed omnes potius reuereri, & egre ferre, cum deus in aliquo offendi conspicitur. Veram agens pœnitentiam Deo ita optat placere & timet displicere, q̄ vellet potius mori quam diuinam amplius eius mortali culpa violare presentiam. In omnibus se suspectum habet, ad flagella cum David paratus est, iniustitiam suã non abscondit & in diluuiò lachrimarum multarum ad deum approximare studet. Calicem salutaris, accipit, deo se totaliter dedicare, vias eius custodire, per ignem & aquam transire, facere iudicium & iustitiam in omni tempore & nunq̄ obliuisci domini Creatoris sui nititur. In virtute dei inimicos suos persequitur & illos comprehendit & non conuertitur donec desiciant, nunq̄ recedit à deo salutari suo sed immaculatum se custodit ab hoc seculo. Ponit custodiam ori suo & hostium circumstantiæ labiis suis. Apprehendit disciplinam, declinare à malo vult & facere bonum & iactat cogitatum suum in dominum. Reuelat domino viam suam. Iugiter respicit in faciem Christi sui. Eligit abiectus esse in domo dei sui magis q̄ habitare in tabernaculis peccatorum. Humiliationes venatur, si opus est, pro dei gloria. Corporeas consolationes respuit. Propriam voluntatem iugulat captiuans intellectum in obse

Pfal. 37.
& 31.

Pfal. 25.

Iac. 1.
Pfal. 140.

Pfal. 93.

quium Christi. Effundit amorē sui, vt impleatur amore dei, quem dum peccauit pulchrum in seipso dehonestauit, blandientem irrisit & iustum contempfit. Se dignum omni derelictione pena, & afflictione esse fatetur. A licitis etiā se cohibet sensibilis deuotionis subtractionem equanimiter ferens & deum humilitate Vincens ac patientia. Sic Christi sanguinem non euacuat, ad eum imitandum in dies magis excitatur, cœlestes illos ciues lætificat, in vacuum dei gratiam non recipit, & eius non abutitur clementia, vt plures hodie faciunt qui irrisores potius Christi sunt q̄ pœnitentes, dum ad tempus credunt & in tempore tentationis recedunt, dum deum qui eos genuit pro momentanea delectatione derelinquunt & obliuiscuntur dei creatoris sui. Hi audiant Aug. dicentem. Hac animaduersione percutitur peccator, vt moriens obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei. Sic inquam verus pœnitens paulatim à demonum se manibus eripit, muros in seipso Hierico diruit, ex filio iræ terrestris angelus & dei filius efficitur, sic diaboli euadit taqueos, irridet infidias, recuperat quod amisit, & quod nō erat esse incipit desinens esse quod fuit. Cum ab aliquo impugnatur vitio, stat super sui custodiam, Irruit in hostes, nemini parcat, eorum nullum intrare permittit, dū vellēt irrumperere, sed humiliter clamat ad dominum dum tribulatur & intus animæ potentias ad arma capescenda excitat. Alta fugit & amat potius nesciri ac pro nihilo reputari q̄ vt quis eū amore vel honore, aut laudibus prosequatur.

2. Cor. 6.

Deut. 33
Aug.

Psal. 100.

Libenter portat iram domini ex quo tam multipliciter peccauit ei . Viriliter agit in spirituali certamine . Se in omnibus deficere conspicit . Suam non attendit iniuriam & de illa sibi illata nunquam conqueritur . Dei reueretur iudicia eius se conformem reddens voluntati & lachrimis maculas diluens conscientie preterita mala deplangit & plangenda non iterat sciens quod inanis est poenitentia, quam sequens coinquinat culpa , proprios sensus reprimat puniens in se quadam laudabili animi vindicta quod doluit comisisse .

Aug.

Demonum , mundi , carnis aut naturalium passionum aditum non prestat suggestionibus . Se ipsum diu noctu quæ abnegat & relinquit , quia teste Grego. nisi quis prius à se ipso deficiat, ad deum, qui super ipsum est nunquam appropinquare poterit . Nec valet apprehendere quod ultra ipsum est , si nescierit mastare quod est . Relinquere nos met ipsos debemus quales peccando nos fecimus, & manere quales per gratiam facti sumus . Vnde ex superbo factus humilis relinquit se ipsum . Sic patiens ex iracundo , ex tristi hilaris , & ex immundo castus . Verus amator poenitentie compunctus in amorem dei inardescit , seque in magnis exercet virtutibus & quia creatorem suum nimium se offendisse conspicit, damna precedentia lucris sequentibus recompensat . Castis lachrimis se continue balneat, ardua propter Christum aggredi non dubitat & omnes interiores motus rationi subigit, omnia carnis desideria spiritus virtute reprimat , proprias

Gre.

Ber.

abicit volūtates, & peccatorum causas excidit post integram confessionem, sine qua iustus (si eam negligit) iudicatur ingratus & peccator mortuus reputatur. Confessio est igitur peccatoris vita et iusti gloria. Studet verus poenitens in sui cognitione & victoria, omnia pati pro nomine Iesu, qui talem pro nobis sustinuit crucem, vitia hostili inuectione persequi & si qua in corde adhuc male gesta lateant, diligenter inuestigare, ne dum homo culpas suas pensare negligit, peccati pondus per negligentiam augeat, quia qui reatum suum securi nesciunt, hunc in se contra se erecti deprehendunt & quod torpentes sæpe latuit, diligentibus innotescit. Verus poenitens propter peccata sua omnes tribulationes libenter patitur. Sciens quod nullum peccatum erit impunitum & quod deus non punit bis in idiplum. Aut ergo hoc in se puniens homo persequetur, aut deus illud postmodum districto examine vlciscetur. Hinc sciendum est, quòd vero poenitenti quælibet Crux consolationem affert, sapiunt opprobria, dulces sunt irrisiones, suaves persecutiones, & iocundæ contumeliæ. Nil videtur ei arduum, nil difficile, nil impossibile aut sine discretione impositum. Deum diligit propter ipsum & sine modo. Dum bene operatur, terminos nescit ac mensuram. Et quælibet peccata ita euitare nititur, quòd ne minimum quidem negligit. Et ad omnia aduersa sustinenda se preparat. Vitam in melius commutando in illo sperat, qui licet peccando nos ab eo

T H E S A V R V S

Esaï. 18.

auertamur & à nobis ipse per iustitiam auertatur, tamen per misericordiam ad nos conuerti non dedignatur, si ad eum conuertimur humiliter. Ait. n. Apud Esaïam. Si impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis suis & fecerit iudicium & iustitiam vita uiuet & nõ morietur. O bone Iesu quam magna est misericordia tua. Non enim tantũ à conuersis non auerteris, sed etiam auersos, vt conuertantur paterne hortaris. O fratres ecce patet sinus nobis diuinæ clementiæ. Non ne insipiens ergo est, qui dei bonitatem à se vult excludere? Qui uocationem dei audire dissimulat? qui tam diu expectatus non rescipiscit? qui nunq̃, ac si immortalis esset, se cogitat moriturum qui reuertens ad dominum inimici rugientis seuitiam non superat? qui non exaudit vocem incantãtis sapienter? Et qui ex memoria scelerũ suorum totus non tremore concutitur? Verus pœnitens cum filio prodigo seipso humiliter cognito confidenter ad suum cœlestem patrem reuertitur, ac discussis actibus suis vnde exciderit meminit (grãdis. n. est dignitas Christiani, sed maior ruina si peccat) vt eo magis moueatur ad pœnitentiã. Quod non facit qui regno dei terram prefert & seipsum Christo. Hinc non vult perdere animam suam, vt illam in vitam æternã custodiat. Hic vocatus ad cœlestes nuptias illis se indignũ exhibet, impudenter antiqui serpentis voluntãtẽ perficit & suis carnalibus desideriis Christo iniurias inferre non desinit. Illum diem verus pœnitens se perdidisse nouit, in quo propria non desuevit crimina, diabolo in multis non re

Luc. 16.

Hiero.

**Matt. 16.
& 22.**

fitit, virtutes non exercuit, & aliqua pro Christi nomine non sustinuit. Ipsum tenet in memoria, portat in conscientia, glorificat in corde, purgato intelligit intellectu, toto amat affectu. hospitatur in mente & ubiq; vt sibi presentem veneratur. O foelicem animam, quæ veram in se profitetur poenitentiã, quia dicere potest. Qui Creauit me requieuit i tabernaculo meo. s. cordis. Hunc recolo per fidem meum creatorem; adoro redemptorem, & expecto saluatorem. Hunc in omnibus creaturis video & habeo in me ipsa. O Anima insignita dei imagine, decorata similitudine, redempta Christi sanguine, deputanda cum angelis & particeps rationis agnosce dignitatem tuam & non vilescas. Carnem deprimas ne gloriam tuam euacuet. Te agnoscens oneratam peccatis, irretitam vitiiis, variis illusionibus pollutã, passionibus occupatam & ad malum pronam in dei te humiliter conspectu, ne quando demon rapiat & non sit qui eripiat. Verus poenitens habet mirabile veritatis lumen, singularem voluntatis rectitudinem, & veram deuotionis pinguedinẽ; de qua David. Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. Considerat vim poenitentiæ (nã in homine restaurat omnia) q̄ post mortem non est veræ locus penitentiæ, quanta est contra impenitentẽ diuinæ iustitiæ seueritas, exemplum saluatoris nostri, quo vult nos eius sequi vestigia teste Petro & quantũ sit periculum moræ & dilationis, si homo tardat conuerti ad dominum. In penitentiæ piscina oues eius. cogitationes, opera, locutiones, & affectus puri

Sap. 24.

Psal. 49.

Psal. 62.

1. Pet. 11.

Iob. 19.

Pfal. 106.

ficantur pluuiali aqua lachrimarum. Verus poenitens dolet sine intermissione de peccatis preteritis & laborat sanctis lachrimis & orationibus pro futuris cauendis. Diuino amore languet, est benignus erga proximum & sui diligens custos. Se insufficientem ad sui custodiam esse conspiciens ad beatorum intercessionem confugere non desinit & voce ardentis desiderii clamat. Misere mini mei misere mini mei saltem vos amici mei. Ponit Iesum Christum Crucifixum super cor suum sicut signaculum & hostiarium & tunc propter eius reuerentiam ac angelorum custodiam demones illud non audent irritum pere. Est sui curiosus explorator, propriamque conscientiam quotidiana examinatione discutit. Attendit sibi diligenter cogitans quantum in via dei proficiat vel deficiat. Reddit se sibi, & tempus redimit. In dies maiorem sui cognitionem consequi conatur, suos perfectius regit affectus, dirigit actus, corrigit gressus & se ipsum totum ante propriam mentis oculos positum deplorat. Currit ad Christum ut ab ipsa aeterna damnatione reuocatus (Nam omnem escam abhominata iam erat anima eius & suis peccatis appropinquauerat portis mortis) desideriiis & castis suspiriis & ut ab eo expectatus & angelis. Ubicumque est semper orat in cordis oratorio & deum presentem habet in memoria. Ac omne tempus in quo de deo vel propter deum non cogitat se perdidisse reputat, quoniam nullum est tempus momentum, in quo homo illius bonitate non fruatur, facit omnia ut filius dei, quo eo dignus efficiatur qui ipsum dignatus est

Psal. 81.

Ber.

est filium vocare. Nam sumus filii excelsi omnes. Hinc omnes nos Christiani dicimus. Pater noster qui es in caelis &c. Sciens se ubiq; esse ante oculos cuncta cernentis ei soli inherere nititur à quo peccando recessit. Non audet fungi officio docentis sed plangentis. Vrbs ei carcer est & solitudo terrestris paradysus, quia in silentio & spe est fortitudo nostra. Suam interiorè domum iugiter reparare conatur deo se ex toto subiiciens fideliter q; militans pro illius nomine. Domus autem illius interior est propria conscientia, quæ prius mūdatur lachrimis & pœnitentia. Sæpe confitetur peccata sua, quia vera cōfessione peccator iustus esse incipit, veniā meretur & deo reconciliatur. Et se totum colligit in sinum diuinæ misericordiæ, quæ modo delet peccatum, modo peccatricem animam recipit, quæ cum multis fornicata sit amatoribus, modo dat ei virtutem resistendi, modo peccandi occasionem subtrahit, modo preteritorum scelerum immittit amaritudinē, & modo inordinatos sanat affectus vigore gratiæ, quæ adiuvat ad bonum, defendit contra malum & hominem ad vtrunq; erudit discernendum. Homo igitur in veritate humiliatus peccata sua confitetur proprio sacerdoti iuxta ritum ecclesiæ, deus autem per misericordiam flexus consenti miseretur & sua gratia illum ad viriliter certandū corroborat. O ineffabilem dei clementiā ipsius oblitos de se admonet, auersos à se reuocat, venientes ad se benigne suscipit, penitentibus indulget, perseuerantes custodit, stantes tenet, lapsos erigit, in periculis

K

T H E S A U R V S

Aug.

constitutos clementer eripit & omnes quo ad
 volūtatem suam antecedentē saluos vult (qui
 cunq; tamen salui fieri volunt) quia qui fecit te
 sine te efficiente nō saluabit te sine cōsentiēte.
 Remissas ergo manus erigamus, Christum imi-
 tari studeamus & per bona opera nostram cer-
 tam faciamus vocationem. Quod non faciunt
 hodie carnis libertatem insinuantes vt suis om-
 nibus satisfaciāt concupiscentiis ac si possibi-
 le esset præsētib; pariter & futuris frui deli-
 ciis. Hi falso sibi blandiuntur de Christi san-
 guine & in eo applaudunt, cuius mandata non
 faciunt, more pecudum vitam ducunt, eorum
 deus venter est & gloria in confusione. O pe-
 stiferam demonum adinventionem. O exitiale
 animarum potulum. O detestabilem quorum-
 dam impudentium hominum doctrinam, qua
 complures in his infœlicissimis temporibus in
 sectos in multis etiam Italiz partibus esse con-
 spicimus. Hi verā excludūt pñiam & ipsi meri-
 to à regno. cœlorum excludentur, vt operarii
 iniquitatis. Hi mendacem q̄tum in ipsis est,
 Christum æternæ veritatis filium constituunt.
 Sacram eucharistiam ac confessionem frequen-
 tantes derident, sacras scripturas ad libitum
 exponunt, simplices in diaboli laqueos de-
 trudere conantur obsequium arbitrātes se pre-
 stare deo. Se ipsos amant & queruat non que-
 resu Iesu Christi & euanescent; in cogitationibus
 suis. Hos igitur euitare summa in nobis erit
 sapientia. Renuit hic consolari anima veri
 penitentis. Amat nesciri & pro nihilo reputa-
 ri. Non ostendit quid sit (licet diuitis scientia

Psal. 76.

tiis variisq; virtutibus fulgeat) non ostendit
 quid noscat. Si laudibus extollitur, non ta-
 men extollit in altum cornu suum, sed illas
 in deum reflectit dicens cum propheta. Domi-
 ne non exaltatum cor meum neq; elati sunt ocu-
 li mei. Si despicitur gratias agit altissimo.
 Si ei seruitur, se omni indignum conspicit ob-
 sequio, si deseruitur iubilat. Si diuitiæ ei afflu-
 unt cor non apponit, & si pauper est gaudet
 in domino. Verus poenitens habet cor re-
 ctum, vt deo per omnia placeat, paratū in om-
 nibus illius sequi voluntatem, a terris eleuatū
 celestium desiderio, purum, vt nil mali in se
 morari patiatur, dulce propter spiritus suauitatem,
 inflammatum diuini amoris incendio, re-
 ctum rectitudine intentionis, exclusione omnis
 peruerse cogitationis & assiduitate contempla-
 tionis, ita castum & mundum, q̄ cum Apostolo
 decantare potest. Conuersatio nostra in coe-
 lis est & cum propheta. Cor meū & caro mea
 exultauerunt in deum viuum, q̄ inquam rectitu-
 dini dei pro viribus collineatur. Fulget ve-
 rus poenitens sui despectu, mundi contemptu
 & dei proximiq; dilectione. Non minus cogi-
 tationum q̄ actionum peccata deplorat, carnis
 se capi non permittit illecebris, non frangitur
 molestiis, nec vlla aduersitate concutitur. In
 sui iugiter se exercet cognitione sciens frustra
 illum oculos cordis erigere ad videndum deū,
 qui nondum idoneus est videre se ipsum. Mun-
 det ergo spiritum suū. Tergat speculum con-
 scientiæ & cor suū expurgare studeat quisquis.
 sicut videre deum suum. Quia ille munditiæ

Psal. 74.
 & 130.
 & 61.

Phil. 2.
 Psal. 83.

Ioan. 8.

amator corporis habitare non potest. Ad
 leges rationis ordinat. totam familiam motu
 ani interioris & exterioris hominis, virtuti-
 bus insurgentem vitiorum aciem fugat, disper-
 siones cordis congregat, de profundo flux-
 tuum emergit ad portum, illum sequitur qui
 est lux mundi, ne ambulet in tenebris. De
 morte transit ad vitam, & de misera seruitute
 in foelicem libertatem respirat. Viuit non
 peccato sed iustitiæ, non sæculo sed Christo,
 non sibi sed deo. Cum timore & tremore sa-
 lutem suam operatur. Demonum siquidem
 verus pœnitens pane nostro quottidiano sa-
 era pœnitentiæ refectus insidias metuit, hos-
 tium timet incurfus, predonum impetum per-
 horrescit. Ideo beatus est, quia semper est
 pauidus, & semper est pauidus, quia nouit
 quod inter inimicos graditur semper ad nos-
 cendum paratos, qui non grauantur carne, nul-
 lis occupantur curis, expoliant incautos, in-
 ermes sauciant, incipientes sepe mactât & per-
 dunt: proficientes quandoque captiuos detinêt
 & perfectos acrius impugnant & eos ad mor-
 tem grauioribus tentationum aculeis extin-
 guere conantur: Hæ infernales bestię menti
 noxias & inutiles cogitationes inserunt, van-
 na terrenaq; adhibent desideria: virtutum fig-
 menta depingunt, & multos sub ouina pelle
 decipiunt. Horum nequitiam nullus potest
 reprimere nisi illius fuerit fretus auxilio qui
 sic manet in nobis quod pugnat pro nobis.

22.4.4.

Duplex est pœnitentia, scilicet dei & homi-
 nis. 22.4.4. Incommutabilis. Pœnitere quo

ad nos est quasi semper poenam tenere, qua ho-
mo secundum Aug. semper punit in se viciscen-
do quod commisit peccando. Ideo quisque se
peccasse semper doleat & de dolore gaudeat,
non semper doluisse doleat & dolorem cum vi-
ta finiat. Proprium poenitentis est sic aliqua
vitia desere vt reliqua non committat. Quid
enim prodest teste Gre. Si peccata luxurię quis
deploret & tamen adhuc æstibus avaritię anhe-
lat? Nemo desperet de venia ait Hieronimus,
Errauimus Iuuenes emendemus saltem senes.
Iungamus lachrimas et gemitus copulemus. Si
peccasti (inquit Ambro.) peccata tua redimas.
Non venalis est dominus, sed tu ipse venalis
es. Peccatis enim tuis venundatus es, ideo redi-
me te operibus tuis. Alia est poenitentia inci-
pientium, sicut & charitas, alia proficientium
& alia perfectorum, de peni. dist. 3. 4. Hac au-
toritate. c. Quamuis cante. Ante poenitenti-
am peccatori non datur venia. dist. 1. Quia
sanctitas tua requisisti. Memor ergo sit quilibet
peccator vnde exciderit, agat pñiam & pri-
ma opera faciat. Sed pñia alia vera alia autem
falsa. De peni. dist. 3. duobus ca. Inter hæc seq.
& sicut poenitentia vera veniam promeretur,
ita falsa deum irritat. Illa omne peccatum de-
let, merita per culpam sordidata reddit deo
accepta & hominem facit surgere ad opera bon-
tiora. Ista ita inanis est, quia deo nunquam veniam
obtinet. Deus lento gradu procedens et eius
sitiens salutem peccatoris expectat ad poeniten-
tiam, sed si non conuertitur, tarditatem super-
plicii grauitate compensat. Tanta est nostri

Aug.

Grego.
Hiero.

Ambro.

De peni.,
dist. 3.

Apoc. 11.

coelestis patris (à quo petimus panem nostrum
 quotidianum veræ penitentiæ dari nobis hodie)
 clementia q̄ nūq̄ teste Chriſto. ſpernit ali
 cuius pœnitentiam & ſi ad ſummum malorum
 peruenerit, videat id qui vult de pen. di. 3. cap.
 Talis . Nec aliqua pœnitentia, quamuis parua
 fit, ſua caret mercede . Dubia tamen eſt pœni
 tentia ad vltimū vitæ dilata . Tunc teſte Aug.
 Sacerdos abſolutionem dare poteſt, ſecuritatē
 dare non poteſt. Nunquid dico damnabitur
 ſed nec dico liberabitur . Qui vult ergo à dū
 bio liberari & quod incertū eſt euadere , Agat
 pœnitentiam, dum ſanus eſt, Arbitrii querat li
 bertatem, vt delere poſſit commiſſa, nō neceſſi
 tatem . Non expectat quando peccare non pō
 teſt quia tūc potius ipſe à peccatis relinquitur.
 Tante excellentiæ eſt pœnitentia, q̄ ſecundum
 Ambro. facilius eſt inuenire qui recte ſerua
 uerit innocentiam q̄ qui congrue egerit pœni
 tentiam . Tanta eſt viſ veræ pœnitentiæ q̄
 ſtatim cum admittitur à nra libera voluntate &
 cor ingreditur, homo deſinit eſſe peccator, à
 demonū manibus eripitur & verſus ſalutis por
 tam vento ſtante diuinæ gratiæ nauis eius dirigi
 tur . Querat pœnitens ſacerdotē ſcientem
 & ſoluere & ligare. Sciatur quod aggrauat ordo,
 locus peccata, ſcientia, tempus . Etas, conditio,
 mora, motus, copia, ſtatus & languentis animæ
 vulnera perfecte detegat (ſi, operam medicam
 nis expectat cū propoſito nouitatis. Verus pœ
 nitens ſeipſum prius ſibi incognitum recognoſ
 cit, perditum inuenit, creatori reddit & à ſe
 ipſo exercitum prodigit vitiorum . O Amabi

Chriſto.

Aug.

Ambro.

Aug.

lem poenitentiam. Tua est potentia. Tuum est regnum. Tu homines edificas, angelos lætificas & deum vincis inuincibilem. Beati qui te diligunt, qui te elucidant, qui te audiunt & qui vigilat ad postes hostii tui. Qui te inveniunt, inveniunt vitam & hauriunt salutem à domino. Te parit fides, nutrit amor ac odii sui, comitatur humilitas, fouet obedientia, condit hilaritas, conseruat spes ac patientia & perficit iugis Christi memoria. Sine te non est salus adulti, ei non datur indulgentia, euacuat in eo redemptionis pretium, & anima illius captiua fit demonum. Quantum possis nesciunt qui nõ sperant de venia. Te nimium ledunt, qui nimium confidentes de dei misericordia audacter peccare non desinunt. Erat qui sine te expectat remissionem, cœlum credit ingredi, & demonum manus sperat euadere. Ideo qui libet peccator volens sibi consulere ad te donum fugiat, tuam querat legationem, tuis se munit armis, tuum requirat presidium, tua reuertatur ad Castra, in tuum se recipiat portum, & tuis se credat manibus. Tu, n. cum conciliabis abissimo, proteges & ab infernalis lupi faucibus eripies. Vera poenitentia non est tunc alii quem poenitet peccasse propter presentia aut futura supplicia aut solum intuitu præmiij ac sui. Hæc nõq; poenitentia non ex fide procedit, non est caritate munita, sterilis, inanis & sine misericordia. Hæc non purgat conscientiam, nec illustrat mentem, nec sanat crimina. In hac nulla fit spes veniæ, nulla expectatio indulgentiæ. Qui in tali confidit poenitentia

Aug.

deceptus & miser miserabiliter peribit: Sic qui aliqua sibi reseruat, in quibus delectetur: quia impium est ab illo (de quo David: Iustus es domine & rectum iudicium tuum) dimidiam sperare veniam. Sic qui veteretudina victus suam diuidit confessionem. Qui aut libenter erubescit pro Christo fit dignus misericordia. Vnde quoto pluribus quis confitebitur huius sanctae confessionis amator in spe venie turpitudinem criminis tanto facilius consequetur veniam remissionis. Sic qui diuisus est ab ecclesia vnitatis, vel ad diuisos scienter euolat, vt confiteatur. Hinc Iudas ipse ad diuisos & diuisus perit: Nil inuenit auxilii sed in desperationis augmentum incidit. Sic qui non semper dolet saltim habitu se peccasse. Vbi n. dolor finitur, deficit poenitentia. Vt fit vera poenitentia non solum quis non amplius peccet, sed nec peccandi voluntatem habeat. Id autem in anima esse non potest nisi dolor continue in corde poenitentiae custodiatur. Verus poenitens non solum doluit, quia peccauit sed etiam quia se vitate priuauit. Licet n. speret veniam se confitutum dolere tamen potest, quia non meritis vnde remunerari confidat. Deslet etiam, quia in vno offendens factus est omnium reus, & alienam vitam corrumpit, propter tristitiam, qua bonis intulit & gaudium, quod eos priuauit & angelos. Verus poenitens omnia paratos se parat. Si quidem quid non debet facere immortalis futurus, si omnia faceret pro differenda morte moriturus? Semper deprecetur poenitens deum certus deuenia, qui omnibus modis & si

Iaco. 2.

ne tedio dubius terrenam rogaret potestatem.
 Verus poenitēs abstinet à multis licitis, ex quo
 in libertate arbitrii cōmisit illicita. Omnia que
 teriora obliuiscitur, & sola bona interiora appetit.
 Non minus se ipsum deo in elemosinā donat q̄ temporalia, à peccatorum occasionibus
 aliisque sæculi vanitatibus se cohibet, & suam
 aggrauat culpam, quod multi non faciunt, qui
 se excusant peccata sua in alios transferentes.
 Vnde aliqui impudenter ea deo etiam præsumunt ascribere, ac si eos impulisset ad malum.
 Sed grauiter errant. Non enim ordinauit peccatum qui nullum relinquit impunitum, qui illud voluit per turpissimam filii mortem diluere, qui cōspexit cuncta que fecerat & erat valde bona. Sine ipso ergo factum est nihil, i peccatum. Permisit autem deus libertati quod peccator domauit necessitati. Ille semper nobis adest sua gratia, nisi à nostra expellatur malitia. Quid potuit facere quod non fecerit, ut nobis subueniret? Proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum & cum eo donauit nobis & omnia, cuius liber nostrum ad eius custodiam angelum delegauit, sanctos pro nobis vult intercedere, nostras penitus præces non respuit, salutiferas inspirationes mira inserit pietate nos ratione decorauit, cuius dictamine duceremur, conscientiam adhibuit, que nos à malo retraheret, synderesim dedit, que nos adhaeretur ad bonum. Apposuit nobis aquam & ignem ut ad quæcumq; homo voluerit extendat manum & hac nos dignitate ornauit ut si volumus filii

Ioan. 1.

Rom. 8.

Eccl. 15.

Ioan. 1.

dei nomine nati & sumus. Si liberi non essemus
 (ut quidam delirantes asserunt) iniustus videretur
 deus nos puniendo, & fideles quid haberent
 unde vigore diuine conuentionis merito coronarentur?
 Angeli quoque qui perstiterunt, si liberi non fuissent,
 unde eos deus coronare debuisset? Faceant ergo
 excusantes excusationes in peccatis. Taceant etiam qui post
 multa crimina ne verbum quidem ferre voluerint
 saltem in purgatorii igne antequam euolent
 torquendi sunt, qui licet æternus non sit
 tamen modo cruciat. Crucem ergo propriam
 nullus impatientie manibus abiciat, quia non
 parum utilitatis affert, & tribulationes perhorrescat,
 quia nos ad deum ire compellunt. Verus poenitens
 creatorem suum remotis à mentalibus oculis
 carnis squamis studet agnoscere, mortificat
 membra sua, quæ sunt super terram, ut eum
 viuificet auctor vitæ, & tempore procellosæ
 tempestatis ad diuinam celsitudinem fugit
 clementiam, quæ hostibus nostris vires nocendi
 adimit, cum aduersus tentatoris labios
 scutum suæ protectionis opponit, & tunc
 ille confusus abscedit, cum se ad præuolandum
 agnoscit impotentem. O quam insipiens est
 qui talis ac tanta abutitur pietate, qui suæ
 reuertitur salutem ex negligentia & qui cognita
 imbecillitate sua ad tam potentissimum patrem
 non accurrit & poenitentiam non amplectitur,
 ut demones infernales canes fures & hostes
 abigat, terreat & prosterneat vera cordis
 contritione, integra oris confessione & perfecta
 operis satisfactione. Vera, n. poenitentia se

Aug.

cundum Bonaventuram est sicut aqua contra
 canes calida in contritione sicut vicinorum, cla
 mor contra fures in confessione, & sicut armo
 ram copia contra hostes in satisfactione. Pro
 prium veri poenitentis est diabolum fugere,
 Christum sequi, mundum spernere & coelum
 appetere. Veritatis hic lumine illustratur, mul
 tis fulget virtutibus & Christianis moribus ve
 nukatur. Vera tunc in anima est poenitentia,
 cum contritio est cordialis non superficialis,
 integra non diminuta, ordinata non confusa,
 de propriis culpis non alienis, vera non ficta, &
 lachrimosa non deliciosa. Cum confessio est
 festina, humilis ac verecunda, nuda, cum reali
 emendationis proposito, seruens, fidelis, & con
 fessori parere parata. Et cum in satisfactione
 sunt abstinentia à peccato, restitutio rei alienę,
 cinis humilitatis, cilicium perfectę sui mortifica
 tionis, afflictivum ieiunium, hilaris elemosina &
 deuota oratio. Verus poenitens suspensum
 pro se Christum propter nimiam suam charita
 tem iugiter intuetur. Cauet à fermento here
 ticorum, carnalium & tepidorũ, facit fructus
 dignos poenitentię & ambulat digne deo ipsi
 in omnibus placere cupiens. A verbis impio
 rum non timet, funda tus. n. est super firma pe
 tram Crucis, quę hominem cum aduentu de hoc
 cõre erigit negligentię, non vult vari in corde
 alicuius creaturę nec ab aliquo aliquid repu
 tari & bene agere ac male pati non desinit. Sei
 ens q̄ recusat esse in corpore, qui mala nõ vult
 sustinere cū capite, q̄ per multas tribulationes
 oportet nos intrare in regnum dei, q̄ non

Aug.

Rom. 8.
Hebr. 10.
& 12.

Luc. 24.
1. Pet. 3.

3. Tim. 3.

sunt condignę passionē huius temporis ad futuram gloriam : quę reuelabitur in nobis, quòd si compatimur & conregnabimus, quòd patientia nobis necessaria est, vt voluntatem dei facientes reportemus promissionem, quòd quem diligit dominus castigat & flagellat omnem filium : quem recipit, & quòd non coronabitur nisi qui legitime certauerit, & quòd oportuit & Christum pati & ita intrare in gloriam suam. Hinc Petrus ait. Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Et Paulus. Omnes qui pie volunt viuere in Christo persecutio nem patiuntur. Verus poenitens solet quicquid boni habet deo ascribere, corpus discrete mortificare, ne contra spiritum insurgat. Deum prę omnibus diligere, omnibus pręsertim bonis subesse, & ad dominum confidenter accedere sciens quòd tam clementer venit vocare peccatores & quòd descendit de sinu patris propter eos & homo factus est. Verus poenitens ad pedes domini se prosternit. Ibi proiicit à se onera peccatorum, affert munera obsecrationum, supponit lacrimas, festinat lætificare coelestes exercitus angelorum in sua vera conuersione & tollit iram domini, qui antequam ad eum accederet iam contritus peccator, aperit : Thesaurum miserationum suarum anteq̃ effundat lacrimas, misericordiam suam ac gratiam effundit super eum, prius quàm exoret ei reconciliatur : qui inquam non improperat ad se venienti. Sed in eo tantum querit humilitatem, gra-

mltus & lachrimas, propositum veræ emenda-
 tionis & realem suorum delictorum cognitio-
 nem. O infelicem illum e conuerso, qui
 tam piissimum patrem, tam dulcem domi-
 num, Tam benignum ducem, tam amabilem
 redemptorem, malitiæ impemorem, misericor-
 dem, longanimen & liberalem spernere non
 erubescit, qui de propria salute non est solici-
 tus, cuius mens in præsentibus fixa bonis ia-
 cet, iam demonum faucibus deuoranda & in
 densissimis inferni tenebris inuoluenda, qui
 hic non curat fructuosis lachrimis sua sanari
 vulnera & qui suæ in omnibus deseruit carni,
 ac voluntati. Veram ergo agamus poeniten-
 tiam, ad quam nos hortatur Christus verbo &
 exemplo, scripturæ sacræ vox: prædicatorum,
 propriæ conscientiæ & angelorum, qui ad no-
 stram delegati sunt custodiam. Derelinquat
 impius viâ suâ & vir iniquus cogitationes suas
 & reuertatur ad dñm & miserabitur eius. Noua-
 tiani asserunt, q̄ qui semel post baptismû morta-
 liter peccauit remissionem amplius cõsequi nõ
 potest, licet eũ peniteat. Si ita res se haberet, de-
 us videretur vel non posse vel nolle remittere.
 Si nõ posset, non esset omnipotès & si nollet nõ
 videretur summa bonitas & clementia. Ad
 hæc si sic esset tot Sancti ad eum tam confiden-
 ter pro suorum peccatorum indulgentia non-
 confugissent. Non dixisset sapiens. Deus dis-
 simulat peccata hominum propter poeniten-
 tiam. i. nõ punit cum possit, sua (vt ait Aposto-
 lus) mirabili patientia nos expectas ad poenitẽ-
 tiã. Nõ dixisset ipse dominus. Nolo mortẽ pec-

Esa. 55.

Sap. 11.

Rom. 2.

Eze. 18.

T H E S A V R V S

- Eccl. 21. **éatoris sed magis vt conuertatur & uiuat. Non**
 legeretur Eccli. 21. fili peccasti, ne addicias ite-
 rum & de peccatis preteritis deprecare domi-
 num, vt tibi dimittantur. Nō obtineret locum
 Luc. 15. **parabola de filio prodigo, quem pater ample-**
 & 10. **xus suscepit, ouis perditæ & illius qui incidit in**
 latrones, à quibus semitiuus relictus est, cuius
 Eze. 18. **talem curam Samaritanus egit. Non scriptum**
 esset. Si impius egerit poenitentiam ab omni-
 bus peccatis suis, quæ operatus est, vita uiuet
 & non morietur & omnium iniquitatum eius
 Luc. 5. **non recordabor. Non dixisset dominus. Nō**
 egent sani medico sed qui male habent. Non
 veni vocare iustos sed peccatores ad poeniten-
 Matt. 4. **tiam Agite poenitentiam, quia appropin-**
 quat in vos regnum dei. In quacunq; hora
 ingemuerit peccator &c. Non dixisset Dauid.
 Psal. 102. **Benedic anima mea domino: qui propitiatur**
 omnibus iniquitatibus tuis: & qui sanat om-
 nes infirmitates tuas. Contra horum ignoran-
 Chrifo. **tiam est Chriostomus inter alios sacros docto-**
 res in tractatu de reparatione lapsi. Cyprianus
 Cypria. **de lapsis & Ambrosius libro primo de poenitē-**
 tia. Dicunt aliqui moderni hæretici poenitē-
 tiam nil aliud esse quam vitæ nouitatem. Sed
 Ambro. **nos catholici volumus eam cōsistere in lachri-**
 mabili contritione, in integra confessione, & in
 perfecta satisfactione, quæ tres poenitentiae
 partes præsupponunt & includunt ipsam vitæ
 nouitatem. Sed quoniam Maria Magdalena
 fuit speculum poenitentiae suo exēplo eius pa-
 trocinia humiliter inuocando terrenam depo-
 namus vitā nostram, quā hastenus duximus &

pro nostris excessibus omnia quæcūq; nobis occurrunt aduersa æquanimitèr patiamur. Brigamus mentem ad coelestia & cōfugiamus ad deum eum rogantes vt ipse nos tueri ac regere dignetur Pro sui nominis gloria. Vere contriti veniam imploremus, cōfiteamur plenarie, satisfaciamus pro posse & cū timore ac tremore post humilem poenitentiam salutem nostrā operemur, per sacra Christi vestigia incessabiliter ambulemus. In sanctitate ac iustitia domino feruenter seruiamus. Redeamus ad cor & frequenter secretum conscientie nostræ ingrediamur diligenter inspicientes an aliqua dei offensa in nostris resideat cordibus. Si torpori, iræ, curiositati, aut inani gloriæ locum dedimus. Si linguæ incontinentes fuimus, vagi corde aut sensibus, discretionis in aliquo trāsgressores, vel si spirituali nostro profectui defecimus. Si contra deum aut proximum culpabiles sumus & quantum in via dei deficiamus vel proficiamus. Exui tunicam meam (ait verus poenitens, quomodo induar illam? Laui pedes meos quomodo inquinabo illos? Expoliavi veterem hominem cum actibus suis & indui nouum, qui renouatur in agnitionem dei. Iugiter proncit in amorē dei in se minuēs amorem proprium. Vitam gratiæ à fonte vitæ trahit & ex illo bibit aquam, quam qui biberit non sitiet in æternum. A seipso paulatim deficit pre amore Christi diu noctūq; clamans. Vulneratus sum charitate, amore languedo. Et ita defluit, q̄ sibi ipsi moritur in dilecto, & quia abhæret deo vnus spiritus fit cum eo. Fit tem

1. Pet. 2.

Luc. 1.

Cant. 5.

Col. 3.

Cant. 8.

& 2.

spiritus sancti qui fuit spelunca latronum; sit filius dei qui prius fuit filius iræ & vera Libertate donatur qui erat mancipium demonum; Quid plura. Adeo diuino amore repletur quod nil videt, nil vult, & nil amat præter deum. Sed sequentem articulum breuiter prosequamur ad laudem dei ac proximi ædificationem.

Articulus septimus.

Luc. 6.
Mar. 11.

Iniuriarum
Remissio.

1. Ioan. 3.

Psal. 128.
& 108.

Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus. O pie lector noli pactum violare quod dominus posuit inter te & ipsum licet plures hodie omnia vellent sibi dimitti & nil ipsi volunt dimittere, quia ne verbum quidem sustinere solent. Ille recte sui delicti veniam postulat, qui hoc prius quod contra ipsum committitur relaxat. Et qui non vult dimittere fratri suo, suorum defectuum non speret indulgentiam nec sue orationis effectum. Si ergo, o, uiator sine peccato esse non potes & vis semper tibi dimitti, semper dimitte & quantum vis tibi dimitti tantum dimitte. Quoties vis tibi dimitti toties dimitte & quia vis totum tibi dimitti & tu totum dimitte. Dimitte inquam libenter, hilariter & velociter, quia qui non diligit manet in morte. Qui odit fratrem suum homicida est, scilicet sui ipsius. Quia non potes obesse fratri, quin maius tibi damnum inferas. Quia quicquid patienter pateris causam tuam deo committes tibi ædificat ad gloriam. Hinc ait David. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. Ibi dicit glosa, scilicet coronam æternam. Ideo ipse

ipse sic tibi consulit dicens. Maledicent illi & tu benedices. Et quia dimittens proximo te dei angelorumq; amicum constituis. Hinc ait Aug. Per amorem hominis inimici, dei amicus efficeris & sapiens. Verbum dulce multiplicat amicos sed sunt aliqui adeo propriæ salutis immemores, q̄ dimittunt ore sed nō corde. Hi vltro se Christi, ecclesiæ, & suorum operum meritis expoliant. Inimicis debemus amorē, quia ad imaginē dei facti sunt & odiū, quia ob culpam suam inimici sunt dei. Hinc ait Aug. Cum dico. Homo malus. duo dico. L. homo & malus. Peccator ergo vt homo est diligendus, vt aut malus odio dignus est. Quia & altissimus teste salomone odio habet peccatores. Inimicis debemus etiam cōpassionem, quia se æternę addiderunt pœnæ & beneficium, cum indigēt. Ideo ait Apostolus. Si esurierit inimicus tuus ciba illum. Si sitit potum da illi. Ex dilectione inimicorum Propter dñm prouenit peccatorū remissio & æterna remuneratio. Grādis q̄ dē est labor diligere, qui te offendit in hoc seculo sed maius est præmium in futuro. Attendis quid tibi fecerit homo & nō attendis quid tu feceris deo? Quare nō dimittis homini parū: vt deus tibi dimittat multū? Tanta ait Io. Chriſto. differentia est peccatorum, quæ in deum committuntur & in hominem quanta est inter decem millia talentorum & centū denarios. Cur ergo serue nequam non dimittis conseruo tuo, & ei non misereris, si vis q̄ dñs omne debitum tuū dimittat tibi? Cū quis tibi infert iniurias tace, quia cū defecerint ligna, extinguetur ignis. Vel

Aug.
Eccl. 6.

Aug.
Eccl. 12.

Rom. 12.

Chriſto.

Matt. 18.

Pro. 16.
15, & 20.

L

- respondeas pacifice. *Responsio. n. mollis frangit irā & sermo durus suscitāt furorē . Seccedas aliō, quia honor est homini cum se separat à contentionibus . Et bonum pro malo reddere studeas , vt vincas in bono malum . Sic car bones ignis cōgeres super Caput eius. Ignis in quam Charitatis, qua inflamemur vel pœnitentiz , ad quam prouocetur Et quia inimici diligendi sunt ex animo , facto signo & Verbo.*
- Rom. 12.** Ideo dicit dominus . Diligite inimicos vestros . Benefacite his : qui oderunt vos & orate pro persequentibus & calumniantibus vos . Non queras ergo vltionem (vt legitur in leuitico) nec memor eris iniuriæ . Cum graue tibi videretur quod pateris, respice in faciem Christi tui . Cogita quid passus sit in Crucis patibulo qui nos inuitat ad præmium . Si tibi auferuntur temporalia & ipse penitus denudatus ne guttam quidem aquæ à iudeis obtinuit . Si contumeliis afficeris, considera quas pro te nō sustinuerit iniurias . Inter cætera prætereūtes blasphemabant eum mouentes capita sua &c. Si te lesū sentis in corpore & ipse à Planta pedum vsq; ad verticē vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra . Ipse tamen in Cruce positus (vt scribit **Aug.**) & oprobriis saturatus suam non attendit iniuriam : sua non inspicit vulnera sed ipsis potius compatitur à quibus patitur , medetur à quibus vulneratur , & vitam procurat à quibus occiditur . Et tu homuncule non vis dimittere ? Ipse erat deus & nos puluis & vmbra sumus . Ipse tamq̃ ouis ad occisionem du
- Matt. 5.**
- Leuit. 19.**
- Mat. 27.**
- Aug.**
- Isa. 53.**

Quis est & quasi agnus coram tondente obmutuit, & tu pro minimis fraternam charitatem violas, in contumelias prorumpis, & si non sufficiunt Verba deuenis ad arma? Vbi in te sunt Christianitatis insignia? vbi desiderium patendi? vbi humilitas? vbi odium tui? & vbi peccatorum tuorum cognitio? Ille, cum inimici essemus, dilexit nos & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam domino in odorem suauitatis. Et tu odio fratrem prosequeris, vindictam expetis, & dimittere pro eius amore respicis, cum talis præsertim dimissio in tuâ redundet utilitatem, & salutem cedat? Dimittas ergo odium & indulge proximo tuo. Quia id est misericordia spiritualis, electionis inditium & nobile interioris hominis martyrium. Inimici tui sitias salutem, eam lachrymis & orationibus impetrare coneris, illius memoria vel aspectus tibi dulcis sit in corde pro Christi nomine, & fraternæ correctionis ei potius cum mansuetudine beneficium conferas; quam hodie plures parui pendunt, quia ob amoris Proprii tenebras obscuratum est insipiens cor eorum. Cum aberrat in aliquo frater tuus ei cõpatere & site existimas stare videas ne cadas. Euiice primum trabem de oculo tuo vt videas quomodo eicias festucam de oculo fratris tui. Cogita si es in simili culpa vel æquali vel maiori, aut si vnq̃ in tali statu fuisti, vel saltem quòd posses ante mortem tuam eo fieri peior & si talem confidens de dei bonitate te futurum non times, diligenter fratrem tuum inspice: an in aliquo ille, què forte contempnis sit te magis

Eph. 5.

Correctio
fraterna,

1. Cor. 104

Matt. 7.

comendabilis, vel q̄ deo te posset fieri gratior
 & te in infernum detruso ad cœlos euolare.
 Correctio fraterna est in præcepto affirmatiua.
 Quod nõ obligat ad semper sed pro loco & tē
 pore. Bius ommissio est. p. mor. cū adeo time-
 tur iudicium vulgi, vel carnis cruciatus, aut tem-
 poralium amissio, q̄ charitas fraterna postpo-
 nitur. Est. p. Veniale, cum timor vel cupiditas
 facit tardiorē ad corrigendū delictū fratris nõ
 tñ ita q̄ si cõstaret ei se illum posse a peccato
 retrahere fraternā dimitteret correctionē, quia
 in animo suo charitatē dei ac proximi oibus
 p̄ponit. Cū merito omittitur, cū quis expectat
 tēpus magis opportunū, cū timet, ne frater de-
 terior fiat vel spiritualē aliorū profectū impe-
 diat. Ut aliquis ad huius præcepti executionē
 teneatur requiritur, qd̄ peccatū fratris sit mor-
 vel expresse inductiuū ad mor. occultū, & q̄ sit
 spes illius emendationis, q̄ correctio fiat cum
 mansuetudine non ex passione, q̄ nullus ibi
 adsit qui aptior sit ad corrigendum & q̄ nõ de-
 tur tēpus opportunius pro tali pietatis effectu.
 Ad hoc præceptum magis tenentur prælati q̄
 cœteri, ita q̄ omnia peccata subditorum, que
 non corrigunt ipsis imputabuntur. Ideo scri-
 ptum est. Iudicium horrendum fiet his qui
 præsumunt, nisi. l. bñ p̄sint. Hinc Gre. Tot ani-
 mas occidimus, quot ad mortē ire tepidi & ta-
 centes videmus. Hinc etiā iam damnatorū præ-
 latorum quilibet clamat. Veh mihi quia tacui.
 Ideo à talibus annuncianda sunt populis scele-
 ra eorum, corrigendi sunt subditi & iugiter ver-
 bo & exemplo in via domini instruendi. Alio

Sap. 6.
 Gre.

ter non possunt recte dicere. Dimitte nobis de-
 bita nostra. Correctio fraterna debet fieri ani-
 mo medendi, Non seuendi. 86. dist. odio. 86. dist. &
 Quia odio habeda sunt peccata non homines. 45.
 Et faciētis culpā proculdubio habet, qui quod
 potest corrigere negligit emendare. Nec cas-
 ret scrupulo consensionis occultæ qui manife-
 sto facinori (cum possit) definit obuiare. Vi-
 de ibi hec in cap. seq. correctio debet esse mix-
 ta cum benignitate & asperitate. 45. dist. Disci-
 plina. Penitemus (ibi ait Gre.) quibus viseri-
 bus Moyses populum israeliticum, amavit ab
 ipso tanto rigore correctum, pro cuius vita de
 libro vitæ deleri se petiit. Ipse Moyses in re-
 gimine utrumq; miscuit, vt nec disciplinæ de-
 esset misericordia nec misericordiæ disciplina. Gre.
 Cum in homine peccatore duo sint. Quia pec-
 cator est, corripe. & quia homo est, miserere
 Ait Augu. & habetur. 23.4.4. Duo. Ita nulli 23.4.4.
 homini claudenda est misericordia, sicut nulli
 peccatori impunitas est relaxanda. Discretus
 sit corrigens, quia correctio quandoque debet
 habere plus mäsuetudinis quā rigoris. 45. dist. 45. dist. &
 Qui sincera. Et quandoq; plus seueritatis q̄ 82.
 benignitatis. 12.4.2. fraternitas. In correctio- 12.4.2.
 ne vulnera que fomentorum non sentiunt me-
 dicinam, ferro abscondantur distinct. 81. Alio
 quanti. Correcti reuerentiā exhibeant corri-
 genti distinct. 45. Cum beatus. Quia melius est
 cum seueritate diligere quā cum lenitate deci-
 pere. 5.4.5. Non omnis. Non est charitas sed te- 5.4.5.
 piditas vbi mali mores habita hominū potius 23.4.5.
 q̄ dei ratione nō corrigūtur. 23.4.5. Nō putes.

T H E S A V R V S

& cap. seq. ferueat ergo ibi ait Aug. Charitas ad emendandum & corrigendum. Vt & mali corrigantur & alii eius terreantur exemplo.

Dist. 83.

Eos namq; occidit qui fouet. Ibidem idem capl. seq. Qui vitiis & qui animabus præest & crimina non corrigit non præesse dicendus est, sed canis impudicus. 83. distinctio. Nemo. Secundum Augu. Peccatoris correctio redditur minus fructuosa propter peccatum corrigentis vel pertinacitatem correcti. Correctio fieri debet, vt lucremur fratrem. Non vt coram aliis confundatur. Ideo magister discretionis ait. Corripe inter te & ipsum solū. Si te audierit eum lucratus es. Ergo perierat.

Matt. 18.

Corrigas igitur eum humiliter vt ipsum lucreris. Peccatoris pro posse tuo famam non minus q̄ tuam seruare studeas. Ab huius præcepti executione nil te retrahat: quia si hominibus placeres Christi seruus non esses. In hoc ideo viriliter age placens Deo.

Quis es domine?

Ingredere ciuitatem & dicetur tibi
quid te oporteat facere.

L iiii

INCIPIT QVARTA PARS

operis: in qua de diaboli tentationibus deq;
veteris hominis depositione & natura
lium vitiorum agitur extirpatione.

Articulus Octauus.

T Nenos inducas in tētatio
nem. Tentatio est interior
vexatio, qua probamur à do
mino, vt quid lateat in ho
mine innotescat homini.

Tentat deus. Tentat diabo
lus. Tentat homo. Tentat

Tentatio.

mundus, tentat caro. Deus tentat, vt homo
in sui deueniat cognitionē, deprimat cor suum

Eccl. 34.

& quæ nescit discat. (Qui. n. non tentatur quid
scit? Quasi dicat parum vel nihil) vt bonū oc
cultum ipsi tentato vel aliis pateat. Sic cum

Gen. 22.

tentauit Abraam, voluit eius fidem ac obediē
tiam mundo Detegere. Et vt manifestetur, si di
ligimus eum. Hinc dixit Dauid. Proba me dñe
& tenta me. Tentatio. n. est optima rerum ma
gistra. Vexatio dat intellectum. Et tribulatio

Iaco. 1.

interiorem erudit hominem. Quod tēter deus
ad probandum habes 22. 4. 2. Si quilibet. §. quā
doq; vbi inter cætera Gre. verba legitur. Quod
Abraam iussus est imolare filium: quem do
minus nolebat occidi. Quod autem legitur
deum neminem tentare sic exponitur. Nemi
nem Tentat deus, vt decipiat, vt discat quæ ne
sciebat, vt nos seducat ac peruertat, & vt nos ad
consensum in rem malam impellat. Ideo cum
dicis. Tentat deus. Dicente Iacobo. Deus ne
minem tentat. Ex verbis meis pie lector admi
rationem non concipias. Nec tentari recuses,

quia dominus (si facimus viriliter resistendo quod in nobis est) semper faciet cum tentatione prouetum. Hinc ait Iacobus. Omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis. Cum enim anima non tentatur, incurrit elationem cordis, proximi contemptum, in circumspectionem sui, ignorantiam agendorum & paulatim obliuionem dei. Tentatione Dei, quae ipse tetat vel tetari permittit, persensit Abrahā Iob. Sulāna, populus Israel. Ezechias. Patres nostri, ut probarentur, si vere coleret deum. Tobias, quoniam fuit coecatus. Petrus cum iussus fuit ire super aquas, & Philippus, quoniam ei dominus dixit. Unde ememus panes ut manducent hi? Vigilet ergo quilibet nostrum, ut tanto fidelis sit patri, qui in coelis est, quanto magis se sentit impugnari. Ex quo si ne tentatione nullus peregrinatur super terram. Cum quis ab una liberatur ad aliam se accingat suscipiendam. Et sic petat homo ab una tentatione a deo liberari, quod sciat aliam protinus esse venturam. Vnam dominus tentationem (ait Ber.) quandoque diutius finit immorari, ne immineat altera aut ab una citius liberat, ut alia possit exercere. Ad magnam (scribit Prosper) utilitatem fidelium reseruata est materia certaminum, ut non supbiat sanctitas quam diu, hostium infirmitas sentit incursum. Corona proposita est (ait Ambro.) subeunda sunt certamina. Nemo potest nisi vicerit coronari, & nemo potest vincere nisi ante certauerit. Tolle martyrum certamina, eorum tulisti coronas. Tolle cruciatus eorum tulisti beatitudinem. Sta ergo in iustitia & timore Christiane & prepara animam tuam ad tentationem. Tentat nos & diabolus

Gen. 22.
Iob. 1. & 2.
Dan. 13.
Exo. 16.
9. Reg. 20.
Iudith. 9.
Tob. 2.
Matt. 14.
Ioan. 6.

Ber.

Prosper.

Ambro.

Ecc. 2.

dum suggerit, vt decipiat, & eius supplantentur infidiis . Vt inquam subuertat, noceat & præcipitet. Tætat autem propria motus malitia, qua nos quàm potest à dei seruitio studet auertere. Ex inuidia, qua humanæ salutis inuidens profectum nostrum spirituales impedire aut saltem inquinare conatur . Ad nos quoque tentandum sua eum impellit superbia, super cuius omnes filios ipse est rex . Et licet tam potens sit demon, homo autem infirmus, permittit tamen Deus ab eo nos tentari, sed non finit eum tentare quàm vellet, sed quàm sustinere possumus vt testatur apostolus ad Cor. Et fit recompensatio per diuinam gratiam, per Sanctorum intercessionem, & angelorum custodiam . Sic qui antiquo serpenti præstat nos tentandi licentiã misericordiam nobis præstat & gratiam . Deo non sufficit quod à carne & mundo naturaliter impugnemur, quia eius voluntas est sanctificatio nostra, sed vult etiam ad maiorem electorum coronam illos à demone impugnari . Di recte Diabolus non est causa nostrorum peccatorum, sed nostri libertas arbitrii, quia teste Ambro. Nemo tenetur ad culpam nisi propria voluntate deflexerit . Voluntarium sibi militem exigit deus, voluntarium sibi seruum auctonatur diabolus . De hoc videat qui vult. 15.4.1. Non est . Quia temptatio est vita hominis super terram, de p̄i. dist. 2. §. Si. n. inquit. Studeamus esse fortes in fide, quia aduersarius noster tamquam Leo rugiens semper circuit querens quem deuoret . Hic Leo feruentiores in dei seruitio impugnare solet, ideo quilibet seipsum custo-

Iob pen
nul.

1. Cor. 10.

Ambro.
15.4.1.

De peni.
dist. 2.
1. Pet. 5.

diat. (3.4.1. nulli.) Quia mille habet nocendi
 modos et temptandi. 16.4.2. conatur (inquit
 ibi textus) unitatem Ecclesiæ rescindere, chari-
 tatem vulnere, Sanctorum operum dulcedinẽ
 inuidiæ felle inficere & omnibus modis huma-
 num genus euertere & perturbare. Ideo oportet,
 vt omnes aditus nocendi eius versutiæ mu-
 tiamus, ne mors ingrediatur p portas nostras.
 Nouit hostis noster (vt scribit Leo Papa) qui
 non desinit transfigurans se in angelum lucis
 deceptionum laqueos ubiq; prætere, cui ad-
 hæbeat æstus cupiditatis: cui illecebras gula
 gerat: cui apponat incitamenta luxurię: cui
 infundat virus inuidiæ. Nouit quem merore
 conturbet. Quem gaudio fallat: quem metu
 opprimat. Quem admiratione seducat: om-
 nium discutit consuetudinem, ventilat curas:
 scrutatur affectus: & ibi querit causas nocendi
 vbi quemlibet studiosus viderit occupari. Mo-
 do persuadet bonum propter malum finem, vt
 cum tentat inducere debilem ad indiscretam
 abstinentiam, vel instabilem ad religionis in-
 gressum. Modo dissuadet bonum tanq; no-
 uitium, vt cum aliquem à publica oratione aut
 pietatis operibus retrahere nititur, ne inanem
 gloriam incurrat. Modo suadet malum sub
 specie boni. Et in hoc multipliciter tētat. Hinc
 plures incauti eius supplantantur insidiis. Lu-
 bricus est serpens antiquus (ait Hiero.) & nisi
 capite teneatur totus statim illabitur. Beatus
 ergo qui tenebit, & allidet paruulos suos ad pe-
 tram. Diabolus suggerit malum sed non po-
 test vim inferre. Hinc Gre. Debilis est hostis,

3.4.1.
16.4.2.

Leo.

Hiero.
Psal. 136.

Gre.

T H E S A U R V S

- Gre.** qui non vincit nisi volentem. Ipse met suam
Chriſo. confessus est impotentiam & arbitrii nostri li-
 bertatem secundum Chriſo. Cum domino di-
 xit. Mitte te deorsum. Permisit se duci à Dia-
Eſa. 53. bolo super pinaculum templi, qui se ab eius
 membris permisit Crucifigi sed non se permi-
 sit superari. Sicut oblatuſ est quia ipse voluit
 sic & tentatus. Ut scilicet sua victoria nos
 contra ipsum roboraret. Ne quis quamuis
 sanctus sit & perfectus de se præsumat quasi
 de tentationibus immunis. Ut nobis exem-
 plum pugnandi daret. Ut illo victo eius re-
 primeret audaciam & nobis cum tentamur
 consolationem afferret. Pugnemus ergo con-
 tra ipsum, cum nos tentat viriliter scripturæ sa-
Eccl. 10. cræ armis. Puta si elationem cordis ingerit.
 Clama contra teipsum & confundetur. Quid
 superbis pulvis & cinis? Si temporalium cu-
 piditatem, dic cum Paulo. Nihil intulimus in
1. Tim. 6. hunc mundum, nec auferre quid possumus. Si
Aug. nos ad carnis inducit delicias. Augustini ver-
 ba apprehendas, scilicet Dominus meus tot-
 quetut in Crucis patibulo & ego voluptati
 operam dabo? postq̄ scio me tali pretio esse re-
 demptum nolo me amplius venalem exhibere.
 Quanto quis sanctior est tanto magis dia-
 boli tentationes sustinet, infidias patitur & ab
 eo profundius impugnatur. Miseri sunt qui
 illius suggestiones non reprimunt in corde,
49. Dist. quia sibi postmodum illę in actione dominan-
Gre. tur. 49. distinct. Hinc etenim. Ibi multa ha-
De pen. bes ex Gregorio. Infelices sunt, qui non ex-
 spectant tentationem sed illam præueniunt.

De pen. distinct. 5. 5. 1. Et stultissimi sunt qui *dist. 5. 5. 1.*
 deum tentant, dum habent, quod rationabili
 consilio faciant & vnde suam ac aliorum salu-
 tem custodiant & defendât. 22. 4. 2. Queritur. 22. 4. 2.
 tur. 23. 4. 8. Si nulla. Qui non vult à diabolo *23. 4. 8.*
 decipi, dum tentat, diligat solum Iesum,
 quia amabilis est. Diligat sine modo & men-
 sura, quia & ipse nos dilexit sine modo &
 mensura & lauit nos in sanguine suo. Qui
 non vult decipi, querat Christum, quia vita
 est, sequatur Christum, quia via est, quæ du-
 cit ad vitam. Diligamus eum dulciter, ne ca-
 ro nos alliciat, queramus viriliter, ne mundi
 nos frangat aduersitas & sequamur sapienter,
 ne sub colore virtutum angelus Sathanæ nos
 in aliquo abducat à tramite veritatis. Ten-
 tat nos mundus dum demulcet prosperis & ter-
 ret aduersis. Et dum ad se amandum suis nos va-
 nitatibus allicit. Tentat caro, dum rationis iu-
 ditium vel peruertit vel impedit, dum quis il-
 lectus sensibilibus abstrahitur à Deo & tenta-
 tur à concupiscentia sua. Tentat homo ho- *Iac. 1.*
 minem, dum eum inducit ad peccandum,
 Dum eum malignitate persequitur, & dum ma-
 lo exemplo ad malum alios inclinat. Ten-
 tat & homo deum, dum committit quod ex se
 potest ad auxilium tantum dei respiciens, dum
 sine causa & ratione alicui se comittit pericu-
 lo volens experiri, vtrum ab eo possit adiu-
 uari, dum quis vitæ non correspondet peti-
 tioni, quam deo porrigit in oratione, dum
 orat pro aliis, sed non pro se ipso, quia ad
 huc deseruit vitiis. Dum in oratione postur-

lat aliqua, vt exploret dei scientiam, po testate aut voluntatem, Dum ignorans existens exponit se prædicationi, lectioni, vel disputationi cum hereticis credens à deo sibi infundi scientiam. Dum pro alicuius rei manifestatione se vulgaria facit purgamenta, dum petit à deo suorum veniam peccatorum & ipse aliis non vult dimittere. Dum orat sine mentis attentione volens audiri à deo se non audiens. Dum peccat in spe ante vitæ terminum sperans se obtinere remissionem & spiritum compunctionis & Dum aliquid facit in seipso potius confidens quàm in dei providentia. Non temptabis ergo dominum deum tuum. Sed quoniam proprium diaboli est tentare de illius in hoc articulo tantum loquemur insidiis dicentes patri nostro, qui est in cœlis. Ne nos inducas in tentationem. i. non permittas nos quod diabolicis consensum Prestemus suggestionibus. Diabolus ergo tentat senes & iuvenes, in qualibet hominis ætate, tempore prosperitatis & aduersitatis, sensibilis deuotionis & sterilitatis, & in diuersis temporibus de quolibet vitio. Licet specialiter de mentis elatione hominem tentet leuiathan. De inani gloria lucifer: de terrenorum cupiditate Mamona, De impatientia Abedon: de inuidia Sathan: de gula Behemoth vel Nabuzardan. Diabolus tentat hominem vel vt ab inceptis desistat, vel vt ad præterita peccata redeat: vel vt de bonis suis præsumat operibus, vel vt eum in desperationis baratrum præcipitet. Tentat in principio, in progressu & post consumationem operum. Tentat incipientes

Deu. 6.

proficientes & perfectos . Tentat in delitiis & auferitate , Dum honoramur aut obprobriis deiicimur , dum seruius deo & nos terrenis implicamus negotiis . Tentat per quinque sensus . Per uisum dum inducit nos ad inspiciendum re pulchram vel delectabilem , ut in ea mens inordinate inardescat . Hinc adulteria incoestus , furta , fornicationes &c. suggerit & sic per oculos depredatur animas nostras . Per auditum , dum homines a veritate auditum auertunt & ad fabulas conuertuntur coaceruantes sibi magistros prurientes auribus . Dum ornatum verborum ac lenocinia magis quam utilitatem querunt & in musicis instrumentis nimiam venantur delectationem . Per odoratum , dum etiam spirituales falsis ac adulterinis odoribus , ut sibi placeant , decipit . Hinc aliqui maximum odorem de manibus suis prodire sentiunt , alii ex panis specie , dum sanctissimum altaris percipiunt sacramentum & sic incauti euanescent incogitationibus suis . Per gustum , dum aliquem ad cibum vel potum trahit propter delectationem nulla habita ratione corporis refectionis . Et per tactum , ut quis inordinate delectetur in eo circa prohibita . Non licet autem tangere vel videre quod non licet concupiscere . Nam qui tetigerit picem inquinabitur ab ea . Et impudicus oculus impudici cordis inditium est . Tentat quandoque diabolus humanam aggrediens imaginationem , ut eam ludificet & malis cogitationibus ac fantasiis repleat . Accedit & tentator ad intellectum tam subtiliter quam in multis sæpe fidem destruit , & sic homo exterioribus

Eccl. 13,

potius q̄ interioribus bonis inhiat . Captiuā
re eum igitur debemus in obsequium Christi:
ne per ipsum diaboli supplantemur insidiis,
qui quandoq; ad eum etiam accedit per falsa
phantasmata, per somnia & visiones , vel per il
lius ob nubilationem, vt homo in perniciosam
tristitiam , vel accidiam, vel confusionem , vel
pusillanimitatem, vel bonorum spiritualium ac
eternorum obliuionē deueniat . Aggreditur &
diabolus hominis rationem suggerens ei fal
sum esse vel impossibile quod de articulis fidei
& sacramentis prædicatur & plures ex natura
libus in contrarium adducit rationes . Vel eā
tentat, dum trahit ad perplexitatem & ad trepi
dandum timore, vbi non est timor, vt in aliquo
deum offendat, vel saltim tempus conterat .

Vel eam tentat dum persuadet illi malum ex
scripturis adducens rationes . Sicut quando
sub forma puellæ tentauit Iustinam vt in ipsa
violaret (cui nimium inuidebat) virginitatis
Lilium . Et Dixit . Timeo ne ex nostra virgi
nitate coelesti priuemur præmio . Præceptum
enim domini est . Crescite & multiplicamini .
Heu quot hodie seducuntur à diabolo ex sa
crarum scripturarum allegatione . Suggestit. n.
gulosus . Quod intrat per os non conquinat
animam . Nusquam enim carnium prohibitū
reperies in euangelio . Modo non furtum fa
cias non occidas &c. Nil refert si hoc vel illo
cibo vteris . Carnalibus suggerit vt persistat
in peccatis deum ita esse misericordem , q̄ in
quacūq; hora ingemuerit peccator, omnium eius
iniquitatū non recordabitur .

Gen. 41

Christus

sus pro omnibus satisfecit. Superbis q̄ Males
 dictus homo qui negligit famā suā &c. Tentat
 Diabolus sensualitatem aggrediens eiq̄ delecta
 bilia suggerit, vt mortis poculum rationi pro
 pinet, sicut Eua à Serpēte decepta pomum sug
 gedit Adā. Clarissimis etiam dei seruis in sum
 mo rigore ducentibus dies suos ignitas & in
 solitas carnis tentationes immittit, vt de seip̄
 so testatur Hieronimus scribens ad Eusto
 chium. Contra has & alias Diaboli artes ne
 cessaria est dei gratia, sine qua nil fit. Hinc
 ait propheta. Nisi dominus custodierit eis
 uitatem, frustra vigilat qui custodit eam.
 Feruens oratio exemplo Moysis contra Ama
 lechitas. Profunda mentis humilitas. Cust
 odit enim paruulos dominus. Hinc David.
 Humiliatus sum & liberauit me. Et Anto
 nio reuelatum est solam humilitatem euade
 re Diaboli laqueos. Ad principis tentatio
 num obstandum spiritus promptitudo. Vnde
 ait Hieroni. Interfice hostem, dum paruulus
 est. Humilis sacrarum scripturarum lectio,
 quia si eas amaueris, teste eodē carnis studia
 non amabis. Quia omnis sermo dei Clipeus
 ignitus est. Et quia viuus est sermo dei &
 penetrabilior omni gladio ancipiti. Occa
 sionum fuga. Qui enim amat periculum perie
 rit in illo. Scio hominem, qui nimium sibi pla
 cebat, in multa enormia cecidisse, quia huius
 modi fugam non arripiebat, pro quo pie le
 stor te rogatum velim, vt deum iugiter ora
 tum habeas. Ei enim sepe salutem suam
 consului, sed nil profuit. Necessaria est etiam

Exo. 17.

Psal. 114.

Hiero.

Pro. 30.

Hebr. 4.

M

in bonis operibus ac laudabilibus occupatio .

Ideo scribit Hieroni. Semper aliquid boni facito, vt diabolus te semper inueniat occupatum. Id habes de con. dist. 5. numq̄ . Omnia enim mala docuit ociositas . Nam est mater nugarum, nouerca virtutum, malarum cogitationum fomentum, & tentationum omnium nutritrix . Necessaria est deuota dominicę passionis meditatio & Eucharistię cum fide & humilitate frequens perceptio post veram confessionem, & fructuosa est alicui discreto viro tentationū reuelatio, quę non est difficilis ei, qui in via dei proficere peroptat . Vim ergo sibi quilibet inferat & resistat diabolo : nec perhorrescat tentationes, ex quibus diuina dispensante prouidentia multa in nobis bona proueniunt . Humiliant. n. interiorē hominē : & si deo fideles sumus nos honorabiles reddunt . Vnde ait Petrus . Modicum si oportet contristari in variis tentationibus, vt probatio fidei nostrę inueniatur in laudē, gloriam & honorē. Tentationibus, quibus resistitur augetur merita, peccata purgantur, virtutum posteris datur exemplum, demonum malitia reprimitur, spiritualis consolatio animę inseritur, illustratur humanus spiritus, & corona in coelo certatibus preparatur. Hinc in Apoc. legitur . Vincenti dabo edere de ligno vitę . Quod est in paradiso dei mei . Et Dominus apud Lucam . Vos estis, qui persistis mecum in tentationibus meis . Et ego dispono vobis regnum : vt edatis &c. Tentatio est humana : cum aliqua turpi cogitatione nolentes tagimur ex corruptibilis nostrę carnis pon-

De cōsecr.
Dist. 5.

1. Pet. 1.

Apoc. 3.
Luc. 22.

dere. Et fit diabolica tentatio, cum homo per consensum ad malum propria voluntate defleat. Imperfecti & inexperti non debent experire tentationes, sicut possunt perfecti, quos hostis acrioribus pulsat insidiis, dum eos indies magis in via dei proficere conspiciunt. Hos tamen diabolus sæpe infestare formidat secundum Ambrosium, quia refugit ab eis frequentius triumphari, i. vinci.

Tentat quandoque diabolus hominem de eo de vitio tali importunitate, quod eum saltem tedio vincit. Hanc importunitatem deus permittit, ne animus ignavia torpeat, de seipso presumat, & in proximi contemptum deveniat. Aliquando mentem nostram tali dubitatione inuoluit, quod hominem qua se vertat penitus præterit: vel tam subita impugnat tentatione, quod ratio delibere non potest. Hac percitus Loth proprias filias exponere voluit. Et Aaron torques aureas & annulos ab Israelitis expetiit, ex quibus in ignem proiectis vitulus aureus demonis forte opere conflatus est. Aliquando tam violenta est demonis tentatio, quod hominem statim inducit ad consensum. Hac deuidus Petrus, ut mortem euaderet Christum negavit. Aliquando tam occulta quod ratio eam non præuidet. Talis fuit tentatio discipulorum, cum cõtenderent, quis eorum esset maior: & Iacobi ac Ioannis, quando petierunt à Christo, ut de coelo contra Samaritanos ignem demitteret, quoniam Christum cum ipsis volebant hospicio suscipere. Horum zelus non erat secundum scientiam. Aliquando nobis ostendit, gratias & dona dei

Gen. 19.

EXO. 22.

Matt. 26.

Luc. 22.

& 9.

M ii

quæ habeamus, vt animus noster intumescat ce-
 terosq; paruipendat. Cum tamen tanto hu-
 milior esse debeat ex munere q̄to obligatiore
 se esse conspicit in reddenda ratione. Modo
 talem zelum propriæ famæ suggerit, q̄ homo
 de facili ad eam defendendam in mentis pertur-
 bationem iram & alterius accusationem ac ad
 excusandas excusationes in peccatis labitur.
 Modo eum famam suam ita facit negligere, q̄
 pro nihilo ducit & si scandalum existat cæte-
 ris. Dicens scio quod facio. Mea qualis sit
 conscientia, deus agnoscit &c. Qui sapiens
 est in Christo famam curat & conscientiam, il-
 lam propter proximum & hanc propter seip-
 sum. Multas sæpe licitas cogitationes men-
 ti nostræ importune inserit, vt eam à maiori
 bono impediatur. Puta de re familiari, cum ho-
 mo missam celebrat vel ad dominum præces
 effundit. Turpes cogitationes dictu indignas
 immittit aliquando tali impetu quod homo con-
 tinuo grauius peccare se credit, & sic peccat, si
 arbitrio discreti viri talem non deponit erro-
 rem conscientiam, quia nemo inuitus trahit-
 ur ad culpam. Sub humilitatis specie aliquos
 inducit ad silentiam; cum loqui debeant. alios
 sub prætextu pietatis ad loquendum vt
 Augigerulos, cum vt taceant, attendantq; sibi
 tempus exigat. Sub specie prudentiæ hunc
 nimium curiosum reddit illum impatientem,
 dum præceptum domini dei fraterna corre-
 ctione putat exequi. Et dum proximi mores
 diu noctuq; discutit: dissipationem cordis in-
 currit. Ex diaboli impulsu multa sæpe ho-

mo coram aliis subtiliter profert, & sic inanis gloria eius paulatim mentem diripit. Modo sub prætextu evitandæ singularitatis nimis delicate nutrit seruum suum superfluo victu & habitu; & sic eum postea reperit contumacem. Modo nimia deicitur abstinencia. Discretionem ergo in omnibus quilibet adhibeat, quia honor regis iudicium diligit. Sæpe ex Diaboli arte spiritualis amor paulatim in carnalem libidinosumque conuertitur. In occasionibus carnalium tentationum aliquos ille non pulsatur, ut nimis audaces efficiantur, & inordinate suam ob castitatem sibi placeant. Nonnunquam sub prætextu subueniendi pauperibus, aut instituendi Ecclesias & xenodochia reddit hominem auaritiæ deditum ac terrenorum Cupidum, perierum, sacrilegum &c. Compluribus, dum bene operantur immittit diabolus magnam accidiam ac tristitiam, ut in delectationibus sæculi consolationem querant. Et dum accidia ac tristitia sanari creditur, validior fit: magis crescit ac in eis nutritur. Aliquando nos non impugnat, ut nos securos ac immunes esse censentes tueri negligamus, ut nos imparatos opprimat & insolecamus quasi propria virtute iam hostes deuicerimus, vel proximum contemptu quodam prosequamur & ut minus apud deum mereamur. Alta sæpe ac ardua virtutum opera hominem aggredi hortatur, ut succumbat Oneri, impatientiam incurrat ex tedio vel ut tamquam aliis fortior intumescat. Licet aliquis rectissime cuncta operetur

T H E S A V R V S

tur, occulto tamen laqueo eum inuoluet, vt
 saltim in mortis articulo ille se frustratum inue
 niat, in desperationem concidat: & inde æter
 num sustineat supplicium vnde se crediderat
 coronari. Sæpe nos falsa deuotione depas
 scit, in eoque indiscreta vota persuadet, quo
 illa cessante homo turbationem incurrat, quæ
 ipsum diu noctuq; torqueat. Sicut e conuerso
 alium prohibet sancta emittere proposita, quæ
 aduersus naturales illius passiones optima es
 sent remedia, vt in suorum vitiorum sordibus
 immoretur. Aliquibus suggerit, vt mentalibus
 se onerent orationibus quo à persuasione deui
 si rem grandè se facere arbitrentur: vel tedio
 non mediocri afficiantur, vel illas sine mentis
 attentione proferant, vel vt ab inani gloria se
 ducantur, vel vtiliora omittant, vel vt cre
 dant deum sibi ob earum frequentiam debito
 rem fore. Scrupulos sæpe homini innumeros
 immittit vel vt nil boni aggredi audeat, vel vt
 peccare putans durante tali consciëntia frequen
 tius peccet, & sic in desperationem delapsus à
 deo se reprobatum ac damnatum censeat.
 Econuerso in nonnullis largam ita reddit con
 scientiam, q̄ nec deum nec homines verentes
 peccare non metuunt nec eos postmodum pe
 nitet. Eos nos quandoq; inducit ad consulen
 dum, quos nobis male consulturos arbitratur,
 vt, & qui dat & qui consilium accipit vnà simul
 pereant. In aliis humanum nihil pendet con
 silium, vt propriæ initantur prudentiæ. Quos
 diuturna calamitate vexari conspicit in barba
 rum impatientiæ, ac murmuris contra deum

præcipitare studet, vt illum, quia eos nõ eripit, impium esse censeant. Eos autem, qui ab aliqua aduersitate liberantur inducit vt meritis suis exigentibus se ereptos esse iudicent. A bonis operibus multos sub humilitatis specie retrahit, ne ipsos. homines sanctos teneat. Alios per phas & nephas diu noctuq; cumulandis facit inhiare diuitiis sub prætextu erogandi elemosinas & sic eos, dum mereri se credunt, illaqueat. Hos sub specie misericordiæ facit proximi peccata dissimulare & illos sub vmbra fraternæ correctionis irasci. Aliquos inducit, dum detrahentem audiunt vel vt metu ei displicendi taceant, vel eorum maledicta confirment. Huic post abundantem sumptionem cibi aut potus sensibilem deuotionem & lachrymas immittit, vt talem ingluuiem ducat in consuetudinem quasi ab ipsa derinet deuotio veluti riuulus à fonte. Illi eadẽ infundit post immoderatum ieiunium, vt abstinentia indiscreta se maceret: quo indefequatur euacuitas cerebri, exinanitio capitis & notabilis totius corporis lesio. Angelos videndi aut aliquem sanctorum vel reuelationes habendi quibusdam ardens desiderium ingerit vt eos in somno vel in vigilia fallacibus præstigiis decipiat. Dei etiam seruum menti mirabilem quandoq; dulcedinem inserit, vt in huiusmodi interiori suavitate finem suum constituent & sic in orationibus querant quæ sua sunt non quæ Iesu Christi. Alios econuerso dei seruos magna afficit tristitia, vt ab illius desistant obsequio, à carnis capiantur illecebris & exteriores venentur consolatur

M iiii

tiunculas venentur . Diaboli arte sæpe bonum
 voluntarium, ad quod non obligamur , maiori
 facilitate prosequimur , quam rem saluti nec
 cessariam . Et sic multi magis parati sunt in-
 fringere ieiunium, quod præcepit Ecclesia, quàm
 illud quod propria sibi voluntas instituit .
 Nonnullis suggerit sub prætextu odii sui cor-
 poreo semper labori intendere, vt nunquam deo
 vacare queant, nec propriam vitam discutiant.
 Aliquibus aliena bona, ostendit temporalia
 vel spiritualia , vt eos in liuorem deliciat & in
 dolorem nimium si talia consequi nequeunt.
 Multa hominem sub virtutis specie aggredi
 facit ad propriam ostentationem vt hinc sibi
 magis quam deo seruiant . Quosdam foeda
 sæpe blasphemiarum tentatione vexat , vt se gra-
 uiter peccare credentes pusillanimes fiant, sed
 huiusmodi parui pendatur tentatio modo ra-
 tionis consensus non adfit . Si autem nostram
 ob culpam tales in nobis oriuntur cogitatio-
 nes oratione, & lachrimis diluantur . Oriun-
 tur autem in nonnullis ex eorum superbia
 (quam ob rem eas permittit deus vt humilien-
 tur) vel ex perniciofa ociositate vitiorum om-
 nium magistra, vel ex mala consuetudine &
 curiositate, vel ex inordinatis affectibus, vel ex
 libertate sensuum, vel ex dissipatione cordis &
 interioris hominis incuria . Diabolus inter
 reliquas suas insidias conatur nos inimicos
 crucis efficere ac in tribulationibus impatien-
 tes reddere . Eas autem tam inuite sustinemus
 quia non cogitamus quid pro nobis passus sit
 ad crucis patibulum , qui nos inuitat ad præ-

mium, & quia non intuemur mentis oculis reliqua dei nobis collata beneficia. Deus proprium filium tribulationibus circumdedit, ut nil viatori illis vtilius esse insinuatet. Si adoramus Crucem (ut apud Cancellarium Parisiensem legitur) in qua Christus per modicum temporis pendit, quanto magis tribulationem venerari debemus, quam idem per tot annos in hac vita pertulit? Tribulatio tantæ nobilitatis est, quod ea nemo dignus est nisi qui ipsam puro corde & sine errore peroptat. Diabolus sciens quod nullus est ad errandum proclivior quam qui suo sisus fuerit spreto aliorum consilio studet, ut quilibet propriæ innitatur prudentiæ. Fili ergo Accedens ad seruitutem dei sta in timore & præpara animam tuam ad tentationem. Undique enim bella nobis. Undique tela peruolant, & imminet pericula. Caro, suggerit mollia, mundus vana & diabolus amara. Non est pax in hac vita: quæ plena est tentationibus. Ideo militia est vita hominis super terram. Insurgit contra nos caro: trahit mundus: insidiatur diabolus. Caro voluptatem, mundus vanitatem & diabolus iniquitatem suggerit. Caro infestat per lasciuia desideria, mundus per prospera & aduersa, & diabolus per turpitudines & vitia. Hi hostes undique nos deicere festinant. Corpus (dicebat Ber.) Fugere non possum nec fugare: cit cum ferri id necesse est: quoniam alligatum est mihi. Perimere illud non licet: sustinere cogor. Si illi deficio, succubito: & si illud impinguo hostem aduersum me nutrio. Mundus circumcinxit

Eccl. 2.

Ber.

me vndiq; ac per quinq; sensus corporis mei quasi per portas sagittis suis me vulnerat. Et sic mors intrat per fenestras. Nā respicit oculus, qui semper nititur videre vanitatem, & intentionem cordis inflectit. Audit auris quæ non debet & mētis sensum odoratus ac cogitationē bonam impedit, os loquitur & fallit. Gustus spiritum destruit, tactus sæpe totum corpus incendit, & mens cum seipsam egreditur anteq̄ re deat dissipatur. Diabolus arcum suum tetendit & in eo parauit sagittas suas, vt nos si poterit ad mortem vulneret. Dicamus ergo humiliter. Pater noster, qui es in coelis, ne nos inducas in tentationem. Diabolus tentat vt decipiat, mundus vt seducat, caro vt illaqueet & homo vt sciat & deus vt probet vel approbet vel probatum ostendat. Vnde legitur. Tentat vos deus vester, vt palam fiat, vtrum diligatis eum an non ex toto corde & in tota' anima vestra. Alibi: Deus tentauit eos & inuenit dignos se. Tamq̄ aurū in fornace probauit eos. Deus in tentator est malorum & ad malum ipse neminem tentat. Tentatio in malum sumpta secundum Cassianū est assimilatio boni ad fallendum. Proprium diaboli est tentare, ex cuius instinctu secundum Hiero. Omnia mala procedunt, Hinc Dionisius. Multitudo demonum est causa omnium malorum, sibi & aliis. Et Io. Damascenus scribit. Malitia & omnis immunditia à diabolo excogitatae sunt. Quo ad nos autem secundum Aug. super ps. 79. peccata à duplici radice in nobis prodeunt vel ab amore inordinato rerum creaturarum, vel ex timore.

Deu. 13.

Sap. 3.

Iac. 1.
Cassia.

Hiero.
Dionisius.

Io. Dama.

Aug.

Putā ut periurium committam vel ex euiditate munerum mihi promissorum vel ex minis mihi illatis. Sed qui non capitur prosperarum rerum delectatione aduersarum molestia non frāgitur. Sicut ille qui non querit gloriam non timet contumeliam: Difficilius est resistere tentationi, quæ fit per blanda & delectabilia quā illi quæ fit per aspera & tristia. Vexatio, n. dat intellectum, & compellit vexatum ad deum cōfugere, voluptas autem & deliciae excæcant metis oculum & obliuisci faciunt dei & beneficiorum eius. Hinc legitur. In crassatus est dilectus & recalcitrauit. Impinguatus & dilatatus dereliquit deum factorem suum & oblitus est domini Creatoris sui. In prosperis & secundum Ciceronem homo de facili supplantatur dum proprio utitur consilio, altiores ambit dignitates adulatoribus faciles aures adhibet: & in his sæpe impræparatus surripitur. Diabolus quandoque persuadet vitia sub prætextu virtutum veniens in vestimentis ouium ut falsus propheta, cum intrinsecus sit lupo rapax, puta sub colore prudentiæ suadet auaritiam, sub vmbra misericordiæ remissionem indebitam, sub prætextu iustitiæ crudelitatem, & sub colore zeli rectitudinis immanissimum furorem. Quandoque hominem ad exercitia super vires penitus inuitat, aut ad mutationem proprii status inducit, in quo bene ille & secure se habet, quia ad eum tam facile sibi non patet accessus. Quandoque periculose tentat dum ab impulsu & tentationibus desistit, ut in perniciosam pacem deueniamus, ex qua eruntur amaritudo amarissima, &

Deut. 32.

Tullius.

Matt. 7.

Eccl. 27.
Prou. 14.

Gerfon.

Eccl. 19.

fatua securitas contra illud sapientis dictum. Nisi instanter te continueris in timore dei cito subuertetur domus tua. i. conscientia. Timor enim domini est fons vitæ. Hinc etiam progreditur desidia, que est diaboli dormitorium & humanæ mentis vires turpissima rubigine cõsumit. Nascitur & sui ac priorum defectum ignorantia, cordis elatio, proximi contemptus ac sui mortalis confidentia, quæ interior sem hominem ita inficit q̄ nimium sibi placet ac si diabolus eum non auderet impugnare. De variis diaboli fraudibus multa cancelarius Parisiensis conscripsit, ad quem te dirigo, si eas delectas peroptaueris. Aliquos tamen eiusdem deceptionis modos ediserã, quos experientia magistra didici & de quorum aliquibus me aliena pericula cautum reddiderunt. Si videt aliquem aptum ad religionis ingressum, eum aggreditur, quo ipsum detineat in seculo, sic suggeres. Cur non poteris in communi vita salutem tuam operari? Sub vno abbate Christo gaudeas libertatis, quã tibi deus dedit & emit Christus. Quid pulchrius libertate & quid stultius q̄ tot & tales subire constitutiones, vota super te inducere, qui non sufficis ad præcepta seruanda & talentum tibi creditum terræ committere? Et sic perdit in seculari conuersatione illum: qui saluandus fuerat in religione. Detestatur quandoq; superbiam sed vt in perniciosiore subvolucro fictæ humilitatis præcipitet. Reperitur. n. & qui nequiter se humiliat. Laudat frugalitatem, vt tenacitati locum paret. Diuersos tendit aliquibus laqueos, vt si fuerint ab vno li

berati in alterum decidant. Quâtos pariat infirmitates gula pandit, vt periculosiorem fatuitatē capitis & corporis absq; remedio operetur. Vt prodigalitatē inferat auaritiā, odibilem esse demonstrat. Laudat quietem sanctā sed vt in torpentis inertię foueam deliciat. Hortatur ad zelum, quo præceps ira furiat. Vt maiorum improbitas foueatur laudat benignitatem. Culpat econuerso aliquorum in nobis iniquitatem vt personale odium contra fratrem charitatem suscitet. Manifestas vulgares superstitiones detestatur vt sanctis obseruationibus obumbratas nutriat. Sub prætextu prudentię & acuti ingenium ad curiosas que sciunculas hominem inducit & inuestigabiles de deo sciens q; curiosus scrutator maiestatis opprimetur à gloria. Culpat hipocresim, vt hominis absque honestatis velo perpetrent mala & laudat in aliquibus sanctā verecundiam vt hipocresis vicium in eis augeat. Timore exagitat dicens. Beatus vir, qui semper est Pavidus, vt hominem pusillanimē reddat, vtq; ablata pace cordis Christus recedat scit. n. q; in pace factus est locus eius. Quos cognoscit in stabilitate & ad religionis aut solitudinis ineptos professionem ad eā inducit, falsoq; feruore impellit, vt q; primum voto se astingant. Deinde aduterinum illum feruorem subtrahit & miseri tedio ac impatientia perciti ab incoeptis desistentes ad seculum redeunt. In nonnullis eorum laudat laborem sed seducit intentionem. Sacrarum literarum studiis deditos hortatur, vt intuitu pietatis, quo alijs. prodesse possint

Prou. 25.

Psal. 75.

T H E S A V R V S

Ber.

subtilia conscribant, disputent aut proferant, & sic illos in captiuitatē inanis gloria redigat. Alios inducit, vt sic insistant studiis & non dent requiem calamo, & postponunt horas canonicas aut eas (id ipse quoq; simili arte deceptus sæpe feci) sine attentione persoluant. In aliis quibus operatur & non iussa omnibus præceptis execuntur obsequium arbitantes se præstare deo. Alii (vt scribit Ber.) à demone seducti multa sciunt & se ipsos nesciunt, alios inspicunt & seiplos deserunt. Plures inanis gloriæ Cupidos inducit, vt à se gesta ostentent, quo proximum edificent & sic dum Galina nimio clamore prodit ouum, perdit illud. In multis doctis, qui iugiter in euoluendis libris obsui principaliter satisfactionem sine spiritus edificatione tempus conterunt, virtutes Christianæ prius acquisitæ pereunt, quia paulatim ita tepescunt & quæ dicunt non faciunt & quia dum ab interiori superbia diripiuntur quod dei est sibi vendicant. Demon & confessores supplantare conatur. Hunc namq; ita humano illaqueat timore, & multos, ne sibi displiceat absoluit, & si nolint à peccatis resilire, aliena restituere, & nouitatem vitæ profiteri. Illum tot vexat scrupulis, & non audet conscientiæ contentis domum intrare, eosq; discrete de omnibus interrogare timens ne in corde proprio, aliqua mala cogitatio resideat. Alium verò inducit vt ita subtiliter de omnibus circumstantiis scrutentur, & seiplos iugulent ac laqueo suspendant per turpium cogitationum foeditatem. Predicatorum quoq; multi decepti præmeditari notant

ac sanctorū allegationibus & auctoritatibus vt sed tentantes deum vt imprudentes quicquid in buccam venit effundunt. Alii Phaleratis verbis vtuntur ac sublimitate sermonis, vitorū impugnationem sicco pede pertranseunt (quia volunt omnibus placere) & tot allegationes ac disputatiunculas effundunt, quod se ipsos potius quàm Christum prædicant. In solitudine degentes aggreditur, vt laborent inertia ac vt carètes exteriori exercitio ocio torpeant. Impellit impatiètia, vt quies displiceat & se ipsos ferre nõ possint. Immittit cogitationes blasphemie, desideria pigrum occidentia & tedium vt de spe suæ salutis excidant, & ad sæculum redeant. Quis ergo tot laqueos cogitās poterit de propriis viribus præsumere vt omnes eos caueat & nullo illorum detineatur? Ad patrem igitur nostrum: qui est in cœlis: humili oratione confugiamus dicentes. Et ne nos inducas intentationem. A virtutibus eas exercendo imploremus auxilium. Puta si a spiritu fornicationis impugnaris, ipse in medium prodeat & quicquid sentiūt proferant. Dicet fides, (sine qua nemo potest placere deo.) Perniciosa est carnis voluptas. Momentaneum est quod delet & æternum quod cruciat. Vincentibus datur manna absconditum & edere de ligno vitæ. Dominus tuus torquetur in Crucis patibulo & tu voluptati operam dabis? Timor dei obiiciet finale iudicium & infernale supplicium. Spes opponet æterna paradisi gaudia. Charitas suggeret amorem: quo nos dilexit Deus, vt nos à carnis retrahat illecebris. Castitas

T H E S A U R V S

si vocem eius audis, non permittet, vt ipſus Cæ-
 dorem violes. Fortitudine vim tibi inferes:
 ad Magnanimitatis præſentiam libido fugam
 arripiet. Iuſtitia iniquū eſſe à iuſtiſſima dei vo-
 luntate (vt ſias velut equus & mullus, in qui-
 bus non eſt intellectus) declinare aſſeret. San-
 ctitas dicet. Hæc mulier in Chriſto ſoror tua
 eſt ac dei templum eidem in baptiſmate conſe-
 cratum: illud non licet violare. Et ſic de ſin-
 gulis virtutibus dicere poſſumus, quarum quæ-
 libet contra vitia tripliciter pugnat propriam,
 ſcilicet intuens nobilitatem. Vitiis ſuam obſi-
 ciens turpitudinem & illorum occaſionum fu-
 gam ſuggerens. Si vis tentationibus reſiſtere
 mediante diuina gratia in ſeruenti oratione
 ad pedes domini humiliter te proſternas, & eū
 rogatum habeas vt inde oriatur antidotum: vn-
 de infunditur venenum, vt ſuo puriſſimo ſan-
 guine tuis dignetur mederi languoribus, & vt
 per mortem ſuam ſanctiſſimam vim reſiſtendi
 tibi conferat pro ſui nominis gloria. Si vis ten-
 tationibus reſiſtere cogita vanitatem ſæculi, fe-
 torem carnis, & quæ nobis promittuntur in cœ-
 liſ, vt vileſcant animo omnia: quæ habentur
 in terris. Cogita ꝓ pugnamus hic in conſpe-
 ctu ſupernorum ciuium, qui victoriam noſtram
 peroptant & expectant: ꝓ creatura rationalis
 es: redēpta Chriſti ſanguine, capax dei & cœ-
 leſtis beatitudinis & ꝓ creatus es, vt cū angelis
 deputeris in patria, ſi creatori tamē tuo fidelis
 extiteris. Si vis tentationibus reſiſtere, cogita ꝓ
 à ſuperno rege in vitaris ad pugnam, qui mihi-
 tes ſuos adiuuat vt vincāt. Cogita nobilitatem
 tuam

tuam ac dignitatem ò Christiane & verecūderis descendere ad vitiorum opera. Cogita vilitatē ac indignitatem eorum, qui te prosternere ac deicere satagūt & quā opprobriosum sit Chria no à vilissimis rebus vinci. Cogita q̄ in baptis mo deo te cōsecrasti & spiritualē militiā profes sus es, q̄ characterē Christi & vinā Sanctæ trini tatis geris imaginē, & q̄ omnes actus, motus & gestus tui interioris & exterioris hominis diuino patent conspectui: quāobrē erubescas quesō coram deo facere quod me præsentē non face res. Memorare nouissima tua & in æternū non peccabis: quia teste Hiero. facile cōtemnit oīa, qui semper se cogitat moriturum. Vita ista si ne tentatione duci non pōt, nec nobis vtile foret non tentari: quia si tētationes nō essent, vir tutes, quæ cōsistunt circa difficilia, acquiri non possent, augeri, cōseruari & exerceri. Hinc scri bit Iacobus. Omne gaudiū existimate fratres, cū in varias tētationes incideritis. Gloriamur ergo in illis quia patientiam operātur, & humilitatē. Quanto quis gravior est Deo tanto grauiores sæpe tētationes sustinet. Vnde legitur dictum fuisse Thobie. Quia acceptus eras Deo necesse fuit, vt tentatio probaret te. Profectus noster (ait Aug.) vtiq̄ fit per tētationem: quia non sibi innotescit homo nisi tentatus. Ad hæc non potest quisq̄ coronari ex viatoribus nisi vicerit, nec vincere nisi certauerit, nec certare, nisi habuerit inimicos. Cum tentamur (vt inquit Greg. in. 2 3. mor.) diuina dispēlatione nobis cū agitur, ne virtutibus: in quibus iam profes sumus, extollamur. Admonemur ne mūdo blā

Hiero.

Iac. 1.

Thobie.
12.

Aug.

Grego.

N

Psal. 15.

diante seducamur, & discimus quid de nobis sentire debemus. Vires suas i pace nullus agno-
 scit. Si bella desunt, virtutum signa non pro-
 deunt. Tentationibus qualis quisq; apud se la-
 tet Clarius patet & roboratur ne ex virtutu cō-
 fidentia cadat. Hinc dicebat David. Proba-
 me domine & tenta me. Malum non est ergo
 tentari sed tentationibus prestare consensum.
 Ideo non dicimus. Pater hoster: qui es in coe-
 lis, non permittas nos tentari, sed non inducas
 in tentationem. i. tentatori nos consensus aures
 adhibere non permittas, sed facias ex pietate
 tua cum tentatione prouentum. Ne nos ergo
 inducas in tentationem. sc. carnis, ne nos illa ab-
 sorbeat per voluptatem. Mundi, ne nos per-
 uertat per cupiditatem & diaboli ne sua nos
 perdat iniquitate. Caro iugiter nos infestat
 dum concupiscit aduersus spiritum & terrenis
 inhiat. Mundus blanditur vt decipiat, terret,
 vt frangat. Et diabolus innumeris nos frau-
 dibus aggreditur: in via, qua quisq; ambulat, ei
 laqueos tendit & quia cunctis inuidet, omnibus
 insidiatur. Adiuua ergo nos debiles filios o-
 dulcissime pater, succurre miseris & ne nos indu-
 cas in tentationem. Sed libera nos à malo, vt
 quoties tentamur semper victoriam consequa-
 mur per Christum dominum nostrum: qui
 tecum viuit & regnat in vnitae Sancti Spiritus
 per omnia secula seculorum.

Articulus nonus.

Sed libera nos à malo, tam praesenti. sc. q̄ fus-
 turo, tam culpae, q̄ aeternalis poenae & tam

à captiuitate Demonum quæ amoris proprii: qui
 cōtra nos insanit, vt præcipitet & vt alter iudas
 osculando nos hostibus prodit. Ideo illud tam
 salubre dominus consilium protulit dicens . .
 Qui vult venire post me abneget semetipsum. i.
 deponat veterem hominem cum actibus suis,
 sui amorem exuat, & nouum hominem induat,
 qui secundum deum creatus est in sanctitate &
 iustitia. O bone Iesu. Quid nobis insinuas
 cum diciſ. Abneget semetipsum, nisi vt homo
 sibimet moriatur, quo tibi viuat, quo totus re-
 nouetur in agnitionem veritatis & quo cum
 apostolo dicere valeat. Viuo autem iam non
 ego, viuit vero in me Christus: Nisi inquam
 vt granum frumenti cadens in terra moriatur,
 vt multum fructū afferat, vt tollatur de medio
 nostra volūtas, quo tua liberè regnet in nobis,
 & effundamus amorem proprium, quo implea-
 mur amore tuo, libera ergo nos à malo. i. à ve-
 teris hominis ac amoris proprii nos manibus
 eripias, vt cum propheta quilibet nostrum de-
 cantare valeat. Quid. n. mihi est in cœlo & à
 te quid volui super terram? Mihi adhærere tibi
 bonū est & ponere in te deo meo spem meā.
 Ac cum apostolo. Neq; præsentia, neq; futu-
 ra &c. Poterūt me seperare à charitate Christi.
 Dicit ergo dominus. Qui vult venire post me
 abneget semetipsum &c. i. idem faciat ac si aliū
 abnegaret. Tunc. n. si eum videret virgīs cedi
 aut vinculis detineri vel quid aliud mali pati.
 Non occurreret, non præstaret auxilium, non
 flecteretur, quia penitus ab illo se alienum red-
 didit. Sic inuehatur (Innuat dominus) homo

Veteris ho-
 minis de-
 positio.

Matt. 16.

Pfal. 72.

contra seipsum, & sibi nō parcat, picula subeat, ad labores se accingat, propriam iugulet volūtatē, quæ est grande in homine malū : à quo cupimus liberari. Certaminibus se offerat, ab opprobriis se non subtrahat, continue tollat crucem suam, sibi non compatiatur, mortificet sensus, carnis voci aures non adhibeat, demonū suggestionibus viriliter resistat, seipsum suspectū habeat, & intellectū in captiuitatem redigat. Ad hunc gradum peruenit verus pœnitēs, dum veterem hominem deponere studet, vitæ delicias ac mundi gloriam proculcat, mortem despicit, demonum aciem in se ipso profligat, æquo animo omnia aduersa sustinet, vt fidelis Christi certator ad effusionem vsq; sanguinis luctari non renuit, & dum vt perfecte Christum sequatur se ipsum deserit. Et quoniam verus pœnitens huius spiritualis depositionis nobis formam exhibet, de ipso nunc quoq; pauca cōscribam.

Pœnitentia.

Verus pœnitens studet deum pro posse placere, amare, indefinenter cogitare & in eo debilitate requiescere, vt amor Christi totum eius absorbeat affectum. Tunc sibi nō est onerosa paupertas, tunc non sentit iniurias, rideat opprobria, contemnit damna, mortem lucrum reputat, & solus ei viuere Christus est.

Verę pœnitentię deditus diligenter seipsum discutit cogitans quātum ametur à domino, quæ sibi collata sint beneficia, quibus cogitationibus magis incurfatur, tentationibus impugnetur, affectibus frequentius tangatur, lamentis sibi opus sit, remediis vti & virtutibus delectari debeat. Cettat viriliter contra se ipsum ne mo

riatur peccato cōsenties, pugnat, vt coronetur.
 Molesta quidē est spiritualis lucta teste Ber. sed
 fructuosa. Si habet poenā habet & coronam.
 Quod resistentē fatigat, vincentem coronat.

Verus in pœnitētia occupatus bonā studet
 acquirere consciētiā, acq̄sitam conseruare, &
 conseruādo operari, vt semper secura sit cōsōiē
 tia. Sic ei peccatum suum displicet vt alieno nō
 consentiat. Tranquillus est, omnibus dulcis, nub
 li grauis, amico vtitur ad gratiā, inimico ad pa
 tientiam, eundis ad beneuolentiā, & quibus po
 test ad beneficentiā. Delectatur magis tali bo
 na consciētia, q̄ multiplici sciētia, non contē
 nit tamen sapientiam, quē edificat consciētiā.
 O scelicem penitentem, qui sic puram sitit con
 sciētiā, vt deū trahat ad sui cordis hospiciū, sic
 deuotā vt soli deo placeat, sic securā vt accusa
 tionē nō patiat, sic sollicitā vt dei continue
 magis amore inardescat, sic purā vt deus illi sua
 peccata nō imputet, quia post conuersionē nō
 fecit, nec aliena quia nō approbauit, sic promi
 ptam vt totos expadat sinus & dilatet affectus,
 sic fidelem, vt fide Christum concipiat, eius iri
 tatione pariat, deuotione nutriat, & amore te
 neat: quē totus non capit oribis. O felicem vō
 rum qui illam obtinuerit: quia ad se diuinam
 maiestatem inclinabit, creabit qui eum creauit:
 & ipsum inde quē genuerit adorabit in spiritu
 & veritate: q̄ erit gaudiū angelorū, thesaurus
 regis, Chri frater, & hitaculū Ipūs sancti. Nihabe
 iocūdus, tutius ac eo felicius q̄ bona, fulget cō
 sciētia, q̄ diuino ardet amore, & bona decoratur
 volūtate. Et si nō p̄uat corpus, trahat mundus:

terreat diabolus, verberibus ipse lanietur, aculeo distendatur, exponatur flammis, gladio trucidetur, in crucis patibulo vitam finiat temporalem, semper erit lætus, securus, fidelis, cōstans & vniuersalis, & iocundus in domino.

Veræ poenitentiaæ amore captus suas omnes iugulat voluntates sciens q̄ regnum celorum vim patitur q̄ violēti rapiunt illud, q̄ q̄ tantū quisq; proficiet in via dei q̄tum sibi vim intulerit, q̄to feruore crucē portauerit se ipsum mortificauerit & deo obsecutus fuerit.

Veræ quem delectat poenitentia affectat habere in corde puritatem, in ore veritatem, & in actione rectitudinem. Tanto rigore leges sibi imponit vt nullum membrū eas impune transgrediatur. Cum aliquod eorum rebellionem tentat, baculo illud percutit. i. profundo Sanctę crucis intuitu, iaculis increpationis confodit, vel gladio detruncat mortificationis. Librū suę conscientiaæ secundum exemplar libri vitæ iugit illius memoria studet conscribere eumq; cum illo sæpe confert vt si quid aliter continet corrigat, ne in illa vltima collatione abiiciatur. Sibi nimium displicet & deo placet. Sibi vilescit & deo charus est. Omiserabilem illorum infelicitatem, qui & si multa scelera comiserint non erubescunt, si illa hominibus celare possunt, sed iuditiū propriae cōscientiaæ ac dei conspectum fugere nequeūt, quorum vita tota est aut peccatum aut sterilitas, qui ita edunt bibunt, & securi dormiunt ac si iam transierint diem iudicij & inferni tormenta. Sic rident & ductunt in deliciis dies suos ac si iam regnent in patria.

qui proximi facilius vitia q̄ virtutes intendū,
alios inspiciunt & seipfos deserunt, & multis vi-
tio sordescunt peccatis.

Veræ innixus pœnitentiæ saepe corde salu-
torem alloquitur ei gratias agens de suæ con-
uersionis beneficio puta. cum Ber. O bone Ie- Ber.
su q̄ magna est clementia tua. Ego peccabam
& tu dissimulabas, prolongabam multo tempo-
re iniquitatem meam, & tu iugiter tuam erga
me exercebas pietatem: quia pœnitentiam &
indulgētiam cogitabas. Da ergo misericordiam
misero, qui tamdiu pepereisti. Criminoso. Con-
scientia mea meretur damnationem, pœnitenti-
a mea non sufficit ad satisfactionem, sed certū
est, q̄ misericordia tua delet omnem offensio-
nem. Post hac tibi fidelis ero, paratus sum obe-
dire, loquere domine quia audit seruus tuus.

Verus pœnitens studet perfecte desiere pro-
prias iniquitates, excitat in se remissam volun-
tatem, suspirat ad amissam hereditatē, properat
ad angelicam societate & sibi reprospiciari que-
rit diuinam maiestatem. Contra prauas à dia-
bolo Suggestas cogitationes se armat Christi,
crucifixi memoria, magni iudicii, propriæ mor-
tis & infernalis supplicii, seruenti oratione,
momentaneæ voluptatis cogitatione, & vera sul-
cordis manifestatione coram aliquo spiritali
patre. Peccatum enim proditum cito curat
tur & crimen tacendo ampliatur. Non minus
erubescit pudenda cordis q̄ manifesti operis.
Non minus veretur sordida mente existente an-
gelorum vultus q̄ hominum. Non minus time-
met dei offensam imo plus q̄ debitum sibi sup-

N iiii

plicium. Non minus diuinam implere nititur
 voluntatem q̄ antea propriam amplexus, ē sen-
 sualitatē. Quicquid sibi aduersi contingit
 propriis ascribit criminibus, illud de manu do-
 mini accipit, patienter sustinet, & in spiritualem
 trahit utilitatē.

Vera poenitentia est nunq̄ habere securitatē
 de peccatis, quia securitas excludit timorem &
 sui cordis custodiā. Parit negligētia & sepe in-
 cautum ad p̄terita vitia reducit. Non solum gra-
 uia sed & minuta cauet peccata sciēs q̄ qui mi-
 nima negligit paulatim defluit, & ex minutis gu-
 tis timenda flumina crescere. Principis cogita-
 tionum obstat sciēs q̄ praua cogitatio si ani-
 mum occupat, parit delectationem, delectatio
 consensus, consensus actiōnem, actiō, cōsuetus
 diuina, cōsuetudo necessitatē, & necessitas mor-
 tem. Quibuscunq̄ eum offendentibus demittit
 sciēs q̄ a ipse contra deum commisit, & q̄ frus-
 tra propiciari deum sibi querit, qui cito placari
 proximo negligit, & quod talem quisq̄ in-
 dulgentiam à deo accipiet, qualem ipse in se
 peccanti dederit. Non contristatur si statim
 non obtinet quod à deo petit orando cogno-
 scens se quauis gratia indignum, & quod sepe
 aliquos deus non exaudit ad voluntatem vt
 exaudiat ad salutē: vt perseuerantiam pro-
 bet & ad patientiam & humilitatem eos exer-
 ceat.

Vere poenitentis amore accensus relinquit
 cetera, se ipsum diligit, in se conficit, nec in
 alia distenditur se neglecto. Preter ad salutem
 suam pertinētia nū cogitat, reliqua si menti se-

fferunt statim respulse. Ab affectionum (quæ
 variæ sunt in anima) qualitatibus & motibus
 non flectitur sed illis dominatur, cellam sui
 cordis nunquam ita egreditur, quin illico in
 eam redire valeat. Summa animi industria sa-
 ragit sua præterita peccata deslere, præsentia de-
 clinare, futura præuenire, bona amissa reparare,
 custodire & multiplicare possessa. Cogitare
 non desinit contra que mala & vitia instantius
 vigilet, quibus culpis subiaceat, quantum proficiat
 in via dei regali vel deficiat. Et Christi vulne-
 ra, quæ per ipso pertulit iugiter intuetur.

Vera poenitentia suaue iugum subiens Chri-
 sti non retardatur multorum conscientia pec-
 catorum, quia illa ubi super abundauerunt,
 superabundare gratia consuevit. Non poe-
 nitentiæ austeritate deterretur, quia non sunt,
 ut ait Ber. condigne passionis huius temporis
 ad præteritâ culpam, quæ remittitur, ad præ-
 sentem consolationis gratiam, quæ immittit-
 tur, & ad futuram gloriam quæ promittitur.
 Non difficultate denique aut tentationibus im-
 peditur: quia teste Veritate nihil est impossi-
 bile credentibus, nil amantibus difficile, nil as-
 perum mitibus, & nil humilibus arduum repe-
 ritur: quibus gratia affert auxilium, sanctum
 sui succurrit odium, & pedes ad currendam
 viam veloces reddit viuum patiendi desiderium,
 amor diuinæ iustitiæ & sui cognitio.

Verus poenitens equum concedens ad
 peccatorum matrè & aduocatam confugit, eam
 sepe inuocat & cogitat præsertim cum alicuius pas-
 sionis aut tetationis aut tribulationis procella

concutitur, cum tristitiæ baratro aut desperationis abyſſo se abſorberi ſentit, cum conſcientiæ ſœditate confunditur & cum in aliquibus periculis vel anguſtis deprehenditur. Hæc veri pœnitentis non recedit ab ore, non recedit à corde. Ipſam ſequens non deuiat, ipſam rogans teſte Ber. ſuper Miſſus eſt. Non deſperat, ipſam cogitans non errat. Ipſa tenente non corruiſit, ipſa protegente non metuit, ipſa duce non fatigatur & tandem ipſa propicia peruenit.

Ber.

Vera pœnitentia omnia poteſt. Vnde Cyprianus. O pœnitentia quid de te noui referam? Omnia ligata tu ſoluis. Omnia clauſa tu reſeras. Omnia aduerſa tu mitigas. Omnia contraria tu ſanas. Omnia confuſa tu lucidas. Omnia deſperata tu animas & penitentium luſtrum perpetui gaudii conſolatione compêſas.

Cypria.

Verâ agentibus pœnitentiâ amabilis eſt diſciplina, quælibet crux ſuauiſ, dulce ieiunium, breuis vigilia, labor manum delectabilis, omnis auſteritas refrigerium, lectio ſumma edificatio profunda compunctio, lenis ſubiectio & obedientia deuotionis augmentum. Hi nunquã deſiciunt ſub quouis onere, cum circûſpectione loquuntur, cum intentione orant, cum feruore obediunt, & ad omnibus obſequendû indies promptiores conſpiciuntur. Refartunt animas, recolligunt ſpiritum pernicioſam abiiciunt tepiditatem, omnibus cedunt & omnibus ſubſunt, ſemper hilares ſunt trilles & gaudentes. Hilares ſcilicet in diuinis obſequiis, gaudentes in domino, & trilles propter illius offenſas. Læſi ſuſtinent, ledentibus dilectionem oſtendunt, compatiuntur.

tur & si possunt beneficia conferunt . Pauper-
tatem cogitantes, in qua æternus dei filius natus
est, vixit, & mortuus est omnia ita Contemnunt
vt necessariis etiam se indignos iudicent .

Vera pœnitentia est illa scala . Iacob quæ
habebat tres gradus. s. contritionis, cõfessionis,
& satisfactionis . Est illuminatio mentis, recon-
ciliatrix dei & hominis, medicina animæ, Vita
mortificationum operum, emundatio conscien-
tiæ, via salutis, reuocatrix gratiæ baptismalis,
pactum cum deo bene viuendi factum, procura-
trix humiliationum, & opprobriorum pro Chris-
ti nomine, cuiuslibet tribulationis voluntariæ
perpeffio, odium omnis humanæ cõsolationis,
Mater veræ confidentiæ, & secunda tabula post
naufragium.

Vera pœnitentia est gloria & complacentia
Trinitatis, lætitia Angelorum, gaudium Sancto-
rum, applicatio ad animam meritorum Christi,
renouatio hominis, salus animarum teste Aug.
dissipatrix vitiorum, restauratrix virtutum, pe-
na & oppugnatrix demonum, Vinculum dei
quo amorosè ligatur, obstructio inferni & clavis
paradisi .

Vera pœnitentia est peccatorum maculas
in Christi sanguine diluere mediante fide, humi-
li ac integra confessione, quæ adeo necessaria
est ad salutem si fieri potest, q̄ sine ea non pro-
dest, si contemnitur ac vltro negligitur baptis-
mus in adulto, Martyrium, conuersio peccato-
rum, iniuriarum remissio, elemosinarum largitio
& si quid aliud est, per quod crimen dimitti di-
catur. Peccatorum ergo oportet q̄ te pœnitent

illa, si potes, sacerdoti proprio detegas, si vis saluari. Et hereticus est qui confessione respiciens solum contritionem sibi sufficere credit ad salutem. Ad sit ergo & dolor de peccatis & eorum confessio, vel propositum confitendi & realiter satisfaciendi. Vera autem satisfactio est peccatorum causas excidere & earum suggestionibus aditum non indulgere curat præterita peccata recopescendo & præferuat se à futuris cauendo. Vt his qui confiteri negligunt, vti abscondentibus scelera sua, vti confessionis integritatem præ pudore violentibus. Quia misericordiam non consequentur. O fratres quid prodest id celare homines quod deum non latet & angelos. Confiteamur ergo libenter peccata nostra & deus ea proiciet post tergum suum & emundabit nos ab omni iniquitate nostra. Confessio autem debet esse simplex, humilis, pura, fidelis. Atque frequens, nuda discreta libens, verecunda. Integra, secreta, lachrymabilis, accellerata fortis & accusans & sit parere parata. Super quas conditiones multa dicunt doctores. Ante Aduentum Christi sufficiebat mentalis confessio, nunc autem deus homo factus eam vocaliter requirit sibi fieri in suis ministris, quibus potestatem dedit animas ligandi atque soluendi. Vult autem in confess. salubriter nos confundi ne confundamur in futuro & ne diabolus habeat ante tribunal suum quod nobis obiciat. Confessio autem conuenienter instituta est, ut homo, qui in sua potestate positus à deo discesserat sub alio id est sacerdote positus ad eum redeat. In illius ergo

tāquam iudicis potestate se omnino ponat poenitens nil sibi reservans. Non igitur omitat homo confessionem erubescētia victus, quæ est maxima pars satisfactionis cum omnia præsertim nuda sint & aperta oculis dei, & quia fit dignus misericordia qui erubescit pro Chro. Et quanto pluribus, inquit Augusti. quis spe veniē consistetur criminis sui turpitudinem tanto facilius consequitur gratiam remissionis. Vnde aliqui sancti consuluerunt eorumdē peccatorum iterare confessionem (licet id non sit de necessitate salutis) tum quia nescit homo an in prima confessione sufficienter contritus fuerit, tum quia maior humilitas & erubescētia meritum causat & acquirit, tum quia in omni tali confessione tollitur virtute sacramēti ac claviū aliquid de pœna & cōcertur aliqua gratia. Vnde posset aliquibus toties confiteri, quod tandem nil remaneret de pœna, & inde multū gratia augeretur. Quia autem pœna quā peccator debet sustinere excedit omnes vires eius ideo voluit deus ex sua magna misericordia vt pro eo satisfaciat primo meritum Christi passionis. Secundo meritum totius ecclesię. Tertio propria satisfactio. Qui verā ergo à deo vult consequi indulgentiam, vt hic libellus consulit, agat poenitentiam.

Veram poenitentia parit consideratio gravitatis suarum culparum, sceditatis & multitudinis. O peccator cogita etiam quid peccando perdidisti ac incurristi, & quem offendisti. Perdidisti enim amicitiam totius trinitatis, angelorum, & Sanctorum omnium, decorem

animæ, statum gratiæ, & suffragium ecclesiæ. Incurristi laqueos fortissimos, hostes crudelissimos, statum periculosum, horribile præcipitium, defectum gratiæ, & mortem animæ: offendisti eum qui te creauit & redemit, qui tot tibi contulit beneficia & æterna promittit præmia. Si ergo sola peccati turpitudine ad pœnitentiam te non excitat, ad eam saltem te inflammet promissa gloria. Ait enim ipse dominus. Agite pœnitentiam appropinquabit enim regnum coelorum. Cogita, o peccator quomodo post pœnitentiam Dauid euasit homo secundum cor dei. Nabuchodonosor ita sanitati regnoque restitutus est, ut ampliorem honorem adeptus sit pœnitendo quàm amiserat peccando, quomodo Niniuitæ deum coegerunt mutare sententiam.

Quomodo latro de Cruce euolauit ad patriam. Petrus de Christi negatore princeps constituitur apostolorum, Paulus fit de persecutore vas electionis. Mattheus ad apostolatam vocatur de Thelonio. Ex scœneratore Christi hospes fit zacheus. Publicanus ex peccatore rediit iustificatus, & Magdalena in feruentem Christi apostolam eligitur.

Veram ergo agamus pœnitentiam, seruiamus domino post hac in timore, in confessione & psalmis iubilemus ei, emendemus vias nostras & extuamus veterem hominem deponentes omnem pondus & circumstans nos peccatum. Quanto feruore euigilaret mens nostra, si se ipsam cognosceret, intueretur ac discuteret, si omnes: quas patitur impugnationes conspiceret, & si naturales suas: quibus subdita est, inclina

tiones perfecte detegeret. Gula nãq; sæpe nos De natura
 maculat, deturpat luxuria, torquet inuidia, libus vi
 superbia extollit, ira præcipitat, inanis gloria tiis.
 depascitur, auaritia captiuos detinet, accidia
 diripit & tristitia deprimit. Sed de eorum singu
 lis vitiorum aliqua altiori stilo vt doctioribus
 satisfaciam pie lector ad laudẽ dei & tui edifica
 tionem breuiter disceremus, vt à quo malo nos
 liberari oporteat clarius conspicias. i. à se ipso.
 Hinc rectissime Chrysostomus scribit. Nemo Chriſto.
 leditur nisi à seipſo. Discretis ieiuniis se ma
 ceret. In humilitate ac patientiã studeat, & gu De gula.
 lam cohibeat qui contra rebellatricem carnem
 victoriam consequi peroptat. Deuicta ventris
 concupiscentia superiorũ certaminũ Christiã
 mus conflictu dignus efficitur: & cum carnaliũ
 desideriorum incentiua peremerit spiritualibus
 nequitiis congregari poterit. Et quia nondũ car
 nem corporali castigatione deuicit, in spiritua
 li agone legitime non certat. Carnis autem
 facile spernet illecebras, cuius mens diuine con
 templationi defixa amore virtutum potius &
 pulchritudine cœlestium delectatur. Cuius in
 quam à casto rigore interioris hominis oculus
 nunq̃ deuiauerit, ad quem semel vel bis eum di
 rigere non sufficit. Et qui ad spiritus contra
 carnem non aspirat libertatem robustiori pu
 gna se reddit indignum, quia conflictu leuio
 re. deicitur. Vera Castitas ex reali gulæ mor
 tificatione dignoscitur. Et toties ad ama
 rissimum Christi fel reducatur memoria, quo
 ties gulæ vitium recessibus nostri cordis irre
 pserit. Mortificationis autem corporis men

fura cōsciētię, ne seipsum quis inaniter seducat, iudicio conformis existat, & sit quantum virtus discretionis exposcit. Plures. n. ex ieiuniis suis lassitudinē potius corporis, quam castitatis puritatem referunt. Nonnullorum districta ad tempus sunt ieiunia, sed succedente superflua remissione ac ventris ingluvie in gulę vitium desinunt ac protinus collabuntur. Aliqui vero deducti à veritatis lumine iugem temperantię æqualitatem tenere conantur. Qui autem immoderata se macerant inedia perdunt Mentis constantiã, lassitudine corporis vigore enervant orationis. Et ab inani gloria sæpe vastantur. Perit iudicium. A se deus prævalet, venter facile despumat in libidinem, mens torpore comprimitur, animus dei contemplatione dispoliatur, intellectus perniciosa induitur cocitate. Interioris hominis perit integritas, & virtutum candor violatur, vbi corpus ciborum pondere præfocatur. Non qualitas sola ciborum sed etiam quantitas aciem cordis obtudit. Uniformis in cunctis abstinentię regula custodiri non potest, quia nec vnum ac idem corporis robur omnibus inesse cōspicimus. Sicut nulli hominum statui sobrietatis virtus adimitur, ita nulli integritatis consumatio denegatur. Carnis cura non penitus interdicitur, sed illa tantum: quę fit in desideriis prohibetur. Qui vult virtutum præsentia decorari, quã primum contra gulam certamen ineat. Qui extra mensam transacta sufficienti refectione aliquid sumere præsumit, vel delectationis causa dūtaxat principaliter mouetur ad cibum aut potum, vel

vel nimia auiditate se reficit, vel notabiliter superflua percipit, idq; ab eo ex cōsuetudine pro nihilo habetur, gulę captiuus esse conuincitur. Qui gulā nō cōpescit occultas concupiscentias nō poterit debellare. Ieiunium animæ ieiunio visibilibus ciborum copuletur. i. dum abstinet corpus, ab escis illa abstineat à vitiis (quę ipsius noxii sunt cibi : quibus sæpe ad spiritualis ruinę prærupta deuoluitur, & cœlestis panis expers relinquitur.) Quia nil homini proderit corporalis afflictio eius p̄ciosiore parte corrupta, in qua perfidē Christus habitare dignoscitur. Christiani cibus est q̄ti hominum vsui communis est, qui minus succendit, qui facilius reperitur, & qui refectionem potius necessariam parit q̄ superfluam delectationem. Gulosus esse præsumitur qui legitimam refectionis horam præuenit vel ventris ingluuie ac saturitate quarumlibet gaudet escarum, vel accuratioribus epulis ac esculentioribus oblectatur. Qui autē ieiunat manducantē nō iudicet. Dño. n. quisq; suo stat aut cadit. Sed vt rē paucis absoluā, q̄tū possum quēlibet perhortor, vt gulā pro virtibus impugnet, efficiatq; q̄ omnium carnalium vitiorū emendationē obtineat; quibus expulsis cordis oculi confestim velut quodam sublato velamine cœlestia incipiūt cōteplari. Auaritiā quoq; deuincat opus est, quæ in nobis ex naturæ oboritur corruptione, qui verus Chri athlete esse p̄optat. Hęc animā captiuā detinet, dū deū ipsa tepido amore prosequitur. Hęc est malorū radix, ac virtutū fuga, & multiplices fructificat fomes vitiorū. Hęc plures ex religionis claustro

Eph. 3.

Rom. 12.

O

T H E S A V R V S

asportat ad seculū, laicos sæpe abducit à verita-
 tis ac iustitiæ tramite & in anima omnes virtu-
 tes impedit . Hac plures errarunt à fide, timorē
 dei conscientiaq; proculcant & proprię salutis
 immemores fiunt . Hęc pauperes quę non
 habent desiderare & nonnullos incipientes, quę
 semel abiecerant, resumere compellit . Hęc di-
 vites torquet labore, dum pecunias cumulare
 conantur, timore, dum eas possident & dolore
 non mediocri cum illas amittunt . Hęc quos
 semel infecit diffidentia filios reddit , aliquos
 abrenunciantium cunctis mundi facultatibus
 se spoliare non finit & quos captivos detinet
 ad evangelicam perfectionem nunq̄ peruenire
 concedit . Huius morbo homo si notabiliter
 adhuc moriens laborat æterna maledictione
 perfunditur, vivens dei gratiam possidere non
 meretur, & in interiorē sterilitatem collabitur.
 Hac devicti erubescunt pro Christo cum ipso
 gloriosam suscipere nuditatem, Dei legem trās-
 gredi non verentur, & necessitatibus, pauperum
 subuenire recusant . Heu q̄ rari sunt hodie qui
 voluntariam subeāt paupertatem qui cum pau-
 lo terrena arbitrentur vt stercore, qui quotidi-
 dianum victum opere proprio libenter con-
 quirant, qui iactent cogitatum suum in domi-
 num, vt eos enutriet, & qui affectum avaritię
 inordinatum à seipsis radicitus amputauerint.
 Non. n. teste cassiano proderit pecunias non ha-
 bere, si voluntas in nobis fuerit possidendi.
 Heu quot hodie reperiūtur, qui paupertatis an-
 gustias tolerarunt & eius fructus prauę volun-
 tatis vitio perdiderūt qui terrenis potius q̄ cor

lestibus inhiant, & qui dum volunt diuites fieri in laqueos diaboli incidunt, ab eoq; interius diripiuntur & ab æternis bonis excidunt. Auaritiæ ergo quam primum mortem inferre studeamus. Quia nullam hominem honestatis regulam custodire permittit nec vlla quæstus adiectione satiari, quia eius magnitudo vniuersas diuitiarum moles exuperat. Nihil de crastino igitur cogitans Christianus per quod dei incurrat offensam immaculatum pro viribus se custodiat ab hoc sæculo. Fornicationis quoq; venenum excludere, instabiles cordis ac immundas per vagationes coercere & carnis petulantiam reprimere conemur, vt rationis arbitrio ac spiritus imperio famuletur. Contra hunc spiritum, à quo anima nostra fit Babylon, sumamus scutum fidei, galeam spei, loricam charitatis & induamur arma lucis, quo deus pacis sanctificet nos, vt spiritus noster, anima & corpus sine querella in aduētū domini nostri Iesu Christi seruetur. Quo inquam spiritus vacet supernæ contemplationi, anima intendat internæ mutationi, & corpus exerceatur in vera Mortificatione. Qui n. Christi sunt carnem suam crucifigunt cum vitis & concupiscentiis suis. Contra hunc spiritum Audiamus deum admonentem, inspirantem, blandientē, minantem & benefacientem. Aliter de nobis conqueretur Dicens apud sapientem. Vocauit & renuistis, extēdi manum meam & non fuit qui aspiceret, & despexitis omne consilium meum. Ego quoq; in interitu vestro ridebo, cum venerit repentina calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit.

Contra hunc spiritum occupet se totum homo in dei laudem, in edificationem proximi, in verâ Christi imitationem & proprii cordis custodia. Sic nutriatur caro, vt seruiat & sic dometur vt non superbiat. Nemo de se ipso confidat, proximum despiciat, & velit consolari in terris vt ad ueras transire mereatur delicias. Delicata enim est dñuina gratia: que non datur admittentibus alienam. Contra hunc spiritum qui libet instanter se teneat in timore domini, ne subuertatur domus sua, ne in vacuum gratiam dei recipiat, ne currat in incertum & certando aerem verberet. Contra hunc spiritum progrediamur iugi Christi mortis memoria (quis n. voluptati operam daret videns dominum suum torqueri in Crucis patibulo?) corporis afflictione, cordis contritione, fuga, solitudine, humilitate, patientia & feruenti oratione, qua in virtute dei homo pestiferū, seie concupiscentię fomitem radicitus potest eruere in affectūq; integritatis ac incorruptionis transire. Qui autem impugnationem carnis vel metu gehennæ vel desiderio solum regni cœlorum compescunt, castitatem ipsam ne à limine quidem adhuc eos salutasse censeo. Contra hoc vitium nullus victoriam perfecte poterit obtinere, nisi domini fuerit auxilio ac protectione suffultus & se bellum gerere supra vires suas agnouerit. Qui in lege dei meditatur die ac nocte, spiritali scientia fulget, propriam iugulauit voluntatem & deo se totum obtulit, breui veræ Castitatis possessor existet: quæ patrum sententia ac ipsius purgationis experimento pecu

Ber.

1. Cor. 9.
& 2. 6.

liare beneficium dei ac spirituale donum esse manifestissime declaratur: sicut in omnibus virtutum profectibus & cunctorum expugnatione vitiorum eiusdem gratia & victoria esse conspicitur. In carne enim præter carnem viuere & carnis aculeos non sentire angelicum est non humanum. Quis ergo gloriari poterit suis se pennis ad tam sublimem statum subuolare posse nigritia domini eum adhuc in corpore commorantem, ut de carne exire videatur carne tamen circumdatus remanens de corporis cenomunere eduxerit castitatis? Huius virtutis candore homines decorat in imitatione conuersationis angelis ferè cœquantur. Castitatis amator sic viuat quod quotidianis exercitiis inde profectus ipse accrescat, quod promissa præmia victoriæ laude conquirit & veram soliditatem pudicitiae consequatur: quam sæpe fallax noxia voluptatis imago corrumpit. Cordis lateras lacrimis expiemus, ut integritatem in arcanis conscientiae possideamus: in qua dominus ut arbiter residet. Nocturna colluies & fallacis imaginis illusio & si ad plenam peccati noxam minime computetur morbi intrinsecus latentis inditum sunt præsertim si cordi illicitæ cogitationes frequenter obrepunt. Perfectam carnis puritatem sine cordis munditia & hac sine illius mortificatione aliquis nunquam poterit obtinere. Cum per subtilem diabolice calliditatis suggestionem rei turpis memoria cordis claustrum irruperit de illius recessibus eam quam primum extrudere festinemus ne nos in ea diutius immoratos deuoluat ad culpam. Et si antiquus serpens in

T H E S A U R V S

animam nostram serperere temptet eum tamē non sinamus per negligentiam penetrare ac oblectationis assensum . Aliter cum se ipsum totum inseruerit morfu virulento mentem interimet captiuatam . Huius vitii Paruuli, quos allidere debemus ad petram , si dum tenerrimi sunt iuxta Hieronimi ac prophetæ consilium non fuerint enecati, paulatim in perniciem nostram validiores insurgent . Sicut castitas ipsa ab apostolo sanctimonia nūcupatur ita immunditiæ vitium bestialitas iure poterit appellari. Et quia sine sanctimonia nemo videbit deū, eam humiliter sectemur . Hæc mirabili quoniam fulget excellentia grauioribus aduersariorum insidiis laceffitur, sed viriliter agamus & cōfortetur cor nostrū, qui aeorū incendium rore sancti spiritus extinguetur. Sine hac spiritualis sciētia, qua homo sibi innotescit, acquiri non potest, sicut & ipsa sine humilitate obrineri non solet . Heu hodie quot turpiter à carnis trahi se permittunt illecebris. Hi cogitent quam momentaneum sit : quod delectet æternum quod cruciat, q̄ cito exolat eis ex ipsis cœpta iocunditas, & quam miserabilem carnales captiuitatē incurrant . Quantum post delictum se immunos ac sordidatos ducant, q̄to se ipsos priuent præmio, & qualiter postq̄ redempti sunt præciosissimo Christi sanguine se venales demonibus exponunt. Hi viuantes lugendi sunt, quia verā vitam cum mortali culpa commutarunt. Deo placet castitas, quam parit non necessitas, sed voluntas. 33.4.5. Qui sitit. Castitas mentis non aufertur cum corpori vis infertur . Mentem

Hiero.
Psal.

1. Theſ. 4.

Hebr. 12.

33.4.5.

enim non vis maculat teste Ambrosio sed volū Ambro.
 tas. Nullus inquit Aug. in carne violatur, cum Aug.
 turpiter carne non vitur voluntas patientis,
 sed sine consensu tolleratur, quod alius opera
 tur. De hoc videat qui vult in causa. 32. 4. 5. 23. 4. 5.
 Ordini sacro castitas ē annexa, licet plures ho
 die eius candorē negligant. 84. dist. Cum in 84. dist.
 præterito. Et qui hanc violant postq̄ eam se
 mel deo deuouerunt damnationem incurrunt.
 27. 4. 1. c. 1. Quia fidem primam irritam fece
 runt. Quilibet ergo ecclesiasticorum se castū 27. 4. 1.
 exhibeat integer pro posse permaneat ac cum
 dei adiutorio se irreprehensibilem operariq̄
 inconfusibilem reddat, vt non vituperetur mi
 nisterium nostrum. Sed ad reliqua vitia pro
 grediamur, Ira de recessibus nostri cordis pe
 nitus eruatur si deo vitam degētes in terris pla
 cere peroptamus. Menti. n. nostræ dum illa
 insidet interioris hominis oculus obcæcatur,
 rationis perit iudicium, sanctæ impeditur con
 templationis intuitus & consilii maturitas de
 mitur. Iniustus ergo nec iustus de causis teste
 cassiano licet irasci, quia in iræ amaritudine ad Cassia.
 deum non possumus præces effundere. Omnis
 ideo indignationis occasio poenitus ampute
 tur. Nec sufficit q̄ iræ furor cohibeatur ex
 terius, nisi de interiori domo animæ radicitus
 euellatur, vbi cor nostrum patet oculis cuncta
 cernentis. Ab ira peccati, qua naturaliter fui
 mus filii iræ non liberatur quis nisi per fidem
 Christi. de consec. dist. 4. firmissime. Ibi Aug. De cōsec.
 pio lectori satisfaciet. Ira furor breuis est, qui dist. 4.
 læpe ea facit cōmittere de quibus homo post

T H E S A V R V S

11.4.3. modū non mediocri dolore conficitur. **11.4.3.**
11.4.3. Cum apud. Sed heu quot hodie præ furore
 solent ex rectoribus præcipitare sententiam? Ta
 les ergo ab ira caueant, quia dei iustitiam non
 operatur. Ibidem. c. Sumopere & c. Ep̄s præ
 biter. Ira habet tres gradus. s. in animo, in ex
 teriori signo & in contumelioso verbo. Ira se
 cundum Damascenum est accensio sanguinis
 circa cor. Verus Christianus non irascitur
 & si aliqua sustineat aduersa, quia tram subiecit
 rationi. Mala ira fuit Cayn, quando eum tor
 quebat iuidia quia dominus aspexerat ad Abel
 & ad munera eius. Saulis, quando audiuit post
 victoriam Dauid commendari. Achab regis,
Gen. 4. quando indignatus frendebat dentibus super
1. Reg. 18. verbum Naboth. Naaman quando statim non
3. Reg. 25. admisit salubre Helisel consilium. Anthiochi
 quando audiuit prælia Iudæ & victoriam. Et
4. Reg. 5. Hærodis quando se vidit à magis illusum. Lau
1. Mac. 3. dabilis ira fuit Moysis, quando exiuit à Pharao
Mat. 2. ne irratu nimis, quādo videns vitulum ad radi
EXO. 11. ces montis projectas confregit tabulas, & quan
& 32. do vidit rebellionem Chore ad complicum
 eius. Et domini cum flagellum fecit de funi
Num. 16. culis. Non patiens est qui non irascitur, postq̄
 in solitudinem se recepit, dum nullius hominū
 miscetur consortio ab ira deuincēdus, cū inter
Ioan. 11. pellauerit cuiuslibet cōmotionis occasio. Tunc
 .n. ira, quæ latebat velut equus in frenis longio
 re ocio nutritus acrius prorumpit ad perni
 ciem. Nonnulli dum in alios erroris sui con
 uertunt causas haud vnq̄ ad patientiæ perfe
 ctionem poterunt peruenire, quia interior

proprii cordis tranquillitas non in aliena sed in nostra virtute consistit. Et qui vult laudabiliter irasci contra sibi subiectorum vitia prudenter inuehatur & in seipsum discrete cum aberrat iram viriliter suscipiat, & si ceteris non vult parcere virtutum zelo nec sibi parcat. Et sic irascatur contra proximum quod sol non occidat super iracundiam suam id est quod lumen rationis non extinguatur. Non demus ergo locum iræ per cordis ex charitate dilatationem, ne pectora nostra angustiis pusillanimitatis arctata iracundiæ turbulentis æstibus oppleantur. Sed omnis ira & indignatio tollatur à nobis. Et charitas dei diffusa sit in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Charitas autem patiens est: benigna est, omnia suffert: omnia sustinet, nunquam excidit & tantæ nobilitatis est, quod nil ei Creatum est præponendum. Deus siquidem charitas est: qui manet in charitate in deo manet & deus in eo. Sit ergo quilibet tardus ad iram, promptus ad omnia sustinenda & fundatus super firmam Crucis petram ne præcipiti furore raptetur, sed commotioni alterius humili ac tranquilla mente succumbat & quodammodo in corde suo qualibet se dignum profitens iniuria impatientiæ seiventi obsequatur. Adversaria omnia de manu domini reuerenter suscipiat humilitate persequentium iram cōstringat & patientia. Responsio enim mollis extinguit iram sicut sermo durus suscitât furorem. Corporales infirmitates viriliter ferat, quibus

Rom. 12.
& 5.

Eph. 4.

1. Cor. 13.

1. Ioan. 4.

Pou. 15.

T H E S A V R V S

plures animæ sanitatem consecuntur. dulce
 diné Christianæ virtutis, seruet in corde & ama-
 ritudinem præsentium non sentiet iurgiorum.
 Custodiat vias suas vt non delinquat in lingua
 sua. Ponat ori suo custodiã cum consistet pec-
 cator aduersus eum. Non festinet in spiritu
 suo irasci, ne eum peniteat in nouissimo. Ad-
 uersus se iracundiã fratris & sine ratione con-
 ceptam eodem modo quo suam curare desi-
 deret sciens secundum sacros doctores æquali-
 ter sibi alterius perniciosam esse tristitiam, ac si
 aduersus alium ipse moueatur, nisi eam quæ
 in se est de fratris mente depulerit. Vt patien-
 tiam facilius seruet se de hoc sæculo quottidig
 credat migraturum. Quottidie. n. nobis aliqua
 pars vitæ demitur & hunc quoq; diem iam cum
 morte diuidimus. Later vnus dies, vt omnes
 obseruentur dies. Omnia quãuis sibi tempo-
 raliter vtilia postponat bono charitatis. Pacis
 integritatem cum omnibus præsertim bonis in-
 uiolabilem seruet, & suas omnes, quæ in se est
 volûntates resecare ac omnes discidii causas am-
 putare studeat. Ire perturbationem deuitet,
 vt dilectionis tranquillitatem illibatam teneat.
 Illa nil perniciosius & hac nihil vtilius à sanctis
 esse censetur. Honore omnes præueniat, om-
 nibus plusquam sibi virtutes ascribat sciens
 præceptum domini esse, vt nos inuicem diliga-
 mus, Neminem odio habendum, & quosdã plus
 ceteris meritorum iure diligendos. Deus enim
 in ecclesia sua ordinauit charitatem. Conceptã
 amaritudinem in corde cuiusuis fratris delin-
 te ac fomitem iurgiorũ extinguere conetur.

Psal. 38.
 Eccl. 7.

Seneca.

Cant. 3.

Aliqui seipſos ſeducunt putantes externis potius q̄ domesticis impendendam eſſe patientiã & proximum ad maiorem iracundiam ſilentio accendentes, quam humili ſatisfactione diluere potuiſſent. Sæpe ficta patientia acrius ad iracundiã q̄ ſermo ſuccendit: & atrociffimas verborum transcendit iniurias maligna taciturnitas. Leuiusq; tollerantur inimicorum vulnera q̄ irridentium ſubdola blandimenta. Extinguamus iram, quæ feris nos ſimiles reddit. Illæ tamen cum ſemel manſuefactæ fuerint ſuam ſeruant legem, nos autem poſtq̄ ſæpe mitigati fuimus ruriſum efferamur. Quis furor (inquit Chriſoſtomus) ex naturalibus ita ſenſibus facit excedere ſicut iræ conſternatio, propter quam plures etiam corporales morbos incurrunt? Vis intueri iræ malignitatem? Exira aliquãdo verbum aliquis emittit, quod omnem ipſius vitam ſubuertit, omnes exhaurit pecunias & ſingulos amicos imprudenter exponit. Quid plura ſi ei ante mortem poenitentia non ſubuenit ab æternis bonis excluditur. Ira velut equus infrenis ſeſſorem, i. animum præcipitat, totum ſæpe interiorem hominem deprædatur & ad culmen (ni alæ ipſius amputentur) vitiorum extollitur. Mentē inſuauem reddit, frequenter corpus perdit & corrumpit animam. Vbi ira tumet ſpiritus ſanctus fugam arripit, quia factus eſt in pace locus eius. Incalum orat qui contra proximum ira vexatur, irrationaliũ opera facit, & ſeipſum ſpiritualiter vt præcipiti furore correptus perimit. Iracundus iniuriarum memoria quaſi quodam iugiter domeſti

Chriſo.

Pſal. 75.

T H E S A U R V S

eo tortore torquetur. Libenter ergo propter
 Christum dimittat ledētibus & ab interiori sup
 plicio seipsum absoluet. In suis visceribus ferā
 includit qui iram detinet, quæ velut tinea solis
 ditatem mentis corrodit. Contemptibilis ho
 minis est ab ira deuinci. Verus Christi amator &
 si vndiq; in eum confluant contumeliæ, oppro
 bria peruolent, & sibi à cunctis insultetur æquo
 animo sustinet, non vliscitur & si possit, sed
 potius compatitur à quibus patitur, orat pro
 calumniantibus & persecquentibus se & illis be
 nefacit qui oderunt eum. Imo illos tanto ma
 iori dilectione complectitur, quanto acrius
 contra seipsum inuehi conspicit. Intueamur
 Sanctos obsecro, qui tanto seruore illos à pro
 prio abducebant errore, ad agnitionem fidei
 trahebant ac veritatis & spiritualibus circunda
 bant beneficiis, qui ipsos iniuriis affecerunt.
 Vincebant percussi, superabant deiecti, & eos
 patientes mirabilis victoria decorabat. Siquis
 ergo ò pie lector tibi maledicit, tu ei benedi
 cas, conuitiatur lauda, insidiatur sustine, &
 oratione interiorum eius vitam cū martiribus
 procures à quibus occideris. Contra hoc vi
 tium immorati sumus magis q̄ contra reliqua,
 quia inter cætera plures hodie captiuos deti
 net, suo inficit veneno & furoris gladio perfo
 dit. Ira excæcat intellectum, voluntatem per
 turbat, superbiā roborat, coinquinat cor & ho
 minem incompositum reddit. Qui vult iræ
 mortem inferre cogitet quid pro se passus sit
 ad crucis patibulum qui nos inuitat ad præ
 mium, se ipsum discutiat vt quid pati debeat

Aug.

clarius intueatur. Et sciat quod per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei qui electos suos vocat ad crucem non ad delicias.

Tristitiam quoque de medio tollamus, quia excicat ossa, animam à diuinæ contéplationis retrahit intuitu, mentem à suæ puritatis statu deiecit, cor labefactat & deprimit, lectionem sacram insuauem reddit, orationem impedit, & hominem ad omnia impatientem asperumque efficit. Pœnali desperatione replet, in aduersis frangit & pusillanimitate obruit. Hoc vitio qui laborat in tentationibus succumbit, in doloribus confunditur, & in aduersis debet, cum tamè absque tribulatione regnum cœleste acquiri non possit, & pati apud deum propter ipsum maius sit quàm bene facere. Et qui libèter patitur, dum gratias agit deo cum Iob dicens. Sit nomen domini benedictum, omnia aduersa cooperantur in bonum. Si à proximo aliquid pateris, non tu: sed ille qui male facit iniuriam sustinet. Sicut Apis immoritur aculeo, sic qui te ledit proprio immoritur peccato. Anima. n. que peccat, ipsa morietur. Si aliqua tibi incumbit infirmitas, dum patitur corpus, expurgatur anima. Si magna tibi imminet tribulatio, lætare, quia in ea te erudiet dñs. Tm̄ hoc humiliter proferas. Pater noster qui es in cœlis, libera nos à malo. i. à peccato mortalis tristitiæ & impatientiæ. Si vndique tibi sunt Angustie, arctâ esse viâ, quæ ducit ad vitam te non præterit. Si te in aliquo humiliavit altissimus, dic cum David gratias agens. Bonum mihi domine, quia humiliasti me, vt discam iustificationes tuas. Si

Iob. 1.

Eze. 18.

Luc. 22.

Crucem pro aliis defers & Crucem pro te dominus sustinuit. Patere ergo cum sanctis, qui ibant gaudentes, cum digni habebatur pro nomine Iesu pati. Si cœlestia cum illis peroptas assequi cur viam refugis, quam ipsi deambulant, illuc feruentem? Num es melior Paulo, Petro & ceteris apostolis, qui innumeras ppassi sunt tribulationes? Num innocentior es Christo, quem oportuit pati & ita intrare in gloriã suam? Non te ergo, cum pateris tristitia torquet, angat & laceret sed cū humilitate te reficiat patientia. Tristitia gignitur vel ex præcedentis iræ vitio, vel quia de aliqua spe mente concepta excidimus, vel quia in eam demonis arte corruimus, vel quia in aliquibus nostra voluntas infringitur. Hæc cū cordis nostri recessus felle suæ amaritudinis occupat etiam amicis à nobis grata non redditur respõsio. Huius flumen cum mentem nostram alluit, diuersi in nobis commotionum stimuli excitantur, paulatim in perniciẽ recidimus & desperatio obuoluit in cautos eis q̃ mortis iniicit laqueos. Propter tristitiam videtur amarum iugum Christi & onus eius graue (quod tamen suaue est & leue) dum nos illa suis aculeis dilacerat. Verus autem Christi amator omnia non solum patienter sed iocundissime sustinet. Ex culpa hominis dominici iugi mirifica suauitas amara videtur & diuini oneris tam iocunda leuitas ingrauescit. Nil graue vnq̃ poterit esse, (& si intus torqueat tristitia, inuehatur hostis, & mûdus deferat) nil durum ei qui iugum domini tota mente suscepit, qui ad illius respiciens passiones, in

Matt. 11.

omnibus: quæ sibi fuerint irrogatæ . Letatur iniuriis, qui euangelica nuditate gloriosus vniuersas huius mundi respuit facultates, qui suas omnes amputauit voluntates, qui terrena omnia arbitratur vt stercora, vt Christum lucrificat, qui eû apostolo gloriatur in ieiuniis multis: in fame & siti, in frigore & nuditate: qui omnibus aduersis pro Christi nomine gratæter occurrit, & qui exultans optat, vt dignus habeatur pro nomine Christi contumeliam pati. **2. Cor. 11. Ad. 5.**

Tristitia duplex est vna. laudabilis & altera diabolica. Illa parit vitam: hæc mortem. Illa veram poenitentiam operatur, hæc animi dejectionem, pusillanimitatem & desperationem. Illa est affabilitate, mansuetudine ac humilitate decorata, dulcedine, suauitate ac patientia. Hæc autem est asperitate, impatientia, amaritudine & infructuoso merore perfusa. Illa hominem spe sui profectus vegetat, contritum reddit ac feruentem & interiori reficit tranquillitate. Hæc vitales spiritus fructus euacuat, orationis efficaciam intercipit, & irrationabilitatē quandam menti inferit. Illa Christianæ perfectionis studium ac futurorum desiderium cōtinet, Hæc in via captiuos suos appropinquare facit vsq; ad portas mortis. Illa igitur peroptanda hæc autem de corde nostro lachrimis & orationibus poenitus excludenda. Naturalis tristitia est qua homo naturaliter cum re amata priuatur, protinus conficitur. Hæc a ratione, cui omnes animi passionēs subesse debent, est moderanda. Hæc dum est in primo motu passionis nec ultra progreditur non est peccatum.

T H E S A V R V S

Ex naturali tristitia Christus ab aliquo bono ne ad momentū quidē tēporis se subtraxit nec in vllō obscurata eius fuit ratio. In nobis autem illa aliquantulū obtenebrat intellectum & debilitat affectum. Tristitia aliquando ex accidia ac tedio prouenit & tūc ita aggrauat animam vt homini videatur: q̄ nil ei libeat facere. & si scienter omittit ex tali tristitia necessaria ad salutem peccat mor. Aliquando oritur ex inuidia, qua quis tristatur de bono proximi tēporali vel spiritali. Hęc cum totaliter charitatem extinguit. p. mor. est. Aliquando ab ira producitur: cum quis ex repentina aduersitate opprimitur. Hęc cum aduertente ratione desperationem inducit, vel homo ex ea Notabile damnum sibi infert aut proximo. p. m. est. Aliquando ex miseratione deriuatur, quæ haberi solet erga proximum. Hac fulgebat dominus cum super Hierusalem lachrimas emisit. Paulus cum dixit. Tristitia mihi est magna & continuus dolor cordi meo. Et paulinus Episcopus nolanus: cum se humiliter proredimendis captiuis venalem exhibuit. Aliquādo nascitur ex compassionē. Hac motus Petrus fleuit amare & remissionem sui Peccati obtinuit. Aliquando ex hipocresi, qua homines exterminant facies suas. Aliquando ex deuotione, qua desideratur cœlestis patria, in via dulcis spiritus sancti præsentia & realium virtutum perfectio. Salubrē igitur hanc tristitiam peroptemus & perniciosam à nobis abiiciamus.

Accidia non minori studio est ab animo recessanda, vt feruenter operemur pro Christi nomine.

Luc. 19.
Rom. 9.

Matt. 6.

Hæc cum humanam mentem obsidet horrorem loci parit, hominem ad omne opus bonum desidem reddit, religiosa dictat officia ut sub prætextu eorum animus distrahatur, absentia loca magnificat, ut instabilitatem cordi insinat, & lassitudinem corporis suscitatur ac si miles Christi longo itinere maximoque labore confectus existat. Extra sancti rigoris limites hominem protrahit, in suæ professionis obliuionem præcipitare conatur, & sic in eo operatur, si ipsius calliditati non resistit, quod breuiter se negotiis secularibus implicat. Ita ex terrestri angelo totus mundanus efficitur. Hæc cum animam incaptiuitatem redigit ab omni contemplatione virtutum & intuitu spiritualium sensuum deturbat & retrahit. Hac sepe eius sepe in oratione somni telo elisus concidit, ut fugitius sub colore pietatis discurrat, & de monasterii sui claustris abscedit.

Huius vitii dedititius nil aliud cogitare nouit quam de escis ac ventre (ideo semper procurat occasionem futuræ refectionis delitiis paulatim inuoluitur & noxiis occupationibus irretitur, a quibus se forte nunquam poterit innodare. Temerariis iudiciis ac suspitionibus mens eius repletur, dum necessaria victus requirit, adulationibus operam dare non erubescit, nouitates rumorum sectatur, fabularum occasiones venatur & diuersorum domos solet ut nugigerulus penetrare. velut is, qui iam perfricuit frontem, qui nec deum nec homines veretur, & qui quærit quæ sua sunt non quæ IESV Christi. Qui hanc expugnare

P

Prou. 28.

Ioan. 6.

Isido.

Gre.

peroptat, sanctis se operationibus occupet, insatigabilem Apostolorum vitam inspicat, in oratione ferueat, accidia: damna discutiatur, & in spirituali conflictu vim sibi inferat. Qui sectatur ocium replebitur paupertate. Qui. n. non laborat exterius non maducat, & qui interius non operatur cibum qui non perit diuersis vitiis inuoluitur, quae spiritualibus eum diuitiis expoliant. Accidia secundum Isidorum parit curiositatem, ociositatem, corporem, ventris ingluuiem, mentis inquietudinem & corporis instabilitatem. Et secundum Gregorium euagationem mentis, rancorem, amaritudinem, pusillanimitatem, desperationem & malitiam. Ex accidia homo bona negligit inchoare & inchoata perficere, Propriae salutis immemor efficitur & in tepiditatis manus miserabiliter deuoluitur. Qui hanc ergo tam perniciosam captiuitatem scire euadere se quam primum de accidia: manibus eripiat, exerceat omni diligentia cordis custodiam, & in iugi dominicae passionis se detineat memoria.

Inanem gloriam oportet quoque vera mortificatione confodere, ne operum nostrorum fructus euacuet. Hoc vitium in principio bonorum operum nos aggreditur vel in progressu, ut ea propter humanam laudem exequamur, virtutes eneruat, Inobedientiam parit, singularitatem, hipocresim, contentionem, nouitatum inuentionem, iactantiam ac pertinaciam, & vitia in anima multiplicat. Hoc vitium subtiliter se menti ingerit, carnales pulsatur pariter & spirituales, & quanto quis perfectior est tanto eum

acrius insequitur. Occulte nobiscum con-
greditur & victorem suum saepe confodit & in-
gulat. Incurfus eius tanto perniciosior ad nos-
cendum quanto occultior est ad cauendum. Est
in pluribus. p. m. praesertim cum in laude hu-
mana finem suum constituunt. Hoc vitium à
dextris & à sinistris nobis insidiatur, quadam le-
ui aura nostras aures facit intumescere, in vir-
tutum exercitio ac vitiorum extinctione seruum
dei vulnerare conatur, miserabile vnicuique in-
star scopuli vadis obtekti naufragium preparat.

Quæ non potest humana laude deicere, falsa
humilitate supplantat, quem eloquentiæ orna-
tu nequiuic extollere grauitate taciturnitatis
elidit & dum vanitatis aculeos conaris effuge-
re subtiliori te passat vanitate. Hoc vitium
nos vbiq; insequitur, si mundum homo deserit
vt terrenorum contemptorem extollit, si se in
manuum opere exercet, intus laudat vt strenuum
si eum orationi deditum conspiciat, vt ipsius fra-
ctum perdat, inuehitur & si loquitur vt se audiat
suggerit, quo hinc sibi potius quàm deo placeat.
Hoc vitium cum se deiectum sentit, acrius insue-
git ad pugnam & cum extinctum creditur sua
morte viuacius conualescit. Et sic ille pro-
priis telis occumbit, qui hostilibus armis super-
rari non potuit. Non simus ergo inanis glo-
riæ cupidi, ne in vacuum gratiam dei recipiam-
us, quia dominus dissipat ossa eorum, qui ho-
minibus placent, & quicquid in conspectu ho-
minum nos singulares reddit ac notabiles in-
ter ceteros velut laude dignos omni studio ad
laudem dei & gloriam declinemus.

P fi

T H E S A U R V S

Superbia.

Superbia quæcumque suis obicit captiuis haud facile dixerim. Ideo contra eam aspicientes in auctorem fidei: qui proposito sibi gaudio talè pro nobis sustinuit Crucem, eiusque humilitatè iugiter contemplantes certamè feruenter ineamus. Qui in vno. n. superbiæ spiritu (vt exponit Chli macus) offenderit, factus est omnium reus. Hæc perfectos etiam in virtutum consumatione positos depascit. Pauca igitur conscribere de ipsa decreui, vt eius immanitate cognita ab omnibus propulsetur. Thesaurum. n. virtutum omnium exhaurit & nullum est vitium, quod ipsa, si in anima dominari permittitur, ei non inserat. Quem superbia suis compedibus detinet, ad deteriorem quotidie statum profabitur & ita miserabiliter ruina lugubriore prostermit, & vitam suam pessimo sine concludit. Carnis. n. paulatim delictis oblectatur, à cupiditate terrenorum vincitur & ab ipsa superbia depredatur: dum vel de natalium nobilitate gloriatur, vel inflatur de seculi vanitate, vel pecuniis: quas ad sui interioris hominis ruinam possidet extollitur. In superbi corde adeo eiusdè concreuit captiuitas, quæ auribus suis ne verbum quidè Christianæ perfectionis admittit, & sic in aliquo non valet emendari. Quicquid inuicem collocantur homines contra se suspicatur esse prolatum. Si corripitur grauiori cordis obstinatione duratur. Si loquitur excelsa est vox, sermo rigidus, amara respõsio, & lingua præcepta. Si tacet, eius silentiū est summæ indignationis inditiū. Nulki etiã ab ipso lesio se vult submittere, cõsuetudine pacè hære nõ potest, propriã appetit ex

essentiam, ad irrogandas iniurias promptus est & ad eas sustinendas debilis existit. Bona quæ non habet superbus habere simulat, multa facit commendandi sui causa, quo minor alius fiat, & simulata affectione doctrine, aut humilitatis aut misericordiæ querit obumbrare alterius merita, ut ait Ambrosius: quod habetur. 1. 1. 4. 3. ca. Si quis vero Superbus se aliis præferre studet & bona, que in aliis viderit, discere contemnit. 22. dist. De constan. Superbus novas opiniones ex scripturis sacris confingit. Hinc mirandum non est: si superbi (dum sibi nimium placent) sæpe in hæresim collabuntur. Superbus sibi subditos semper cum asperitate corrigit, arroganter alios instruit & simpliciores quosq; despicit, in confessione peccata sua integre non detegit & sæpe quod aliis conuenit sibi usurpat officium. Superbus bonum quod habet sibi solet ascribere. Sic fecit Nabuchodonosor, qui suam propter superbiam eiectus fuit ab hominibus, cum feris habitauit & ut bos scænum comedit. Superbus data sibi à deo bona pro meritis suis se habuisse reputat. Sic lucifer deo se æqualem reddere tentans in profundum inferni detruditur. Superbus iactat se habere quod non habet. Et sic in Apocalipsi ille qui sibi diues & nullius egere videbatur, reperitur miser & miserabilis, pauper, cæcus, & nudus. Superbus pro posse despectis ceteris singularis videri appetit. Et sic Phariseus, qui super alios se extulit a domino reprobatus extitit descendente humili publicano in domum suam iustificato. Ecce quomodo superbi, dum se

1. 1.

22.

Dan.

Esa. 14.

Apoc. 3.

Luc. 18.

Phil. 2.

Humilitas

extollunt, deprimuntur, quia voce domini. Qui se exaltat humiliabitur & qui se humiliat exaltabitur. Humiliemus ergo animas nostras, quia omnes puluis & umbra sumus: quia & diuina maiestas humiliavit se adeo se deiciens vsq; ad carnem, & crucis patibulum. Quid superbit ergo homo puluis & cinis? Deo & hominibus semper odibilis fuit superbia, & ab humilitate cuncta bona proueniunt. Ideo deo placet, diabolo displicet & homini multum prodest. Deo Grata est: ideo ipsum ad nos inclinatur, ut patet in Maria virgine: ideo Altissimus solum ab humilibus honoratur. Ideo dominus iugiter clamat. Discite à me: quia mitis sum & humilis corde. Displicet diabolo. Hinc ipse dixit Machario. Tua me vincit humilitas. Et Antonio reuelatum fuit, qd sola humilitas diaboli laqueos euaderet. Adhæc humilitas conterit caput diaboli, in vero pœnitente multos eius labores euacuat & in bonis illius detegit infidias. Homini autem prodest, quia est aquæ ductus deiper quem gratiarum aquæ: in nos defluunt, reliquas conseruat virtutes, & diuina nobis pandit misteria. Nam dominus intellectum dat paruulis, & inter sapientes humilis semper erit sapientior. Ad humilitatem ergo tota mente cõfugiamus, ut prærupta superbiæ declinemus. Superbus, ut ad rem nostram redeam in verba passim sine vlla cordis grauitate prorumpit. Acharitate alienus est ac expers patientiæ. Si se subiicit nequiter se humiliat in nullo obedit nisi talem obedientiam propria eius præuenerit voluntas, difficultatem patitur cum suam alio

quam refecat voluntatem, incapax est omnis fa-
lubris consilii, quia suo potius quàm alieno credit
iudicio & Aliis præesse desiderat velut plures
alios lucraturus. Ideo in eo nunquam poterit virtus
structura consurgere, quia veræ funda-
menta non iecit humilitatis. Omne vitium
suum tantum contrariam sibi virtutem impu-
gnat, superbia autem omnes opprimit & pro-
sternere tentat: & vniuersam animæ ciuitatem, Psal. 51.
si potest, funditus diruit ac subuertit. Superbus
est ille homo: qui non posuit deum adiutorem
suum: sed sperauit in multitudine diuitiarum
suarum & præualuit in vanitate sua. Propter
quod deus destruet eum in finem: euellet eum
& emigrabit de tabernaculo suo: & radicem
eius de terra viuentium. Superbus dum tem-
poralem gloriam querit: perdit æternam.
Non veniat ergo nobis pes superbiæ: nec ma-
nus peccatoris. i. luciferi moueat nos, quia deus Psal. 35.
us superbis resistit, & immundus est apud deum Iaco. 4.
omnis: qui exultat cor suum. Deprimamus spi-
ritum nostrum, quia nihil habet homo, quod non
acceperit. Si autem accepit, quid gloriatur?
Omne, n. datum optimum & donum perfectum
desursum est descendens à patre luminum,
Quia inquam nullus perfectionem virtutum ab 1. Cor. 4.
promissam beatitudinem vnquam propriis vi Iac. 1.
ribus poterit obtinere: quia non volentis neque
currentis sed miserentis est dei: & quia deus in
nobis manens (faciente tamen homine quod
in se est suo libero rectissime vtens arbitrio) ip-
se facit opera. Humiliemur ergo dicentes Rom. 9.
Misericordia domini præueniat nos & miseri-

cordia domini subsequatur nos . Non hoc dico vt humanos conatus euacuans ab industria & laboris intentione quemquam reuocare contendam . Sicut hodie lutheri sectatores afferunt . Christianam perfectionem sic hominem non posse sine dei adiutorio consequi fateamur , quòd eum laborantem ac defudantem volumus in spiritali certamine vt cum apostolo dicere possit . Gratia dei sum id quod sum . et Gratia dei in me vacua non fuit . Non ego solus sed gratia dei mecum . Vt salubriter sancta ergo Romana nos instruit ecclesia , ad eum confugiamus , ex quo ad virtutes & ad vitia liberi sumus , qui dat petentibus affluentèr pulsantibus aperit & a quærentibus inuenitur . Augustinus scribit . Nil boni meritorii per se potest liberum arbitrium efficere sine gratia gratum faciente adiuuante , nihil quæ agere solet gratia sine libero arbitrio hominis rationis capacis cooperante . Remedium cõtra superbiam est ipsa Christi doctrina . In humilibus exercitiis occupatio . Profunda propriæ vilis consideratio . Meliorum contemplatio . Dominicæ humilitatis memoria & iudiciorum Dei contra superbos consideratio . Lucifer enim propter superbiam cum suis in infernum detrusus est . Primi parentes de terrestri Paradiso meritò exclusit , altissimus . Pharaõ cū curribus & equitibus ingressus est in mare & reduxit supet eos dominus aquas Maris . Senecharib superbus in templo a siktis suis occisus est . Esa . 37 . Nabuchodonosor vt bos fœnũ comedit . Holofernes amputato capite cor

Exo . 15 .

Esa . 37 .

Dan . 4 .

ruit exercitu suo fugam arripiente. **Ant. Iudith. 15.**
 suspensus est in ligno, quod parauerat Mar-
 docheo, vt in libro Hester legitur. **Humilia 2. Mar. 9.**
 tio Anthiochi neminem, præterit. Herodem
 qui decolauit Iacobum percussit angelus do-
 mini. Iudeorum populus, quia Christi le-
 gem ac doctrinam non admittens superbè egit **Act. 12.**
 per orbem terrarum in seruitutem & oppro-
 brium dispersus est. Quia superbia est pecc-
 uersæ celsitudinis appetitus, eius materia est ex-
 cellentia. Hoc vitium ortum habuit a demo-
 ne qui est rex super omnes filios superbiæ. **Iob per-
 nul.**
 Humiliet ergo se homo videns se esse puluerem ac
 cinerem. Hinc Micheas ait. Humiliatio tua in
 medio tui. Consideret superbus quid mereatur **Mic. 6.**
 in terris, si angelus elatus in coelo proster-
 nitur. De hoc casu habes pie lector de peni-
 dist. 2. §. principium & Luc. 10. Caro semper
 concupiscit aduersus spiritum, Mundus blasphe-
 mitur aut terret & diabolus, variis tentationi-
 bus à recto tramite nos conatur deflectere.
 Sed qui in Christo sapiens est carnem domat &
 spiritum roborat. Sciens quòd talis concupis-
 scientia a deo permittitur, vt humiliemur, ne
 tepes camus, & ne a distractionis rectitudine de-
 uiemus, vt nos homines esse contra cordis
 elationem suis stimulis admoneat, & vt negli-
 gentiam nostram arguat. Sciens inquam quòd ten-
 tatio hominem purgat, instruit, humiliat, in sua
 cognitionem trahit & ad deum ire compellit
 ab eo fugans periculosam securitatem, torporè
 & negligentia. Qui vult ergo veram integra-
 tem consequi humilitatis virtutè ingiter obui-

non omni diligentia eorum suum custodiat & vim
 discreto rigore sibi inferat. Scit & prudens
 Chriſti miles ei in omnibus placere studet, &
 nisi quis renunciauerit omnibus: quæ possidet:
 per sui abnegationem, mundi contemptum &
 propriæ voluntatis reſeccionem, illius non
 potest esse discipulus, & à mundo præſſuram
 sustinebit & illius de facili frangetur aduersis.
 Scit quoque fortis domini athleta, & diabolus
 nullum vincit nisi volentem, & necessariæ sunt
 tentationes, vt coronemur, & quod deuictis no-
 ſtris principalibus vitiis Diaboli fortitudo in
 nobis prosternitur. Contra ea igitur viriliter
 insurgamus. Auaritia est extra naturam ab
 illius corruptione proueniens ac suæ commo-
 tionis causas extrinsecus accipiens. Gula &
 fornicatio, sine carnali actione consumari non
 possunt, & si cogitationes earum: quibus à nos-
 bis consensus adhibetur: sæpe in corde morta-
 les existant. Ideo humiliter ac iugiter orandū
 est. Pater noster: qui es in cœlis: ue nos indu-
 eas in tentationem, sed libera nos a malo: Illi-
 cii scilicet consensus. Superbia & inanis gloria
 in mente complentur. Accidia & tristitia in
 sensibus motibus excitantur et sæpe ex pondere
 corporis. Quod corrumpitur & aggrauat ani-
 mam. Horum quedam sunt carnalia, scilicet
 quæ ad sensum carnis pertinent: quibus ve il-
 la delectatur, & pascitur. Inquietas incitant
 mentes, inuita quoque eas nonnunquam quodam volun-
 tario vinculo pertrahunt ad suæ voluntatis ascen-
 sum. Quedam sunt spiritualia, quæ miseriam
 iocunditatis partu animam tantum nutriunt

egrotantem. Illis laborantes triplici curatione indigent fidei fuga. scilicet occasionu, discreta corporis mortificatione & rectissima mentis intentione. Hæc simplici cordis indigent medicina, continuis. scilicet lachrimis, suspiriis & orationibus. Sæpe de gulæ satietate ac ventris ingluvie nascitur & pullulat fornicatio, de fornicatione cupiditas, de cupiditate ira: de ira tristitia & de tristitia succrescit accidia. Ideo à præcedentibus semper cõtra sequentes hostes certamen ineundum esse censeo. Qui vult ergo accidiam vincere, quam primum tristitiam superet, qui hanc propellere peroptat, extrudat iram & qui iram extinguere cupit, proculcet philargyriam: qui auaritiam sitit euellere, fornicationem compescat, & vt hæc subtrahatur, gulæ vitium humiliter cohibeat. Inanis autem gloriæ & superbia se inuicem nutriente, aliquando illarum actus reprimunt: vt facilius suo fungantur officio & illis euulsis viuacius pullulant & hominem acrius impugnant. Sicut gulæ fornicatio, cupiditati ira, & tristitiæ accidia peculiari vinculo foederatur, ita inani gloriæ familiariter cõiungitur superbia. Hæc omnes nisi omni studio comprimantur, inextricabiles: itaqueos tædunt ceruicibus captiuorum: effreni solent libertate dominari, & neminem sinunt ad perfectionis culmen euolare. Ideo dicamus plorantes coram domino: qui fecit nos: Pater noster, qui es in cœlis, libera nos a malo. ita miserabili vitiorum captiuitate. Hæc vitia licet omne hominum genus pulsent eodem tamen modo nõ impetunt vniuersos, sed aliquod

eorum in singulis principalem locum obtinet. Ideo quilibet aduersus illud arripiat principale certamen: quod in se magis persenserit dominari. Huc redant cordis suspiria, gemituum tela orationes, vigiliarum labores, tota mentis cura & interioris hominis industria, quia prostrato capite miles christi triumphum breui de qualibet passione promeretur. Cum quisque se à principali vicio dei fauente gratia cōspexerit absolutum: rursus latebras cordis recta intentione perlustrat & aduersus animæ passionem, quàm adhuc inter reliquas viderit duriorē, specialius omnia spiritus arma cōmoueat. Hic semper validioribus inimicis superatis celerē de residuis habebit facilemque victoriam: quia & miles teste Cassiano triumphorum processu redditur fortior & infirmorum pugna succedens promptiorem ei prouentum faciet præliorum. Sicque sibi parabitur absque vilo discrimine paulatim contra omnes perfecta victoria: de qua tamen se nullus extollat, quia eam sine dei gratia consequi non possumus. Aliter fierent nouissima in homine peiora prioribus. Duce ergo semper humilitate contra hostes nostros Progrediamur, & illis deuictis verę cognitioni nostri interioris hominis immoremur. Dicentes. Pater noster, qui es in cœlis. Sanctificetur nomē tuū. Adueniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Panem nostrum quotidianum supersubstantialem maxime da nobis hodie, Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et nenos inducas in tentationē. Sed libera nos à malo. Amen.

.i. abūdāter tribuas quę petimus, & fac vt quod nobis expedit pro tui nominis gloria consequamur . O pater noster : qui es in cœlis : in creatione mūdi dixisti . Fiat & facta sunt omnia . Dixit , Maria humani generis reparationem sūtis . Fiat mihi secundum verbum tuum . Et verbum tuum caro factum est . Dixit filius tuus in orto consumaturus opus nostrę redemptionis . Fiat sicut vis tuę pro nobis se offerens voluntati & statim habuit quod tota mente petiuit . Dixit filius tuus Cananę . Fiat tibi sicut vis . Dic & nostrum cuiuslibet beatissimę pater , cum ad te confugit hanc dominicalę orationem proferens . Fiat tibi sicut vis & vt exaudi mereamur , prępara nos interius , sicut illā ipse misericorditer pręparauit . Da fidem firmam : qua effectu nostrarum petitionum digni efficiamur . Da perseverantiam : qua nobis non contingat ab oratione fatigari . Da charitatem perfectam , vt repulsam à te non patiamur . Fac vt discamus instanter orare : importunē obsecrare & perseveranter pulsare .

Fac vt vigilanter oremus nō minus mente

te quā voce, & oratio nostra bonis

decorata sit operibus , &

quod ad te semper

nostra diriga-

tur inten-

tio.

Amen .

**Totus nostro sit fixus in corde : qui totus pro nos
bis fuit fixus in Cruce.**

**Vt cor nostrum charitate vulneretur, dei amore langueat, &
feruenter secunda mente proferre valeat.
Iesus Christus Crucifixus amor meus.**

INCIPIIT QUINTA

ET VLTIMA PARS OPE-

ris: in qua aliquæ adhuc dominicæ
orationis aureæ expositiones
continentur.

PATER Noster qui es in cœlis. In hac oratione tam breui dominus nos erigit ad cœlestia, a terrenis abducit, ad verum patrem dirigit & regionibus affigit excelsis. In hac oratione teste Chrysostomo ve-

niam peccatorum, penarum interitum, iustificationem nostram, sanctificationem, & liberationem, filiorum adoptionem, hereditatem dei, fraternitatem cum ipso vnigenito copulatam & sancti spiritus dona largissima complectitur. In hac non minus pro fratribus q̄ pro nobis nos orare voluit. Ideo dixit. Cum oratis discite. Pater noster qui es in cœlis &c. Precēs igitur pro comuni ecclesiæ corpore fundimus, dum dicimus. Pater noster &c. & non minus proximi commoda q̄ nostra peroptamus. Hinc amor proprius interimitur, exploditur inuidia, extirpatur odiū, iniquitates tollitur, reprimatur superbia, & radix omnium bonorum ac virtutum nutritrix charitas animę orantis inseritur, dum deum omnium patrem esse Dominus insinuat. Vna omnium hinc splendet nobilitas serui scilicet ac domini, regis & ministri, diuis

Chriso.

Matt. 6.

1. Joan. 3. **1. pet. 3.** **Pfal. 148.**

 & pauperis, sapientis & imperiti, si hi omnes

 tali ac tanto patri fideles existunt, dum deus

 vniversalis omnium pater vocari dignatur, &

 vult propter nimiam charitatem, qua dilexit

 nos, vt filii dei nominemur & simus. Sed heu q̄

 rari sunt hodie, qui tam mirabili dignitate sua

 culpa, dum carnis sectatur desideria (que mili-

 tant aduersus animā) se indignos nō reddant,

 qui inquam non querant potius quæ sua sunt

 quàm quæ Iesu-Christi & qui tepiditatis morbo

 non laborent aut carnalitatibus. Pater noster, qui

 es in caelis. i. in expurgatis mentibus, sanctifi-

 cetur nomē tuum id est, ex bonis operibus glo-

 rificeris in nobis. Et fac nos tā irreprehensibi-

 lem vitam ducere, vt eam mirātes singuli domi-

 num deseruorum sanctitate collaudent. Aduer-

 niat regnū tuum id est, tuo ita nos amore suc-

 cendas, q̄ vitæ huius operibus non inflemur

 nec humiliemur aduersus sed tam quàm in ipso

 cœlo habitemus vtriusque huius inequalitatis

 immunes. Terrenis rebus sic mentem nostram

 exuas, vt ad te cœlestem patrem semper ge-

 stiat, accurrat & euolet. Fiat voluntas tua sicut

 in cœlo & in terra id est concede vt conuer-

 satione cœlestes simus interris, angelicam vitam

 degamus in via, ad superharum virtutum per-

 fectiones similitudinarie prouehamur, & quasi

 in cœlis habitemus ita cuncta perficiamus in

 terris. Fac vt more angelorum tuæ diuinæ obe-

 sequamur voluntati, vt in virtutum cultu terra

 nil prorsus distet à cœlo. Tu enim quæcunq̄

 vis facis. Tuam velle est posse. Tuum dicere

 est operari. In creatione enim omnium dixisti

 & facta

& facta sunt. Ab infidelibus erradices omnem infidelitatis errorem, torporem explodas à tepidis, vt feruentes efficiantur. Fac vt carnales te gustent q̄ dulcis & suavis sis domine, quia gustato spiritu desipit omnis caro. Fac vt omnis hæreticorum labes pœnitus diluatur, quo ad sacratissimæ matris nostræ gremium humiliter confugiant: fac vt falsi spirituales rescipiscant, ne in illis euacuetur sanguinis Christi præmium, suorum operum meritum & eorum mercedem capescant interris. Illumina dñe Iudæorū tenebras, quia in vmbra mortis sedent, vt fiat vnum ouile & vnus pastor. Panē nostrum quottidianū da nobis hodie. i. corporali ac interioris hominis necessitati nostrę singulis diebus subuenias. non cogitamus de crastino, quia nō vis nos amplius indulgere naturæ q̄ ipse necessitatis vsus exposcit, quia omnem in nobis sollicitudinem amputas & quia pro cibo dūtaxat quottidiano nos iubes orare tu qui pascis volucres cœli, pisces maris & bestias terrę. Dimitte nobis debita nostra sicut &c. i. quia nō est homo qui nō peccet etiam post sacri baptismatis vndas te misericordē patrē interpellamus, vt sicut his qui nos ledunt indulgemus, quicquid deliquimus cōtra maiestatem tuam sanctissimā dimittere digneris. Miserere nostri deus secundum magnā misericordiam tuam & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem nostram. Debita nostra omnia nobis miseris cōdonare digneris nō nostris meritis exigētibus sed propter tuā ineffabilē clementiā, ardentissimā charitatē & filii tui passionē amarissimā. Et ne nos

Psal. 33.

Luc. 1.

Ioan. 10.

Matth. 6.

1. Ioan. 1.

Psal. 50.

e

T H E S A V R V S

inducas in tentationem id est sic nos repleas virtute constantiæ, cœlestis accendas amore gloriæ, & tale spiritualis profectus nobis desiderium inferas quod de omni tentatione victoriam referamus, singulis diaboli tentationibus resistamus, & protracti in medium certando viriliter ac fortiter congregiamur. Sed libera nos à malo id est à potestate tenebrarum, à peccatorum nigredine & ab amoris proprii manibus eripias à quibus omnibus panditur omne malum. Fac ne vestigiū quidem amaritudinis in nobis contra proximū tepiditatis in tuo seruitio & inordinati erga nos affectus remaneat per christum dominū nostrum. Amen id est fiat in nobis per gratiam & misericordiam tuam, quod tota mente poscimus.

Pater noster, qui es in cœlis. Brevis utiq; oratio sed plena virtutibus, gratiarum omnium promptuariū, paterni erga nos dei amoris signum, & nostrę defectibilitatis inditium. Ante hanc orationem non audebat homo oculos ad cœlum attollere, quos iugiter terrę tenebat affixso, sed charitatem suam nobis aperuit altissimus, vt vbi abundauit peccatum abundaret & gratia & sic homo ex malo seruo factus est filius dei data ei potestate de terreno cœlestem fieri. Ne sibi hunc patrem aliquis specialiter sibi vendicet, cum solius christi specialis pater existat, nam illum solum genuit: nos creauit, vult ipse dominus nos omnes dicere cum oramus. Pater noster, qui es in cœlis &c. Illi est deus pater per naturam, nobis per gratiam. Enitatur ergo, vt simus veri filii tanti patris & fidelissime

nostris ecclesiæ. Iste pater est in coelis id est ubi culpa cessauit, ubi candor mentis & cordis puritas fulget. Sanctificetur nomen tuum: licet ita sanctum ex se sit, quod ei ex nostra prædicatione nil sanctificationis accedit. i. fac nos tales, quæ ad mentes nostras eius sanctificatio perueniat. Adueniat regnum tuum: quod tunc fiet in nobis, cum tuam perfecte gratiam consequemur. De hoc regno ipse dominus dixit. Regnum dei intra vos est. Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. i. sit pax in terra sicut est in tota cælesti curia. Hæc pax in illis est, qui cordiali dilectione proximum prosecutur, à tua nunquam diuina excidunt voluntate & nil præter te appetunt, quorum caro spiritui subdita est, mens in te directa, & anima iugiter currit per Christi vestigia. Qui inquam nulli volunt obesse & omnibus prodesse cupiunt, humiliantur diu noctuque sub potenti manu tua. Et veterem iam hominem deposuerunt. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. i. panem vitæ æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit, qui omne in se habens delectamentum de cælo descendit. Hic panis o pie lector quia quotidianus est, sic viue, ut quotidie illum merearis accipere. Hinc ei non mediocrem iniuriam inferunt, qui nisi post annum illum sumere dignantur. Quotidie si accipis hoc tam venerabile sacramentum, quotidie tibi hodie est. Quotidie tibi Christus patitur & resurgit. Errat igitur qui panem vitæ nostræ quotidianum non assumit: qui vulnus habens (nam sub peccato sumus) non medicinam querit. Dimitte nobis

Luc. 17.

Aug.

Q ii

T H E S A V R V S

debita nostra sicut &c. i. eam quam aliis præstamus nobis concedas indulgentiam, relaxes debita, quæ tecum cōtraximus, & nobis perditam reddas libertatem. Ne nos inducas in tentationem, idest non permittas nos ab ea deuinci per nostre consensum liberæ voluntatis, sed facias cum tentatione prouentum. Fac nos tuos fideles athletas, & libera à malo, idest ab omnibus quæ in nobis tibi displicent. Non nobis obrepat hostis, qui suis insidiis homines ad culpam trahere consuevit. Amen. i. fiat, vt te ueraciter agnoscamus & fideliter diligamus.

1. Cor. 10.

Pater noster qui es in coelis &c. Pater dici vult non dominus, quia illud est nomen amoris id timoris, quia inquam sicut ipse paterno nos amore prosequitur, ita à nobis querit filialiter diligi. Dum dicimus noster. Nullus se de nobilitate generis iactans alios spernat, inferioribus insultet, aut inuideat ditioribus. Qui es in coelis. Vt quæ sursum sunt queramus non quæ super terram nos dicere uoluit. Nam secundum deitatem ubiq; est. In terra spiritualiter per misericordiam, in inferno per iustitiam & in coelo per gloriam. Voluit etiam nos dicere Qui es in coelis. Quia ad supernam felicitatem creati sumus, & non habemus hic manentem ciuitatem sed futuram inquirimus, quæ est coelestis illa Hierusalem quæ construitur in coelis uiuis ex lapidibus. Portæ nitent margaritis aditis patentibus, & virtute meritòrum illuc introducitur omnis qui ob Chri

Col. 3.

Hebr. 13.

si nomen hic in mundo præmitur. Tonsioni
 bus, præsuris expoliti lapides suis coaptantur
 locis per manum artificis, disponuntur perman
 suri sacris ædificiis. Sanctificetur nomen tuum,
 idest in nobis sanctum habeatur, vt illud cola
 mus fideliter in corde credendo & amando, ore
 ipsum laudando & prædicando & opere Chri
 stum realiter imitando. Sed heu quæ plures sunt
 hodie, de quibus dominus apud Esaiam ait.
 Iugiter per vos tota die nomen meum blasphematur,
 quàm plures inquam sunt, qui contra do
 mini præceptum eius nomen in vanum assume
 re non desinunt. Adueniat regnum tuum, idest
 regnes in nobis per virtutum infusionem: Et
 perducas nos ad regnum paratum ab origine
 mundi diligentibus te: in quo est vita sine mor
 te, lux sine tenebris, & regnum sine commuta
 tione. Nam semel habitum amplius amitti non
 potest. Fiat voluntas tua sicut in coelo & in
 terra, idest sic in peccatoribus post realem eo
 rum conuersionem sicut in iustis. Sic in ciui
 bus militantis ecclesiæ sicut in ciuibus trium
 phantis fit. In hac spiritualiter petimus à do
 mino simplicem scilicet diuinæ voluntatis obser
 uationem optantes peccatoribus veniam, gra
 tiam & iustificationem, sine qua illa in eis non
 impletur, sicut nec in his, qui vacui diuina gra
 tia contra deum obmurmurant, dum aliqua
 tribulatione affitiuntur. Panem nostrum quot
 tidianum da nobis hodie. id est præsentis vitæ ne
 cessaria tu qui das escam omni carni. Dum di
 scimus panem. Superfluitatem excludimus, &
 ad magnam gratiarum actionem inuitamur

Esa. 52.

Rom. 2.

Matt. 25.

Q iii

T H E S A V R V S

1. Cor. 4.

quia semper dat multa ultra panem iste noster
 cœlestis pater : dat inquam plusquã petimus.
 Dicimus da, quia a nobis nil habemus. (Hinc
 Paulus . ait . Quid habes quod non accepisti?)
 & quia de manu domini omnia temporalia re
 uerenter & humiliter accipere debemus . Dici
 mus nobis, quia nullus sibi temporalia appro
 priare debet, sed ea indigentibus communica
 re, quæ deus sibi tribuit . Dicimus hodie, quia
 deus non vult nos esse sollicitos de crastino.

Mat. 6.

Hinc ille dicit, de quo agitur in euãgelio dixit.
 Anima mea habes multa bona in annos pluris
 mos . Et respõsum habuit. Stulte hac nocte mo
 rieris, & quæ parasti cuius erunt? Dimitte nos
 bis debita nostra sicut &c. i. relaxa nobis culpã
 & propter eam debitam pœnam . Remitte pec
 cata, quæ contra te, proximum & nos ipsos cõ
 misimus, sicut à nobis proximo propter glo
 riam nominis tui fit remissio . Non dimitteti. n.
 te non dimittere nos nõ præterit. Ne nos indu
 cas in tentationem. i. a futuris nos præserues
 peccatis . Spiritum in nobis robores, ne velut
 piscis in rethi a demone capiatur aut a carnis
 illecebris . O cœlestis pater tentationes non
 renuimus, sed custodi nos tua misericordia &
 pietate, ne tentatori consensus aures adhibea
 mus . Scimus q̃ nos permittis tentari, vt ten
 tati resistamus, resistendo vincamus, vincentes
 mereamur & merentes coronemur per Christũ
 dominum nostrum . Scimus q̃ nullus homi
 num est tanta iustitia præditus, cui necessaria
 non sit têtatio ad proficiendum . Scimus q̃ per
 Ch̃rum magna pars meritorum consistit in hoc

Aug.

spirituali certamine & in hoc ꝑ Christianus
 constans sit immobili quadam fretus paciētia,
 dum sibi benefacere & male pati contigerit. Sci
 mus ꝑ non coronabitur nisi qui legitime cer
 tauerit. Sed libera nos a malo, quia totus mun
 dus plenus est laqueis. Quacunq; nos vertimus
 diabolus nobis insidiantem conspicimus. Ideo
 ab eius nos eripias potestate. Nam nos extol
 lit in prosperis, deicit in aduersis, confundit in
 tus & per malos vexat exterius. Amen. i. con
 cede harum nobis petitionum effectum per dul
 cissimum filii tui passionem. Qui vult fructum
 orationum consequi, quæ pro ipso funduntur
 ad dominum, illum toto corde concupiscat. De
 us. n. promissit se inueniri ab his, qui eum toto
 corde quesierint apud Hierē. Et desiderium
 pauperum exaudiuit dominus ait Dauid. Sit
 in statu gratiæ saltim per verā contritionem:
 Aliter locum habet illud Hieremiæ. Si steterit
 Moyses & Samuel coram me nō erit anima mea
 ad populum istum. Reputet se indignum co
 ram deo stare & pro seipso orare accedens ad
 aliquem: qui a deo exaudiri mereatur. Sed (vt
 ait Gre.) Talis requiratur ad orandum, qui sit
 idoneus ad placandum. Iusta tantum ac salu
 taria petat sibi a domino impetrari. Illa pe
 te a Deo, scribit Chriſo. quæ tibi expediat acci
 pere & illum deceat dare, & multorum se co
 mēdet orationibus: quia eas impossibile est nō
 exaudiri ab illo, cuius mors nos viuificauit, res
 sui rectio erexit, & ascensio consecrauit. Nam
 post eam nobis spiritum de cælo tribuit. Nec
 se deiciat confusio si quod optas statim non

2. Tim. 2.

Hierē. 29.

Psal. 9.

Hierē. 15.

Gre.

Chriſo.

Q iiii

T H E S A U R V S

obtinēs, quia bonorum etiam deus sæpe ora-
 tiones nõ exaudit vt eorum probet patientiã
 quia eis maiora dare decreuit, vel vt illorum
 desiderium excitet. Hinc scribit Gre. Differt
 dominus dare quod petitur, vt dilatum peti-
 tur ardentius, habeatur gratius & humilius cu-
 rodiatur. Fructum orationis impedire solent
 orantis vel eius pro quo oratur peccatum. Il-
 licita petitio & cordis dissipatio. vigilandum
 est enim in orationibus ait Petrus, ne animus
 secundum glosam ibi cogitet aliud præter il-
 lud solum, quod precatur. Hinc Aug. in re-
 gula. Hoc versetur in corde quod profertur
 in ore: quia teste Isidoro quasi mugitus bouũ
 est oratio sine deuotione, humilitate ac mentis
 attentione. Impedit etiam animi hæsitatio
 & cordis fluctuatio. Ideo ait dominus. Quæ-
 cunq; orantes petitis credite quia accipietis, &
 Iacobus. Postulet in fide nihil hæsitans. Impe-
 dit defectus perseuerantiæ. Ideo scribit Paulus
 orationi instate. Iac. multum valet deprecatio
 iusti assidua & dominus in euangelio. Si perse-
 uerauerit pulsans &c. Sancta. n. hæc laudatur
 improbitas. Perseueremus ergo cum Daniele
 in orationibus, quia dominus plus vult mise-
 reri quàm nos à miseris liberari. Plus vult da-
 re quàm nos accipere, & promptior est ad ex-
 audiendum in necessariis ad salutem quàm nos
 adorandũ. Pulsare pie lector non desistas, quia
 dare deus. Differt secundum August. vt am-
 plius desideres dilatum, & ne vilescat cito da-
 tum. Importune insta vt amicus tuus qui est
 celestis pater, accommodet tibi tres panes, id,

Gre.

1. pet. 4.

Aug.

Isidorus.

Mar. 11.

Iac. 1.

Rom. 12.

Iac. 5.

Luc. 11.

Aug.

est, fidem spem & charitatem largiatur. Non dabit tibi scorpionem, serpentem aut lapidem, sed piscem fidei, quæ viuit inter fluctus & ab illis non frangitur nec soluitur. Sed ouum spei, quæ nondum peruenit ad rem sicut nec ouum ad pullum. Sed cum patientia expectatur quod speratur. Dabit etiam iste pater panem charitatis non lapidem, qui est cordis durities: quia si nos nouimus dare bona filiis nostris quanto magis ipse dabit spiritum bonum petentibus se? Dicamus ergo confidenter. Pater noster, qui es in caelis, &c. & conculcemus mundum, qui nos decipit. O munde immunde si tantum places cum immunus sis, quid faceres si mundus esses? Si vis tenere periens quid faceres si maneres? Quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta mentiris. Arbitremur fratres omnia vt stercorea quæ mundus suggerit, licet carni placeant, vt christum lucrifaciamus. Amicitia. n. eius nos dei inimicos constituit. Ipse plenus est laqueris & amaritudinibus. Breuis ac momentanea eius est foelicitas: Inexorabile mundus constituit ianitorẽ, qui de omnibus nil asportare permittit. Et ab amatoribus suis excludit amorẽ dei. Non diligamus ergo mūdũ neq; ea, quę in mundo sunt, quia si quis eum diligit teste Ioanne nõ est charitas patris in eo. Resistamus diabolo fortes in fide, cū nos impugnat, quia nram perditionẽ sitit, quia est rex super oēs filios superbiz & quia nos de statu græ præcipitare cõcedit, licet ratũ ob esse quãtũ vellet à deo nõ permittatur; Affligamus carnẽ, quia semp cõcupiscit aduersus spiritũ,

Iaco. 4.

1. Ioan. 3.

1. Pet. 5.

Iob. 41.

Rom. 8.

quia eius deliciae sunt momentaneae & aeternis nos bonis expoliant, quia omnis gloria eius quasi flos agri, & quae si spiritu facta carnis mortificauerimus viuemus & quia qui seminat in carne de carne metet corruptione. qui autem seminat in spiritu de spiritu metet vitam aeternam.

Pater noster qui es in caelis. Spem habemus obtinendi causam nostram ex quo talis iuris peritus nobis preces dictauit. Mira dei dignatio quod non minus piscator quam imperator, non minus seruus quam dominus & non minus vilis quam nobilis (quia eundem omnes patrem habemus in caelis) dicere potest. Pater noster &c. Ex quibus verbis nos fratres omnes esse cōspicimus. Habentes ergo talem patrem in caelis attendamus quemadmodum viuamus interris ut illuc peruenire mereamur sancti per sanctificationem diuini nominis effecti, ubi ipse locum habitat inaccessibilem & regnum possidet, quod non est de hoc mundo. Id tunc ad nos venit & nos ad illud cum veri imitatores christi sumus, possessores virtutum, & contemptores mundi. Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra id est tollatur rixa & concupiscentia, quae est inter carnem & spiritum ut non minus illa, quae terra est quam iste: qui caelo comparatur, tua exequatur voluntatem. Vel concede caelestis pater, ut sicut angeli tibi ministrant in caelo & ibi te non offendunt, sic tibi maiestatem tuam non offendentes seruiamus in terris. Panem nostrum quotidianum, &c. id est, panem angelorum: quem manducauit homo, panem inquam filiorum, quem non est bonum sumere & dare

Psal. 77.

Matt. 15.

canibus, est panem verbi dei, quod quotidie per sacros doctores ac veros prædicatores, qui doctrina & vitæ sanctitate cunctas illustrant ecclesias, nobis aperitur & quodammodo frangitur. Hic panis reficit potius mentem quam ventrem, dat mundo vitam & non permittit hos (si fideliter percipitur) gustare mortem in æternum. Dimitte nobis debita nostra, sicut &c. Pactum pepigit nobiscum dominus quòd si dimiserit homo fratri suo, propria eidem dimittentur peccata. Qui vult ergo dicere efficaciter & plena fiducia. Dimitte nobis debita nostra oportet quòd dicat veraciter. Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Ex quo sine debitis nullus viuere potest. Inflare se potest homo, iustificare non potest. Si enim dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est. Multi dimittunt ore propter homines sed tenent in corde, quia eorum potius quam dei oculos timent. Fallit in hoc se homo non deum. Ne nos inducas in tentationem id est ita nos adiuues quòd propriæ non consentiamus concupiscentiæ, quæ cum conceperit parit peccatum. Peccatum vero cum consumatum fuerit generat mortem. Quia ergo quisque tentatur à concupiscentiâ sua abstractus & illectus, illi te nega pie lector. Noli eam sequi, quia alienat te à deo. Si dulce tibi videtur peccatû, amara est mors, quæ est fructus peccati. Vitentur graua, non contemnantur parua, qui enim minima negligit paulatim defluit. Sicut si non curatur sentina, quæ paulatim impletur, mergitur nauis.

Mar. 11.

Luc. 6.

1. Ioan. 1.

Iaco. 1.

T H E S A V R V S

Sed libera nos à malo id est ab omnibus, quæ in nobis quouis modo tuam violant præsentiam, replent malis ac miseriis & nos diaboli, qui ipsum malum est seruos efficiunt. Amen.

Pater noster Amatissime. Benignissime. Clementissime. Dulcissime. Excellentissime. Fidelissime. Gloriosissime. Honoratissime. Innocentissime. Karissime. Largissime. Mitissime. Nobilissime. Omnipotentissime. Preclarissime. Quietissime. Rectissime. Sufficientissime. Tutissime. Vtilissime Da unicuique nostrum, vt tibi soli intendat, te solum diligat & tuo semper amore ferueat. Tu es noster verus pater. Amor. Thesaurus. Eruditor, director & finis. Tu es nostrum verum gaudium, lumen & refugium. Ne derelinquas ergo opus tuum, o artifex potentissime ne sinas perire prætium mercationis tuæ o mercator prudentissime. Tende tui igniti amoris rethia, vt, nos capias o venator circumspexitissime & purifica nostrum interio rem hominem o hospes animæ dulcissime. Tu es vita nostra. Quies. Spes. Gloria. & fortitudo nostra. Ideo o pater noster ad te confidenter confugimus nos qui sumus pupilli sine te, vacui & exules, terreni & miseri: Errantes: rebelles: mendici, peccatores: tentati & fragiles. O pater noster iocundissime. O Illustrator fulgentissime. O Amator ardentissime, quando te diligemus ita feruenter amore perfectissimo quod quilibet nostrum cum sponsa clamare valeat. Vulneratus sum charitate. Amore langueo o Hospes suauissime: qui es in cœlis. Quando reddes nos tales tui amoris incendio, quod ha-

bitare digneris, vt in coelo in nostri cordis tuguriolo ? Tu es auctor omnium . A quo: per quē & in quo sunt omnia . In perfectione tua essendi tibi congratulor quia esse tuum est perfectissimum . Tuum posse est idem , quod velle : & à tuo hæc omnia pendent arbitrio . Tu es o pater noster, qui es in coelis , Summa bonitas, causa causarum & decus vniuersi . Ideo nil est te delectabilius, desiderabilius & magis amabile . Ideo causa causarum miserere mei . Ideo à te decoratum est coelum syderibus, aer volucris, terra animalibus, herbis ac floribus & piscibus mare . Ideo inquam pulchritudinem tuam sol & luna mirantur . Inte desiderant angeli prospicere , & à te formositatem suam trahunt vniuersa . O sapor sanctissime . Sanctificetur nomē tuum, vt illud sic dulcescat in nobis, & transeuntes per bona temporalia non amittamus æterna . O pater beatissime , qui regis & foves omnia, tu es æternus nutritor omnium & fons lupidissimus, à quo manant omnes thesauri sapientiæ & scientiæ . Tu es illa æterna sapientia, quæ attingis a fine vsq; ad finem fortiter , disponens omnia suauiter , quæ contines coelorum thronum, quæ abyssos intueris: quæ corda scrutaris omnium : quæ montes ponderas in statera : quæ terram palmo concludis, & legem posuisti aquis, ne transeant fines suos . Ex quo voluntas tua rectissima . (O felicissime pater noster, qui es in coelis) est sanctificatio nostra, ita sanctificetur in nobis nomen tuum, & ea digni efficiamur . O rex preclarissime Adueniat regnum tuum vt suo ita subiiciamur re

T H E S A V R V S

Pfal. 49.

Boeti.

Matt. 11.

Pfal. 164.

gimini, & nil præter te dominetur in nobis. Tu es gloria mundi. Ideo merito te adorant angeli, laudant archangeli, & colunt, quæ a te condita sunt, omnia. Tua est terra, & plenitudo eius. Orbis terrarum & vniuersi, qui habitant in eo. Gloriæ & diuitiæ in domo tua. Magnificata est super cælos incomprehensibilis maiestas tua. Tu es magnus dominus & laudabilis nimis & magnitudinis tuæ non est finis. Tuum proprium est misereri. Miserere ergo nostri domine miserere nostri, vt adueniat regnum tuum. O preceptor prudentissime. Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra, vt in omnibus ei nos cõformes reperiatis. Ipsa. n. est regula realis reſtitutionis, corona sanctorum: iubilus angelorum & speculum omnium electorum. Fiat ergo sicut in cælo & in terra. O nutritor sufficientissime panem nostrum quottidianum da nobis hodie vt plena in te satietate pascamur. Exaudi nos o pater noster, qui perpetua mundum ratione gubernas, qui stabilis manens das cuncta moueri, qui es requies tranquilla piis & quem cernere finis. Venimus ad te nos pauperes positi in laboribus à iuuentute nostra scientes & nos inuitas dicens. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis & ego reficiã vos. Tu es ille, qui, cum aperis manum tuam imple omne animal benedictione. Oculi hominum in te sperant domine & tu das illis escam in tempore opportuno. Regnum tuum, regnum omnium seculorum & dominatio tua in omni generatione & generatione. O creditor largissime Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dñi

mittimus debitoribus nostris .i. sicut fratribus nostris indulgemus ita nos filios prodigos suscipiens remittas nobis omnem excessum o cōsolator optime, qui tanta fulges misericordia, **LUC. 15.** qui non vis mortem peccatorum sed magis ut cōuertātur & viuant, & qui es benignus, misericors & præstabilis super malitiam. Nostris malis offendimus tuam deus clementiam. Effunde nobis desuper remissor indulgentiam. Multum quidem peccauimus sed parce consentientibus.

Ad laudem tuī nominis confer medellam languidis. O custos diligentissime. Ne nos inducas in tentationem. i. Sic nos tua tuearis custodia ꝓ nobis non præualeat hostis in spirituali certamine. Adiuua ut vincamus. Fac ut cū fratribus meis in pace in idipsum dormiam & requiescam. Ostende nobis pater altissime misericordiam tuam & salutare tuum da nobis.

Apprehende arma & scutum & exurge in adiutorium nobis. Non permittas nos tentari supra id quod possumus, sed facias cum tentatione prouentum, sed succurre miseris, refoue flebiles: iuua pusillanimes. Sed inquam libera nos a malo o liberator fortissime. i. de diaboli manibus: qui tamq̃ Leo rugiens semper circuit quærens quem deuoret. Si tu nos liberaueris, uere liberi erimus. Amen. i. concede o pater noster: qui es fidelis in omnibus uerbis tuis quod a te tam confidenter petimus.

1. Pet. 5.

Pater noster. Dum dicimus o fratres. Pater noster teste Cassiano de cōditione seruili in adoptionē filiorū nos profiteremur ascitos. Dum dicimus, qui es in in coelis, ad illam coe

T H E S A V R V S

Cassia.

Ita, ad illam cœlestem veramque regionem (Hic enim non habemus patriam permanentē) in qua patrem nostrum commorari fatemur, ardenti ac summo properandum est desiderio. Nil admittamus in nobis, quod tante adoptionis dignitate nos indignos efficiat. Dum dicimus sanctificetur nomen tuum, ad tam altissimi patris gloriam totius mundi salutem & reformationem peroptamus. Hoc tam laudabile desiderium erat in Moysē, cum dixit.

Exo. 32.

Aut dimitte eis hanc noxam aut si non vis dele me de libro vitæ. In Michea propheta, quando volebat se ab inspiratione Sancti Spiritus alienum, quo plebs iudaica exitio captivitatis euaderet. Et in Paulo, quando cupiebat anathema fieri pro fratribus suis. Securus optabat interire pro christo qui nouit ne-

Mic. . .

2. Cor. 13.

minē m̄ri posse pro vita. Sanctificetur nomē tuum in nobis, vt sanctificationē tuam, quanta sit capere vel intelligere mereamur, vel vt ipsa in conuersatione nostra spiritualis actus appareat, vel vt ad tui nominis gloriam fimus perfecti sicut & tu pater cœlestis perfectus es. vel vt sic luceat lux nostra coram hominibus, & videntes bona opera nostra glorificent te patrem nostrum, qui in cœlis es. Adueniat regnum tuum. vt in nobis regas quod est deuium, vt extinctis vitiis per veram virtutum acquisitionem in corde nostro incipias domnari, vt princeps mundi huius in nobis non habeat quicquàm, & vt fimus tales dulcissimi filii tui imitatores, quod per eum ad tuum cœleste regnum fidelibus tuis paratum à constitutione

ficutione mundi peruenire mereamur. Fiat vo-
 luntas tua, qua vis omnes homines saluos fieri
 & ad agnitionem veritatis venire. Fiat volun-
 tas tua sicut in caelo & in terra quo terrena
 mereantur coelestibus coequari, sint homines
 imitatores angelorum, & sicut ad tui diuini be-
 neplaciti executionem promptus est spiritus
 ita parata sit caro, quæ infirma est. Panem no-
 strum quottidianum da nobis hodie id est in
 sanctissimo altaris sacramento filium tuum, sine
 quo non viuit anima. Dicimus quottidianum,
 quia sine ipso nullo die spiritualem vitam ca-
 pere valemus. Dicimus hodie id est dum in hoc
 sæculo commoramur. Qui enim in hac vita eū
 percipere non meruerit in coelesti patria eius
 particeps esse non poterit. Et dimitte nobis
 debita nostra sicut & nos dimittimus debito-
 ribus nostris. Non solum dominus acceptabi-
 lem sibi nobis orationis tradidit formam, sed
 etiam quodammodo potestatem, qua patrem
 nostrum possimus adueniam delictorum nos-
 trorum exemplo nostræ remissionis inducere.
 Dum vult nos dicere. Pater noster, qui es in
 coelis, dimitte nobis debita nostra sicut & nos
 dimittimus debitoribus nostris. Quisquis ergo
 in se delinquenti fratri non ex corde dimiserit
 non indulgentiam sed condemnationem de
 hac oratione sibi impetrabit suaq; depreca-
 tione semetipsum poscet dirius iudicari. Non
 deum placabit sed irritabit, non inducet adue-
 niam vt patrem, sed vt iudicem ad sententiam
 trahet. Ideoq; fratres si à nostro coelesti patre
 clementer volumus iud. cari, studeamus quoq;

Matth. 25.

1. Tim. 2.

Luc. 1.

Luc. 6.

Matth. 18.

Iaco. 1.

R

T H E S A V R V S

nos erga illos : qui in nos deliquerunt esse clementes . Tantum enim remittetur nobis quantum nos illis remiserimus . Et iudicium sine misericordia exemplo serui nequam fiet ei , qui non fecerit misericordiam . Et nenos inducas in tentationem . Non vult nos preces hic effundere dominus , quo non tentemur , sed vt diuinum ipsius auxilium impetremus , ne à diabolica tentatione superemur . Tentati sunt plures patres nostri sed non inducti sunt in tentationem , quia eorum nullus tentatori liberæ voluntatis cōsensum præstitit . Nullus . n . tentatus delinquit , nisi propria voluntate deflexerit .

Ambro.

Tentatio proprie dici potest omnis motus & impulsus ad peccandum inclinans , vt sunt stimuli carnis , diabolicæ suggestiones adulationes &c . A diaboli tentationibus rãto homo solet acrius impugnari : quanto studiosius in virtutibus crescere & deo placere conatur . Tentatus se adiuuet oratione ad deum confugiens , quia & milites obsessi succursum petūt ac cōfessione , quia & latrones fugiunt eos accusantes & prodentes coeteris . Tentari nos permittit deus donec purgamur . Sic & agricola triticum in agro relinquit ventis , niuibus & pluuiis expositum , donec ad maturitatem peruēniat . Tentato triplex adest splendor , ne a tentatione vincatur scilicet splendor scripturæ ipsum informans , splendor angelicæ custodiæ ipsum confortans & splendor diuinæ misericordiæ : vt ipsum vincentem coronet . Tentatio aliquos præcipitat & aliquos purgat . Sic & formicæ destruant plantas tritici & vsos , qui cum in

mantur ipsas deuorant, purgant. Negligentes enim in via dei de facili in tentationibus corruunt. Diligentibus autē deum omnia cooperantur in bonum. Beatus ergo vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ. Tentatus de carne fuga sibi consulat, quia per subtractionem lignorum & ignis extinguitur. Tentatus se roborat humilitate & obtinebit victoriam, quia & piscatoris rethe non capit pisciculos. Tentatus non confundatur, non excidat animo, quia princeps non pulsatur quos quieto iure possidet & nulla maior tentatio reperitur, quā nulla tentatione pulsari. Diabolus tentat potius de illa re, qua homo alias cecidit sciens quod citius incenditur lignum quod aliquando fuit in igne, quā illud quod nondum in vulcani manus deuenit. Diabolus illos maxime tentat: qui ad deum se conuertunt. Sic & pharao persecutus est fugientes filios Israel. Tentat & hominem semper de illo peccato: ad quod videt illum proniorem. Sic & dux exercitus expugnat castrum ex ea parte: in qua illud debilius esse intuetur. Tentatio hominem probat an creatori suo fidelis sit & obediens: sic & in seculari militia principi ostendit fidelitatem suam miles, dum pro eo viriliter certare conspicitur. Tentatio hominem humiliat, instruit, illuminat, purgat, in sui cognitionem trahit, conseruat in gratia & ad deum ire compellit. Tentatio in nobis virtutes conseruat sicut cinis ignem, fugat negligentiam torporem, ociositatem, propriam confidentiā præsumptionem (per eam enim homo sibi in-

Rom. 8.

Iac. 1.

THE S A V R V S

1. Cor. 10.

notescit, & quid valeat in pace non cognoscit) & periculosam securitatem. Tentatio auget spirituales profectum indiligentibus deum, quia in eis dominus facit cum tentatione prouentum. Viriliter agat: qui deo seruire & placere Peroptat, cum à tentationibus impugnetur, quia victori dabitur manna absconditum, quia coronabitur qui legitime certauerit, quia dominus post tempestatem tranquillum facit, & quia inde cum propheta dicere poterit. Secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tuę lætificauerunt animam meam. Viriliter ergo agamus exemplo sanctorum & præsertim Abraam, Iob & Ioseph, cum à tentationibus propulsamur dicentes. Pater noster ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos, à malo. i. sed facias in nobis certantibus cum tentatione prouentum. A diaboli nos eripias potestate, & gratiam tuam iugiter nobis infunde, qua pro tui nobis gloria contra ipsum victoriam consequamur per Christum dominum nostrum. Cui tecum & cum spiritu sancto sit honor & gloria in secula seculorum. Amen.

FINIS.

220 662

AD LECTOREM.

Vò plura errata impressoris
 incuria reperies cãdidissime
 lector, eò maiorem ingeni-
 um tuum excitandi habebis
 occasionẽ. Christianũ igitur
 age in hoc, vt spiritus tui no-
 bilitas elucescat. Nec aliud
 vale in domino, qui mecum
 misericorditer te felicem
 reddat in cœlesti patria : Vbi
 est felix tranquillitas, & tran-
 quilla felicitas, iocunda glo-
 ria & gloriosa iocunditas, veritatis
 serenitas & serena veritas in
 secula seculorum. Amen.

Presens opus ego quoq; imprimendum concessi.

Pbi. Archin. Vica. S. D. N. Papæ.

**TABVLA ALIQVORVM SPECIALIVM
locorum huius operis.**

D E numero septenario.	fo. 13.
De sacra scriptura & Ecclesia.	fo. 13.
De obedientia.	fo. 14. & 57.
De libero arbitrio.	fo. 15.
De eucharistia.	fo. 18. & 35.
De perseverantia.	fo. 24.
De corde & conscientia.	fo. 27.
De humilitate.	fo. 28. 41. & 115.
De Iusto	fo. 31.
Qui sint veri Christiani	fo. 33.
Boni Christiani signa. Et spūs sancti dona.	fo. 34.
Animarum conuersio.	fo. 35.
De passione Christi. Et gaudio mundi.	fo. 36. & 41.
Dignitas Christiani.	fo. 37.
De virtute	fo. 37.
De anima	fo. 38.
De elemosina.	fo. 39.
Gratiarum actio.	fo. 45.
Qui nolunt seruire deo.	fo. 45.
Cogitatio	fo. 46.
Linguae refrenatio	fo. 47.
De operibus.	fo. 48.
Vtilia animae consilia.	fo. 60.
De poenitentia	fo. 67. & 98.
Iniuriarum remissio	fo. 80.
Fraterna correctio.	fo. 82.
Tentatio.	fo. 84. & 122.
Veteris hominis depositio.	fo. 98.
De naturalibus vitiis.	fo. 104.
De superbia.	fo. 114.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOPQR.

Omnes sunt quaternæ præter R
quæ est duerna.

Terminatum Romæ in officina Antonii Bladi
Camerae Apostolicæ Impressoris, Die 13.
Mensis Martii, Anno Domini.
M. D. LI.

